

**T. C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI**

**MAARİF MÜFETTİŞLERİ TARAFINDAN
GERÇEKLEŞTİRİLEN DERS DENETİMLERİNİN ÖĞRETMEN
PERFORMANSINDAKİ ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Naciye Yağmur

Danışman: Doç. Dr. Engin Aslanargun

**Düzce
Ocak, 2018**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

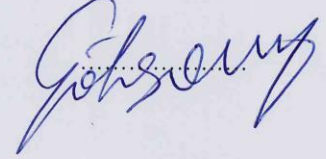
Başkan Doç.Dr. Ali Çağatay KILINÇ

Üye Doç.Dr. Engin ASLANARGUN (Danışman)

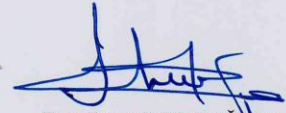

Üye Doç.Dr. Süleyman GÖKSOY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

11/01/2018

Doç.Dr. Ali ERTUĞNUL
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Okul müdürlerinin ders denetimi yapmaları noktasındaki sorumluluklarının 25.04.2014 tarihinde yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği” ile daha da artmış, maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolünün neler olduğu konusunda araştırma yapma gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, problem durumuna, araştırmanın amacına ve araştırmanın önemine yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi ve araştırma konusuyla ilgili araştırmalara; üçüncü bölümde araştırmanın yöntemine; dördüncü bölümde araştırmada ulaşılan bulgular ve yorumlara; beşinci bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar ve sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırmanın her aşamasında sabır ve anlayışla bana destek olan, değerli fikir ve önerileriyle beni yönlendiren tez danışmanım Doç. Dr. Engin ASLANARGUN’a, her zaman desteklerini hissettiğim ve ders dönemi boyunca sağladıkları katkılarından ötürü Doç. Dr. Abdurrahman İLĞAN’a ve tez jürisinde yer alarak değerli önerileriyle katkı sunan Doç. Dr. Ali Çağatay KILINÇ’a, çalışmama katılan değerli öğretmen arkadaşlara ve çalışmam boyunca gösterdikleri sabır ve destekten ötürü aileme teşekkür ederim.

Bu çalışmanın alan yazına katkıda bulunarak, bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması umudu ve beklentisiyle...

Naciye YAĞMUR
Düzce, 2018

ÖZET

MAARİF MÜFETTİŞLERİ TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN DERS DENETİMLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANSINDAKİ ROLÜ

Yağmur, Naciye

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Engin ASLANARGUN

Ocak, 2018 + 187 sayfa

Bu araştırmanın amacı maarif müfettişleri tarafından önceki yıllarda gerçekleştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolünü ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen görüşme formuna uzman görüşü doğrultusunda son şekli verilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda, okul müdürleri tarafından önerilen, alanında parmakla gösterilebileceğini düşündükleri, idealist 15 öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların isimleri gizlenerek çalışmada kod isimler (K1, K2...) kullanılmıştır. Görüşmeler katılımcıların onayıyla ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşme sırasında alınan ses kayıtları araştırmacı tarafından çözümlenerek yazıya dökülmüştür. Elde edilen metinler katılımcılara ulaştırılarak, katılımcılar bu yanıtların kendilerine ait olduğunu ve onayladıklarını teyit etmişlerdir. Katılımcılardan gelen bilgiler doğrultusunda metinlere son şekli verilmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenler; ders denetimlerinin olumlu yönleri olarak ders denetimlerinin faydalı olduğu, evrakları daha düzenli tuttukları, derse hazırlıklı

geldikleri unsurlar ön plana çıkmıştır. Ders denetiminin olumsuz yönleri olarak, moral ve motivasyonu artırmadığı, evrak denetiminden öteye gidemediği, bir iki saat derse gelmenin yeterli olmadığı, bazen öğrenciyi olumsuz etkileyebildiğini bazen de öğrenci üzerinde etkisinin olmadığını, öğretmenlerin olumsuz etkilenebileceklerini ve öğretmenlerin performanslarını artırıcı bir etkisinin olmadığını düşünmektedirler. Ders denetimlerinin artık maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilmemesinin okullar üzerinde herhangi bir şekilde boşluk oluşturmadığı, bazı kaygılara rağmen okul müdürlerinin bu işi yürüttüğü, bazı katılımcılara göre ise okul müdürlerinin bu konuda uzman olmayıp bu işi öylesine yerine getirdikleri ve dolayısıyla okul müdürlerinin bu işi yapamadıkları, öğretmenlerin bu yeni sistemle birlikte genel anlamda stres olmayıp daha rahat çalıştıkları, aslında müfettişlerin tavırlarının önemli olduğu genellikle müfettişlerin önyargılı ve eleştirici bir tavır sergiledikleri katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

En iyi denetimin aslında kişinin vicdanı olduğu, kendi vicdan muhasebesini yapan insanlar için denetime bile gerek duyulmaması gerektiği, şimdiye kadar gerçekleştirilen denetimler esnasında denetime ait standartların tam olarak belli olmadığı için her müfettiş tarafından farklı farklı uygulamaların yapıldığı ve bununda öğretmenler tarafından müfettişlere karşı olumsuz bir bakış açısıyla yansıdığı, müfettişlerin önyargısız olmaları gerektiği, aslında en iyi denetimi velinin yaptığını, öğretmenlerin de birbirlerini denetleyebilecekleri çok paydaşlı yeni bir sistemin geliştirilebileceği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Katılımcı öğretmenler denetimin kesinlikle olması gerektiği, denetim olmayan yerden iyi bir sonuç alınamayacağından bahsederken en iyi denetimi velinin sürekli yaptığını, asıl olan kişinin kendi özdenetimini yapıp vicdanı olduğu şeklinde ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Maarif Müfettişleri, Öğretmen Denetimi, Ders Denetimi, Öğretmen Performansı .

ABSTRACT

THE ROLE OF SUPERVISION CONDUCTED BY EDUCATIONAL SUPERVISORS ON THE PERFORMANCE OF TEACHERS

Yağmur, Naciye

Master Degree, Educational Sciences Department

Supervisor: Assoc. Doç. Dr. Engin ASLANARGUN

January, 2018 + 187 Pages

The aim of this study is to reveal the role of previous inspections conducted by the education inspectors on the performance of teachers. The study was carried out in the form of a case study, as one of the qualitative research methods. The semi-structured interview form enhanced by the researcher was used as a data collection tool in the study. The interview form developed as the data collection tool in the study was put into final form in accordance with expert opinion. The criterion and snowball sampling of the purposive sampling methods were used in the process of determining the participants. In this context, the interviews with the 15 idealistic teachers proposed by the headteachers of schools and considered as being pointed at on their own fields have been done. Code names (such as K1, K2...) were used to hide the names of the participants. The recordings during the interview were encoded and transcribed by the researcher. Then the texts were delivered to the participants and the participants confirmed that these responses belong to them and they approved them. The texts were finalised depending on the responses received from the participants.

As a result of study, it comes into prominence some facts that inspections are useful, teachers keep their documents more organised and they are more prepared for their classes; which are the positive aspects of the inspection. It is considered that the negative side of the inspections are that they don't increase the morale and motivation, they are nothing but document check, it isn't enough just to go to school

for 1 or 2 hours and sometimes they have affected students negatively or haven't had any effect on students, teachers also can be affected negatively and there is no effect of inspections to improve teachers' performance. It is emphasized by the participants that the fact that inspections haven't been conducted by the education inspectors anymore doesn't have any effect on school's policy, headteachers can handle it in spite of some concerns, headteachers aren't expert in this field and perform it cursorily according to some participants, teachers don't generally get stressed and work more comfortable, what is the important is the attitude of the inspectors and the inspectors generally have prejudiced and critical attitude.

It is emphasized by the participants that the best inspection is the one's conscience, it doesn't need any inspection for the people making for their heart-searching, each inspector performs differently because of the lack of definite standards about inspections conducted by now, and that caused a negative perspective of teachers towards to the inspectors, and the inspectors should be unprejudiced, the best inspection is actually conducted by parents, a new system which teachers can inspect each other is obligatory. The participant teachers have expressed that inspection has to be conducted, expressing that any good result can not be acquired without inspection and the best inspection is conducted by parents and what really matters is the self-control and one's own conscience.

Keywords: Education inspector, Inspection of teachers, Inspections, Performance of teachers.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ	xiv
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
II.BÖLÜM.....	8
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1.Denetim.....	8
2.1.1. Ders Denetimi.....	12
2.1.1.1. Ders Denetiminin Amacı.....	16

2.1.1.2. Ders Denetiminin Uygulanma Şekli.....	17
2.1.1.3. Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İle İlgili Görevleri.....	21
2.2. Maarif Müfettişleri Mevzuat Tarihi.....	28
2.3. Diğer Ülkelerdeki Denetim Uygulamaları.....	42
III. BÖLÜM.....	52
YÖNTEM.....	52
3.1. Araştırmanın Modeli.....	52
3.2. Çalışma Grubu	55
3.3. Veri Toplama Araçları.....	57
3.4. Verilerin Toplanması	59
3.5. Verilerin Analizi	63
3.6. İnanırlılık ve Aktarılabirlik.....	65
3.7. Tutarlık ve Teyit Edilebilirlik.....	67
IV. BÖLÜM	68
BULGULAR VE YORUM	68
BULGULARIN ANALİZİ.....	90
4.1. Ders Denetiminin Olumlu Yönleri.....	91
4.2. Ders Denetiminin Olumsuz Yönleri.....	93
4.3. Ders Denetimi Yapılmamasının Okullar Üzerinde Etkisi.....	100
4.4. Denetim Nasıl Yapılmalı?.....	109
4.5. Denetimin Gerekliği.....	117
V.BÖLÜM	122

TARTIŞMA VE SONUÇ.....	122
KAYNAKÇA.....	130
EKLER.....	143

KISALTMALAR

A.B.D: Amerika Birleşik Devletleri

İ.K.Y: İlköğretim Kurumları Yönetmeliği

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEBBİS: Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri

RDB: Rehberlik ve Denetim Başkanlığı

RG: Resmi Gazete

TDK: Türk Dil Kurumu

TKB: Teftiş Kurulu Başkanlığı

vb.: ve benzeri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler.....	56
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırma Sürecinin Aşamaları.....	54
Şekil 2. Veri Analizi Süreci.....	64
Şekil 3. Maarif Müfettişleri Tarafından Gerçekleştirilen Ders Denetimlerinin Öğretmen Performansındaki Rolüne İlişkin Model.....	90
Şekil 4. Ders Denetiminin Olumlu Yönleri.....	91
Şekil 5. Ders Denetiminin Olumsuz Yönleri.....	94
Şekil 6. Ders Denetimi Yapılmamasının Okullar Üzerinde Etkisi.....	101
Şekil 7. Denetim Nasıl Yapılmalıdır?.....	110
Şekil 8. Denetimin Gerekliği.....	117

EKLER

EK. 1. Görüşme Formu.....	143
EK. 2. Araştırma İzni.....	146
EK. 3. Katılımcılara Ait Görüşme Dökümanları.....	148

BÖLÜM I.

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amaçları ve araştırmanın önemi yer almaktadır.

1.1. PROBLEM

Denetim evrensel olup türüne, amacına, kuruluşuna bakılmaksızın tüm örgütler için zorunluluk teşkil eder. Örgütü oluşturan sistemlerden her birinin toplum ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik amaçları ve bu amaçları hayata geçirebilmek için ise örgüt yapıları vardır (Altıntaş, 1980). Denetim örgütlerin yaşamını sürdürebilmesi noktasında temel alt sistemlerden biridir. Denetimin olmadığı veya etkin çalışmadığı sistemlerin, örgütlerin, bir süre sonra amaçlarından ve misyonlarından sapmaları olası bir durumdur. Denetimin örgütler için ne kadar gerekli ve yararlı olduğunun anlaşılıp titizlikle uygulanması gerekmektedir (Etzioni, 1964). Türkiye’de kamu kurumları ile özelde eğitim sisteminde denetim uygulamaları ve buna ilişkin yasal zorunluluklar her daim eğitim sisteminin bir unsuru olmuştur. Temeli Osmanlı Devletine kadar dayanan ve Cumhuriyet’in ilanından yakın zamana kadar muin, müfettiş, denetmen gibi isimlerle adlandırılan resmi yetkililerin okulu ve öğretmeni denetlemesine ilişkin mevzuat ve buna dayalı uygulamalar, 24 Mayıs 2014 tarih ve 29009 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği” ile son bulmuştur (Resmi Gazete, 2014). Diğer bir ifade ile öğretmen denetimi ve ders denetimi gibi görev ve sorumluluklar müfettişlerin görev alanından çıkarılarak bu görev okul müdürü ve diğer üst yöneticilere bırakılmıştır.

Bige' ye (2014) göre toplumdaki bireyler arasında meydana gelen ilişkilerde belli bir düzen olmalıdır. İnsanlar arasındaki etkileşimi ve iletişimi belli bir düzende tutmak için sistemler oluşturulmuştur. Eğitim sistemi bu sistemlerden biridir. Her örgütte olduğu gibi eğitim örgütlerinde de denetim gereklidir. Eğitim toplumsal bir varlık olan insanı hayata hazırlama ve bir birey olarak ondan en iyi şekilde fayda sağlama adına yapılan bilgilendirme ve yönlendirme faaliyetidir. Bireyin davranışlarında topluma yararlı olacak yönde davranışlar meydana getirme ise eğitimin önemli bir amacı olmuştur. Eğitimin amaçları gerçekleştirilirken belirli süreçler yaşanır. Bu süreçler devam ederken amaçlardan sapmalar olmasa bile değişim her zaman yaşanacak ve değişime ayak uydurma zorunluluğu doğacaktır. Bu açıdan düşünüldüğünde sistemlerin işleyişindeki değişimler kontrol edilmeli, gerekli değişiklikler yapılabilir ve süreç denetlenmelidir. Eğitim günümüzde bireyler ve toplumlar için bir ihtiyaç, devletler için ise kalkınmanın bir unsurudur bu nedenle devletler en büyük yatırımlarını eğitim aracılığıyla insana yapmaktadırlar (Tecer, 2011). Bu nedenle de her geçen gün eğitimin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Eğitimin amaçlarına ulaşabilmesi için, etkili bir yönetime ihtiyacı olduğu gibi etkili bir denetim sistemine de ihtiyacı vardır. Denetim yönetim süreçlerinin tamamlayıcısıdır. Denetim süreci işletilmediğinde örgüt yapısında oluşacak arızalı durumların ortaya çıkması yönetimin başarılı olup olmadığı ya da ne kadar başarılı olduğu ise denetimin konusudur. Bu nedenle örgüt, yönetim ve denetim kavramları birbirinden ayrı düşünülemez (Sağır ve Göksoy, 2016: 105).

Çağımızda hızlı ilerleyen bilim ve teknoloji, bireylerin ve toplumların sosyal ve ekonomik yaşantısını, değişme ve gelişme yönünden etki altında bırakmakta, bununla beraber kurumların yapısını ve işlevini de değişikliğe itmektedir. Böylece yeni durumlara uyum sağlanabilmesi için denetim ve rehberlik hizmetlerinin önemi daha da gün yüzüne çıkmaktadır. Aydın (2000) denetimi, örgütün eylemlerini önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda saptanan ilke ve kurallara göre, uygun olup olmadığının anlaşılması süreci olarak tanımlar. Bu amaçla örgüte bütün olarak bakılmalı, sürekli izlenmeli, eksik yönleri tespit edilerek tamamlanmalı, yanlışlıklar var ise düzeltilmelidir. Bu güçte işleyen bir denetim sisteminin sağlıklı bir sistem olduğundan bahsedilebilir. Akcan ve Polat'a (2015) göre denetim süreci aslında verimliliğin artması, iş görenin gelişmesi için büyük öneme sahiptir ve faydası

çoktur. Gündüz (2012) denetimi, eğitim sisteminde bir alt sistem ve yönetim süreçlerinde bir öge olarak tanımlar. Bu doğrultuda, eğitim örgütlerinde yapılan denetim faaliyetini; iş göreni, örgütü ve eğitim-öğretimi geliştirmedeki rolünden dolayı önemli görür. Denetimi, çalışanların birçok yönden geliştirilmesini, yeterli hale getirilmesini ve eksikliklerinin giderilmesini sağladığı gibi çalışanların mesleki gelişimlerini teşvik eden, onları eğiten etkinlikleri ortaya koyan ve değerlendiren bir süreç olarak düşünür. Eğitim örgütlerinde, iş göreni, örgütü ve eğitim öğretim sürecini geliştirmek için denetim faaliyetleri sürekli gerçekleştirilmelidir. Cengiz'e (1992) göre ise denetim, çeşidine bakılmaksızın her faaliyetin içinde ve yanındadır. Özellikle içerisinde insan unsurunun olduğu faaliyetlerin olmazsa olmazıdır. Neredeyse eğitim faaliyetlerinin tümünde ana unsur insandır ve denetim amaçlara ulaşmada önemlidir.

Eğitim etkinliklerinin temel ögesi olan öğretmenlerin her gün gelişmekte olan teknoloji, artan sosyo-ekonomik sorunlar, çağın getirdiği yenilikler karşısında başarılı olabilmesi için sürekli olarak geliştirilmesi ve desteklenmesi önemli bir husustur. Öğretmene yapılan yardım öğrenciye yansımaktadır. Eğitim sistemi içerisinde ise öğretmene yardım edilebilmesi için neye ihtiyacı olduğunun saptanması, bunun içinde çalışmalarının izlenerek desteklenmesi gerekmektedir. Ders denetimi, bir öğretim kurumunda, öğretmenin öğrenciyle karşı karşıya bulunduğu ve öğretim yaptığı sıradaki faaliyetlerinin gözlenerek ders öncesi ve sonrasındaki etkinliklerinin incelenerek değerlendirilebilmesi için yapılan bir denetim türüdür. Teknik denetim olarak ta adlandırılan ders denetimi ile öğretmenin öğretim yapma ve ders başarısını değerlendirmenin yanı sıra, yeteneklerinin geliştirilmesi, mesleğe ve çevreye uyumunun sağlanması, yenilik ve gelişmelerden haberdar olması, mesleki olarak desteklenmesi, eksikliklerinin tamamlanarak, hatalarının ise düzeltilerek geliştirilmesi hedeflenir.

Dünyadaki diğer eğitim sistemlerinde olduğu gibi Türk eğitim sisteminde de amaçlara ulaşmayı kolaylaştırmak ve vatandaşlara daha iyi eğitim imkânları sunmak üzere denetim sistemleri var olmuştur. Bu sistemler toplumun ve zamanın özelliğine göre değişikliklere uğramıştır (Sağır ve Göksoy, 2016: 105). Taymaz (1997) Türk eğitim sisteminde denetim hizmetlerinin ne zaman başladığı ve teftişi yapan kişiler için hangi unvanların kullanıldığına dair kesin bir bilgi olmadığından bahseder. Bu

konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde ise genellikle İmparatorluk Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olarak iki kısımda incelendiği anlaşılır. Su (1974) 1838 yılında Rüştiye Mekteplerinin açılmasına istinaden yayınlanan layihada mahalle mekteplerinin görevlendirilecek memurlar tarafından teftiş edileceğinden, Taymaz (1997) ise 1847 yılına gelindiğinde teftişin ilk defa öğretmene yardım etmek amacı taşıdığını ve mektepleri teftiş etmekle görevlendirilen hocalara muin adı verildiğinden bahseder. 1923 yılında yayınlanan Maarif Müfettişleri Talimatnamesi ve İlk Tedrisat Müfettişlerinin Vazifelerine dair Talimatnamede Müfettişlik makamının kuruluğu, müfettişin görev ve yetkileri ile teftiş esasları belirlenerek Teftiş Kurulu oluşturulmuştur. 3 Mart 1924 tarihli Tevhidi Tedrisat Kanunu ile tüm medrese ve okullar Maarif Vekaleti'ne bağlanmış, teftiş kurulunun görev ve yetkileri yeniden gözden geçirilmiştir.

1924'ten günümüze dek pek çok yasal düzenlemeler gerçekteştirilmiştir. Türkiye'de 2014 yılına kadar ders denetimleri maarif müfettişleri ve okul müdürleri tarafından yapılmakta idi. 24.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren "Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı İle Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği" nin 57. maddesinde müfettiş ve müfettiş yardımcılarının görev ve yetkileri "652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 17. maddesinde belirtilen görevleri yapar" ifadesinin bulunması 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili maddesinde ise maarif müfettişlerinin öğretmen teftişi görevinden söz edilmemiş olması kurum denetiminin maarif müfettişleri tarafından yapılmaya devam edeceğini ama müfettişlerin gerekliliği gördüğu durumlar haricinde düzenli olarak ders denetimi yapmayacaklarından bahseder (Resmi Gazete, 2011). Mevcut durum ile okul müdürlerinin eskiden beri var olan ders denetimi görevi daha da önemli bir hal almıştır.

Maarif Müfettişleri tarafından gerçekteştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolünü araştırarak yapılan mevzuat değişikliğinin sonuçlarını görmek araştırmanın problemini oluşturmuştur.

1.2. AMAÇ

Bu çalışma ile maarif müfettişleri tarafından 2014 yılına kadar gerçekleştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu araştırma, 2014 yılında uygulamaya konan Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği'nin rehberlik ve denetim açısından, maarif müfettişlerinin iş başında denetleme yapmamasının diğer bir deyişle ders denetimi yaptıkları dönem ile yapılmayan şimdiki dönem arasındaki ders denetimlerinin öğretmen performansında ki rolünü belirlemek, ders denetiminin önemi ve öğretmenler açısından ne anlam taşıdığı, etkili olma düzeyi ile bunun sebepleri araştırılmıştır. 2014 yılına kadar yıl içerisinde birkaç kez öğretmen ve ders denetimi için okula gelen müfettişlerin önemli katkıları var ise bu tarihten sonra öğretmen performansında ve ders etkililiğinde bir azalma olması, aksi takdirde daha olumlu bir iklimin ve gelişmelerin ortaya çıkması olası bir durumdur.

Bu çalışmanın amacı maarif müfettişlerinin ders denetimi yapmamalarının öğretmen performansını ve ders etkililiğini hangi düzeyde etkilediğini öğretmen görüşlerine göre tespit ederek elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler geliştirmek ve bu yolla alan yazına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

1.3. ÖNEM

Taymaz'a (1984) göre eğitim faaliyetlerinde baş rolde olan öğretmenlerin geliştirmekte olan teknoloji, sosyo-ekonomik sorunlar hakkında başarılı olabilmeleri için sürekli geliştirilerek destek verilmesi gerekmektedir. Bu sebepten dolayıda ihtiyaç tespiti yapılmalı ve yapılan çalışmalar izlenerek değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Memduhoğlu (2012) eğitim, bilgi çağının gerektirdiği yeterliklere sahip insanların yetiştirilmesinde çok önemli olup işleyişi rastlantılara bırakılmamalıdır. Bu kadar önemli olan eğitim sisteminin temel kurumu olan okulların da kendilerine yüklenen toplumsal yükümlülüklerini yerine getirme ve varlık nedenlerini oluşturan amaçlarını gerçekleştirme düzeylerinin belirlenmesinin denetim süreciyle olanaklı olacağını belirtir. Başaran (2000: 137) denetimi, "planlanan örgütsel amaçlardan sapmayı önlemek için, örgütün işlemlerini izleme ve düzeltme süreci" olarak, Bursalıoğlu (2002: 126) teftiş, "Kamu yararı adına davranışı kontrol etme yöntemi", Balcı ise (2005: 48) eğitimde değerlendirme, teftiş/denetim olarak isimlendirilir şeklinde tanımlamışlardır.

Eğitim etkinliklerinin temel ögesi olan öğretmenlerin her gün geliştirmekte olan teknoloji, çoğalan sosyo-ekonomik sorunlar, çağın getirdiği yenilikler karşısında başarılı olabilmeleri için sürekli olarak geliştirilmeleri ve desteklenmeleri gerekmektedir. Öğretmene yapılan yardımın kuşkusuz öğrenciye yansıdığı unutulmamalı, eğitim sistemi içinde öğretmene yardım edebilmesi içinde ne tür bir yardıma ihtiyacı olduğunun saptanarak yaptığı çalışmalarının izlenip desteklenmesi gerekmektedir. Taymaz'a (1984) göre ders denetimi, bir öğretim kurumunda, öğretmenin öğrenci ile karşı karşıya bulunduğu ve öğretim yaptığı sırada davranışlarının gözlenerek, ders öncesi ve sonrasında hazırlanmış olduğu etkinliklerinin incelenerek değerlendirilmesinin yapıldığı bir denetim türüdür. Aynı zamanda da öğretmenin öğretim yapma ve ders anlatmadaki başarısını değerlendirerek, geliştirilmesini, mesleğe ve çevreye uyumunun sağlanmasını, eğitimde meydana gelen yenilik ve gelişmelerin tanıtılarak, mesleki yardımda bulunulması, eksik ve hataların saptanarak giderilmesi ve geliştirilmesini de amaç edinir.

24.05.2014 tarihinde uygulamaya konan “Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği” ile yeni bir denetim anlayışı hayata geçirilerek maarif müfettişlerince gerçekleştirilen ders denetimleri kaldırılmış, öğretmenlerin ders ile beraber tüm çalışmalarının denetimi okul müdürlerine verilmiş, üç yılda bir kurum denetimi yapılacağı ifade edilmiştir. Ders denetiminin kaldırılmasını çoğunluğunu öğretmenler teşkil etmek üzere, okul müdürleri, sınırlıda olsa maarif müfettişleri olumlu karşıladığı gibi tam tersini iddia edenlerde olmuştur. Bu denetimlerin öğretmen performansına katkısı sorusuna istinaden yönetmelik değişikliğinin sahadaki sonuçlarını görmek, bu alanda yeni çalışmalar yapacak olan araştırmacılara bu araştırma neticesinde tespit edilen bulgulara göre veri sağlamak ve ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolünü ortaya koymak amacıyla araştırılmaya değer görülmüştür.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde denetim ve ders denetiminin tanımı, ders denetiminin amacı ve uygulanma şekli, okul müdürlerinin ders denetimi görevleri, maarif müfettişlerinin mevzuat tarihi ve ders denetimi ile ilgili görevlerinin neler olduğu ve bazı yabancı ülkelerin denetim sistemleri ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Denetim

Bursalıoğlu'na (1994) göre örgüt belirli ihtiyaçları karşılamak üzere önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelen insanlardan meydana gelen toplumsal bir sistemdir. Sistem ise; parçaları, öğeleri arasında karşılıklı ilişki, etkileşim, bağlantı ve bağımlılık bulunan tutarlı bir bütün içinde bir araya getirilmiş nesnelere toplamıdır. Denetim sistemi ise eğitim sistemi içerisinde örgütün amaçlarına ulaşmasına hizmet eden bir yapıdır. Yani toplumsal yaşamda ihtiyaçların karşılanabilmesi için pek çok alanda kurulan örgütler ve her bir örgütün yönetim ihtiyacı, farklı yönetim alanlarının oluşmasını sağlamış olup bu yönetim alanlarından birisi de eğitim yönetimi olmuştur. Eğitim yönetimi, genel yönetim anlayışının eğitim alanındaki uygulaması olarak da açıklanabilir. Buradan yola çıkılarak yönetim ve denetim kavramları birbirinden ayrı düşünülemez. Yani denetim sistemi yönetim sisteminin bir alt parçasıdır denebilir. Gündüz (2012) toplum içindeki insanların, ihtiyaçlarını karşılamak için birbirleriyle kurdukları ilişkiler, zaman içerisinde süreklilik kazanarak ve kalıplaşarak kurumları oluşturmuş, öğrenme-öğretmenin gerçekleştiği ortamın analizinin, ortamın değerlendirilmesinin ve onu ayakta tutan birlikteliklerin başında ise eğitim kurumlarının geldiğinden bahsetmektedir.

Demirkasımoğlu'na (2011) göre tüm örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütlerinde de verimliliğin sağlanması için başlangıçta planlanan durum ile sonuçta ulaşılan durum arasındaki farkın tespit edilerek sonra gerçekleştirilecek eğitim-öğretim faaliyetlerine yol göstermesi beklenir. Bu durumun tespit edilebilmesi içinde

eğitim-öğretim faaliyetlerinin denetlenerek değerlendirilmesi gerekmektedir. Dolayısı ile denetim faaliyetinin eğitim örgütleri açısından olmazsa olmazlardan olduğunu ifade eder. Kayıkçı ve Şarлак'a (2013) göre sağlıklı ve iyi işleyen bir örgüt, amaçlarını etkili bir şekilde gerçekleştirmeye çalışırken, örgütsel yapısı iyi işlemeyen bir örgüt ise çoğu zaman kendi ürettiği örgütsel sorunlarla uğraşarak iş, emek, para kaybına uğrar. Bu durumdaki bir örgüt (eğitim sistemi) denetim olmadan amaçlarından sapan uygulamaları tespit edemez ve amaca yönelik düzeltme ve geliştirme faaliyetlerini yerine getiremez. Bu durumda etkili bir denetimden yoksun olan eğitim sisteminin amaçlarını gerçekleştirmesi de ancak mucizelere bağlıdır.

Denetim, türüne bakılmaksızın her faaliyetin içerisinde ve yanında var olmuştur. Özellikle insan unsurunun ağır bastığı sosyal faaliyetlerde “olmazsa olmaz”dır. Yapılan faaliyetlerden istenilen verimin elde edilebilmesi ve faaliyetlerin devamlılığı sürekli ve etkili bir denetimle mümkün olacaktır (Cengiz, 1992). Kayıkçı'ya (2007) göre denetim; her örgütün amaçlarını etkin olarak gerçekleştirebilmesi ve varlığını sürdürebilmesi için bir koşuldur. Eğitim sisteminin işlevlerini tam, zamanında ve etkili bir şekilde gerçekleştirmesi denetim alt sisteminin etkili ve verimli işlemesine bağlıdır. Bu da ancak denetim sisteminin sağlıklı bir örgütsel yapıya ulaşması ile mümkündür. Eğitimde denetim anlayışı, öğrenme-öğretme süreçlerini geliştirmeyi amaç edinen etkili eğitimin gerçekleştirilmesi açısından ve sürecin geliştirilmesinin işlevsel hale gelmesinde önemli rol oynar. Denetim, yönetici, öğretici ve yardımcı personelin mesleki gelişimlerini sağlama yoluyla, öğrencinin okul başarısı ve niteliğinin arttırılmasında büyük öneme sahiptir. Denetim faaliyeti durum tespitinin yanı sıra danışmanlık ve rehberlik faaliyetlerinde de bulunur.

Literatür taraması yapıldığında görölmektedir ki “denetim” ve “teftiş” kavramları zaman zaman aynı anlamda kullanılmıştır. Kavramları daha iyi anlamak açısından literatürde yapılan bazı tanımlardan bahsedilmiştir. Başaran'a (2000: 137) göre denetim “planlanan örgütsel amaçlardan sapmayı önlemek için, örgütün işlemlerini izleme ve düzeltme sürecidir.” Sullivan ve Glanz'a (2000: 24) göre “öğretmenlerin öğrenci başarısını yükseltmek ve öğretimi geliştirmek amacıyla öğretimsel diyaloga katılması sürecidir.” Bursalıoğlu'na (2002: 126) göre teftiş,

“kamu yararı adına davranışı kontrol etme yöntemi” olarak tanımlanabilir. Balcı (2005: 48) “eğitimde değerlendirme, teftiş/denetim adını alır.” şeklinde tanımlamalarda bulunmuşlardır. Aydın (2011) denetimi, örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda tespit edilen ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması süreci, Taymaz (2011) soruşturma işlemleri de dahil olmak üzere kurumun amaçlarına ulaşması için personele yapılan mesleki rehberlik ve yardım olarak tanımlamışlardır. Denetim; eğitim ve öğretim çalışmalarının yürürlükteki yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre yapılıp yapılmadığının incelenmesi, yoklanması ve soruşturulmasıdır (TDK, 2017).

Denetim; bir örgütün amacına ulaşmasında ve geliştirilmesinde önemli paya sahiptir (Gündüz, 2012). Denetim her örgüt açısından zorunlu olmakla beraber bu zorunluluk, örgütün kendi varlığını sürdürmeye kararlı oluşunun doğal bir sonucudur. Her örgüt varoluş nedeni olan amacını gerçekleştirme derecesini sürekli olarak bilmek ve izlemek zorundadır. Bu da örgütün girdilerinin, sürecinin ve çıktılarının, yani ürün ve verimliliğin planlı ve programlı olarak yakından izlenmesi, sürekli olarak artışını sağlayacak önlemlerin alınması ile mümkündür. Bu örgütsel durum, sürekli bir izleme, inceleme, değerlendirme ve geliştirme etkinliğini kapsayan denetimin önem ve zorunluluğunu ifade etmektedir (Memduhoğlu, 2012). Denetim; kamu kurumlarında anayasal ve yasal çerçeve ile belirlenen amaç, temel ilke ve hedeflere ulaşabilmek için yapılan faaliyetlerin kaynak, imkân ve şartlar dikkate alınarak; uygunluk, doğruluk, düzenlilik, verimlilik, ekonomiklik, etkinlik açılarından objektif, geçerli, güvenilir ölçütlerle karşılaştırılması, evrensel ve ulusal esaslara göre durumunun ortaya konulması, giderilebilir eksiklikler için rehberlikte bulunulması, değişim ve gelişim için öneri getirme sürecidir. Kısacası, bir birimin işleyişi konusunda ayrıntılı olarak inceleme yapmak ve bilgi toplamak, toplanan bilgileri analiz etmek, analiz sonucunda sorunları tanımlayarak çözüm üretmek, değişim ve gelişim için misyon ve vizyon kazandırmaya ilişkin öneriler sunma sürecidir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2016: 2). Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı denetim madde 38: “kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyet ve işlemlerinde hataların önlenmesine yardımcı olmak, çalışanların ve kuruluşların gelişmesine, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı hale gelmesine rehberlik etmek amacıyla; hizmetlerin süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve

hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre; tarafsız olarak analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek; kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor haline getirerek ilgililere duyurmaktır” şeklinde tanımlanmıştır (KYTK, 2003: 43).

Denetimin temel amacı, örgütün amaçlarının gerçekleştirilme derecesini saptamak, daha iyi sonuç alabilmek için gerekli önlemleri almak ve süreci geliştirmektir. Varlığını sürdürmek isteyen örgütler, örgütün amacını gerçekleştirme derecesini bilmek ve izlemek durumundadır. Denetim yoluyla kurumun amaçları daha iyi anlaşılıp, süreçler izlenir ve amaçlara ulaşmaya çalışılır. Ulaşamadığı durumlarda gerekli önlemlerin alınmasını sağlar (Gündüz, 2012). Eğitimde denetimin ulaşmaya çalıştığı amaçları, eğitim değişkenlerinin düzenli çalışmalarını sağlamak, eğitim öğretim faaliyetlerine katılan öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde olumlu etkiler yapmak, önceden belirlenen eğitim ve öğretim faaliyetlerine ilişkin amaçların gerçekleşme derecesini ve amaçlara uygun değer ve işlemleri bulmak olarak sıralayabiliriz.

Yıldırım ve Koçak'ın (1996: 251-284) belirttiğine göre on dördüncü Milli Eğitim Şura Kararlarında denetim konusunda şu görüşlere yer verilmiştir: "Yönetim sistemlerinin en önemli alt sistemlerinden birisi olan denetimin tanımı, farklı biçimlerde yapılabilir. Ancak bu tanımda görüş birliğine varılan konu; denetimin kontrol etmekten çok eğitim-öğretim ve yönetim faaliyetlerinde öğretmene ve yöneticiye rehberlik ve yardım amacıyla yapıldığıdır. Bu görüşe göre, denetimin sadece durum saptaması değil, denetimin niteliğinin sistemin gelişmesine, verimliliğin nicelik ve nitelik açısından artırılmasına katkı sağlayacak bir rehberlik ve mesleki yardım olduğu anlaşılmaktadır. Bu görevleri yapan kişi veya kişilere denetici (müfettiş) denilebileceği gibi, görevleri gereği kurum yöneticileri de denetim elemanı olarak kabul edilmelidir.

Üç açıdan denetim süreci yönetim için gerekli ve kaçınılmazdır. Bir örgütün bütün alt sistem ve parçaları örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için çaba harcar. Örgütün en önemsiz görünen parçası dahi amaçlardan saptığında örgütün etkinliği zayıflar. İşte denetim, örgütün bütünü kapsayarak, tüm birimleri örgütün amaçlarına yönlendirmek açısından gerekli bir zorunluluktur. İkincil olarak; örgütün

varlığını sürdürebilmesi ve etkin bir biçimde amaçlarına ulaşabilmesi için çevresinde meydana gelen değişimlere uyum sağlayabilmesi ve haberdar olması gerekmektedir. Bu açıdan da denetime, yönetimin alt sistemi olarak önemli görevler düşer. Üçüncü olarak ise örgütün tüm çalışanları bilerek veya bilmeyerek örgütün iş ve amaçlarından sapabilir. İşte denetim söz konusu sapmaları önlemek açısından da gerekli bir zorunluluktur (Yıldırım ve Koçak, 1996: 251-284). Kayıkçı (2007: 324) denetimin en önemli amaçlarından biri, kurumların genel ve özel amaçlarının ne aşamada gerçekleştiğini, muhtemel eksik ve aksaklıkları tespit ederek, kurumun amaçlarına ulaşabilmesi için eksiklikleri tamamlamak, aksaklıkları düzeltmek ve kurumun işleyişini düzene sokmak olduğunu, okullarda ise denetimin öncelikli amacının öğrenme-öğretme sürecini geliştirmek olduğunu ifade eder (akt. Tecer, 2011). Başar (1998) denetimin öğelerini; durum saptama, değerlendirme, düzeltme ve geliştirme olarak, Cengiz (1992) denetimin süreçlerini:

1. Planlama
2. Program Geliştirme
3. Örgütlenme, Yönetim İşlerini Geliştirme
4. Okul-Çevre İlişkilerini Kurma
5. Personel Verimini Artırma
6. İnceleme-Araştırma
7. Kontrol ve Yönlendirme
8. Rehberlik
9. Değerlendirme
10. Rapor Verme-Önerme olarak ifade etmişlerdir.

2.1.1. Ders Denetimi

2014 yılına kadar müfettişler tarafından gerçekleştirilen sonrasında okul müdürleri tarafından yapılması istenilen ders denetimi; öğretmenin ders işlediği esnada yapılan bir denetim faaliyetidir. Müfettişlerin yılda iki kez gelerek birinci dönem rehberlik esaslı ikinci dönem teftiş esaslı gerçekleştirdikleri, neticesinde puanlama yaparak öğretmene dönüt sağladıkları bir uygulamadır.

Cumhuriyetimizin kurucusu ulu önder Mustafa Kemal Atatürk “Size tavsiye ederim ki okullar sık sık denetlenerek, öğrencilerin öğretimden faydalanmaları sağlanmalı, öğretmenlerin öğretim şekli incelenmeli ve yanlışlıklar derhal

düzeltilmeli.” demiştir (Öz, 2003). Taymaz’a (1997: 145) göre ders denetimi, “öğretmenlerin kendi aralarındaki yeterliğini, çalışmasını, uyguladıkları yöntemleri, bunları uygulamadaki yeterliğini ve öğrencilerin yetişme düzeylerini inceleyip değerlendirmeyi” amaçlayan denetim çeşididir. Ders denetimi yalnızca var olan durumun tespit edilmesini değil, varsa eksiklerin giderilmesi veya mevcut durumun geliştirilmesi aşamalarında öğretmenlere rehberlik edilmesini amaç edinir. Ayrıca, öğretmenin değerlendirilmesi yalnızca girilen derste performansına göre değil aynı zamanda yıllık planını ne derecede uygulayabildiğine, sorduğu soruların seviyesine, öğrencileri kişisel çalışmalara yöneltme becerisine, verdiği ödevlere ve yanıtları düzeltmedeki dikkatine vb. pek çok ders içi ve ders dışı faaliyetlerine göre gerçekleştirilir.

Ders denetimi genel anlamıyla “öğretmenin işlediği ders esnasında yapılan denetim”dir. Taymaz (2002) ders denetimini, bir öğretim kurumunda, öğretici olarak görev alan öğretmenlerin öğretim ve eğitim etkinliklerindeki çalışmaların gözlenmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesi faaliyetleri olarak tanımlar. Ders denetimleri kontrol amaçlı yapıldığı gibi rehberlik amaçlı da olabilir. Rehberlik amacıyla yapılan ders denetimi öğretmenlerin olası eksikliklerini önlemek ve eğitim sürecini geliştirmek için, kontrol amaçlı yapılan ders denetimi ise eksiklerin tespit edilerek giderilmesi için yapıldığı söylenilebilir (Yeşil ve Kış, 2015). 2393 sayılı Tebliğler Dergisinde ders denetimi; “genel denetim veya bundan ayrı olarak da yapılabilen, öğretmenin kendi alanındaki yetişkinliğini göreve bağlılığını, çalışmalarını, öğretim metotlarını uygulama becerisini, Milli Eğitim Temel Kanununda öngörülen hedeflere ulaşma ve öğrencilerin öğrenme düzeylerini, derste öğrendiklerini okula ve çevreye yansımalarını araştırır. Ders saatlerinde yapılan çalışmaların değerlendirilmesinin yanı sıra öğretmenin öğretim programını ve yıllık planı ne derecede uyguladığını yapmış olduğu ölçme değerlendirme çalışmalarını, okul içi ve dışı etkinlik ve davranışlarını da inceler” şeklinde tanımlanır (MEB, 1993: 848). İlköğretim kurumlarında sınıf ve ders denetimi, genel denetimler sırasında veya bunlardan ayrı olarak öğretmenlerin başarı durumlarını değerlendirmek ve geliştirmek üzere tespit edilen ilkelere göre gerçekleştirilir. Ders denetiminin amacı, öğrencilere öğretmen ve denetçinin işbirliği ile yüksek nitelikli öğrenme ortamı

oluşturmak için, eğitim ve öğretim sürecinde öğretmene yardım etmektir (MEB, 2010a).

Taymaz'a (1984: 9) göre ders denetimi, bir öğretim kurumunda, öğretmenin öğrenci ile karşı karşıya bulunduğu ve öğretim yaptığı sırada davranışlarının gözlenerek, ders öncesi ve sonrasında hazırlanmış olduğu etkinliklerinin incelenerek değerlendirilmesinin yapıldığı bir denetim türüdür. Aynı zamanda da öğretmenin öğretim yapma ve ders anlatmadaki başarısını değerlendirerek, geliştirilmesini, mesleğe ve çevreye uyumunun sağlanmasını, eğitimde meydana gelen yenilik ve gelişmelerin tanıtılarak, mesleki yardımda bulunulması, eksik ve hataların saptanarak giderilmesi ve geliştirilmesini de amaç edinir. Taymaz (2002: 160) ders veya sınıf denetiminin, denetimin genel amaçlarına uygun olarak, öğretmenin öğretimdeki başarı derecesi hakkında bilgiye sahip olmak, öğretmenin özellikle olumlu ve ümit veren doğuştan getirdiği davranışlarını tespit etmek, öğretmenin görevini en iyi biçimde yapmasını sağlamak için güdülemek, kurumlar da eğitim-öğretimde birlik sağlamak üzere rehberlik ve yardımda bulunmak, kurumda öğretmenlerin uyguladıkları öğretim metot ve tekniklerini çeşitlendirmek, öğretim araç ve gereçlerinin sağlanmasında ve kullanılmasında destek olmak, öğrenci başarısının bilimsel metotlar ile ölçülmesi ve değerlendirilmesine katkı sağlamak, öğretmenin karşılaştığı problemlerin çözümünde yol göstermek amacıyla gerçekleştirildiğini belirtir. Pehlivan (1998) ise ilköğretim kurumlarında sınıf ve ders denetimini, genel denetimler sırasında veya bunlardan ayrı olarak öğretmenlerin başarı durumlarını değerlendirerek, geliştirmek üzere yapılan faaliyetler olarak tanımlarken ders denetiminin amacından ise öğrencilere, öğretmen ve denetçinin işbirliği ile yüksek nitelikli öğrenme ortamı oluşturmak için, eğitim ve öğretim sürecinde öğretmene yardım etmek olarak ifade eder.

Wanzare ve Costa'ya (2000: 48) göre eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği yer genellikle sınıf ortamlarıdır. Burada öğretmenlerin eğitim öğretim sürecini nasıl kullandıkları önemlidir. Öğretmenler sürecin içinde olduklarından, çoğu kez süreci tepeden izleyemeyebilirler. Dolayısıyla da önemli sayılabilecek bazı hususları gözden kaçırabilirler. İşte bu arada denetim, öğretmenlere etkin sınıf uygulamaları konusunda geri besleme sağlayarak onların profesyonel gelişmelerinin

artmasını sağlar (akt. Gündüz, 2012: 2). İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nde (2001) öğretmen denetiminin aşağıda sayılan amaçlar doğrultusunda yapılması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Öğretmen Teftişi

Madde 20- Kurumlarda görevli öğretmenlerin başarı durumları, teftiş yapılarak belirlenir. Öğretmenlerin teftişinde kurumun özelliğine göre "Öğretmen Teftiş Formu" kullanılır. Öğretmen teftişi, Millî Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için düzenledikleri etkinliklerin süresini ve niteliğini gözlemlemek üzere; dersane, salon, laboratuvar, atölye ve işliklerde;

- Eğitim öğretimindeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmek,
- Olumlu davranışlarını belirlemek,
- Görevini en iyi biçimde yapmaya özendirmek,
- Eğitim ve öğretimde birliği sağlamak üzere rehberlik ve yardımda bulunmak,
- Kurumda uyguladıkları öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirmek,
- Öğretim araç ve gereçlerinin sağlanmasında ve kullanılmasında yardımcı olmak,
- Öğrenci başarısının bilimsel yöntemler ile ölçülmesi ve değerlendirilmesinde yardım etmek,
- Karşılaştığı sorunların çözümünde yol göstermek,
- Özel eğitim gerektiren öğrenciler için aldığı önlemleri geliştirmek ve yönlendirmek,
- Sınıf içi ve çevredeki eğitimsel liderliğini belirlemek için yapılır.

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nde (2001) ders denetimi öğretmenlerin aşağıdaki hususlar gözlenerek değerlendirilmelerini kapsamaktadır:

1. Dersliğin eğitim öğretime hazırlık durumu,
2. Eğitim-öğretim durumu,
3. Yönetim-çevre ilişkileri ve mesleki gelişimi.

Mucipli ders denetimi ise; başkanlık veya maarif müfettişleri başkanlığı tarafından; onaya bağlı olarak öğretmenlerin ders denetimlerinin gerçekleştirilmesidir. Bu denetimlerde, öğretmenlerin, kendi alanlarındaki yeterlilik düzeyleri, göreve ne aşamada bağlı oldukları, yaptıkları çalışmaları, öğretim metotlarını uygulamadaki yeterlikleri, Millî Eğitim Temel Kanununda öngörülen hedeflere ulaşılması yönündeki çabaları, öğrencilerin yetişme düzeyleri ve derslerde elde edilen sonuçların okuldaki eğitim ortamına ve çevreye yansımaları araştırılır. Ders denetimlerin de, izlenen derslerin değerlendirilmesinin yanı sıra; öğretmenin öğretim programını ve yıllık ders planlarını uygulama derecesi tespit edilir. Ölçme ve değerlendirme konusundaki yeterliliği ve dikkati, atölye çalışmaları ile kazandırdığı bilgi ve beceri düzeyi belirlenir. Aynı zamanda öğrencileri kişisel çalışmalara yönlirmede gösterdiği başarı, okul içinde ve dışında yapmış olduğu etkinlik ve davranışları da incelenip değerlendirmeye tabi tutulur (MEB, 2015). Taymaz'a (1984: 9) göre "ders denetimi okullarda genel denetim sırasında veya bundan ayrı olarak yapılan öğretmenin kendi alanındaki yetişkinliğini ve çalışmasını inceleyip değerlendirmeye yönelik bir denetim türü olmasına karşın öğretmenin sicil amirleri tarafından ortaklaşa doldurulan sicil raporlarında değerlendirme sonucu yetersiz bulup tekrar denetlenmesini önerdikleri öğretmenin branş müfettişleri tarafından tekrar denetlenmesini öngören ve bakanlık onayına dayalı olarak yapılan denetime mucipli ders teftişi" denir.

2.1.1.1. Ders Denetiminin Amacı

Atay'a (1996) göre eğitimde denetim; eğitim öğretim faaliyetlerinin önceden belirlenen amaçlara uygun yöntemlerini bulmak ve ürünün nitelik ve nicelik bakımından gelişimini amaçlar. Taymaz'a (1984: 9) göre ders denetimleri eğitimin belirlenmiş hedeflerine ulaşması için öğretim ve öğrenim etkinliklerinin oluşumunu gözlemek üzere dersane, laboratuvar ve atölyelerde yapılır. Buralarda gözlem dışında öğretmenin yaptığı öğretime hazırlık ve tamamlayıcı niteliğinde olan ders dışı etkinlikler de incelenir. Ders denetiminin amaçları genel amaçlar içerisinde yer alarak aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Öğretmenin özellikle iyi ve ümit verici karakteristiklerini saptamak,

2. Öğretmenin öğretimdeki eksik yönlerini belirlemek, giderici önerilerde bulunmak,
3. Öğretmenlerin görevlerini en iyi şekilde yapmaya özendirmek ve güdülemek,
4. Okulda yapılan öğretimde birlik sağlamak üzere yardımcı olmak,
5. Okulda öğretmenlerin uyguladıkları öğretim metotlarını geliştirmek,
6. Öğretim araçlarının sağlanması ve kullanılmasında yardımcı olmak,
7. Öğrenci başarısının bilimsel yöntemlerle ölçülmesi ve değerlendirilmesine yardım etmek,
8. Öğretmenin karşılaştığı sorunları çözümlenmede yol göstermek,
9. Öğretmenlere yapılan yardımlarla denetim etkinliklerine güvenlerini artırmak,
10. Öğretmenin öğretimdeki başarısını değerlendirmek ve rapor hazırlamak.

Erdem ve Eroğul (2012: 15) ders denetiminde temel amacın öğretmenlere yardımcı olmanın yanı sıra öğrenme öğretme süreçlerinin de geliştirilmesini sağlamak olduğunu, bu süreçlerin geliştirilebilmesi için öğretmenin sınıf içindeki davranışlarının etkilenilmesi, öğretimle ilgili materyal ve yöntemlerin seçilmesi, değerlendirilmesi ve kullanılmasında ona yardımcı olunarak, liderlik yapılmasının temel amaç olduğunu belirtir. Ders denetimleri yalnızca eğitimsel planın izlenmesi, öğretimin bazı aşamalarına katkı, öğrencilere yardım, geleceği planlamaya öneriler almak için yapılabileceği gibi sadece öğretmenin isteği üzerine iş doyumu sağlamak için de yapılabilir.

2.1.1.2. Ders Denetiminin Uygulanma Şekli

Gündüz'e (2012: 2) göre önceki dönemlerde okullarda uygulanan denetim sınıf içi öğretimi gözlemleyerek, sınıf eğitimini geliştirmek, gözlemlenen bilginin analiz edilmesi ve öğretmenle gözlemcinin yüz yüze görüşmesi şeklindedir. Sınıf ortamında gerçekleşen eğitim öğretim etkinliklerini gözlemleyen denetmen, etkinliklerin her aşamasında öğretmene nelerin yapılması yada yapılmaması gerektiğini bilen birisi olarak, süreçte yapılması gereken veya yapılmaması gerekenleri öğretmenle paylaşırdı. Böylece, sürecin her noktası öğretmenin mesleki

gelişimine hizmet edecek hale getirilmiş olurdu. Denetmenler, yönetici ve öğretmenlerin yaptıkları çalışmaları inceleyerek, buradan hareketle ileriye dönük yapacakları çalışmaları yorumlarlar. Böylece, her öğretmenin programa, yönetime ve içeriğe karşı tutumunu belirlerler. Öğretmenlerin olumlu tutumları desteklenirken, olumsuz tutumlarını ise olumluya dönüştürme içerisinde olurlar. Böylece denetim iş görenlerin gelişimine olumlu katkıda bulunur.

Cengiz'e (1992: 22) göre denetim hizmeti, iş başında eğitim hizmeti olup, çalışanların verimlerini artırıcı etkinlikleri ortaya koymalıdır. Pehlivan'a (1998: 250) göre bu süreçler gerçekleşirken, denetlerken geliştirmek, eleştirirken öneride bulunmak, gerektiğinde uygulamalı olarak öğretim yapmak önemlidir. Denetmenin getirdiği önerilerin somut olması ve önerilerin yerine getirilmesinde yönetici ve öğretmenin gücünü aşmaması gerekir. Aynı zamanda denetmen, sözlü anlatımdan kaçınarak, yapılması gerekenlere ilişkin örnek uygulamalara yer vermesi gerekir. Son yıllarda pek çok eğitimci denetimi, eğitim sürecinden daha iyi ürün alabilmek için, bu süreci oluşturan üyelere rehberlik etmek olarak nitelendirir (Gündüz, 2012: 3). Taymaz (1997: 148) bir öğretim kurumunda öğretmenin ders denetiminin aşağıda belirtilen sıralamaya uygun olarak yapılması gerektiğini ifade eder.

1. Denetim planı yapılır.
2. Öğretmen hakkında bilgi toplanır.
3. Öğretmenle ön görüşme gerçekleştirilir.
4. Ders planı ve hazırlıkları incelenir.
5. Öğretmene denetimin zamanı haber verilir.
6. Sınıfa girerken öğretmene eşlik edilir.
7. Öğrencilerle tanışılır.
8. Uygun bir yere geçilir.
9. Olumlu bir hava oluşturulmaya çalışılır.
10. Sınıfın bir üyesi gibi hareket edilir.
11. Yapılan öğretim gözlemlenir.
12. Yapılan gözlem planlıdır.
13. Öğretim etkinliklerine dahil olunur.
14. Ders araçlarının kullanılması takip edilir.

15. Ders veya uygulamanın sonucuna bakılır.
16. Dershaneden birlikte ayrılmaya çalışılır.
17. Plan ve hazırlıklar incelenir.
18. Ders dışı etkinliklere bakılır.
19. Öğretmenle görüşme sağlanır.
20. Öğretmen teftiş formu doldurularak, öğretmenler toplantısı yapılır.

Erdem ve Eroğul'a (2012: 15-16) göre ders denetiminde yapılması gereken etkinlikler denetim öncesi, denetim gerçekleştirilirken ve denetim sonrası etkinlikler olarak sınıflandırılabilir. Bu durumda, denetim planının hazırlanması, öğretmen hakkında bilgi alınması, ders planı ve hazırlıkların incelenmesi ve denetim zamanının öğretmene duyurulması denetim öncesi müfettişlerin yapması gerekenlerdir. Derse öğretmenle birlikte eşlik edilmesi, öğrencilerle tanışılması, uygun bir yere geçilmesi, sınıfta olumlu bir hava oluşturulup sınıfın bir üyesi gibi davranılması, dikkatli gözlem yapılarak öğretim etkinliklerinde aktif olunması ve dersin sonuna kadar beklenerek dersten öğretmenle birlikte çıkılması denetim gerçekleştirilen yapılan faaliyetlerdir. Denetim sonrası faaliyetler ise ödev ve sınav belgelerine bakılması, ders dışı etkinliklerin incelenmesi ve öğretmenle görüşülüp öğretmen denetim formunun doldurulmaya başlanmasıdır. Taymaz (1997: 149) teftişin eğitimsel rehberlik şekline dönüşmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar olduğunu ders teftişinin amacına ulaşabilmesi için bazı hususlara dikkat edilmesi gerektiğini aşağıda sıralan maddeler ile ifade etmiştir.

1. Ders teftişi planlı olmalıdır. Teftiş ile yapılan çalışmalar denetlendiğine göre teftişin daha iyi planlanmış olması lazımdır.
2. Gözlem sonuçlarını değerlendirmek üzere kriterler belirlenmelidir.
3. Okul yöneticilerinden öğretmen ile ilgili bilgi istenmelidir.
4. Müfettiş ve öğretmenin birbirini tanıması adına, öğretmenin hangi dersine girileceğinin belirlenmesi adına müfettiş ve öğretmen tanışmalıdır.
5. Ders teftişinde habersizce girme eğitim anlayışına sığmayacağından ne zaman girileceği belirtilmelidir.
6. Öğrencilerin dikkatini dağıtmamak adına ve öğretmenin dersini bölmek adına sınıfa öğretmenle birlikte girilmelidir.

7. Dersin amaçlarına göre gözlem formları olmalıdır.
8. Müfettiş sınıfın bir üyesi gibi davranmalı, öğrenci ve öğretmenin dikkatini dağıtıcı davranışlarda bulunmamalıdır.
9. Müfettiş dersin bütünlüğünü bozmamak için öğretmenle birlikte çıkmalıdır.
10. Amaç öğretmenin eksikliğini giderip rehberlik yaparsa birkaç ders gözlenmelidir.
11. Öğretmenin bulunduğu çevrenin özellikleri göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmalı.
12. Ders denetimi esnasında ders içi ve ders dışı etkinlikler birlikte düşünülmeli.
13. Öğretmenlerde bulunan eksiklikler açıkça ortaya konulmalı, giderilmesi için tavsiyelerde bulunulmalı, başarılı öğretmenler ödüle teklif edilmeli.
14. Müfettişin derste not alması dikkat dağıtabileceği için ders sonunda hemen gözlem formunun doldurulması gerekmektedir.
15. Öğretmene ait olumlu ve olumsuz olarak tespit edilen davranışlar ders sonunda yalnız öğretmenle gerçekleştirilecek görüşmede söylenir.
16. Öğretmenin vereceği tepki olumlu karşılanmalıdır.
17. Yetersizliği tespit edilen öğretmenler için gerekli hizmet içi faaliyetler, üstün başarı gösterenler için ise ödül teklif edilmelidir.
18. Okul müdürünün de katıldığı bir toplantıda öğretim süreçleriyle ilgili zümre toplantıları tertip edilmelidir.

MEB (2010b) tarafından yayınlanan “Öğretmen Denetim Rehberinde” Branş müfettişi, öğretmenin durumunu değerlendirmek ve gerektiğinde ihtiyaç duyduğu gelişim alanlarını ortaya çıkarmak amacıyla dersi dikkatli dinler. Bu amaçla müfettiş;

1. Önceden belirlenmiş olan ders saatinde gözlemin yapılacağı sınıfa, öğretmen ile birlikte katılır.
2. Öğrencilerin tümünü görebileceği uygun bir yerde durur.
3. Eğitim-öğretim sürecinde öğretmen ve öğrencilerin dikkatini bozacak davranışlardan kaçınarak, dersin akışına karışmaz.
4. Ders gözlemini kolaylaştırmak amacı ile hazırlanan “Öğretmen Değerlendirme Formu”ndan (Ek: 1) yararlanarak ders denetimini gerçekleştirir.

5. “Öğretmen Değerlendirme Formu”nda belirtilen değerlendirme alanlarına ilişkin tespitlerine “Açıklamalar” bölümünde yer ayırır. “Öğretmen Denetim Raporu”nun düzenlenmesinde (Ek: 2) ve/veya kurum raporörlerine teslim edilecek föylerin hazırlanmasında bu formun açıklamalar bölümüne tuttuğu notlardan faydalanır.
6. Taltif veya ceza önerisi getireceği öğretmenler için düzenlenecek (Ek: 2) “Öğretmen Denetim Rapor”unda verilecek puanlar bu açıklamalar ışığında kararlaştırır.
7. Gerek gördüğünde; dersin sonuna doğru öğrencilerin bilgi düzeyini ölçücü sorular sorarak gecikmeye meydan vermeden öğretmenle birlikte sınıftan çıkar.

2.1.1.3. Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İle İlgili Görevleri

Bugünkü anlamıyla denetim; eğitimde, bir kıyaslama, sonuç çıkarma, istenilen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının tespit edilmesinde bir kontrol aracı, hem de rehberlik anlamında kullanıldığı görülmektedir. Türkiye’de denetim Milli Eğitim Bakanlığı’nın belirlediği hedefler çerçevesinde, öğrencilerin istenilen kazanımları elde edip etmediklerini ve ülke hedeflerine ne derecede ulaşıldığını kontrol etmek için eğitimin her kademesinde gerçekleştirilmektedir. Öğretmenlerin denetimi ise eğitime yapılan yatırımların yerinde kullanılıp kullanılmadığının ve eğitim alan bireylerin eğitimde istenilen hedeflere ulaşp ulaşmadıklarının izlenmesi ve denetlenmesi için, eğitim sisteminin bir gerekliliğidir. Türkiye’de öğretmen denetimi son yıllara kadar, Milli Eğitim Bakanlığı içerisinde bir alt sistem olarak örgütlenen, bakanlık müfettişleri ve eğitim müfettişleri tarafından yapılmaktaydı. Eğitim sistemindeki gelişmeler çerçevesinde denetim sisteminde de zaman zaman yeni düzenlemeler yapılmaktadır. En köklü değişim 2010’lu yıllarda yaşanmış, bu süre içerisinde yapılan düzenlemelerle eğitim denetçilerinin görevleri yeniden belirlenmiş ve en son 2014 ve 2016’da yapılan düzenlemelerde de maarif müfettişlerinin görevleri arasında öğretmen denetimi yer almamış ve öğretmenlerin ders denetimi okul müdürlerine bırakılmıştır (Ergen ve Eşiyok, 2017).

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nun genel amaçlar ve temel ilkeleri doğrultusunda; Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen,

rekabet gücü yüksek, bilgi çağı insanını yetiştirmek eğitim-öğretim sisteminin asıl amacı olup bu amacın gerçekleştirilmesinde de en önemli unsurlardan birisi öğretmenlerdir. 1739 sayılı Kanun'un 43. maddesinde öğretmenlik, “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Millî Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon (biçimlenme) ile sağlanır.” şeklinde tanımlanır. Gelişen ve değişen dünyada, emsalleriyle rekabet edebilecek insan gücünün yetiştirilmesinde baş mimar olarak kabul edilen öğretmenlerin, bu görevlerini tam olarak yerine getirebilmesi genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon bilgilerinin hizmet süresince geliştirilmesi ve yenilenmesiyle mümkündür. Öğretmenlerin kendilerine biçilen bu misyonu gerçekleştirip gerçekleştiremediklerini, süreç içerisinde varsa hedeflerden sapmaları ve zorlukları belirleyerek, bunların giderilmesini sağlamak da ancak bilimsel ölçme yöntemleri ve denetimi ile mümkün görünmektedir. Öğrenme-öğretme sürecinde hedeflere ulaşılması, planlanan çalışmalar ile gerçekleştirilen faaliyetlerin birbirleriyle uyumluluğunu ve sapmalarını tespit ederek, giderilmesine ışık tutulması, öğretmenlerin karşılaştıkları mesleki problemlerde yardım ve rehberlikte bulunması denetimin asıl görevi olup, bu görevin yerine getirilmesinde de en önemli sorumluluk okul müdürlerine aittir.

Son yıllarda okul müdürlerinin rollerinde meydana gelen değişimlerde okul müdürlerinin denetim etkinliklerine daha fazla önem vermesi gerektiği gerçeğini gözler önüne serer. Yaşanan gelişmeler arasında en önemlisi, okul müdürlerinin artık birer öğretim lideri olmalarıdır. Buna göre okul müdürlerinin birer öğretim lideri olarak, öğretmenlerin sınıf içindeki öğretim etkinliklerini denetlemeleri ve bu etkinlikleri geliştirici yönde faaliyetlerde bulunmaları zorunlu hale gelmiştir. Yani okul müdürlerinin odalarından çıkmaları, okullarında gezmeleri, sınıf içi etkinlikleri denetlemeleri, öğretmenler ile etkili iletişim kurup, eğitim öğretim etkinliklerinin geliştirilmesini sağlamaktır. Bütün bu gelişmelerle beraber okul müdürlerinin gerçekleştireceği denetim etkinlikleri önemsenmektedir. Okul müdürlerinin denetim görevi Türk Eğitim Sistemi ile ilgili yasal metinlerde de (25212 sayılı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği) görülmektedir. Buna göre müdür, okulun amaçlarına uygun

olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden sorumlu olan kişidir.

Yılmaz (2009); okul müdürlerinin öğretmenleri denetlemelerine verilen önemin artmasında aşağıda sıralanan gelişmelerin etkili olduğunu söyler.

1. Okul yöneticilerine biçilen liderlik rollerinin etkisi dolayısıyla artık okul müdürünün öğretim lideri olması,
2. Denetimin artık bir rehberlik ve geliştirme faaliyeti olması,
3. Okuldaki bütün etkinliklerin amacının, eğitim öğretim etkinliklerinin geliştirmek olduğu,
4. Etkili okullar amacıyla okul yöneticilerinin sorumlulukları,
5. Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin performansını geliştirme zorunluluğu,
6. Aynı örgütü paylaşan kişilerin daha iyi denetim sonuçlarının olacağı,
7. Denetmenlerin yaptıkları ders denetimlerinin kısa süreli olması.

Peterson'a (1995) göre okul müdürleri, belirli zamanlarda öğretmenin sınıfına girerek öğretimi denetler. Buradaki amaç kesinlikle öğretmeni hazırlıksız yakalamak veya dersi bölmek olmadığı gibi bu tip değerlendirmelerin amacı öğretimi geliştirmektir. Duruma göre, bir ders saati veya 10–15 dakika gibi gerçekleştirilen kısa süreli ziyaretlerin amacı; öğretmenleri derse karşı güdüleyerek, öğretimi izlemek, desteklenmesi gereken hususları tespit etmek ve okuldaki öğretim etkinlikleri hakkında bilgi sahibi olmaktır. Yılmaz (2009) 222 Sayılı ilköğretim ve Eğitim Kanunu, 1702 Sayılı ilk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun, ilköğretim Kurumları Yönetmeliği ve Aday Memurların Yetiştirilmelerine Dair Genel Yönetmelik incelendiğinde, öğretmenlerin iş başında yetiştirilmeleri gerektiği konusuna vurgu yapmıştır.

Bir okul yöneticisi öğretmenlerini iş başında yetiştirebilmelidir. Okul yöneticileri okulundaki öğretmenleri herkesten daha iyi tanıyan ve onlardan ne beklendiğini en iyi bilen bireylerdir. Bu anlamda okul yöneticileri öğretmenlerin yeteneklerini geliştirip başarılarını artırabilir. Bu konu ile ilgili pek çok yasal düzenlemede mevcuttur. Okul müdürlerinin denetim görevi ile ilgili yasal durumu

incelenecek olursa; 25212 sayılı ilköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin beşinci kısım 60. maddesinde; okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına yer verilmiştir. Madde 60'a göre " İlköğretim okulları, demokratik eğitim-öğretim ortamında tüm paydaşlarla birlikte müdür tarafından idare edilir. Okul müdürü; ders okutmanın yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yerine getirmeye, okulu düzene koymaya ve denetlemeye yetkili olduğu gibi okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden de sorumlu olan kişidir. Okul müdürü, görev tanımında belirtilen diğer görevleri de yerine getirir." İlköğretim okulu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer iş görenlerle birlikte müdür tarafından yönetilmektedir. Okul müdürü; ders okutmanın yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yürütmek, okulu düzene koymak ve denetlemekle yetkilidir. Müdür, okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden sorumludur. Okul müdürü görev tanımında belirtilen diğer görevleri de yapmaktadır (İKY, 2003).

Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014) 39. maddesinde okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları şu şekilde sıralanmıştır.

MADDE 39 – (1) Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları, ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Müdür; okulun öğrenci, her türlü eğitim ve öğretim, yönetim, personel, tahakkuk, taşınır mal, yazışma, eğitici ve sosyal etkinlikler, yatılılık, bursluluk, taşınmalı eğitim, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler ve benzeri görevler ile Bakanlık ve il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince verilen görevler ile görev tanımında belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesini sağlar. Türkiye'de eğitim denetimi, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 56. Maddesi ile Milli Eğitim Bakanlığının sorumluluğuna verilmiş olup, Milli Eğitim Bakanlığı da hazırlamış olduğu yönetmeliklerle bu görevi Maarif Müfettişleri ile okul müdürlerine vermiştir.

2011 yılında yayınlanan 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki kanunun hükmündeki kararnameye göre Rehberlik ve Denetim

Başkanlığının görevleri şunlardır: “Bakanlık teşkilatı ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkararak bir anlayışla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturmalar yapmak.” Buradan da anlaşılacağı üzere Çelebi ve Asan (2016: 18-31) denetimin, günümüzde sonuç odaklı olmaktan ziyade, süreç odaklı, rehberlik hizmetlerini öne çıkararak gerçekleştirildiğini, ders teftişi yerine kurum teftişinin öne çıkarıldığını ifade ederler.

Yeşil ve Kış (2015) 24.05.2014’ te yayımlanan MEB Rehberlik ve Denetim Başkanlığı İle Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği’ nin müfettiş ve müfettiş yardımcılarının görev ve yetkilerini düzenleyen 57. maddesinde “652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 17. maddesinde belirtilen görevleri yapar” ifadesinin yer aldığı, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili maddesinde ise maarif müfettişlerinin öğretmen teftişi yapacaklarından bahsedilmediğini, kurum denetiminin yine müfettişler tarafından yapılmaya devam edeceğini ama gerekliliği görüldüğü durumlar dışında da düzenli olarak ders denetimi yapılmayacağını dolayısıyla okul, öğretmen ve ders teftişinden bahsedilmemesi ile birlikte ders denetiminin maarif müfettişlerinin görev alanından çıkartıldığını sadece okul müdürlerinin görevi olduğu anlamı çıktığını, bu durumun okul müdürlerinin eskiden beri var olan ders denetimi görevlerini daha da önemli kıldığını ifade etmişlerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği (2015) 54. maddesi,

1. Bu Yönetmelik kapsamında, Bakanlığa bağlı her derece ve türden eğitim kurumunda görev yapan ve adaylık sürecini tamamlamış olan öğretmenlerin başarı, verimlilik ve gayretlerini ölçmek üzere her ders yılı sonunda, görev yaptığı eğitim kurumunun müdürü tarafından değerlendirilmesi yapılır.
2. Değerlendirme ölçütleri olarak Ek-3’te yer alan Form esas alınır. Değerlendirmeler ders yılı bitiminden itibaren bir ay içinde, MEBBİS üzerinde oluşturulacak modül üzerinden gerçekleştirilir.
3. Bu madde kapsamındaki değerlendirmelerin Bakanlıkça duyurulacak usul ve esaslar çerçevesinde, zamanında, nesnel ve tarafsız şekilde yürütülmesinden ilgili il millî eğitim müdürü sorumludur.

4. Bu değerlendirmeler öğretmenlere başarı belgesi verilmesinde dikkate alınır.
5. Değerlendirmelerin yapılmasına ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü yetkilidir. İfadelerinden ders denetiminin okul müdürünün görevleri arasında yer aldığı ve nasıl uygulanacağı hakkında bilgi sahibi olunur.

MEB (2000) İlköğretim Okulu müdürlerinin görev yetki ve sorumluluklarının 2508 sayılı Tebliğler Dergisinde de yer aldığı üzere 66 madde olarak sıralanmış olup bunlardan öğretmen denetimini içeren maddeler aşağıda sunulmuştur.

MADDE 3 – Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirlenen temel ilke ve amaçların yanında okulun özel amaçlarını gerçekleştirebilmek için çalışma planlarını yapar, uygular ve denetler.

MADDE 9 – Yıllık, ünite ve günlük planların eğitim programlarına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda öğretmenlere rehberlik eder, öğretmenlerin çalışmalarını denetler.

MADDE 10 – Öğretmenlerden ders yılı başında yıllık plan alır, planları tasdik eder, uygulanıp uygulanmadığını denetler.

MADDE 13 – Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili alanlarda yetişmelerini teşvik eder ve bu konuda gerekli tedbirleri alır. Ders yılının çeşitli zamanlarında öğretmenlerin derslerini ve diğer faaliyetlerini yakından izler.

MADDE 18– Personelin performansını sürekli gözetip değerlendirerek, verim düşüklüğü varsa bunun sebeplerini araştırır, personelin yeteneklerini göz önünde bulundurarak istihdam eder, onlara rehberlik eder, iş başında yetişmelerini sağlar, daha üst kademeye hazırlanmalarına yardımcı olur.

MADDE 49 – Öğretmenlerin laboratuvar, kütüphane ve spor salonları gibi sosyal tesisleri kullanmalarını izler.

Görüldüğü gibi, ilköğretim okulu müdürlerinin MEB (2000) tarafından belirlenen görev listesi içindeki 6 madde doğrudan öğretmenlerin denetimiyle

ilgilidir. Bunlardan ikisi (10. ve 13. maddeler) ders denetimiyle ilgilidir. Yıldırım'a (2009: 200) göre okul müdürlerinin yeterlilikleri kurumun amacına ulaşmasında etkili olmaktadır. Buradan hareketle de son yıllarda "bir okul yöneticisi kadar okuldur." anlayışı hâkim olmaya başlamıştır. Dolayısıyla, 2014 yılında yapılan düzenleme sonrasında ortaya çıkan durumda; okul müdürlerinin görev tanımı içinde yer alan bu hususlar, yönetmelik hükümleriyle birlikte, ilköğretim okul müdürlerinin ders denetimi yapmasının yasal dayanağını oluşturmuştur (Ergen ve Eşiyok, 2017 :5). Yılmaz (2009) ise okul müdürlerinin öğretmenleri denetlemesine verilen önemin artmasında okul yöneticilerinden liderlik beklentileri ve denetim düşüncesindeki değişikliklere dayalı bir takım gelişmelerin rol oynadığını; bu nedenlerden dolayı son zamanlarda eğitim sisteminde sık sık yeni eğitim modellerinin denenmesi ve müfredattaki değişimlerin etkisi ile okul müdürlerinin öğretmenlerin sınıf denetimi yapması gerektiği düşüncesi ileri sürülerek, okul müdürlerinin ders denetimi yapması yönündeki çalışmaların hızlandırıldığını düşünmektedir. 2015-2016 eğitim-öğretim yılında da okul müdürleri öğretmenlerin ders denetimlerini yaparak ilk defa performans yeterlilik notu vermişlerdir.

Türk Eğitim Sistemi içerisinde ülke geneline yayılmış altmış bin okul ve kurum, bir milyonu aşan çalışan, on sekiz milyon öğrencisi olan (Temsen, 2017) Milli Eğitim Sistemi değerlendirildiğinde okul müdürlerinin yapacakları denetim etkinlikleri büyük önem arz etmektedir. Ayrıca eğitim öğretim etkinliklerinin geliştirilmesinde denetim etkinliklerinin önemi düşünüldüğünde, okul müdürlerinin bu görevi daha önemli bir hal almıştır. Okul müdürlerinin, bütün dünyada bir öğretim lideri olarak görülmesi, okul paydaşlarının performanslarının geliştirilmesinde çok önemli işlevlerinin olduğunu göstermektedir. Ayrıca Yılmaz (2009) okul müdürlerinin denetleyecekleri öğretmenleri denetmenlerden daha iyi tanımaları, öğretmenlerin iyi yönlerini, geliştirilmesi gereken yönlerini bilmeleri, öğretmenlerin yaptıkları her türlü etkinlikten haberdar olmaları, öğretmenlerin sadece ders saatlerinde değil ders dışı zamanlarda da yapmış oldukları etkinliklerden haberdar olmalarından dolayı okul müdürlerine denetim görevinin neden verildiğini açıklamaktadır.

2.2. MAARİF MÜFETTİŞLERİ MEVZUAT TARİHİ

MEB'e (2006) göre Teftiş, bir kurumun kuruluş amacı doğrultusunda yasa, yönetmelik ve ilgili mevzuata uygun, iş ve eylemlerinin yerindeliğini, verim, etkinlik ve hizmet kalitesinin sağlanması ile usul ve esaslarda sapmalar varsa bunların nedenlerini tespit ederek, çözüm önerileri sunmak, madde ve insan kaynaklarının örgütün amaçları doğrultusunda en verimli şekilde kullanılmasını sağlayarak yardımcı olmaktır. Kısacası teftiş, kamu adı ve yararına uygulama ile davranışların mevzuata uygunluğunu kontrol etmektir. Çağdaş yönetimlerde, hedefi olmayan, bunları gerçekleştirmek için planlama yapmayan ve uygulama sonuçlarını değerlendirmeyen bir sistem varlığını sürdüremez. Üretilen ve gerçekleştirilen faaliyetlerin kontrol edilmesi, eksik ve yanlışların düzeltilmesi, amacına ulaşmak isteyen örgütler açısından zorunlu hale gelmiştir. Her yıl pek çok Avrupa ülkesinin toplam nüfusu kadar öğrenciyi okul ve öğretmenle buluşturan Türk eğitim sisteminin mevcut kapasitesi, sistemi kontrol etme ve değerlendirme yapma durumundadır. T.C. Anayasanın 42. maddesi; "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altındadır." ifadesi, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 56. maddesinde yer alan "Eğitim-öğretim hizmetinin, bu Kanun hükümlerine göre Devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden Millî Eğitim Bakanlığı sorumludur." ibareleri denetimin, yani Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulunun görev ve önemini bunun yanı sıra sorumluluğunun da ne kadar büyük olduğunu ortaya koyar. Öz'e (2003) göre eğitim ve öğretimdeki gözetim ve denetim devlet adına müfettişler tarafından gerçekleştirilir. Taymaz (1997: 14) Türk eğitim sisteminde teftişin ne zaman başladığı ile ilgili net bir tarih belirlenemeyeceğinden bahseder. Su' ya (1974) göre Türk eğitim sisteminde teftişin tarihsel gelişimine dair pek çok bilgiler olsa bile bunlar dağınık olduğu için teftiş hizmetinin ne zaman başladığına ilişkin kesin bilgi edinilemez fakat Tanzimat Devri başlangıç olarak kabul edilebilir.

Teftişin tarihsel oluşumu, Cumhuriyet öncesi dönem ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere iki aşamada incelenebilir.

Cumhuriyet Öncesi Dönem

Yaman (2008; 13) Osmanlı Devleti döneminde Fatih Sultan Mehmet tarafından teftiş veyahut diğer bir deyişle denetim mekanizması olarak Bakı Kulu isimli bir kuruluşa rastlanıldığından, Şahin, Elçiçek ve Tösten (2013) II. Mahmut döneminde ilköğretimin zorunlu hale getirilmesiyle birlikte; buna uygun hareket etmeyen aileleri, öğretmenler veyahut imamlar tespit ederek kadıya bildirmeleri gerektiğinden bahsederken dolaylı bir teftişin olduğu anlaşılmaktadır. 1838 yılına gelindiğinde Rüştiye Mekteplerinin açılmasıyla birlikte teftiş kavramı, mahalle mektepleri hakkında hazırlanan tasarıda; öğretimde yaşanan sorunların giderilmesi ve öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini geliştirmek amacıyla memurlar tarafından teftiş edilmeleri şeklinde yer almıştır (MEB TKB, 2017).

Somel (2001) 1839 yılında yayınlanan Gülhane Hatt-ı Hümayun’nda, geleneksel mahalle mekteplerinin merkezi bir denetime tabi olmadıklarından bahsetmiştir. Aydın (2000: 143) Türk eğitim sisteminde ilköğretim düzeyinde denetim faaliyetlerinin Tanzimat ile birlikte başladığını, bu dönemdeki denetim hizmetlerinin “İl Eğitim Kurullarının” üyeleri tarafından yürütüldüğünü söyler. 1846 yılında merkezi yönetime bağlı Mekatib-i Sibyaniye Muinliği ve Mekatib-i Rüştiye Muinlikleri kurularak, muin adı verilen denetçiler atanmıştır. Muinlerin görevi; mektepleri teftiş ederek, hocalara yol göstermek olarak tanımlanmıştır (MEB TKB, 2017). Aydın (1986) ders denetimiyle ilgili uygulamalara 1846 yılında yer verildiğini ifade eder. 1847 yılında yayınlanan “Sıbyan Mekatib-i Hocaları Efendilere İta Olunacak Talimat”ta, mektepleri teftiş etmek ve hocalara yol göstermek üzere memurların görevlendirildiği, bu kişilere de “mektep muini” adı verildiğinden bahsedilirken; burada teftişin öğretmene yardım olarak düşünüldüğü anlaşılmaktadır. Müfettişe de yardım eden (rehber) anlamına gelen “Muin” denilmiştir (MEB TKB, 2017). Su (1974) 1862 yılına kadar muin ve müfettiş kelimesinin birlikte kullanıldığı anlaşılırken bu tarihten sonra muin sözcüğünün kullanılmadığını ifade ediyor. MEB TKB’nin (2017) belirttiği üzere “Müfettiş” kelimesi ilk defa 1862 yılında Rüştiye ve Sıbyan okullarını teftiş etmek üzere görevlendirilen memurlar için kullanılmış, teftişin esasları belirlenerek bunlar merkez ve taşra okullarını teftiş etme görevi ile görevlendirilmişlerdir. Teftişin bir yönetim süreci olduğu kavramına, 1869 yılında hazırlanan, Maarif-i Umumiye Nizamnamesinde rastlanılır. Nizamnameye göre

Maarif-i Umumiye Nezaretine bağılı olarak Vilayet Maarif Meclisleri kurulur. Maarif Müdürü başkanlığındaki bu meclislerde Muhakkik ve Müfettişler vazifelendirilmişlerdir. Nizamnameye göre “muhakkikler” yetki bakımından müfettişlerden önce gelmiştir.

Taymaz (1997: 14) 1875 yılında hazırlanan nizamnamede, müfettişlerin öğretmenlere rehber ve yardımcı olmaları, Rüştiyelerde “teftiş defteri” bulundurulması gerektiği bu deftere müfettişler tarafından öğretim ve yönetimle ilgili gözlem ve önerilerin yazılacağı, defterin okul müdürlüğü tarafından saklanılacağı ve istenildiğinde müfettişe verileceği hususları yer alarak rehberlik anlayışının daha da ön plana çıktığından bahsetmiştir. Akyüz (1999) 1876 yılında yayınlanan talimatın Türk eğitim tarihinde teftişle ilgili bilinen eski belgelerden olduğunu belirtir. “Kanuni Esasi”ye uygun olarak Meclis-i Maarifler kurulmuş ve bu kurullara teftiş sahaları ve konuları değişik bir kısım müfettişler de takviye edilmiştir (MEB RDB, 2017). Akyüz (2005) ise müfettişlerin düzenli olarak ders denetimi göreviyle görevlendirilmesinin bu talimatla başladığını düşünür.

Şahin, Elçiçek ve Tösten (2013), 1879 yılında Maarif-i Umumiye merkezinde biri İstanbul, biri Anadolu yakası, diğeri de Rumeli yakasında olmak üzere üç tane Mekatib-i Umumiye (genel okullar) müfettişi bulunduğunu bu müfettişlerin görev ve yetki sahalarının birbirinden farklı olduğunu, bu gelişmeyle birlikte teftişin değerinin anlaşıldığı, hem de merkeziyetçilik fikrinin geliştiğinden bahsetmişlerdir. Hatta Buluç (1997) bugün mevcut olan merkez teşkilatın temelini atıldığını söyler. Bu dönem Berkes’e (2011) göre Maarif-i Umumiye Nezareti devlete sansür aygıtı olarak görülmüş ve hatta buna ilaveten 1880 yılında “*Teftiş ve Muayene Komisyonu*” kurulması kararlaştırılmıştır.

1881 yılında Merkez ile Taşra Teşkilâtı arasındaki kopukluğun ciddi bir mesele olduğu anlaşılacak, Taşra ile Merkez arasında bağlantı kurabilmek için Nezaret'teki müfettiş sayısı çoğaltılmıştır. Şahin, Elçiçek ve Tösten (2013), 1882 yılında “Encümen-i Teftiş ve Muayene Heyeti” kurulmuş ve teftişle ilgili güçlü bir yapı oluşturulmuş yine aynı yıl "Mekatib-i Âliye Müfettişliği (yükseköğretim müfettişliği)" kurulmuş ve yükseköğretim kurumlarının da teftiş edilmesinin karara bağlandığını ifade etmişlerdir. Su (1974) 1882 tarihinde sayısı 3 tane olan Mekatib-i

Umumiye Müfettişinin yanına Kütüphaneler Müfettişinin dâhil edildiğini, 1883 tarihinde Maarif-i Umumiye Nezareti merkez örgütünde değişiklikler yapıldığını, 1894 tarihine kadar müfettişlerin sayılarının değişmeyip Rumeli Vilayeti Şahanesi Maarif Müfettişi adıyla yeni bir müfettişin dâhil edildiğini iki yıl sonra bundan vazgeçildiğini belirtir. Yıldırım'a (2006) göre ilköğretim müfettişlerinin görev ve yetkilerinin belirlendiği ilk yönetmelik olan 'Mekatib-i İptidaiye Müfettişlerinin Vezafine Müteallik Talimat' 1910 yılında yayınlanarak; soruşturma, teftiş ve aydınlatma konularına yer verilmiştir. Teftiş yapılacağı zaman ise okul binaları, demirbaş eşyalar, öğretim araç ve gereçleri ile öğretimin teftiş edilmesine öncelik verilmiştir.

1913 yılında yayınlanan Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkati ile ilk mekteplerde teftişin ilk mektep müfettişleri tarafından yapılması düşünülmüş, müfettişlerin görevleri ise, "teftiş, tahkikat ve irşat" olduğu açıklanmıştır. 1914 yılında yayınlanan Maarif Müfettişlerinin Vazifelerine Dair Talimatname de ise ortaöğrenim ve diğer kurumların teftişinde göz önünde bulundurulacak hususlar belirlenmiştir (Taymaz, 1997: 15). Aydın (2000) İlköğretimle ilgili en önemli gelişmenin 1913 yılında kabul edilen "Geçici İlköğretim Yasası" olduğunu, bu yasada okulların teftişinden bahsedildiğini, 1914 yılında yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişlerinin Görevlerine İlişkin Yönetmelik ile de denetimin eğitim sistemi içindeki rolü ve öneminin daha iyi anlaşıldığını ifade eder. Aydın (2000) ise 1920 yılında Bakan adına görev yapan Teftiş Dairesinin kurulduğunu bu dairenin 1922 yılında "Teftiş Kurulu"na dönüştürüldüğünden bahseder.

Cumhuriyet Dönemi

Öz (2003) geçiş dönemi denilebilecek 1920-1922 yılları arasında Bakan adına görev yapan üç müfettişin görev yaptığını 1923 yılında hazırlanan Maarif Müfettişleri Talimatnamesi ile bir müdür on müfettişten oluşan Teftiş Heyetine dönüştürüldüğünden bahseder. Sorguç (1982: 201) 1 Ekim 1923 tarihine kadar Teftiş makamı müdürlük iken, bu tarihte Maarif Vekaleti Heyet-i Teftişiyeye Riyaseti olarak isimlendirilmiştir (akt. Arabacı, 1999). Aynı yıl "*Maarif Müfettişleri Talimatnamesi*" ve "*İlk Tedrisat Müfettişlerinin Vazifelerine Dair Talimatname*" ile "*İlköğretim Müfettişlerinin Görevlerine İlişkin Yönetmelik*" yayınlanmıştır (Su,

1983: 2). Bir yıl içinde teftiş heyeti müdürü ile on müfettişten meydana getirilen bir Teftiş Kurulu oluşturulmuştur. Bu değişiklikle beraber müfettişlik kurumunun, kuruluş, görev ve yetkileri ile teftişin esasları oluşturulmuştur. Aydın (2000) 1923 yılında yürürlüğe giren İlköğretim Müfettişlerinin Görevlerine İlişkin Yönetmeliğin daha önce yürürlüğe giren yönetmeliklerden pek farklı olmadığını herhangi bir yenilik getirmediğini ifade eder.

Cengiz'e (1992: 56) göre 3 Mart 1924 tarihinde yayınlanan "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" ile tüm medrese ve okullar Maarif Vekaletine dahil edilmiş, Türk Eğitim Sisteminde eğitim birliğini sağlayarak bu amaç doğrultusunda Maarif Eminlerine önemli görevler yüklemiş, bu durum Heyet-i Riyaseti' in görevlerinin yeniden değerlendirilmesini gerektirmiş ve 20 Mayıs 1925'te Konya'da "Maarif Umumi Müfettişleri Toplantısı " yapılarak, "Maarif Müfettişleri Umumiyetlerinin Hukuk Salahiyet ve Dair Talimat" üzerinde çalışılmıştır. Maarif Vekili adına eğitim kuruluşlarının yasalara uygun görevlerini yapıp yapmadıklarını denetlemek üzere Müfettiş-i Umumiye ve Muavinleri atanması düşünülmüştür. Su (1974: 21) 1925 yılında 13 maddeden ibaret olup Hars Müfettişliğinden bahseden bir yönetmeliğin yayımlandığını, bu müfettişlerin doğrudan bakana bağlı olduklarını Milli Kültüre ait eserlerle Türkiye'de gelmiş geçmiş medeniyetlere ait çalışma ve denetleme yapmakla görevli olduklarını belirtir.

1926 yılında 739 sayılı Maarif Teşkilatı Kanunu çıkarılmış, müfettişlerin hak, yetki ve görevlerin de, "teftiş" konusun da düzenlemeler yapılmış ve eğitimde teftiş kavramını; eğitim seferberliğini organize eden bir kavram olarak görmüştür. Türk eğitim sisteminde; eğitim birliğinin sağlanması açısından Maarif Eminlerine önemli görevler verilerek bu yıllarda eğitimle ilişkili çıkan yasalar, yönetmelikler ve genelgelerin toplum kalkınmasında önemli bir rol alacağına inanılmıştır (Çelebi ve Asan, 2016). Bozan'a (2004: 161) göre 1926 yılında yürürlüğe giren 789 sayılı "*Maarif Teşkilâtına Dair Kanun*" da yer alan bazı hususların 1931 yılında yürürlüğü kalmamıştır. Aynı zamanda "*Müfettiş-i Umumiye*" yerine "*Vekâlet Müfettişi*" unvanı kullanılmış ve müfettiş muavinliği unvanının kullanımı kaldırılmıştır. Yine 1926 yılında "*Dil Heyeti*" ve eğitim teşkilâtının önemli kurumlarından biri olan "*Talim ve*

Terbiye Dairesi" gibi merkez kuruluşlar ve "Maarif Eminlikleri" gibi de Türk Eğitim Tarihi'nde oldukça büyük öneme sahip taşra kuruluşları oluşturulmuştur.

Yıldırım ve Koçak'a (1996) göre 1927 yılında İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği yayınlanmış olup İlköğretim Müfettişleri yıllık çalışma raporlarına göre yılda dokuz ay teftiş etmekle yükümlü kılınmışlardır. Aydın'a (2000: 145) göre ise müfettişlerin, teftiş bölgelerinde istatistikî bilgi toplamaları, çevre incelemesi yapmaları, Bakanlıkça onaylanmayan kitapların okutulmasına ve ders kitaplarının ederinden fazla fiyata satılmasına engel olmak, öğretmenlerin ve diğer okul personelinin maaşlarını zamanında almaları ve halk eğitim programlarının açılmasını sağlamak gibi görevlerinin olduğundan da bahsedilmiştir.

Taymaz (1997: 16) 1933 yılında, 2287 sayılı Maarif Vekaleti Merkez Teşkilat Ve Vazifeleri hakkında ki kanunla Milli Eğitim Bakanlığı örgütü genişletilerek, bu kanunun 10. Maddesinde Teftiş Kurulunun oluşturulması ve görevlerinden bahsedildiğini ifade ederken 1938 yılında yayınlanan 3407 sayılı İlk Tedrisat Müfettişlerinin Muvazene-i Umumiye İçine Alınmasına Dair Kanunla ise ilköğretim müfettişliğine atanacak bireylerin Gazi Terbiye Enstitüsü'nden ya da yabancı ülkelerde benzer okullardan mezun olma şartı getirilerek, müfettişler arasındaki öğrenim süresi bakımından görülen menşé farklılığının kaldırılmasının amaçlandığından bahsediyor. 1949 yılında ise alınan bir kararla Bakanlık Müfettişleri bölgelere dağılmış sonra bu uygulama bırakılarak, 1950 yılında Bakanlık Müfettişleri Ankara, İstanbul ve İzmir merkezlerinde bir araya getirilmiştir. Cumhuriyet döneminde yayınlanan bir başka yönetmelik "İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği" adı ile 1962 yılında yayınlanan yönetmeliktir. Bu Yönetmelikte ilköğretim kurumları, halk eğitim kurumları, ilköğretim müdürlükleri, çocuk kitaplıklarının denetimi, ilköğretimle ilgili inceleme ve araştırmaların yapılması, öğretmen, eğitmen ve yöneticilerin işbaşında yetiştirilmeleri, mesleğe yönlendirilmeleri ve rehberlik edilmesi, yıllık teftiş raporlarının düzenlenmesi gibi konular yer almıştır (Yıldırım ve Koçak, 1996). Aydın (2000) 1963 yılında yayınlanan İlköğretim Müfettişliği Yönetmeliğinde Ulusal Bayramların değerine yaraşır bir biçimde kutlanmalarının sağlanarak bu hususta müfettişlere görev verildiğinden bahseder.

Öz (2003) ve Tecer (2011) 1967 yılında Teftiş Kurulu yönetmeliğinin hazırlanarak 1979 yılında bazı maddelerinde değişikliğe gidildiğinden bahsederler. 1969 yılında yürürlüğe giren "İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği" daha önceki yönetmeliklerde yer alan konuları içermekle birlikte bir takım yenilikleri de beraberinde getirmiştir. "İlköğretim Müfettişleri Kurulu" müfettiş görevleri yerine "Kurul Görevleri" kavramlarının kullanılması örnek olarak verilebilir. Bu yönetmeliğe göre, İlköğretim Müfettişlerinin bölge merkezlerinin iller ve gerektiğinde ilçeler olduğu belirtilir ve illere atanan İlköğretim Müfettişleri, Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde İlköğretim Müfettişleri Kurulunu meydana getirir. Görevleri ise; teftiş, mesleki yardım ve işbaşında yetiştirme, soruşturma, inceleme, olmak üzere sıralanabilir (Yıldırım ve Koçak, 1996). Bu yönetmelik 1990 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. Aydın (2000) İlköğretim Müfettişlerinin Kaçınacakları Konularında yeniden düzenlendiğinden bahseder. 1970 yılında 1261 sayılı kanunla Teftiş Kurulu Başkanı Milli Eğitim Şurasının üyesi olmuştur (Taymaz, 1997: 19). 1971'de Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile , "Teftiş Kurulu Başkan Yardımcılığı" kadrosu açılmış, 1972'de Bakanlık Olur'u ile soruşturma işleri, denetim çalışmalarından ayrı yürütülmesine verilmiştir (Arabacı, 1999). Öz (2003: 6)'e göre bu tarihlerde grupla teftiş denenmiş 1973 yılında Grupla Teftiş Rehberi yayınlanmıştır. 1977-1978 yılına kadar devam eden bu uygulamadan vazgeçilmiş, 1980-1981 yılında tekrar geri dönüş sağlanmıştır.

1980 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Koordinatörlük Hizmeti İç Hizmet Yönetmeliği yayınlanarak, bu yönetmeliğe göre İstanbul ve İzmir merkezlerinde olmak üzere iki Koordinatörlük oluşturularak başmüfettiş ataması yapılmıştır (Taymaz, 1997: 19). 1983 yılında Denetleme Devamlı Yönergesi yayınlanmış ve bu yönerge Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm eğitim kurumları ile diğer kurum ve kuruluşları kapsamıştır. Yönergede, İlköğretim kurumları ile bu kurumlarda görevli öğretmenlerin denetlenmesinden "İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanları"na sorumluluk verilmiştir. Ayrıca, yönergede genel, özel ve sınav denetimi olmak üzere üç türlü denetimden de bahsedilir (Yıldırım ve Koçak, 1996). Taymaz (1997: 19) 1987 yılında ise TKB tarafından Genel Hükümler ve Okul Denetimleriyle İlgili Rapor Yazımında Uyulması Gereken Esaslar hazırlanıp yürürlüğe girmiştir. Müfettişlerin teftişlerde uymaları gereken hususlar 9 başlık ve

199 madde halinde sıralamaya sokulmuştur. 1990 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Resmi ve Özel Okulların Denetiminde Göz Önünde Bulundurulacak Esaslar yayınlanmıştır. Aydın (2000: 146) 27.10.1990 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliğinin yayınlandığını sonra 28.10.1991 tarih ve 2346 sayılı Tebliğler Dergisinde Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin yayınlandığını bu yönergenin denetim açısından önemli yenilikler getirdiğinden söz eder. Ayrıca yönetmelik ortaokullarda görev yapan alan öğretmenlerinin denetimini de ilköğretim müfettişlerine bırakmıştır.

Aydın (1986:142, 2000:150) Türk Eğitim Sisteminde 'denetim' uygulamasını genellikle var olan yapıyı koruyucu, kurallara uygunluğunu sağlayıcı, denetim-yönetim karşımı bir nitelik taşıdığını belirtirken kuralların, denetim görevini yürütenlere girişim özgürlüğü tanımadığı ayrıca deneticilerin de bu yönde hazırlanmaları için gerekli düzenlemelerinde yetersiz olduğunu ifade eder. Taymaz (1997: 20) 1992 yılında yayınlanan 3797 sayılı kanunda belirtilen Teftiş Kurulu Tüzüğü'nün 19 Şubat 1993 tarihinde 21501 sayı numarası ile Resmi Gazetede yayınlandığını, Tüzükte belirtilen yönetmeliğin ise 3 Ekim 1993 tarih ve 21717 sayı ile Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdiğini ifade eder.

1998 yılındaki 4359 sayılı yasa ile “İlköğretim Müfettişleri 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilat Kanununa eklenmesi, 1999 yılında “Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Başkanlıkları Yönetmeliği, 2001 yılında ise “İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi” yayınlanmıştır. 2010 yılında 5984 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun da;

MADDE 1 – 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun 53'üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir. “İl millî eğitim müdürlükleri bünyesinde eğitim müfettişleri başkanlığı oluşturulur. Eğitim müfettiş yardımcıları, en az dört yıllık yüksek öğrenimli ve öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenler arasından yarışma sınavı ile mesleğe alınırlar. Bu görevde üç yıllık yetiştirme dönemini takiben yapılacak yeterlik sınavında başarılı olanlar eğitim müfettişi kadrolarına atanırlar. Eğitim müfettişleri ve eğitim

müfettiş yardımcılarının alanlarında uzmanlaşmaları için gerekli tedbirler alınır. Eğitim müfettişlerinin, her hizmet bölgesinde iki yıldan az olmamak üzere Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenecek süreler kadar çalışmaları esastır.” 5984 sayılı Resmi Gazete’de (2010) “Eğitim müfettişleri ve eğitim müfettiş yardımcılarının görev alanını; il ve ilçe millî eğitim müdürlükleri ve orta öğretim kurumlarının rehberlik ve denetimi ile bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin branşlara ilişkin inceleme ve soruşturmaları hariç olmak üzere, her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarının rehberlik, işbaşında yetiştirme, teftiş, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetleri oluşturur. Hizmet bölgelerinin oluşturulması ve bu bölgelerdeki çalışma süreleri; eğitim müfettişleri başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışmaları; eğitim müfettişleri ve eğitim müfettiş yardımcılarının nitelikleri, sınav ve yetiştirme şekilleri, atanmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.” şeklinde değişiklik yapılmıştır.

652 sayılı KHK (2011) yayınlanarak aşağıdaki değişiklikler olmuştur. Eğitim müfettişleri eğitim denetmeni olmuş, Rehberlik ve Denetim Başkanlığının görevleri yeniden düzenlenmiştir.

Taşra teşkilatı

MADDE 30 – (3) İl millî eğitim müdürlükleri bünyesinde, millî eğitim müdürüne bağlı olarak Eğitim Denetmenleri Başkanlığı oluşturulur.

MADDE 41 – (1) İl millî eğitim müdürlükleri bünyesinde oluşturulan Eğitim Denetmenleri Başkanlığında İl Eğitim Denetmenleri ve İl Eğitim Denetmen Yardımcıları istihdam edilir. İl eğitim denetmen yardımcıları, en az dört yıllık yüksek öğrenimi ve öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti bulunan öğretmenler arasından yarışma sınavı ile mesleğe alınırlar. Bu görevde üç yıllık yetiştirme dönemini takiben yapılacak yeterlik sınavında başarılı olanlar il eğitim denetmeni kadrolarına atanır.

MADDE 17 – (1) Rehberlik ve Denetim Başkanlığının görevleri şunlardır: Denetime tâbi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep

hâlinde göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımcı olmak zorundadır. Millî Eğitim Denetçileri, görevleri sırasında kamu kurum ve kuruluşları ve kamuya yararlı dernekler ile gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup kanunî engel bulunmadıkça bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

Çelebi ve Asan'a (2016) göre Millî Eğitim Bakanlığı'nda 25.08.2011 tarihine kadar üçlü bir denetim yapısı bulunmaktaydı. Direkt Bakana bağlı olarak Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapan Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişleri, Müsteşara bağlı olup Maliye Bakanlığı İç Denetim Koordinasyon Kurulu'na karşı sorumlu olan iç denetçiler ile illerde Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı olarak görev yapan İlköğretim müfettişleri. R.G. 'de (2014) yayınlanan Millî Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile,

MADDE 17 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 17. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 17 – (1) Rehberlik ve Denetim Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın görev alanına giren konularda Bakanlık personeline, Bakanlık okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına ve gerçek ve tüzel kişilere rehberlik etmek,
- b) Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturmak ve rehberlik etmek,
- c) Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle iş birliği içinde yapmak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgili birimlere ve kişilere iletmek,
- ç) Bakanlık teşkilatı ve personeli ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve

rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma iş ve işlemlerini Maarif Müfettişleri aracılığıyla yapmak,

d) Her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini Maarif Müfettişleri aracılığıyla yürütmek,

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak,

(2) Denetime tabi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımcı olmakla mükelleftir. Maarif Müfettişleri, görevleri sırasında kamu kurum ve kuruluşları ve kamuya yararlı dernekler ile gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup kanuni engel bulunmadıkça bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

(3) Başkanlığa verilen görevlerin yerine getirilmesi amacıyla illerde il millî eğitim müdürlükleri bünyesinde Maarif Müfettişleri Başkanlığı oluşturulur.

(4) Maarif Müfettişleri Başkanlıklarının görev, yetki ve sorumlulukları, Maarif Müfettişlerinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

Ergen ve Eşiyok'a (2017) göre 2014 yılında maarif müfettişlerinin görev alanlarının belirlenmesiyle birlikte bakanlık müfettişliği ve ilköğretim müfettişleri şeklindeki ikili örgüt yapısı bitmiştir. Müfettişlerin düzenli görevleri kurum ve ders denetimi olarak ikiye ayrılmış, ayrıca soruşturma görevi de eklenmiştir. Kanunun getirdiği değişikliklerden birisi kamuda ilk defa Maarif Müfettişi unvanlı kadro oluşturulması ve Millî Eğitim Bakanlığı kadro cetvelinde yer alan boş ve dolu İl Eğitim Denetmeni ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı kadrolarının unvanı Maarif Müfettişi ve Maarif Müfettiş Yardımcısı olarak değiştirilmesidir. Yine kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Millî Eğitim Baş denetçisi, Millî Eğitim Denetçisi ve İl Eğitim Denetmeni kadrolarında bulunanlar Maarif Müfettişi, Millî Eğitim Denetçi

Yardımcısı ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı kadrolarında bulunanlar ise Maarif Müfettiş Yardımcısı kadrolarına, başka bir işleme gerek kalmaksızın buldukları kadro dereceleriyle atanmış sayılmaları, bunların Millî Eğitim Baş denetçisi, Millî Eğitim Denetçisi, İl Eğitim Denetmeni, Millî Eğitim Denetçi Yardımcısı ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı olarak geçirdikleri süreler, Maarif Müfettişi ve Maarif Müfettiş Yardımcısı olarak geçmiş sayılabilecektir.

6528 sayılı kanuna dayalı olarak, 24/5/2014 tarihinde, Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre; rehberlik ve denetim başkanlığı, başkan, daire başkanları, milli eğitim uzmanları, milli eğitim uzman yardımcıları, başkanlıkta görevlendirilen müfettişler ve müfettiş yardımcıları ile başkanlık bürosu personelinden meydana gelecek. Başkanın teklifi Müsteşarın uygun görüşü Bakanın onayı ile yüzden fazla olmamak şartıyla MEB Merkez teşkilata müfettiş görevlendirilebilecektir. Bakanlıkta görevlendirilen müfettişler kendilerinin bakanlık merkez teşkilatında görevlendirilmelerine uygun görüş veren müsteşar ve yardımcılarının da inceleme-soruşturmalarını gerçekleştireceklerdir. Yani Bakanlık denetçileri ile İl Milli Eğitim Müdürlüğündeki eğitim denetmenleri aynı çatı altında birleştirilmiştir. İller de görevlendirilen Maarif Müfettişleri İl Milli Eğitim Müdürüne bağlı olarak çalışacaklardır. İl Milli Eğitim Müdürü hakkındaki soruşturmalar kendisinin emrinde çalışan Maarif Müfettişleri tarafından yapılacak. Müfettiş yardımcılığı için 35 yaşını doldurmamış olan adaylar başvuru yapabilecek. Maarif müfettişi adayları yeterlilik sınavına katılabilecek, 12 yıl görev yapan herkes, Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığında daire başkanı olarak atanma hakkına sahip olacak.

2016 yılında Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik Ve Denetim Başkanlığı İle Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Başkanlıkta Başkanın teklifinden sonra Müsteşar eğer uygun görüş bildirirse ve Bakanın onayı ile beraber üç yüz sayısını geçmemek koşulu ile müfettiş görevlendirmesi yapılabilir. Başkanlıkta görev alacak olan müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile ilgili atamaları Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Başkanlıkta görev almış

olan müfettişlerin, aldıkları görevde geçirdikleri zaman, 37. ve 38. Maddeler içerisinde yer alan sürelerin hesaplanma işlemi sırasında dikkate alınmaz. Meslek dallarına özel olan yarışma sınavına girmek koşulu ile müfettiş yardımcısı, denetçi yardımcısı, denetmen yardımcısı şeklinde atanan kişiler, 3 yıl tecrübeye sahip olan müfettiş yardımcılığı, denetçi yardımcılığı, denetmen yardımcılığı süresi sonunda müfettiş, denetçi ve denetmen sıfatını taşımış olanlar arasında bulunan kişiler, Başkan ve Daire Başkanı olarak atanan kişiler ise müfettiş yetkilerine sahiptir.

9 Aralık 2016 tarihinde yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişiklikle beraber; Rehberlik ve Denetim Başkanlığı "Teftiş Kurulu Başkanlığı olarak faaliyet gösterecek, Maarif müfettişleri, illerde il müdürlüklerine bağlı olarak inceleme, araştırma, rehberlik hizmetleri ile il müdürünün vereceği diğer görevlerden sorumlu olacaklar. Bir yıl içinde, "Bakanlık Maarif Müfettişi" unvanlı toplam serbest kadro adedini geçmemek üzere "Maarif Müfettişi", "Eğitim Müfettişi", "Milli Eğitim Denetçisi" ve "İl Eğitim Denetmeni" unvanlarına sahip olup halen bakanlık teşkilatında görevli olanlar ile bakanlık teşkilatında şube müdürü ve üstü kadrolarda fiilen çalışanlar ve milli eğitim uzmanı ile milli eğitim uzman yardımcılarında yabancı dil ve tez şartına sahip olanlar arasından yapılacak mülakatta başarılı olanlar, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile belirlenen atama sayı sınırlarına tabi tutulmaksızın bakan onayı ile "Bakanlık Maarif Müfettişi" olabilecek. Maarif müfettiş yardımcılarında yeterlilik sınavına girebilmek için gerekli süreye sahip olanlar, düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki mevzuat hükümlerine göre yeterlilik sınavında başarılı olmaları halinde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce emsali maarif müfettişlerinin tabi olduğu özlük haklarından faydalanabileceklerdir. Bakanlık maarif müfettişliğine kabul edilecek kişiler, halen MEB bünyesinde maarif müfettişi olarak çalışanlar arasından mülakat yöntemi ile seçilecek kişiler olacaktır. Maliye Bakanlığınca Bakanlık Maarif Müfettişi kadroları için 750 kontenjan verilmiş olup, ilk aşamada 500 bakanlık maarif müfettişi ve 250 bakanlık maarif müfettiş yardımcısı alımı yapılması planlanmıştır. Bu değişiklikle beraber, illerdeki il maarif müfettişleri başkanlığı kaldırılarak, hala maarif müfettişi olarak görev yapan müfettişler arasından, bakanlık maarif müfettişliğine seçilemeyen

maarif müfettişlerinin, illerde il milli eğitim müdürüne bağlı olarak, inceleme, araştırma ve rehberlik görevlerini yerine getirmesi konuları düzenlenmiştir. MEB Bakanlık maarif müfettişliğine seçilenler ise doğrudan bakana veya müsteşara bağlı olarak denetim, inceleme, soruşturma ve bakanın vereceği diğer görevleri yerine getireceklerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği'ne (2017) göre, "Rehberlik ve Denetim Başkanlığı", "Teftiş Kurulu Başkanlığı"na dönüştürülerek Teftiş Kurulu Başkanlığı, Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle iş birliği içinde yaparak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenen amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz edip, karşılaştırarak ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek ve elde edilen sonuçları rapor haline getirerek ilgili birimlere ve kişilere iletme görevini yerine getirecektir. Teftiş Kurulu, Bakanlık teşkilatı ve personeli ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberliği ön plana çıkaran bir anlayışla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma iş ve işlemlerini Bakanlık maarif müfettişleri vasıtasıyla yerine getirecektir. Örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, iş başında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerinin Bakanlık maarif müfettişleri vasıtasıyla yürütülmesi de Kurulun görevleri arasındadır. Teftiş Kurulu Başkanlığı, başkan, daire başkanları, Bakanlık maarif müfettişleri ve yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarını, atanmalarını, görevlendirilmelerini, yükselmelerini, çalışma usul ve esaslarını; maarif müfettişleri ve yardımcılarının niteliklerini, yarışma ve yeterlik sınavlarını, yetiştirilmelerini, çalışma merkezleri arasında yer değiştirmelerini düzenleyip başkanlık personelinin görevlerini, çalışma usul ve esaslarını, sorumlulukları ile teftiş edilenlerin yükümlülüklerini, Bakanlık Maarif Müfettişliği kadrolarına mülakat sonucunda yapılacak atama işlemlerini de yürütecektir (MEB, 2017).

2.3. DİĞER ÜLKELERDEKİ DENETİM UYGULAMALARI

İnsanlık tarihi üzerinde etkili olan en önemli faktörlerden biriside eğitim anlayışıdır. Bir ülkenin yurttaşlarını yetiştirme görevi o ülkenin eğitim sistemindedir. Sistem toplumun ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır. Üyelerinin ihtiyaçlarını karşılayamayan sistemler varlıklarını uzun süre devam ettiremezler. Çünkü eğitim yaşam boyu süren bir süreçtir. Her şeyin büyük bir hızla gelişip değişmekte olduğu bir dünyada, toplumların kendilerine ait kültürlerini koruyabilmeleri ve güçlü bir duruma gelebilmelerinde en önemli faktör eğitimidir (Küçüköğlü ve Kızıldaş, 2012). Eğitim, her millet için önemlidir. Bu sebepten dolayı da onu denetlemek ve yönetmek üzere bir sistemin kurulması gerekmiştir. Teftiş, tüm sistemlerin bir alt sistemi ve yönetim süreçlerinin bir alt ögesidir. Örgütler, kuruluş ilkelerine uygun teftiş sistemlerini oluşturmuşlardır. Dolayısıyla, teftiş ilkelerinde birlik olsa bile, uygulama süreçlerinde değişikliklerin olması olağandır. Bunun bir sonucu olarak da teftiş uygulamaları, ülkeler arasında farklılıklar gösterebilir. Eğitim denetimi, yapılan çalışmaların geri dönütünü alma, mevcut durumu tespit etme, eğitim sisteminin gelişimi açısından gerekli düzenlemeleri ve yönlendirmeleri yapabilme, eğitime uygun ortamların oluşturulmasına katkı sağlayabilme açılarından eğitim yönetiminde büyük önem taşıyan bir çalışma alanıdır.

Eğitimde kalitenin yükselmesi ve bunun için yapılması gerekenlerin uygulanması gelişmekte olan ülkeler kadar gelişmiş olan ülkeler içinde önemlidir. Ancak eğitimde standartların yükseltilmesi sadece okulların fiziki şartlarını iyileştirmekle veya öğretmen yetiştirme programlarını gözden geçirmekle mümkün değildir. Denetim sürecinin de etkili bir şekilde işletilmesi gerekmektedir. Pek çok ülkede okulların personel seçimi, bütçe plânlaması ve müfredat konuları üzerinde kararlar verirken özerk bir yapıya kavuşmuş olması denetim yoluyla sağlanacak rehberliğin önemini artırmıştır (UNESCO, 2007 akt. Sağır ve Göksoy, 2016). Bu sebepten dolayı pek çok ülke eğitim denetimi uygulamalarını gözden geçirme ihtiyacı duymuştur. Her ülke kendi eğitim sistemine uygun bir denetim uygulaması geliştirmiş ve hepsinin de ortak amacı sınıfı ve okuldaki eğitimi geliştirmek olmuştur (Sağır ve Göksoy, 2016).

Birey ve toplumların gelişimi için eğitimin önemli olduğu herkes tarafından bilinir. Bunun farkında olan ülkeler eğitim sistemlerini geliştirmek için yüksek miktarda bütçe ayırarak bunun dönütünü görmek istemektedirler. Bu geri bildirim ise denetim mekanizması aracılığıyla alacaklarını bilirler (Yeşil ve Kış, 2015). Bu sebepten dolayı, her ulus, eğitim sisteminin niteliğine göre, eğitim denetiminde etkililiği sağlama açısından, çeşitli uygulamalar yapmak zorundadır. AB ülkelerinin eğitim denetimleri genelde benzer olmalarına karşın, birtakım politika ve uygulama farklılıkları da bulunmaktadır (Özmen ve Yasan, 2007). Avrupa ülkelerinde genel olarak teftişte takip edilmesi gereken resmi prosedür olmamakla birlikte, müfettişler, daha önceki teftişlerin sonuçlarını değerlendirerek işe başlamayı tercih etmişlerdir. Teftiş önceden haber verilerek yapılır. Avusturya’da, teftiş sayısı, müfettiş ve öğretmen sayısına göre değişkenlik gösterir. İngiltere’de teftiş genelde 3 yılda bir olur. Fransa’da anaokulu ve ilkökul öğretmenleri her yıl, ortaokul ve lise öğretmenleri 5 yılda bir teftiş edilmeye çalışılır. Portekiz’de 6 yıl içinde bütün kurumların teftişi bitecek şekilde planlama yapılır. Hollanda’da kurumlar 2 ya da 3 yıl arayla teftiş edilmeye çalışılır (Ensari ve Gündüz, 2009). Avrupa Birliği ülkeleri ile Türkiye’nin teftiş uygulamalarının ortak noktası, müfettişlerin genelde öğretmen kökenli olanlardan seçilmesi ve hizmet içi eğitim yoluyla yetiştirilmeleri, teftişe haberli başlanması, teftişin kurumun büyüklüğüne göre, grupla veya bireysel olarak yapılması ile görev ve sorumluluklarının aynı olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra, müfettişlerin öğretmenlikte geçen süreleri, seçme biçimi ve yetiştirilmelerinde uygulanan yöntemler, teftiş birimlerinin merkezi ve bölgesel düzeyde örgütlenmesi, teftiş sürecindeki iş ve işlemler konusuna farklı uygulamaların yapıldığı anlaşılmaktadır (Ensari ve Gündüz, 2009).

Demirkasımoğlu’na (2011: 44-45) göre; bazı ülkelerdeki denetmenlerin görev ve yetkileri şu şekildedir: Türkiye’de rehberlik ve iş başında yetiştirme, denetleme ve değerlendirme, inceleme, soruşturma, araştırma, İngiltere’de eğitim sisteminde kalitenin sağlanmasından ve denetim bulgularının raporlaştırılmasından sorumludurlar. Fransa’da eğitim sisteminin bütüncül olarak değerlendirilmesi çerçevesinde personelin denetimi, değerlendirilmesi, geliştirilmesi ve rehberlik hizmetlerinden, Almanya’da öğretmenlere, okul müdürüne ve eğitim personeline rehberlik yapmak, öğretimsel denetim yapmak, okulun gelişimini sağlamak, okulları

ziyaret ederek okulun genel isleyişini kontrol etmek ve gerekli önlemleri almaktan, A.B.D.'de gelecekteki eğitim faaliyetlerini tanımlayabilmek ve bilgi sağlayabilmek amacıyla kamu sektöründeki farklı uygulamalar arasında kıyaslamalar yapmak ve başarılı uygulamaları tanıtmaktan, Japonya'da okul etkinlikleri, eğitimin amaçları, dersler, öğretim etkinlikleri, rehberlik, işbölümü, öğretmen etkinliklerinin tümü, büro işleri ve okulun olanaklarını denetlemekten, İran'da eğitim-öğretim kurumlarında yürütülen her türlü faaliyet ve personel denetimi, eğitim kurumlarına giriş sınavlarının denetlenmesi, velilerden ve halktan gelen şikâyetlerin değerlendirilmesinden, Rusya'da sadece öğretmen değerlendirmesinden sorumludurlar. Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ise denetim okulun genel işlevi, yönetim ve ilişkiler, öğrenme ve öğretim kalitesi ve eğitimcinin gelişimi, öğrenci kazanımları, okulun güvenliği ve disiplini, okulun altyapısı, veliler ve toplumla ilgili alanlarda yapılmaktadır. Demirkasımoğlu (2011), bu ülkeler toplu olarak değerlendirildiğinde, denetmenler görevlerini icra ederken, eğitim sistemini bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmeleri noktasında ve eğitim personeline rehberlik-danışmanlık yapma noktasında aynı olduğu anlaşılmaktadır. Bu ülkelerden sadece Türk Eğitim Sisteminde denetmenlerin soruşturma görevi olduğu görülmektedir. Bu hususta müfettişlerin, mesleki rehberlik ve yardım göreviyle, soruşturma görevlerinin birbiriyle çeliştiğini söyler. Bazı Avrupa Birliği ülkelerinde eğitim denetmenlerinin görev sorumlulukları eğitim ve yönetimle sınırlı olup soruşturma görevinin ayrı yürütüldüğü anlaşılmaktadır (Özmen ve Yasan, 2007).

Memduhoğlu (2012) ise gelişmiş ülkelerde denetmenler, öğretmenlere ve yöneticilere yardımcı bir danışman, onları yönlendirici bir güçtür der. Uluslararası uygulamalara bakıldığında, okula dışarıdan müdahale eden denetim mekanizmaları bulunmakla birlikte, eksikleri saptama, nedenlerini ortaya koyma (değerlendirme) ve buna dayalı öğretmen ve okulu geliştirme işinden sorumlu makamın ağırlıklı olarak okul yönetimleri olduğu sonucuna varılabilir (Tonbul ve Baysülen, 2017).

EURYDICE'a (2005) göre Danimarka'da ilköğretim ve ortaöğretim birinci devre eğitiminin büyük kısmı Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğu altındadır. Danimarka'da merkezi hükümet adına denetlemeyi uzmanlık birimleri, Belediyeler ve Danimarka Değerlendirme Enstitüsü yapar. Belediyeler yaptıkları denetleme ve değerlendirmelerin sonuçlarını uzmanlık birimlerine gönderirler. Her okul belediye

tarafından atanmış veya aileler tarafından seçilmiş müfettişin denetimindedir. Danimarka'da konu danışmanlarının ulusal bir teşkilatı olmasına rağmen, ulusal bir müfettişlik yoktur. Özmen ve Yasan'a (2007) göre Finlandiya'da Eğitim Denetimi ilköğretim ve ortaöğretim ikinci devrede öğretim hizmeti veren kurumların bir çoğu yerel yetkililer ya da ortak belediye kurulları tarafından idare edilir. Finlandiya'da ayrı bir okul denetimi olmamakla birlikte okullara devlet yetkilileri tarafından gerçekleştirilen denetim ziyaretleri artık yapılmamaktadır. Almanya'da her eyalette bulunan okul denetleme makamları teftişten sorumludur, okul sistemi içinde akademik, yasal ve personel denetimi görevlerini yerine getirirler. Denetim, çoğunlukla, öğretmenin gelecek kariyeri ve performans gelişimi için öneriler içeren bir değerlendirme raporu ile tamamlanır. İspanya'da eğitim Yüksek Denetim Servisi eğitimin yapısı ve organizasyonunu denetler ve her bir özerk bölgede bir tane teknik denetim servisi faaliyet gösterir. Bu servis, genel olarak mevzuatın yanı sıra devlet tarafından konulan kurallara riayet edilmesini sağlar (Özmen ve Yasan, 2007).

Çolak'a (2005: 192) göre İngiltere'de eğitim, merkezi hükümet, yerel hükümetler, kiliseler, gönüllü kuruluşlar, eğitim kurumları, yönetim kurulları ve öğretim kuruluşları arasında bir dağılım gösterir. 1992 yılında yayınlanan Eğitim yasası ile, okulların denetiminde belirli aralıklarla sürekli denetlenmeyi sağlayacak önemli değişiklikler getirmiştir. Sistem, majestelerin müfettişlerinin rollerini okulların direk olarak denetiminden alıp bağımsız denetim sisteminin danışmanlığına dönüştürmüştür.

Özmen ve Yasan (2007) bazı ülkelerin eğitimde denetim sistemlerine kısaca değinilecek olursa; Fransız eğitim sistemi oldukça merkezi bir yönetime sahiptir. 1982 yılında alınan bir kararla, belirli bir miktarda yetki ve sorumluluk yerel yönetimlere bırakılmıştır. 2005 yılından itibaren, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, ilköğretim düzeyinde öğrencilere yardımcı olmak ve denetlemek için oluşturulan bilgi ağı sistemiyle, öğrenci kaydı, devamı; öğrenci sınıfları ve grupları; okul çapında öğrenci izleme işlemleri; başöğretmenin günlük yönetimi; veri tabanının milli eğitim müfettişleri tarafından kullanılması; akademik ve ulusal istatistikler takip edilmeye başlanmıştır.

TEM-SEN (2004) İngiltere'de (Kuzey İrlanda hariç) denetleme kurulları çok yüksek derecede özerktir. Eğitimde Standartlar Bürosu (OFSTED) adlı kuruluş

bakanlık dışı bir birim olup, parlamentoya ve başbakanlığa karşı sorumludur. Galler'de eğitim ve yetiştirme için Majestelerinin Müfettişleri bağımsızdır. Kuzey İrlanda'da Eğitim ve Yetiştirme Müfettişliği Bakanlığa bağlı bir birim olarak faaliyet gösterir. Diğer yandan İskoçya'da Eğitim ve yetiştirme Müfettişliği üst düzey bir büro haline gelmiş, özerk bir birim olarak hizmet vermektedir.

Avrupa Birliği ülkelerindeki denetime genel olarak bakıldığında, her ülkenin eğitiminin iç ve dış değerlendirmelerinin olduğu anlaşılmaktadır. İç değerlendirme ya kurum içindeki kişilerin kendi uzmanlıkları çerçevesinde, ulusal amaçları karşılama düzeyine yanıt verebilme; öğrenci başarısı ve okul yönetiminin değerlendirmesi şeklinde yürütülmektedir. Dış değerlendirme ise, oldukça çeşitlilik göstermektedir. Bazı ülkelerde İngiltere'de olduğu gibi, merkezi yapılanma daha ağırlıklı iken, bazı ülkelerde yerel yapılanmaya daha çok önem verilir. Ayrıca, ister merkezi olsun, ister yerel yapılanma göstere, tüm denetim merkezi otorite olarak eğitimden sorumlu bakanlığa hesap vermek zorundadır. Diğer dikkat çeken bir husus ise, küreselleşen dünya düzeninde uluslararası olmayı temin edebilmek ve daha etkili rekabet edebilmek için, çoğu ülkede yerel yönetimlere daha fazla yetki verildiği; bunun yanı sıra, eğitim finansmanında yerel yönetimlerin de çok büyük katkı sağladıkları bilinmektedir. Avrupa ülkelerinin çoğunda deneticilerin eğitim ve yönetim alanındaki tüm iş ve işlemleri denetleme sorumluluğu bulunur. Okul deneticilerinin soruşturma görev ve sorumluluğu yoktur. Deneticilerden beklenen bir başka görev ise rehberlik ve danışmanlıktır (Özmen ve Yasan, 2007).

Erkan Şahenk (2014: 46) Türkiye, İngiltere, Fransa, Almanya ve İspanya'nın eğitim denetimi sistemlerinin benzer ve farklı yönlerini aşağıdaki şekilde sıralamıştır.

- 1) Türkiye, İngiltere, Fransa, Almanya ve İspanya'da 19. yüzyılın ilk yarısında teftiş sistemi başlamıştır. İlk olarak 1802'de Fransa, ardından 1826'da Osmanlı, 1834'te Almanya, 1839'da İngiltere ve en son olarak ise 1849 yılında İspanya'da eğitim denetim sistemi oluşturulmuştur.
- 2) İngiltere, Fransa, Almanya ve İspanya'da eğitim denetim sistem yapısında hem merkezîyetçilik hem de yerellik söz konusudur. Türkiye'de ise diğer Avrupalı ülkelerden farklı olarak eğitim denetiminin sistem yapısı merkezîyetçidir.

- 3) İngiltere, Fransa, Almanya ve İspanya'da yoğun bir biçimde okul teftişi yapılırken, Türkiye'de hem okul hem de ders teftişi yapılmaktadır.
- 4) En üst yetkiye sahip eğitim denetim kurulları Türkiye'de Teftiş Kurulu Başkanlığı, Fransa'da Eğitim Yönetimi Genel Müdürlüğü (IGAEN), İngiltere'de Eğitimde Standartlar Ofisi (OFSTED), Almanya'da Eyalet Eğitim ve Kültür Bakanlıkları ve İspanya'da ise Yüksek Denetim Servisi'dir.

Gelişmekte olan ülkelerde; Güney Afrika ve Polonya'da hem iç denetim hem de dış denetim yapılmaktadır. Güney Afrika'da yakından denetim söz konusudur ve denetmenler tarafından yapılan denetimlerde zamanın %50'si ders gözlemlerine ayrılır. Polonya'da eğitim denetimi bölgesel müfettişler tarafından, idari denetim ise yerel hükümet yetkilileri tarafından gerçekleştirilir. Okullar da yapılan iç denetimde müdür ve yönetsel sorumluluğa sahip öğretmenler etkili olurken iç denetim sadece okul içi eğitim süreciyle ilgili olup eğitim için uygun koşulların sağlanması konularıyla yerel yönetimler ilgilenir.

Gelişmekte olan ülkelerden İran ve Hindistan'da ise daha otoriter bir yapının olduğu anlaşılmaktadır. İran'da denetimler il ve ilçe eğitim müdürlükleri bünyesinde bulunan denetmenler tarafından gerçekleştirilir. Tüm okul türlerinin her türlü faaliyetinin denetlenmesi, ilgili denetmenlerin sorumluluğundadır. Denetimler bazen açık bazen de gizlidir. Yapılan denetimden, okul müdürünün bile haberi olmayabilir. Hindistan'da denetimler eğitim kurumu müdürü, en kıdemli öğretmenin liderliği ve dışarıdan denetmenler tarafından gerçekleştirilir. Sınıf içi denetimler dış denetmenler tarafından yapılır. Bu denetimler sırasında Türkiye'deki gibi öğretmenlerin denetiminden kurum denetimine kadar denetimin her türü dış denetmenler (müfettişler) tarafından gerçekleştirilir. Müfettişlerin iş yükünün fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Gelişmiş ülkelere bakıldığında ise dikkati çeken özelliklerden biri yerel yönetimlerin denetimde daha aktif rol almalarıdır. Finlandiya'da merkezi yönetim, denetimin nasıl yapılacağı hususunda yerel yönetimlere baskı yapmaz. Denetim ve değerlendirmede bütün sorumluluk yerel yönetimlere aittir. İngiltere'de denetim görevi OFSTED (Eğitimde Standartlar Dairesi), yerel yönetim birimleri ve okullar tarafından paylaşılır. Son yıllarda okulların yaptıkları öz değerlendirmelerin önemi

de artmıştır. Öğretmenlerin performans politikasının yönetiminden okullar sorumlu tutulmuştur. Gelişmiş ülkelerden Fransa’da merkezi yönetimin denetim üzerindeki etkisi büyüktür. Ulusal ve bölgesel düzeyde teftiş kurulları bulunur. İlköğretim kademesinin programları, öğretmenlerin terfi ve atamaları ile “Milli Eğitim Müfettişleri” sorumlu iken ortaöğretim kademesinden ve yöneticilerden “Bölge Akademi Müfettişleri” sorumludurlar. Eğitimde kalitenin artırılmasında öğretmenlere odaklanılır. Öğretmenlerin gelişiminin sağlanması önemsenir. Almanya’da ise eyaletler düzeyinde eğitim ve denetim vardır. Eyaletlerde de okul denetleme makamları bulunur. Her okulda öğretmen konseyi ve okul konseyi bulunur. Okulların yetkileri eğitim bölgelerine göre farklıdır. Yerel yönetimlerin yapmış olduğu denetimler daha çok okul binası, ihtiyaçları, ders kitapları vb. konulardır. Almanya; Fransa ve İngiltere gibi üçlü denetim sisteminden farklı olarak tek düzeyde yerel yönetimi vardır. Müfettişler öğretmenleri kontrol edebilirler ancak tek başlarına bireysel kararlar alamazlar ve bu nedenle öğretmenlerin pedagojik sorumluluğuna müdahale etmezler.

Genel olarak bakıldığında Türkiye, Fransa, Güney Afrika ve İran’ın diğer ülkelere göre daha merkeziyetçi bir denetim yapısı bulunurken, Almanya ve Finlandiya’da bu durum daha çok okulların özerk olması şeklindedir. İngiltere, okul denetiminde dışarıdan profesyonel bir yardım almayı tercih ederken okulların daha özgür hareket etmelerini sağlar. Finlandiya ve Almanya gibi gelişmiş ülkelerde öğretmenlere ve onların yeterliliğine olan inanç çok büyüktür. Almanya ve Finlandiya’nın eğitim sistemi büyük çapta homojen yapıdadır. Toplumdaki farklılıklar diğer toplumlara göre nispeten daha az olup, öğretmenler iyi motive olmuşlardır ve halkın onların profesyonelliğine olan güvenleri çok yüksektir ve ailelerin eğitime olan ilgisi büyüktür (De Grauwe, 2008 akt. Sağlam Çiçek ve Aydoğmuş, 2016).

İran, Hindistan ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin yönetim ve denetim sisteminde merkeziyetçi yapı hakimdir. Demirkasımoğlu (2011), İran eğitim sisteminde denetimin genellikle gizli yada habersiz olarak yapıldığını ve eksik belirlemeye yönelik olduğu hususlarını incelemiş ve Türkiye’de de denetim sisteminin gelişmekte olan ülkelerle benzer biçimde daha çok eksik, hata belirleme ve öğretmen üzerinde baskı kurmaya odaklandığı yolunda görüş bildirmiştir.

Gelişmekte olan ülkelerden Polonya ve Güney Afrika'da da iç denetimin önemsendiği, okul içi denetimlerde öğretmenlerin katılımının da az ya da çok gerçekleştiği görülürken, Türkiye'de öğretmenlerin bu sürece dâhil edilmedikleri ve iç denetimin de gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Türkiye, İran ve Hindistan gibi ülkelerde, eğitim denetmenleri her türlü denetimle ilgilendikleri için iş yükleri artmakta bu sebepten dolayı da yeterince etkili olamamaktadırlar. Ancak, Türkiye'de son zamanlarda eğitimde denetim sisteminin yapısı üzerinde sıkça değişiklikler yapılmaya başlanmış olup bu değişikliklerden biriside okul içi denetimi ön plana çıkarandır. Son değişikliklerle beraber öğretmenlerin ders denetimlerinin okul müdürü tarafından yapılması ve kurum denetiminin ise müfettişler tarafından gerçekleştirilmesi uygulaması hayata geçirilmiştir. Bu uygulamanın uzun vadede olumlu yanları olabileceği gibi olumsuz yanları da olabilir. Okul müdürü bir öğretim lideri olarak hareket edip öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine destek olduğunda beklenen yarar sağlanırken eksik arama, ceza verme, yakından kontrol gibi öğeler ön plana çıkarılacak olursa zararda sağlayabilir. Türkiye, Fransa, Güney Afrika ve İran'ın diğer ülkelere göre daha merkezîyetçi bir denetim yapısına sahip olduğu söylenebilir. Almanya ve Finlandiya'da ise daha çok okulların özerk olduğu bilinmektedir. İngiltere de, okulların denetiminde dışarıdan profesyonel bir yardım alınırken, okullar daha özgür hareket etmektedir. Gelişmiş ülkelerde öğretmenlere ve yeterliliklerine büyük bir inanç duyulmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde daha çok eksik belirleme, hata bulmaya çalışma gibi hususlar daha ön plana çıkmaktadır.

Kısacası; gelişmiş ülkelerde okul içi denetimlerde tümüyle eğitsel konular üzerinde durulurken, okulun bütçesi, gerekli araçlar, bina vb. ihtiyaçlarla yerel yönetimler ilgilenmektedir. Okul yönetimleri öğretmenlerin performanslarının ve eğitimin niteliğinin artırılmasından, yerel yönetimler ise eğitim için uygun koşulların sağlanmasından yükümlüdürler. Türkiye'de ise her iki süreçten de okul yönetimleri sorumludur. Okul bütçeleri çok sınırlı olduğu için eğitimin niteliğini artırıcı çalışmalar yapmakta zorlanmaktadırlar. Gelişmiş ülkelerde eğitimin kalitesini arttırmak için daha çok öğretmenlerin gelişiminin sağlanması üzerinde durulurken Türkiye ve gelişmekte olan ülkelerde özellikle İran ve Hindistan'da öğretmenlerin eksiklerinin tespit edilmesi ve önlemler alınması gibi bir süreç takip edilir (Sağlam Çiçek ve Aydoğmuş, 2016).

Pısa 2012'ye katılan ve başarılı olan bazı ülkelerin eğitimde denetim sistemleri kısaca özetlenecek olursa; Çin Halk Cumhuriyeti'nde sistematik bir denetim yapısı bulunmaktadır. Eğitim sisteminin tüm düzeylerinde denetim yapılmaktadır. Denetimde temel aktör müfettişlerdir. İşe alım sürecinde sınava tâbi tutulurlar. Rehberlik yapma, başarı düzeyini takip etme, öğretmenlerin ödül-ceza işlemlerini gerçekleştirme görevleri arasındadır. Gerekli gördükleri öğretmenleri hizmet içi eğitime alırlar (Bakioğlu ve Özcan, 2013). Güney Kore'de üniversiteler ve diğer eğitim kurumları için farklı denetim sistemleri geliştirilmiştir. Anaokullarını Yerel Eğitim Yetkilileri denetler. Denetimler esnasında öğretim programlarının uygulanması, öğretim yöntemleri ve çocukların öğrenmesinden ziyade düzenleyici hususların denetlenir. Denetim sonunda sadece sözlü geri bildirimde bulunulur. Denetim raporu gizlidir ve yayınlanmaz (Bakioğlu ve Baltacı, 2013). Japonya'da eğitim alanında tüm faaliyetler, Eğitim Bakanlığı'nın denetimindedir. Eğitim ile ilgili iş ve işlemlerden sorumlu Bölge Eğitim Kurulu bulunmaktadır. Birbirinden bağımsız iki kurum gibi görünse de Eğitim Bakanlığı eşgüdüm, organizasyon ve genel hedefleri belirleyerek yasal düzenleme yapma imkânına sahiptir (Ekinci, 2010). 1950 yılından itibaren öğretmen değerlendirme sistemleri bulunmaktadır. 1998 yılında yapılan bir değişiklikle sistem ikiye ayrılmıştır. Bu değerlendirme sonuçları öğretmenlerin görevde kalma, maaş ve terfilerine etki etmektedir (Bakioğlu ve Gökmen, 2013). Hollanda'da eğitim sisteminin denetimini Eğitim Teftiş Kurulu gerçekleştirir. Teftiş kurulu; Genel Müfettiş, Başmüfettiş ve Müfettişler kurulu tarafından yönetilir. Her bir başmüfettiş farklı bir eğitim kademesinden sorumludur (Kasapçopur, 2007). Finlandiya'da okulların denetiminden doğrudan sorumlu bir Teftiş Kurulu yoktur. Öğretim programlarının en önemli özelliği yerel yönetimlere sağlanan güçtür. Okullar kanununun gerektirdiği temel işlevleri yerine getirdikleri müddetçe kendi idari düzenlemelerine göre eğitim hizmeti sunma hakkına sahiptirler (EURYDICE, 2016). Kanada'da eğitim konusunda yetki ve sorumluluk eyaletler ve yerel yönetim bölgelerine aittir. Eyaletlerin eğitim alanındaki kararlarda büyük yetkileri vardır. Eyaletlerin kendi eğitim bakanlıkları eğitim konusunda her türlü kararda söz hakkına sahiptir. Federal hükümetin dolaylı müdahalesi söz konusudur. Eğitim alanında idari yapı olarak Kanada Eğitim Bakanlığı Konseyidir. Federal bir eğitim bakanlığı bulunmamaktadır. Eğitim sistemlerinin merkeziyetçilikten uzak

yerel bir yapıda olması dikkat çekmektedir (Simon ve Banks, 2003). Her eyaletin kendi eğitim politikalarını belirleyen eğitim kanunları bulunmaktadır. Her eyaletin kendi denetim ve değerlendirme mekanizmaları vardır (OECD, 2011). Almanya’da 16 eyaletten oluşan federal bir yapı bulunduğu için eyaletler anayasal olarak eğitim, kültür ve bilim alanında bazı yetkilere sahiptir. Her ne kadar yetkileri olsa da Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası ve eyalet yasaları genel eğitim sisteminin denetimini devletin sorumluluğuna vermiştir (Erginer, 2009). Fransa’da eğitim sistemi merkeziyetçi bir yapı gösterir. Eğitim-öğretim işleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilir. Eğitim denetimleri iki farklı birim tarafından uygulanır. Ulusal eğitim programı ve onun nasıl öğretildiği ile ilgili olan Milli Eğitim Genel Denetleme Kurulu ile eğitim sisteminin yönetimi ile ilgili olan Eğitim Yönetimi Genel Müfettişleri’dir. Her iki denetim kuruluda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen politikaların uygulanmasını sağlarlar (Özmen ve Yasan, 2007). İngiltere’de müfettişler üç gruba ayrılmıştır. Eğitim müfettişleri, alan/branş uzmanı müfettişler ve meslektan olmayan müfettişler olarak. Okul denetimleri ekip halinde gerçekleştirilir. Denetim sistemine öğrenci ve velilerde dâhil edilerek kapsamlı değerlendirme yapılır. Başarılı okullar daha az denetlenir. Pek çok okulda kendi öz değerlendirmesini yapar. Yüksek öğrenim hariç tüm okullar Eğitimde Standartlar Bürosu tarafından şeffaf bir şekilde denetlenir (SICI, 2010 akt. Sağır ve Göksoy, 2016). İspanya’da eğitim denetimi “Yüksek Denetim” ve “Teknik Denetim” olarak iki kademedeyden meydana gelir. Eğitim sistemini denetleme yetkisi kamu yetkililerinin sorumluluğundadır. Bu görev Devletin Yüksek Denetim servisine verilmiştir (Kasapçopur, 2007). Rusya’da okullar için federal standartlarda değerlendirme standartları açıkça belirtilmemiştir. Denetim yetkileri daha çok bölge yönetimlerinin sorumluluğundadır (Demirkasımoğlu, 2011). Amerika Birleşik Devletleri’nde eğitim sistemi yerinden yönetimlere bırakılmıştır. A.B.D. anayasasına göre okul açma ve kapatma yetkisi eyaletlere ve yerel hükümetlere bırakılmıştır. Her eyalet kendi eğitim sistemine uygun çalışma hak ve sorumluluğuna sahiptir. Eğitim denetimi “The Office for Standards and Assessment In Education” adlı bağımsız denetim birimince yapılır. Her eyaletin kendi sistemi içinde kurmuş olduğu denetim mekanizmaları vardır (Sağır ve Göksoy, 2016).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubunun oluşturulması, çalışmada kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi, araştırmanın inandırıcılığı ve aktarılabilirliği hakkında bilgi verilmektedir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, nitel araştırma yöntem ve teknikleri esas alınarak desenlenmiştir. Nitel araştırma olay ve olguları içinde buldukları doğal ortamda araştırmayı ve anlamayı esas alan bir yaklaşımdır. Yıldırım ve Şimşek (2006)'e göre nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma” yöntemidir. Kuş (2003) nitel araştırmayı, bireylerin yaşamlarındaki rutin ve sorunlu anları ve anlamları tanımlayan çalışmaları ve ampirik bilgide denilen günlük hayatın bilgisi olan, tecrübelerle, günlük deneme yanımlarla, duyularla elde edilen, günlük hayatı kolaylaştıran bilginin vaka incelemesi, kişisel deneyim, içebakış, yaşam öyküsü, görüşme, gözlem, tarihsel ve görsel metinleri içeren bir araştırma yöntemi olarak tanımlarken nitel araştırmalarda en yaygın kullanıma sahip tekniklerin, katılımlı gözlem ve görüşme olduğunu da belirtir.

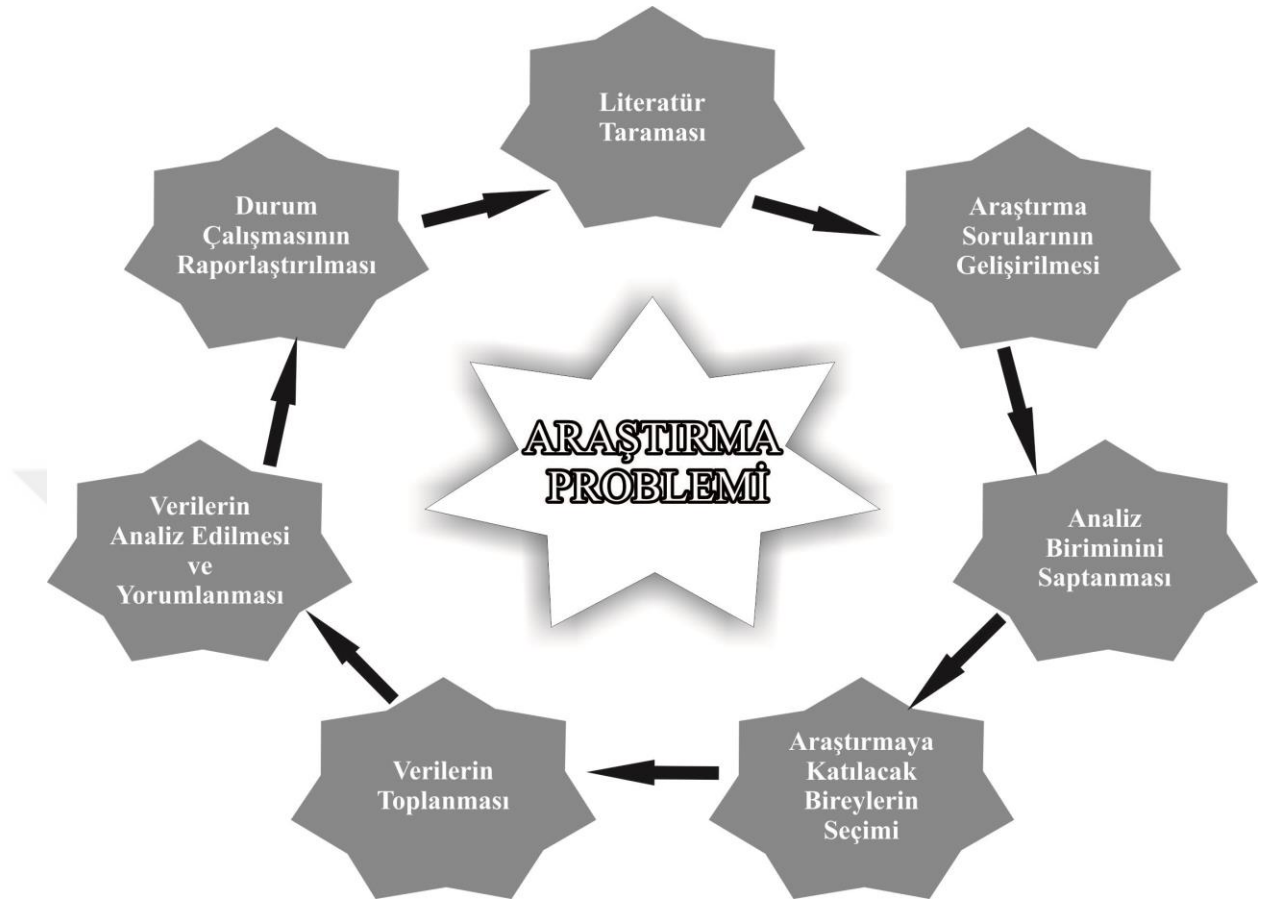
Nitel araştırmanın en temel özelliği, araştırma yapılan kişilerin penceresinden araştırılan olay, olgu, norm ve değerleri araştırarak açıklamaya çalışmasıdır (Ekiz, 2009: 27). Merriam'a (2013) göre nitel araştırmacılar, insanların oluşturdukları anlamları kavramaya çalışırken, dünyayı nasıl algıladıkları ve dünyada hangi tecrübeleri yaşadıklarıyla ilgilenirler. Bu araştırmada da, maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolüne ilişkin görüşlerini öğretmenlerin yorumlarına dayalı olarak ortaya çıkarmak

amaçlanmıştır. Kazak (2001) durum çalışmasından; toplumsal bir durumun geçmişini, şimdiki durumunu ve çevreyle olan ilişkisel özelliklerini ayrıntılı bir biçimde durum çalışması yöntemi ile incelenebileceğini ve durum çalışmasının, tek bir bireyin, herhangi bir ortamın, bir tek dokümanın ve olayın ayrıntılı olarak irdelenerek araştırılması olduğundan bahseder. Yıldırım ve Şimşek'in (2006) de belirttiği üzere araştırılan olguyu ilgili bireylerin bakış açılarından görebilmek ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya çıkarmak amacıyla nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni tercih edilmiştir.

Bu çalışmada da belli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koymak amaçlandığından dolayı nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yin (1984) durum çalışmasını, araştırılan olguyu gerçek yaşam bağlamında inceleyen, olgu ile içinde bulunduğu ortamın sınırlarının kesin olarak belli olmadığı, birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemi olarak tanımlar. Yin (2008) ise durum çalışmasını "Güncel bir olguyu gerçek hayattaki bağlamıyla (özellikle olgu ile kavram arasındaki sınır tam olarak belli değilse) inceleyen ampirik araştırma olarak tanımlar." (Merriam, 2013: 40). Durum çalışması, 'nasıl' ve 'niçin' sorularını temel alarak, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu yada olayı da derinliğine irdemesine imkan tanımaktadır (Yıldırım, 2006). Gerçekleştirilen bu çalışmada da araştırılan olguya ilişkin etkenler bütüncül ve yorumlayıcı bir yaklaşım ile derinlemesine irdelenmiştir.

Araştırma sürecinde Şekil 1'deki aşamalar takip edilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Sürecinin Aşamaları

Şekil 1’de görüldüğü gibi araştırma probleminin belirlenmesinden sonra problem ile ilgili literatür taraması yapılarak; araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuş ve araştırma soruları geliştirilmiştir. Uzman görüşü alınarak görüşme formu düzenlendikten sonra çalışma yapılacak bireyler tespit edilmiştir. Belirlenen çalışma grubu ile görüşmeler gerçekleştirilerek veriler elde edilmiştir. Toplanan veriler betimsel ve içerik analizine tabi tutulmuş olup verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular gerek alan yazın gerekse de doğrudan alıntılar çerçevesinde yorumlanarak, ulaşılan sonuçlar açık ve anlaşılır bir anlatımla raporlaştırılmıştır.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Yıldırım ve Şimşek (2006) amaçlı örnekleme yönteminin pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında faydalı olacağından bahsetmiştir. Böylece zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen bir durum derinlemesine irdelenmiştir. Belirli bir durum incelendiği için belirli bir grup üzerine yoğunlaşmıştır.

Bu çalışmada amaçlı örneklem çeşitlerinden ölçüt örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip bireyler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan meydana gelmesidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların göz önüne alınmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir. Bu çalışmada da ölçüt örnekleme kapsamında sadece ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ile çalışılmıştır. Ders denetimlerinin uygulandığı yıllarda yoğun olarak sınıf öğretmenlerine yönelik gerçekleştirildiği için araştırma konusuna uygun olarak sınıf öğretmenleri çalışma grubu olarak seçilmiştir. Katılımcıların maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilen ders denetimlerinin performanslarında ki rolünün neler olduğuna dair düşüncelerini ifade etmeleri ve araştırmaya gönüllü katılmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Doğanay (2006) tarafından yapılan bir çalışmada ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere göre daha fazla teftiş edildikleri ve ilköğretimdeki teftiş süresinin ortaöğretime göre bir saat fazla olduğu yönünde bulguları bulunmaktadır. Bu çalışmada da sadece ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ile çalışılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında kullanılan bir diğer örnekleme çeşidi ise kartopu örneklemedir. Bu yaklaşım araştırmacının problemine ilişkin olarak zengin bilgi kaynağı olabilecek birey veya durumların belirlenmesinde etkilidir. Patton'a (1987) göre bu konuda en çok bilgi sahibi kimler olabilir? Bu

konuyla ilgili olarak kim veya kimlerle görüşmemi önerirsiniz? sorularının sorulması ile başlar. Süreç ilerledikçe elde edilen isimler veya durumlar bir kartopu gibi büyüyerek devam eder, belirli bir süre sonra belirli isimler hep öne çıkmaya başlar ve görüşülmesi gereken birey sayısı veya ilgilenilmesi gereken durum sayısı azalır (akt. Yıldırım, 2006). Kartopu örnekleme uygun olarak; araştırmanın başlangıcında araştırmacının meslektaşısı olan Düzce ili merkez ilçe sınırlarında bulunan İlkokullarda görev yapan 19 okul müdürü aracılığı ile aranılan özelliklere sahip öğretmenlere ulaşılmıştır. Okul müdürleriyle yapılan görüşmelerde “Bu konuyla ilgili olarak kim veya kimlerle görüşmemi önerirsiniz?” gibi bir soruyla örneklem genişletilmiş ve onların da aracılığı ile başka öğretmenlere ulaşılmıştır. Ulaşılan öğretmen isimlerinden yoğunlaşmanın olduğu ve alanlarında başarılı toplam 15 öğretmen belirlenmiştir. Bu öğretmenler çalışma grubunu oluşturmuştur.

Öğretmenlere ait bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler

	Öğrenim Durumu	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Kıdem	Branş
K1	Lisans	Kadın	47	27	Sınıf Öğretmeni
K2	Lisans	Kadın	45	25	Sınıf Öğretmeni
K3	Lisans	Erkek	44	26	Sınıf Öğretmeni
K4	Lisans	Kadın	45	20	Sınıf Öğretmeni
K5	Lisans	Erkek	50	27	Sınıf Öğretmeni
K6	Lisans	Kadın	38	18	Sınıf Öğretmeni
K7	Lisans	Kadın	43	21	Sınıf Öğretmeni
K8	Lisans	Kadın	33	11	Sınıf Öğretmeni
K9	Lisans	Erkek	54	30	Sınıf Öğretmeni
K10	Lisans	Kadın	45	21	Sınıf Öğretmeni
K11	Lisans	Kadın	50	30	Sınıf Öğretmeni
K12	Lisans	Kadın	41	18	Sınıf Öğretmeni
K13	Lisans	Kadın	45	18	Sınıf Öğretmeni
K14	Lisans	Kadın	47	23	Sınıf Öğretmeni
K15	Lisans	Erkek	41	18	Sınıf Öğretmeni

Tablo 1 incelendiğinde görüşmeye katılan 15 kişinin 11 tanesi kadın, 4 tanesinin erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcılar 30 yaş ve üzerinde olup, katılımcıların tümü lisans mezunu ve sınıf öğretmenidir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun 20 yıl ve üzeri öğretmenlik görevini yürüttükleri görülmektedir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplar nitel araştırmaların veri kaynaklarını meydana getirir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Öğretmenlerin, maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolüne ilişkin araştırma konusu ile ilgili düşünce ve algıları görüşme tekniği kullanılarak araştırılmıştır. Nitel araştırmalarda birden fazla veri toplama yöntemine başvurulması önerilmekte ve çalışmayı güçlendirmektedir. Görüşmeyle birlikte gözlem, döküman analizi, bilgi notları, günlükler, raporlar gibi kaynaklara başvurulmaktadır. Ancak bu çalışmada görüşülen öğretmen sayısının fazla olması, öğretmenlerin görüşlerinin araştırma soruları ile daha ayrıntılı açıklanması gibi sebeplerden dolayı görüşme yönteminin yeterli olacağına karar verilmiştir.

Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci” olarak tanımlamıştır (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2006). Patton (2002) görüşme yönteminin doğrudan gözlem yapılamayan durumlar için kullanıldığını duyguların, düşüncelerin, niyetlerin ve geçmişte yaşanmış davranışların gözlemlenemeyeceğini ayrıca insanların dünyayı nasıl algılayıp organize ettiklerinin de gözlemlenemeyeceğini ancak katılımcılara sorular sorarak öğrenilebileceğinden bahseder (akt. Merriam, 2013). Ayrıca Merriam (2013) gözlemleyemediğimiz duygu, davranış ve insanların dünyayı nasıl algıladıklarını öğrenmek, geçmişte yaşanmış ve tekrar etmeyecek olayları öğrenmek istediğimizde de görüşme yöntemine başvurulacağından söz eder.

Araştırmada görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına imkân tanır. Bu tür bir görüşmede, araştırılan kişilerin de araştırma üzerine kontrolleri mevcuttur (Ekiz, 2009). Yarı yapılandırılmış görüşmeler; tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı olmadığı gibi, yapılandırılmamış görüşmeler kadar da esnek değildir. (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Merriam (2013: 88) “yarı yapılandırılmış görüşme, tam yapılandırılmış ile yapılandırılmamış görüşme tekniğinin arasındadır.” Araştırmacılara bu esnekliği sağladığı için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin önceden hazırlanmış formata bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve kıyaslanabilir bilgi sunması (Yıldırım ve Şimşek, 2006) araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenle yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme formu kavramsal çerçeve oluşturulduktan, alan yazında konu ile ilgili yapılan çalışmalar, görüşme formları ve ölçekler incelendikten sonra oluşturulmuştur. Görüşme formu hazırlanırken; kolay anlaşılabilir ve çok boyutlu olmayan sorular yazma ve katılımcıyı yönlendirmekten kaçınma, gibi ilkelere dikkat edilmiştir. Görüşme sürecinde toplanan verilerin derinlemesine olması ve tam olarak açıklanamayan hususlara açıklama yapma konusunda geri bildirim özelliği taşıyan alternatif sorular (sondalar) kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Formda; 5 adet açık uçlu soru yer almıştır. Hazırlanan her bir sorunun altında katılımcının soruyu daha iyi anlamasına yardımcı olmak ve derinlemesine veri toplamak için 10 tane alternatif soru oluşturulmuştur. Hazırlanan sorular uzman görüşüne sunulmuş ve öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra görüşmelere geçilmiştir. Söz konusu görüşmeler, araştırmacı tarafından yapılmış ve aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1- Sizce maarif müfettişlerinin ders denetimi yapmalarının faydaları nelerdir?

a) Öğretmeni nasıl motive ediyordu?

b) Öğretmen performansını nasıl etkiliyordu?

c) Öğrenciler üzerinde olumlu etkileri nelerdir?

d) Öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri nelerdir?

2- Maarif müfettişlerinin ders denetimi yapmalarının öğretmenler üzerindeki olumsuz etkileri nelerdir?

a) Moral ve motivasyonu nasıl etkiliyordu?

3- Maarif müfettişlerinin artık ders denetimi yapmamaları okullarda bir boşluk oluşturdu mu? Öğretmenlerin görevlerini daha iyi yapmalarında bir zafiyete neden oldu mu? Nasıl?

a) Maarif müfettişlerinin gelmemesi öğretimi nasıl etkiledi?

b) Bu görevi müdürler yerine getiriyor mu? Nasıl?

4- Sizce öğretmen denetimi nasıl yapılmalıdır?

5- Öğretmenlerin ders denetimine gerek var mı?

a) Maarif müfettişleri ders tekrar yapmalı mı? Neden?

b) Müdürler bu işi yapabilirler mi? Düşünceleriniz nelerdir?

c) Başka kimin yapabileceği hakkındaki fikriniz nedir?

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Nitel araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama yöntemlerinden biri görüşme yöntemidir. Görüşme yoluyla deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar, zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyen değerler açıklığa kavuşturulur. İlk bakışta kolay bir veri toplama yöntemi olarak düşünülse de konuşma ve dinleme gibi temel becerilere ihtiyaç duyulur (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Özdamar ve diğerleri (1999) nitel araştırmalarda geçerliliği ve güvenilirliği sağlamada ses ve görüntü kaydının öneminden bahseder. Yıldırım ve Şimşek (2006) ise görüşme yoluyla elde edilen verilerin kayıt altına alınması gerektiğini, kayıt altına alma yöntemi olarak ta kayıt cihazı veya not almayı tavsiye eder. Bu araştırmada da

maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolü ile ilgili düşünce ve algıları, gözlenemeyen değerleri açığa çıkarabilmek için öğretmenlerle birebir görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmaya veri sağlamak amacıyla yapılacak görüşmelerden önce örneklem kapsamındaki öğretmenler telefonla aranarak ve bizzat yüz yüze görüşülerek araştırmacının görev yaptığı okul, okuldaki unvanı, yüksek lisans yapmakta olduğu üniversite ve bölümü, tez konusu hakkında bilgi verilmiş ve görüşme için randevu talep edilmiştir. Çalışma grubuna katılmayı reddeden öğretmen olmamıştır. Çalışma grubuna katılan öğretmenlerle yapılan görüşmeler ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubuna katılan öğretmenlere görüşme öncesinde isimleri ve çalıştıkları kurum bilgilerinin gizli tutulacağı konusunda bilgi verilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bilgilerin sadece bu araştırma kapsamında kullanılacağı teminatı verilerek karşılıklı güven ortamı oluşturulmuştur. Çalışma grubuna katılan öğretmenlere kendilerinin de ses kaydı yapabilecekleri veya talep etmeleri halinde araştırmacı tarafından her zaman görüşme kayıtlarının verilebileceği söylenmiştir. Katılımcıların bilgileri araştırmacı tarafından gizli tutulup araştırmada kodlama sistemi kullanılarak belirtilmiştir. Katılımcıların isimleri gizlenerek çalışmada K1, K2, K3... şeklinde kod isimler kullanılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların görüşlerini rahat ifade etmeleri ve görüşmelerin belli bir süreyle sınırlı kalmaması için görüşmeyi tercih ettikleri mekanlarda gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubuna katılan öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmeler sohbet havasında geçmiş ve katılımcı öğretmenlerin rahat oldukları gözlemlenmiştir. Yapılan görüşmeler ile ilgili bilgiler şu şekildedir.

Katılımcı 1: 2016 yılı haziran ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşme, katılımcının isteği üzerine okul çıkışında gerçekleştirildi. Görüşme, araştırmacının evinde, ev ortamında yapıldı. 19 dakika 56 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 2: 2016 yılı haziran ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşme katılımcının isteği üzerine okul çıkışında gerçekleştirildi. Görüşme, görüşmecinin evinde, ev

ortamında yapıldı. 28 dakika 58 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 3: 2016 yılı haziran ayı seminer döneminde görüşme gerçekleştirildi. Görüşme, katılımcının isteği üzerine seminer saati dışında okulda müdür yardımcısı odasında gerçekleştirildi. 7 dakika 52 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 4: 2016 yılı aralık ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin görev yaptığı okul ikili öğretim yaptığı için sabah görüşmecinin ders saatinden önce yapıldı. Görüşmeci kendi isteği üzerine erken geldi. Görüşme okulunda, destek odasında gerçekleştirildi. 20 dakika 23 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 5: 2016 yılı aralık ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin görev yaptığı okulda görüşmecinin boş dersinde gerçekleştirildi. Görüşme okul rehberlik servisinde yapıldı. 14 dakika 55 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 6: 2016 yılı aralık ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşme, görüşmecinin isteği üzerine görüşmecinin evinde, ev ortamında yapıldı. 20 dakika 7 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 7: 2016 yılı aralık ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşme, görüşmecinin isteği üzerine görüşmecinin evinde, ev ortamında yapıldı. 9 dakika 45 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 8: 2017 yılı şubat ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin görev yaptığı okul ikili öğretim yaptığı için sabah görüşmecinin ders saatinden önce yapıldı. Görüşmeci kendi isteği üzerine erken geldi. Görüşme okulunda, öğretmenler odasında odasında gerçekleştirildi. 19 dakika 31 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 9: 2017 yılı şubat ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin evinde gerçekleştirildi. 9 dakika 09 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 10: 2017 yılı şubat ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin evinde gerçekleştirildi. 13 dakika 59 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 11: 2017 yılı şubat ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin görev yaptığı okul ikili öğretim yaptığı için sabah görüşmecinin ders saatinden önce yapıldı. Görüşmeci kendi isteği üzerine erken geldi. Görüşme okulda, boş bir derslikte gerçekleştirildi. 8 dakika 28 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 12: 2017 yılı şubat ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin görev yaptığı okulda okul çıkışında gerçekleştirildi. Görüşme okulda boş derslikte yapıldı. 28 dakika 39 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 13: 2017 yılı şubat ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin görev yaptığı okulda okul çıkışında gerçekleştirildi. Görüşme okulda boş derslikte yapıldı. 6 dakika 06 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 14: 2017 yılı mart ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin görev yaptığı okulda öğretmenler odasında gerçekleştirildi. Görüşme de 9 dakika 15 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Katılımcı 15: 2017 yılı şubat ayında görüşme gerçekleştirildi. Görüşmecinin görev yaptığı okulda okul çıkışında gerçekleştirildi. Görüşme okulda boş derslikte yapıldı. 28 dakika 39 saniye ses kaydı gerçekleştirildi. Görüşmecinin rahat ve sakin olduğu görüldü.

Seidman (1991) görüşmecinin katılımcı ile aralarındaki etkileşimin belli bir mesafede olması gerektiğini, araştırmacının gerçek veri elde edebilmesi için görüş

alış verişinde bulunmaması gerektiğini belirtir (akt. Merriam, 2013). Bu nedenden ötürü katılımcıları yönlendirecek ifadeler kullanmamaya dikkat edilmiştir. Araştırmaya katılan on beş kişiyle yapılan görüşmeler toplam 4 saat 06 dakika sürmüştür. Söz konusu görüşmeler kapsamında ders denetiminin amacı, gerçekleştirilme şekli, faydalı-faydasız olma sebepleri, öğretmenlerin bu konuda neler hissettikleri ve ders denetiminin nasıl olması gerektiği konularında derinlemesine arka plan bilgisi alınmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler 36 sayfa doküman ve 24944 kelimedenden oluşmuştur.

Yazılarak metin haline getirilen konuşmaların doğruluğunu ve gerçekliğini kontrol etmek amacıyla (Silverman, 1993: 156) bilgisayar ortamında bulunan görüşmeler her bir katılımcıya ulaştırılarak eklemek veya çıkarmak istedikleri bir şey olup olmadığı sorulmuş ve katılımcıların onayı alındıktan sonra analiz sürecine geçilmiştir. Ayrıca Merriam (2013: 207) iç geçerliğin ve inandırıcılığın sağlanmasında ki stratejilerden birinin üye kontrolü olduğunu katılımcı sorgulaması da denilen bir strateji olduğundan söz eder. Böylece elde edilen verilerin geçerliliği oluşturulmaya çalışılmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma verileri Strauss ve Corbin'in (1990) önerdiği betimsel ve içerik analizi yaklaşımına göre analiz edilerek yorumlanmıştır. Betimsel analiz; elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığı, görüşülen bireylerin görüşlerinin çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verildiği ve elde edilen bulguların açıklanıp yorumlandığı analiz tekniği iken, içerik analizi ise toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşarak daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre de temaların saptanarak temalar sayesinde olguların düzenlenmesidir. İçerik analizinde temel amaç birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyip yorumlayabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmacı bu şekilde, verilerin analizi sürecinde araştırılan konuyla ilgili, giderek artan ayrıntılı bilgileri yapılandırmak için bir yol izlemeye çalışır.

Araştırma verilerinin analizi sürecinde izlenen aşamalar aşağıda Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Veri Analizi Süreci

Şekil 2’de görüldüğü gibi araştırmada görüşme sorularıyla elde edilen veriler öncelikle değişiklik yapılmadan bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan verilerin içerisinden konu ile ilgili kavram ve ifadelerin altı çizilerek bu ifadelerden anahtar kavramlara ulaşılmıştır. Ortaya çıkan veriler incelenerek veriyi açıklayan uygun temalar oluşturulmuş ve her bir kavram uygun olan temanın içine alınmıştır. Daha sonra belli bir kavrama ilişkin kaç katılımcı tarafından atıf yapıldığını gösteren frekans ve yüzde değerleri tablolar şeklinde sunulmuştur. Frekans analizi ile kavramlar arasında sıklığa dayalı bir sıralama yapılarak ortaya çıkan veriler açıklanmıştır. Bu şekilde araştırma sonucunda elde edilen veriler sayısallaştırılarak araştırmanın güvenilirliğini artırmak, yanlılığı azaltmak ve veriler arasında karşılaştırma yapmak hedeflenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Daha sonra ortaya çıkan bulgular katılımcılardan doğrudan alıntı

yapılarak desteklenmiş ve analiz edilmiştir. Analiz sürecinin son aşamasında ise oluşturulan temalar literatürde bulunan benzer çalışmalar doğrultusunda tartışılmıştır.

3.6. İNANDIRICILIK VE AKTARILABİLİRLİK

Nitel araştırmalarda kullanılan inandırıcılık ve aktarılabilirlik gibi kavramlar nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenirlik kavramlarına karşılık gelmektedir. Geçerlik ve güvenirlik, türüne bakılmaksızın herhangi bir araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulup bulguların sunulması aşamalarına kadar çok önemlidir (Merriam, 2013).

Yıldırım ve Şimşek (2006) nitel araştırmada ‘geçerlilik’ kavramını araştırma sonuçlarının doğruluğu olarak açıklar. Kirk ve Miller (1986) nitel araştırmada geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu olduğu haliyle olabildiğince tarafsız gözlemesi olduğundan bahseder (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2006). Nitel bir araştırmada toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi, kişilerden doğrudan alıntılara yer verilmesi ve bunlardan yola çıkarak sonuçların açıklanması araştırmanın geçerliğinin sağlanması için önemli ölçütlerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmanın inandırıcılığını artırmak için araştırma konusu ile ilgili literatür incelenerek, güçlü bir kavramsal çerçeve oluşturulduktan sonra görüşme soruları hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından belirlenen ve açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formuna uzman görüşü alındıktan sonra son hale getirilmiştir. Görüşmelerin sonunda elde edilen metin katılımcılara gönderilmiş ve kontrol etmeleri sağlanmıştır. Böylece katılımcı onayı alınmıştır. Ayrıca araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin analizi ayrıntılı bir biçimde açıklanarak araştırmanın geçerliliğini artırmak hedeflenmiştir.

Merriam (2013) nitel araştırmalarda güvenirliği; eğer bu çalışma bir daha yapılırsa aynı sonuçlar çıkar mı? şeklinde ifade eder. (Le Compte ve Goetz, 1982; Marvasti, 2004) ise nitel araştırmada aktarılabilirlik kavramını; araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceğine yada farklı araştırmacıların bir araştırmadan aynı sonuçlara ulaşp ulaşamayacağıyla ilişkili bir

kavram olduğunu ifade ederler. Araştırmaya birden fazla araştırmacının dahil olması, araştırma sürecinin açık bir şekilde ortaya konması, ham verilerin saklı olması, araştırma verilerinin teyit edilmesi nitel araştırmadaki güvenilirliğinin sağlanması açısından önemli stratejilerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırmanın aktarılabilirliğini artırmak için ses kayıtlarından elde edilen veriler değişiklik yapılmadan metne aktarılmıştır. Elde edilen metinler orijinaline sadık kalarak düzeltmelere karşı yeniden gözden geçirilmiştir. Araştırmanın doğasına uygun olarak esas alınan analiz ölçütleri kullanılarak veriler çözümlenmiş ve temalar oluşturulmuştur. Her bir tema ile ilgili olarak toplanan veriler tekrar analiz edilerek kontrol edilmiştir. Elde edilen bulgular uzman görüşü alınarak tekrar gözden geçirilmiştir. Araştırmanın aktarılabilirliğini artırmak için katılımcıların görüşlerinden birebir alıntı yapılmış ve bunlardan yola çıkarak sonuçlar açıklanmaya çalışılmıştır. Verilerin toplanması ve analizi sürecinde de ilgili alan yazın incelenmiş, böylece bulguların alan yazına dayalı olarak ortaya konması sağlanmıştır. Ayrıca araştırmanın ham verilerine araştırmanın ekler bölümünde yer verilerek araştırmanın güvenilirliği arttırılmaya çalışılmıştır.

Merriam (2013) bir çalışmanın güvenilirliğini sağlamak, bir ölçüde o çalışmanın inanırlığına bağlıdır, çalışmanın mümkün olduğunca etik biçimde tasarlanıp gerçekleştirilmesinde araştırmacının güvenilir olmasını ifade eder. Bir başka deyişle bir çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği araştırma etiğine bağlıdır denilebilir. Nitel araştırmalar da inandırıcılığın ve aktarılabilirliğin sağlanması açısından bazı etik unsurlara da dikkat edilmesi gerekir. Genellikle etik sorun veri toplama ve araştırma bulgularının hedef kitlelere ulaştırılması aşamalarında fazlaca görülür. Görüşmeler öncesinde katılımcılara araştırmanın amacı açıklanmıştır. Görüşme kayıtlarının bilimsel çalışma dışında kullanılmayacağı, herhangi bir kişi ve kuruluşa verilmeyeceği açıklanarak katılımcıların kendilerini rahat hissetmesi sağlanmıştır. Katılımcılara araştırmacının bakış açısını dayatan sorular sormaktan kaçınılmış, araştırma konusu ile ilgili kişisel düşünceler dile getirilmeden tarafsız bir şekilde görüşme süreci yürütülmüştür.

3.7. TUTARLIK VE TEYIT EDILEBİLİRLİK

Nitel araştırmalarda tekrar edilebilirliği ön plana çıkaran “güvenirlik” kavramı yerine Guba ve Lincoln (1985) nitel araştırmalarda “tutarlık” kavramını önermiştir. Olay ve olguların ortama ve zamana bağlı olarak oluştukları ve tekrar edilebilirliği mümkün olmadığı için güvenilirliği sağlamamanın mümkün olamayacağını bunun yerine tutarlığa önem verir. Erlandson ve diğerleri (1993) bu tutarlığın sağlanması için “tutarlık incelemesi” yapılmasını önerir (akt. Yıldırım ve şimşek, 2016: 282). Yıldırım ve şimşek (2016) tutarlık incelemesinin amacı araştırmaya dışarıdan bir gözle bakılması ve araştırmacının baştan sona araştırma etkinlikleri boyunca tutarlı davranıp davranmadığını ortaya koymaktır. Bu araştırmada da veri toplama araçları oluşturulmuş, görüşmelerde tüm sorular araştırmacı tarafından benzer yaklaşımlarla sorulmuş ve kayıt altına alınmıştır. Toplanan veriler betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulmuş, tutarlı bir şekilde toplanmaya çalışılan veriler kodlanmış, kodlama sürecinde ve kavramsallaştırma aşamalarında tutarlı davranılmaya çalışılmış, veri analizleri önceden oluşturulmuş ve tanımlanmış kavramsal bir çerçeveye uygun bir biçimde yapılmış ve veriler sonuçlarla ilişkilendirilmiştir.

Araştırmacının herhangi bir veriyi varlığı ve inançları ile etkilememesi için önlem alınması gerekmektedir. Nitel araştırmalarda nesnelliğin sağlanmasının mümkün olmadığı, araştırmacının etkisinin olmadığı bir araştırmadan söz edilemeyeceği varsayılır. Bu sebepten ötürü Guba ve Lincoln (1985) “nesnellik” kavramı yerine “teyit edilebilirlik” kavramını önermişlerdir. Erlandson ve diğerleri (1993) teyit edilebilirliği değerlendirebilmek için ise “teyit incelemesi” stratejisinin kullanılmasını önerir. (akt. Yıldırım ve şimşek, 2016: 283). Bu araştırmada da ulaşılan sonuçlar ham verilerle karşılaştırılarak uzman görüşüne sunulmuş, ulaşılan yargıların, yorumların ham verilere geri gidildiğinde teyit edilebilirliğine ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırmacı tarafından tüm veri toplama araçları, ham veriler, analiz aşamasında yapılan kodlamalar gerektiğinde sunulmak üzere saklanmaktadır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen hikâyelerine öğretmen görüşlerine dayalı olarak maarif müfettişlerince gerçekleştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansına etkisine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Bulgular temalaştırılmadan önce hikayeleştirilerek bir bütün halinde sunulmuş ve böylelikle her katılımcının bütün söyledikleri ile hayat hikayesi birleştirilerek anlamlı bir bütün oluşturulması hedeflenmiştir.

Hikaye 1: 27. hizmet yılında olan ve bunun son 10 yılında aynı okulda bulunan 47 yaşındaki bayan öğretmenle yapılan görüşme, görüşmecinin ev ortamında 19,57 dakika gerçekleştirildi. Maarif müfettişlerinin ders denetimi yaptıkları dönemdeki faydalarının evrakları düzenli tutmaktan öteye geçmediğini düşünüyor. Kendisinin mesleğini severek yaptığını, kimse için yapmadığını, kendisi ve çocukları için yaptığını söylüyor. Az da olsa performans artırıcı olumlu etkileri olmuştur, öğrenciler üzerinde de belki dikkatleri artmış olabilir diyor. Müfettişlerin gelmemelerinin; şu an görev yaptığı okul merkez okul olduğu için pek etkilemediğini topyekün Türkiye geneli düşünüldüğünde çok da sağlıklı olmadığını düşünüyor. Sınıf ortamının bugünkü durumu ile yarıncı durumunun değişkenlik gösterebileceğini, bir gün 6 saat çok güzel ders işleyebileceğini, diğer gün çocukların müsait olamayabileceğini, müfettiş geldiğinde de olumsuz bir güne denk gelebileceğini, ne kadar her şeyi mükemmel yapmaya çalışsa da öğretmeni olumsuz etkileyebileceğini düşünüyor.

Eğer öğretmen açısından olumlu olacaksa ayda bir gelsinler, ilerlemeyi görsünler. Bir kere rehberliğe gelip 3 - 4 ay sonra denetime gelinmesinin bu arada da bir, iki saat durulmasının yeterli olmadığını düşünüyor. Öğretmenin moral ve motivasyonunun da değişkenlik gösterebileceğini, bazen hiç konuşmayan çocuğun her şeye atlayıp konuştuğunu söylüyor. Belki öğretmenin gelişimine katkıları olabilir ama geldikleri süre yeterli değil diyor. Gözlemlerine göre genellikle yapılan denetimlerin hep evrak üzerinde olduğunu, evet toplantı vs. yapıp bilgilendirme

yaptıklarını fakat herkesin yapması gerektiği için yaptıklarını düşündüğünü, sık sık gelinmesi gerektiğini, gördükleri eksikliği illaki her yaşta herkesin eksigi olabilir ve herkes kendini sürekli geliştiremez, bu yüzden tekrar gelip kontrol etmeleri gerekir diye düşünüyor.

Müfettişlerin gelmemelerinin okullarda bir boşluk oluşturmadığını, öğretmenin hiç etkilenmediğini düşünüyor. Çünkü okullarda yerleşmiş bir kadronun olduğunu, herkesin görevinin bilincinde olduğunu illaki bir kaç tane istisnanın olduğunu nereye gidilirse gidilsin bir kaç tane istisnanın olabileceğini, bu istisnalar için de müfettişin gelmesinin onları etkilemeyeceğini düşünüyor. Okul müdürlerinin bu işi yapamadıklarını düşünüyor. Dışarıdan bakmakla bu işin olmayacağını illa sınıflarına girip ziyaret etmeleri gerektiğini düşünüyor. Müdürler, velilerle iletişime girdikleri için öğretmenin az çok ne yaptığını anlayabilir diyor. Fakat yine de yeterli olmayacağını düşünüyor.

Denetim mutlaka olmalı, özellikle ilk 5 yıl şart diyor. Müfettişlerin donanımlı olmaları gerektiğini, öğretmenlere faydalarının olması için hiç eksiklerinin olmaması gerektiğini düşünüyor. Denetimi yine müfettişler yapmalı, fakat sınıfın yapısı ve öğretmen ile ilgili bilgi sahibi olunarak daha sıkı gelinmesi gerektiğini yoksa başkalarının bu işi yapamayacaklarını düşünüyor. Velilerin öğretmenleri değerlendirecek aşamada olmadıklarını, herkesin öğretmene bakış açısının göreceli olduğunu düşünüyor. Kimisi anne gibi öğretmen istiyor, kimisi okulda mum gibi olan çocuk bu sebepten dolayı velilerin değerlendirme içerisinde olamayacaklarını düşünüyor. Gerçi çalışma isteği olmayan fakat mükemmel evrak yapıp göz boyamaya kalkışan öğretmenlerin de varlığından bahsediyor. Müfettişler en az ayda bir gelmeliler diyor. Sık gelip sınıfın gelişimine bakarak öğretmeni gözlemlerlerse o zaman göz boyamaya çalışan öğretmenleri de tespit edebilirler diyor. Evrak hazırlığının çok vakit aldığından bahsediyor. Şimdi de veli toplantı tutanağı, zümre toplantı tutanağı gibi o an yapılması gereken evrakların zamanında tutulduğunu fakat kazanım değerlendirme formları vs. gibi evrakların doldurulmasında eskisi gibi üstüne düşmediğinden bahsediyor. Dün ile bugün arasında evrak hazırlanıp öğretimin niteliğini artırmaya yönelik değişen bir şeyin olmadığını ancak sınıf öğretmeni değiştirdi ise gelen öğretmenin sınıfı tanması için kolaylık

sağlayabileceğini, ön bilginin olabileceğini bunun da istisnai bir durum olduğunu genellikle 1. sınıftan alınan sınıfın, öğretmen tarafından mezun edilmeye çalışıldığını kendisinin sınıfını çok iyi tanıdığını evrak olsa da olmasa da bir şeyin fark etmeyeceğini düşünüyor. Öğretmen olarak, hoşla gitmese de denetimler sık olmalı diyor. Bir de gelen müfettişlerin bir standardının olması gerektiğini düşünüyor. Bir sene önceki gelenle, bir sene sonra gelen müfettişin aynı konu için farklı söylediklerini; örnek vermek gerekirse sınıf defteri yazma konusunda biri kazanım yazılacak derken, diğeri amacı yaz diyordu. Ya da biri el yazısı ile doldurulması gerekiyor derken, diğeri fark etmez diyordu şeklinde fikrini beyan ediyor. Ders denetimlerine geldiği dönem ile gelinmeyen dönem arasında pek bir farkın bulunmadığını illaki öğretmenin kişiliği ile ilgili faydalarının olmuş olabileceğine inanıyor.

Hikaye 2: 25 yıllık meslek hayatının 7 yılını aynı okulda görev yaparak geçiren 45 yaşındaki bayan öğretmenle yapılan görüşme öğretmen evinde 28.58 dakika sürdü. Bayan öğretmen, eğitimde denetim olması gerektiğini, insanın özdenetimi için de önemli olduğunu, müfettiş olabilir ya da bir başkası olabilir fark etmeyeceğini düşünüyor. Fakat yapılan denetimin evrak amaçlı olmaması gerektiğini, öğretmenin sınıfta çocuklarla ilgili ne yaptığını, nerden alıp nereye götürdüğünü, çocukların ruhsal durumunu, ailevi durumlarını sorsunlar diyor.

Müfettişlerin geldikleri dönemde moral ve motivasyonu artırıcı bir etkilerinin kendisi adına olmadığını, zaman zaman ön yargıyla gelen, olumsuz eleştiriler yapan müfettişlerle de karşılaştığını fakat kendisinin etkilenmediğini söylüyor. Müfettişlerin gelecek olmalarının, şöyle olacak, böyle olacak, kaç puan verecek diye insanlar üzerinde baskı oluşturduğunu, özellikle mesleğe yeni başlayan genç öğretmenlerin olumsuz etkilenip korkabileceklerini düşünüyor. Zaman zaman öğrenciler üzerinde de olumsuz etkileri olabiliyordu, müfettişlerin kullandığı iletişim dili çok önemli diyor. Müfettiş tarafından sınıfa girildiğinde olumsuz tavır ve iletişim yönünden olumsuz örneklerle karşılaştığını söylüyor. Olumsuz tavır ve hareketlerin öğretmenler üzerinde de etkilerinin olduğunu, bir öğretmen olarak sınıfa ne verdiğini bildiğini ne kadar çabaladığını, buna rağmen bir tane müfettiş tarafından bu sınıfta çalışmamışsınız gibi bir sözle karşılaştığında moralinin bozulup, olumsuz

etkilendiğini, üzüldüğünü ifade ediyor. Vicdanen işini yaptığına inandığını, eğer vicdanım rahatsa Karun'da gelse etkilemez diyor. Öğretmen arkadaşların çoğundan duyduğuna göre sınıflarda yabancı birinin olmasından; bu ister veli, ister müfettiş olsun tedirgin olduklarını söylüyor.

Denetim olmalı; amaç yapmış olmak için değil ya da gidip korku salalım, öğrenci tehdit eder gibi notunu keserim, bilmem ne yaparım diye değil, çocuğu, bireyi düşünerek olmalı diyor. Müfettişlerin gelmemeleri okulları çok fazla etkilemedi, belki hazırlanan evraklar açısından bir indirgemeye gidilmiş olabilir, ya da hazırlanan evrakların yararlılığına inanılmamış olunabilir. Okul müdürleri sınıflara giriyorlar, bir takım evrakları kontrol ediyorlar. Teftiş amaçlı mı? geliyorlar bilmiyorum ama öyle olduğunu düşünüyorum diyor. Denetim yapacak kişilerin mutlaka öğretmenlik yapmış kişilerden olması gerektiğini, aslında iyi bir öğretmenin plan yapmadan ders yapmayacağını, illa ki kazanımlara göre planlama yaptığını düşünüyor. Bu yüzden dolayı evraklar illaki gerekli, ama asıl çocuk mutlu mu? değil mi? hayata dair ne kazanmış önemli olan odur diyor. Belki bunun ölçülemeyeceğini düşünülebilir ama bu ölçülebilir, sınıfa giren bir kişi çocuğun yüzü gülüyorsa bu sınıf iyidir diyebilir. Denetimi kim yaparsa yapsın bu ister müfettiş ister müdür olsun, gidelim de şu sınıfa korku salalım diye olmasın, yanlış olunmasın, bu o öğretmen bu öğretmen demeden, bu bu sınıfın öğretmeni diyerek yapılsın. Müfettiş olsa da, olmasa da kendisinin çalıştığını, onun için önemli olanın sınıfı ve öğrencileri olduğunu, en önemli olanın, en önemli denetimin aslında kişinin vicdanı olduğunu, belki müfettiş gelecek diye her daim teyakkuzda durulduğunu ama kendisi için bir artışlarının olmadığını, onun için tekrar gelmelerine de gerek olmadığını düşünüyor.

Hikaye 3: Mesleğinin 26. yılını çalışan ve bunun son 7 yılını aynı okulda hizmet ederek geçiren 44 yaşındaki erkek öğretmenle yapılan görüşme, öğretmenin görev yaptığı okulun rehberlik servisinde gerçekleştirildi. Görüşmeler esnasında rahat olduğu gözlemlenen öğretmenle yapılan görüşme 7.52 dakika sürdü. Katılımcı öğretmen, önceki dönemde yapılan ders denetimlerinin faydalı olmadığını, yapılanların eksik bulmadan ibaret olduğunu, öğretmenlerin performansını artırıcı bir etkisinin olmadığını düşünüyor. Hatta motivasyon bozucuydu diyor. Ders denetimleri esnasında öğrencilerin olumlu veya olumsuz etkilenip etkilenmedikleri

konusunda ise öğrencilerin farklı bir kişiye kendilerini objektif gösteremeyeceklerini ifade ediyor. Çünkü müfettişlerin yıllarca sınıftan uzakta kaldıklarını, yabancı birisinin sınıfa girmesiyle çocukların otomatik olarak davranış değişimi gösterdiklerini ifade ediyor. Bir de bir kaç soru sorarak derse başlamanın çocuğu strese soktuğunu ve çocuğun kendini kapattığını ifade ediyor. Sorulan soruların tesadüfen bilmeyen bir çocuğa denk gelmesi halinde öğretmenin performansının sıfır olarak düşünüldüğünü ifade ederken genellikle denetimlerin evrak üzerinden yapıldığını dosya getir, defter götür şeklinde olduğunu düşünüyor. Maarif müfettişleri tarafından yapılan ders denetimlerinin öğretmen motivasyonuna etkisinin olumsuz olduğunu; okuttuğu en başarılı sınıfların birinde geçirdiği denetim esnasında okulun en düşük performans notunu aldığını söylüyor. Müfettişleri benim rahat olmamdan bile rahatsızlık duydular diyor. Fakat kendisi performansını hiç düşürmemeye çalıştığını, hiç bir zaman not için çalışmadığını ifade ediyor.

Bir kaç yıldır yapılmayan ders denetimlerinin okullarda boşluk oluşturmadığını, hiç bir zaman kişiye endeksli çalışmadığını, kendi başarısını kendisinin ölçtüğünü ifade ediyor. Fakat bunların kendi fikri olduğunu genel öğretmen kanısı hakkında bir fikir sahibi olmadığını ifade ediyor. Yapılan bu değişikliğin daha iyi olduğunu, stres olmadığını, olumsuz bir düşünceyle karşılaşmadığı için de daha rahat çalıştığını söylüyor.

Yapılmayan ders denetimlerinin, eğitimin öğretim boyutunu çok etkilemediğini, şu anki sistemde öğretmenin kafasının daha rahat olduğunu söylüyor. Sene başı seminerlerinin ve zümre toplantılarının daha verimli bir şekilde geçirilmesi halinde öğretmenler açısından daha iyi olacağını, yapılan denetimlerle öğretmenin açığını aramaktansa onları geliştirmenin yollarının aranması gerektiğini düşünüyor. Maarif müfettişlerinin ön yargısız gelmeleri gerektiğini, empati yapmalarını, açık aramaktansa öğretmen gelişimine katkı sağlamanın yolları aranmalıdır diyor. Öğretmenlerin ders işleme yöntem ve tekniklerine çok müdahale edilmemesi gerektiğini, öğretmenlerin yakaladığı fırsatı değerlendirmeleri gerektiğini moda mod programa bağlı kalmaktan ziyade kendi esnekliklerinin olması gerektiğini düşünüyor.

Hikaye 4: Mesleğinde 20. yılını çalışan ve bunun son 15 yılını aynı okulda görev yaparak geçiren 45 yaşındaki bayan öğretmen ile görev yaptığı okulda,

dersinin olmadığı saatte destek eğitim odasında 20.23 dakika görüşme gerçekleştirildi. Bayan öğretmen, maarif müfettişlerinin ders denetimi yaptıkları dönemdeki faydaları daha hazırlıklı oldukları şeklinde açıklıyor. Denetim kesinlikle olmalı fakat o bir saat kesinlikle yeterli değil diyor. O gün senin ya da öğrencinin psikolojisi nasılsa o yansıyor şeklinde ifade ediyor.

Kendisinin müfettişlerin geldiği dönemde de şimdi de performansında herhangi bir farkın olmadığını, özgür olduğunu düşündükçe daha fazla şeyler yapmayı planladığını ifade ediyor. Müfettişler gelmeden önce sınıfını mutlaka bilgilendiriyorsun, sen şunu, sen bunu yap demiyorsun da bilgi veriyorsun. O yüzden dolayı anlık, o günlük bir etkisi çocuk üzerinde olabilir ama ondan sonra olacağını düşünmüyorum. Bazen öğretmenini seven öğrenci ön plana çıkmak istiyor, ben de bir öğretmen olarak güzel şeyler söylemesini bekliyorum tabi ki; fakat gelen müfettişler de sanki hiç öğretmen olmamış gibi davrananlar oluyor. Bu da öğrenciyi olumsuz etkileyebiliyor. Biz öğretmenler de farklı farklı yaratılmışız herkesin yetenekleri aynı değil bu sebepten dolayı herkesten aynı şeyi beklemek de yanlış diyor.

Birileri beni ister başarılı bulsun, ister başarısız ben çocuklarıma karşı ne verebiliyorum benim için önemli olan bu diyor. Yıllar geçse bile verdiğim emeğin karşılığını görmek, mezun ettiğim çocuklarda iz bırakabilmek benim en büyük mutluluğum oluyor ve ben doğruyu yapmışım diyorum. Bütün öğrencelerimin doktor, mühendis olmalarını beklemiyorum. Her çevrenin ve öğrencinin belli bir potansiyeli var. Ben öğrencilerimin önünü açmak için fırsat veriyorum, yeteneklerine göre şekillendirmeye çalışıyorum diyor. Müfettişlerin gelmemeleri illa ki öğretmenler arasında rahatlık oluşturdu fakat okul idaresi sürekli takipte, en ufak bir şeyde bile gerekli uyarlar yapılıyor. Öğretimsel olarak da olumsuz bir etkinin olmadığını, bir öğretmenin sınıfı adına ne yapması gerektiğini bilmesi gerektiğini düşünüyor. Okul idarelerinin gerekli denetimleri yaptıklarını, hepimiz insanız zafiyetlerimiz olabilir bu yüzden denetim kesinlikle olmalı, ders denetiminde kazanımların göz ardı edilmemesi açısından önemli diyor. Aslında her insanın kendi muhasebesini yapması gerektiğini düşünüyor. Fakat eski haliyle yapılan denetimlere kesinlikle taraftar değilim diyor. Yeni bir model olmalı, bu konuda dünyada neler

olmuş araştırılabilir. Okul müdürleri veyahut veliler denetim sistemine dahil edilebilir. Zaten şu anda iş gayet de iyi yürüyor şeklinde düşüncelerini ifade ediyor. Son olarak öğretmenlerin mesleki gelişimleri çok önemli olduğundan dolayı hizmet içi bir şeyler yapılmalı diyor.

Hikaye 5: Bulduğu okulda 6 yıldır görev yapan 27 yıllık 50 yaşındaki erkek öğretmenle görev yaptığı okulun rehberlik servisinde 14.55 dakika görüşüldü. Müfettişlerin yapmış oldukları denetimlerin hiç bir zaman performansını artırmadığını hatta canla başla çalıştığı zamanlarda bile en düşük değerlendirme notunu aldığını fakat buna rağmen müfettişlerin verdiği notu baz almadığını kendi kendini değerlendirdiğini, çocukları nerden alıp nereye getirdiğini hep sorguladığını söylüyor. Müfettişlerden bir şeyler öğrendiği ve meslek yaşamı içinde bunlardan faydalandığı örneklerin de varlığından bahsediyor. Ben hiç bir zaman ne müfettiş, ne müdür için çalışmadan, her zaman kendimi değerlendirdim. Neyi yapabildim, yapamadığımı niçin yapamadım vs. düşünerek, sorarak kendimi değerlendirdim, hâlâ değerlendirmeye de devam ediyorum diyor.

Müfettişlerin öğrenciler üzerinde de etkilerinin olduğunu düşünüyor. Öğretmenlerin bir kaç gün önceden yaşadığı kaygının öğrencilere yansıdığını şöyle giyinin, böyle konuşun, şöyle parmak kaldırın vs. çocukları gerdiğini düşünüyor. Fakat kendisinin sınıfını her zaman müfettişler gelmeden önce hazırladığını ben sizin öğretmeninizim, müfettiş de benim öğretmenim şeklinde ifade ederek onları rahatlattığını bu şekilde çocukların gerilmediğini ifade ediyor. Öğretmenlerinde olumsuz etkilendiğini düşünüyor. Evraklar içerisinde öğretmenlerin boğulduğunu düşünüyor. Doğal olarak öğretmen de geriliyor diyor.

Genel olarak müfettişlerin gelmelerinin moral ve motivasyona pek katkılarının olmadığını genellikle olumsuz etkilediklerini, eksik bulmaya çalıştıklarını, çok az da olsa olumlu etkileyen müfettişlerin de olduğunu düşünüyor. Denetimlerin yapılmaması ile okullarda boşluk oluştuğunu düşünüyor. Kesinlikle denetim olmalı fakat yapıcı, yıkıcı değil diyor. Bir iş yapılıyorsa mutlaka denetlenmeli, fakat müfettişlerin kullandığı dilin çok önemli olduğundan bahsediyor. Müfettişlerin öğretmeni eleştirirken de, takdir ederken de kullandıkları dil önemli diyor. İnsan hangi yaşta olursa olsun öğrenme isteği hiç bitmez. Ben mesleğe yeni

başlamış öğretmenlerden yeri geldiğinde bir çocuktan bile bir şeyler öğreniyorum. Müfettişin de bu yönünden faydalanmak isterim diyor. Müfettişlerin gelmemelerinin müfredatı pek etkilenmediğini fakat bazı öğretmenleri çok rahatlattığını düşünüyor.

Müdürlerin bu işi yapamadığını, denetim üzerine kafa yormadıklarını, sonuçta öğretmen olduklarını, denetim konusunda mevzuata hâkim olamadıklarını düşünüyor. Bu sebepten dolayı denetim de eksik kalıyor diyor. Denetim kesinlikle olmalı, özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenler açısından önemli. Yeni meslektaşlarımız deyim yerindeyse ayakları yere basmıyor. Onlara rehberlik yapılmalı. Kullanılan dil çok önemli yapıcı ve olumlu olmalı, öğretmeni soğutmamalı. Şimdi öğretmenler KPSS denen bir sınavdan geçerek geliyorlar. Onun için en az 80 puanı hak ediyorlar. Bunun üzerine olumlu şeyler katılarak denetimler yapılabilir. Eksik aranarak değil, eksik illaki bulunabilir ama iyi olumlu şeyler takdir edilmeli. Öğretmen hep o eksikliğini nasıl giderecek bunun yolları gösterilmeli. Yani rehberlikle birlikte, çözüm üreterek, hizmet içine yönlendirerek (mahalli değil, merkezi olmalı) yetiştirilmeliler diyor. Denetim yapılmalı müfettişler sevecen olmalı, soğuk bir suratla girmemeli, öğrencilerde antipati oluşturmamalı yoksa gelmesinler diyor.

Hikaye 6: Mesleğinde 18.yılına çalışan ve 38 yaşında olan bayan öğretmen bizim kurumlarımızda denetimin şart olduğunu düşünüyor. Özellikle yılda bir kere değil de hatta ayda bir bile olabilir. Müfettişin geldiği dönemde temizlikten tutun da panoya kadar herkes bir kendine geliyordu, bu açıdan faydaları oluyordu diye düşünüyor. Gelen müfettişlerin tavrının, öğretmenin moral ve motivasyonu üzerinde etkisinin olduğunu, takdir edilmenin moral verici olduğunu fakat ön yargıyla gelinip sürekli yıkıcı eleştiriler yapılmasının da öğretmeni üzdüğünü ifade ediyor. Okuttuğum en başarılı sınıflarda bile müfettişlerin ön yargısı yüzünden kırıldığımı, üzüldüğümü olmuştur ama yine de en yüksek notu almışım diyor. Müfettişlerin gelmemelerinin okullarda boşluk oluşturduğunu, planların yapılmadığını, derslere hazırlıksız girildiğini düşünüyor. Şimdi teknolojinin ne kadar hızlı olduğunu buna rağmen bile yıllık planını idareye teslim etmeyen öğretmenlerin olduğunu ifade ediyor. Denetim işinin okul müdürlerine bırakılmasının da kendi okulu adına

söylemek gerekirse çokta iyi olmadığını, performans değerlendirme notları verilirken objektif davranılmadığını, yandaşlık yapıldığını düşünüyor.

Denetimin, her safhada olması gerektiğini, müfettişlerin de rehberliğe geldikleri dönemlerde onlardan mutlaka bir şeyler öğrenildiğini, soru sorulduğunu, notlar aldığını söylüyor. Belki müfettişler gelmeyebilir ama bu iş ehil insanlara verilmeli, okul müdürleri bu konuda yeterli değil diyor. Kendisinin de hiç bir zaman başkaları için çalışmadığını, bu mesleği her zaman severek yaptığını ifade ediyor. İlla ki yapılan yanlış uygulamaların, olumsuz örneklerin moral bozucu olduğunu düşünüyor. Denetim mutlaka olmalı, bu yüzden müfettişler de tekrar gelmeli diyor. Aslın da öğretmeni en iyi velilerin değerlendirdiğini, veli ne kadar eğitilmiş ya da ne kadar cahil olursa olsun çocuğuna bakarak öğretmenini değerlendirir, müdürlerin objektif dolduramadıkları performans değerlendirme formlarını versek öğretmenine kıyamaz ve insafsızca davranamaz diye düşünüyor.

Hikaye 7: 21.hizmet yılında olan ve son 12 yıldır aynı okulda görev yapan 43 yaşındaki bayan öğretmenle yapılan görüşme, öğretmenin evinde 09.45 dakika gerçekleştirildi. Bayan öğretmen, hazırlanması gereken evrakların zamanında hazırlanması, planları ve programları daha düzenli yapma açısından, kazanımları daha düzenli dağıtma açısından ders denetimleri faydalıydı. Onun haricinde pekte faydalı değildi diyor. Olumsuz yönde motivasyonu etkilediğine inanıyor. Dışarıdan birinin gelip sınıfı gözlemlediğinden dolayı daha dikkatli davrandığını, "acaba nasıl düşünüyor?" şeklinde kafasında soru işareti olduğunu ancak; gelmedikleri için şimdi daha rahat, öğrencileriyle daha samimi olduğunu ifade ediyor.

Yapılan ders denetimlerinin öğretmenler üzerinde de olumsuz etkilerinin olduğunu düşünüyor. Gelen kişinin bir saat içerisinde neyi ne kadar görebileceğini, objektif davranıp davranmadığını, hatta ideolojik olarak bile yanlış davrandıklarını düşünüyor, bunlara göre puanlama yaptıklarını bunun da öğretmen üzerinde bir endişe uyandırdığını aslında sınıfınıza neler verdiğinizi, ya da sizin malzemeniz (yani öğrenciniz) ne kadarını alabiliyor? Bunları bilmenize rağmen gelen kişi sizden çok daha fazlasını beklediği için olumsuz yönleri oluyor diyor. Bu olumsuzluğun öğretmenin kendine olan güvenini zedeleyebileceğini, idealistliğine ket vurabileceğini düşünüyor. Maarif müfettişlerinin ders denetimlerine gelmemelerinin

okullarda boşluk oluşturmadığını, işini yapan öğretmenlerin yine yaptıklarını, yapmayanların ise yapmadıklarını düşünüyor.

Artık ders denetimlerinin yapılmamasının öğretimi etkilemediğine tam tersine öğretmenin rahat çalışabileceği bir ortam olduğu için olumlu yönde etkiledi diyor. Fakat okul müdürlerinin de bu işi yapabildiklerine inanmıyor. Çünkü yapılan performans değerlendirmelerinde ideolojik davranıldığını, objektif davranmadıklarını düşünüyor. En büyük denetimin, öğretmenin vicdanı olduğunu, dışarıdan yapılan denetimlerin faydalı olmadığına inanıyor. Birde en büyük denetimi veli yapıyor diyor.

Ders denetimlerine gerek olmadığını, müfettişlerin tekrar gelmemelerini düşünüyor. Çünkü objektif davranılmadığını, aslında en büyük denetimi velinin yaptığını, asıl olanın da öğretmen vicdanı olduğunu düşünüyor. İllaki bir denetim modeli önerecek olursam tüm öğretmenler birbirlerini değerlendirebilir ya da veli - öğrenci - öğretmen - okul müdürü ortak bir değerlendirme yapabilir. Sadece bir kişinin tekelinde yapılan bir denetleme olmaz diyor. Aslında bütün olarak düşünüldüğünde sınıfınıza birinin gelecek olması öğretmeni biraz daha dikkatli olması, vermesi gereken kazanımlar yönünden olumlu etkileri de oluyordu diyor. Ama yine de bir kişinin olmaması gerektiği, eğer denetim olacaksa müfettişin de içinde olabileceği ortak bir değerlendirmenin olması gerektiğine inanıyor. Kendince denetimin olmaması gerektiğini düşündüğü fakat topyekün geneli düşündüğünde herkesin aynı olmadığını denetimlerin yeniden yapılabileceğini düşünüyor. "Fakat bazı şeyler değiştirilerek yapılabilir" diyor. Mesela değerlendirme kriteri falan değişmeli ya da çok paydaşlı, objektif bir değerlendirme olmalı diyor. Eskiden, müfettişlerin evraklar üzerinde çok durduklarını, illa öğretmenin açığını aradıklarını, öğretmeni sıkıştırarak soruların bulunduğunu, aslında soru-cevap şeklinde yapılan sınıfta öğrenci davranışlarına bakılan, ya da bunu bir saat içerisinde değil de belirli aralıklarla yılda 2, 3 defa ya da ayda bir yapılan denetimler olabilir. Yoksa bir kere sınıfa bakıp değerlendirme yapmanın çok da anlamlı olmadığını düşünüyor.

Hikaye 8: Mesleğinin 11. yılını çalışan ve bunun son 7 yılında aynı okulda görev yapan 33 yaşındaki genç bayan öğretmen ile çalıştığı okulun öğretmenler odasında dersinin olmadığı devrede 19.31 görüşme yapıldı. Maarif müfettişlerinin

geldikleri dönemde faydalı olduklarını düşünüyor. Çünkü öğretmenlerin zihinlerinin aktif tutulmasından yana. Öğretmenlerin her ne kadar lisans, yüksek lisans olarak yetiştirilseler de; sınıfın belli bir süreden sonra monotonlaştığını, müfettişin geldiği dönemde bir yenileme sürecine girildiğini, öğretmenlerin bir şeyler sorma ihtiyacı hissedebileceklerini düşünüyor. Öğretmen performansını pozitif yönde etkilediğini, bir iki saat derse girmenin çok etkin olmadığını, öğretmen puanla değerlendirildiği için derste çok da gerçekçi olmadığını bu yüzden müfettişlerinin gelmelerinin performans açısından çok da etkili olduğunu düşünmüyor.

Öğrenciler açısından ise olumlu olarak şu açıdan iyidir diyor: İçine kapanık bir öğrenci bile sınıfa gelen bir yabancıya; bir başka öğretmen, müdür, müfettiş vs. kendini kanıtlama, gösterme çabası içerisindedir. Bu yüzden çocuk aktifleşebileceğinden dolayı olumlu bakıyorum diyor. Çocukta olumsuz etki olarak ise heyecan ya da kaygı olabilir diyor. Şimdiye kadar kendisinin müfettişler geldiğinde olumsuz bir şeyle karşılaşmadığını fakat diğer öğretmenleri düşünerek olumsuz etkinin kaygı ve stres olabileceğini düşünüyor. Çünkü müfettiş sınıfa geldiğinde çok aktif davranılmadığını düşünüyor. Fakat rehberlik amaçlı gelirse çok iyi olacağını; mutlaka onlardan faydalanılabileceğini mesela kendisinin önceden sesini çok yüksek kullandığını bir müfettişin ona bu konuda yapmış olduğu rehberlikten sonra sesini kullanmaya dikkat ettiğini ve çok faydalandığını düşünüyor.

Müfettişlerin geldikleri dönemde moral ve motivasyonun kısa süreli (bir kaç gün içerisinde) düşüş yaşadığını onun haricinde çok fazla etkilemediğini düşünüyor. Çünkü öğretmene not veriliyor, o notlar öğretmenler odasına geliyor. Belki denetim günü öğretmen çok iyi bir performans sergileyememiş olabilir. Bu yüzden bir günde değerlendirme zaten yanlış. Objektif bir şekilde performans değerlendirme olmalı diyor. Müfettişlerin gelmemelerinin okullarda bir boşluk oluşturmadığını, zaten öğretmenliğin bir vicdan işi olduğunu, bu işin başkaları için yapılmayacağını, zaten okul idarelerinin gerekli takibi yaptıklarını fakat rehberlik için gelmelerinin öğretmenlerin zihinlerini açık tutmak için faydalı olabileceğini düşünüyor. İdarelerin bu işi yaptığını düşünüyorum. Ama yine rehberlik amaçlı değil, sıkıntılara odaklı. Öğretmen denetiminin süreç içerisinde yapılması gerektiğini, bir öğretmenin bir kaç saat içerisinde değerlendirilmeyeceğini, öğretmen ve öğrencinin her zaman aynı

tutarlılıkta olamayacağını fakat kesinlikle performans değerlendirmeden yana olduğunu çalışan ile çalışmayanların ayrılması gerektiğini, nasıl öğrenciler ödüllendiriliyorsa, motivasyonu artırıyorsa öğretmen için de müdür tarafından olumlu sözlerin söylemesi veya ödüllendirilmesinin motivasyonu artıracaklarını söylerken kesinlikle not taraftarı değilim diyor. Performans değerlendirme yapılırken belirli kriterlerin olması gerektiğini bu kriterlerin önceden öğretmenler tarafından bilinmesi gerektiğini düşünüyor.

Ders denetimlerine gerek olmadığını öğretmenlik mesleğinin vicdan işi olduğunu, insanın sınıfına giren birisi olduğunda ne olursa olsun tedirgin olduğunu gerek okul müdürü, gerekse müfettişin eksik aramak için geldiklerinde öğretmenin artılarını görmeyeceklerini, oysaki bir ihtiyaç sorma amacıyla geldiklerinde daha faydalı olunacağını ama yine de ders denetimleri yapılmamalı diyor. Okul müdürleri sürekli gözlem yaparak sıkıntılı durumlarda müdahale etmek için tabi ki de girebilir diyor. Rehberlik amaçlı olacaksa müfettişler tabi ki gelebilirler ama kendilerini yenileyerek. Nasıl ki günümüz çağı hızla değişiyor, verilen rehberliğin de değişmesi gerekiyor. Özellikle sene başı ve sene sonu seminer dönemlerinin rehberlik amaçlı değerlendirilebileceğini bunun vermiş olmak için değil de gerçekten faydalı olması için yapılması gerektiğini müfettişlerin değerlendirilebileceğini düşünüyor. Okul müdürlerinin daha çok bina, ekonomi, yönetmelik vs. teknik işlerle uğraştıklarını, öğretmenlikten uzaklaştıklarını bu yüzden diğer öğretmenlerin denetim işini daha iyi yapabileceklerini çünkü sahanın içinde olduklarını ama objektif olmak kaydıyla okul müdürlerinin de denetim yapabileceğini düşünüyor. Kısacası müfettişlerin yılda bir kere gelmelerinin gerekli düşünüldüğünde öğretmen performansına, çalışan ile çalışmayanın ayrılmasına hiç bir etkisinin olmayacağını düşünüyor.

Hikaye 9: Meslek hayatının 30. yılını çalışan ve bunun son 8 yılını aynı okulda görev yapan 54 yaşındaki erkek öğretmenle yapılan görüşme, görüşmecinin evinde 09.09 dk. sürmüştür. Katılımcı öğretmen Maarif müfettişlerinin ders denetimlerine geldikleri dönemdeki faydalarını öğretmenin derse hazırlıklı geldiğini, boş vermediğini düşünürken faydaları kadar zararları da oluyordu, strese sokuyorlardı diyor. Müfettişlerin bakış açılarının olumlu olursa; öğretmeni tabii ki de motive ettiğini, ama olumsuz olursa da nefret ettiklerini düşünüyor. Müfettişlerin

ders denetimleri yaptıkları esnada öğrencilerin sorulan sorulardan bir şeyler öğrenebileceğini fakat müfettişin tavrına göre soruyu bilemeyen çocuğu da hakir görürlerse olumsuz olabileceğini düşünüyor. Öğretmenler üzerinde ise çalışıp çabalayan bir öğretmene illa not kıracağım diye şu yok, bu yok vs. deyip not kırmalarının olumsuz olduğunu düşünüyor. Gerçi kendisinin böyle bir şey yaşamadığını her müfettiş için de böyle genellemenin yapılmayacağını ifade ediyor. Maarif müfettişlerinin gelmemelerinin okullarda bir boşluk oluşturduğunu düşünüyor. Evrak boyutunda olmasa da öğretmenlerin hazırlıksız geldiğini düşünüyor. Kılık kıyafet tamamen boş verildi. Yani robot gibi değil, başörtüsü falan onlara saygılıyım benim düşünceme göre disiplin kayboldu. Öğretmen çocuğun en büyük modelidir. Bu yüzden dikkat edilmeli diyor. Öğretmen derse hazırlıksız geldiği için, bu gün ne yapacağını bilmezse ne öğretebilir ki? Bu yüzden dolayı öğretim illa ki etkilendi.

Öğretmenlik mesleğinin bir vicdan işi olduğunu, eğer kişinin çalışmaya gönlü yoksa ne yaparsan yap başarılı olunamayacağını fakat 1-2 saatte gelen müfettişin ne kadar teftiş yapabileceğini okul müdürlerinin devamlı öğretmeni gördüğü için teftişi daha iyi yapabileceğini düşünüyor. Denetimlerin tarafsız olunduğu müddetçe okul müdürlerince yapılması gerektiğini müdür sürekli okulda durursa öğretmenleri en iyi gözlemleyen olacağını düşünüyor. Ders denetimi olarak gerek olmadığını, idarenin yaptığı gözlemin yeterli olabileceğini düşünüyor. Müfettişlerin geldiği dönemlerde de yapılan şeylerin göstermelik olduğunu düşünüyor. Bu yüzden okul müdürlerinin gelmeleri daha uygun olabilir diyor. Denetimleri en güzel müdür veya müdür yardımcılarının yapabileceğini düşünüyor. İşini iyi yapan insanlar için ister müdür olsun, ister müfettiş olsun öğretmen performansının etkilenmeyeceğini kendisinin hiç bir zaman başkaları (müdür-müfettiş) için işini yapmadığını ifade ediyor. Müfettişlerin geldiği dönemde öğretmen performansı açısından anlık artışlar oluyordu, gelecekleri güne kadar hiç bir şey yapmayanlar harıl harıl evrak hazırlıyor, her şey göstermelik yapıyorlardı. Asıl olan eğitim - öğretim adına fayda sağlaması. Zaten çocuk doğru davranışı aldığı zaman ders başarısı da beraberinde geliyor, bu yüzden dolayı böyle denetim olacaksa hiç olmasın diyor.

Hikaye 10: Bulunduğu okulda 3. yılını çalışan ve mesleğinin 21. yılında olan 45 yaşındaki bayan öğretmen müfettişlerin ders denetimi yaptıkları dönemde faydalı olduklarını, ister istemez sınıfınıza birinin geleceğini bildiğinizden dolayı daha düzenli olduğunu, evrak işlerini zamanında ve düzgün yaptıklarını ifade ediyor. Şimdi de aynı şeyleri yaptıklarını fakat o zamanki gibi düzenli olmadığını açıkçası evrak işlerinin de öğretmen açısından pek faydasının olduğuna inanmıyor. Denetimler esnasında müfettişlerin beğenilerini görmenin kendisini motive ettiğini fakat bir eksik yakaladıklarında ise üzüldüğünü ifade ediyor. Ama kendisinin onları hep dinlediğini, ciddiye aldığını pek çok şeyi de öğrendiğini söylemekten kaçınmıyor. Fakat çok uzun süreli, motivasyon artırıcı katkılarının olmadığını düşünüyor.

Kendisinin, müfettiş gelse de gelmese de aynı olduğunu açıkçası performansını artırmak adına pek bir katkılarının olmadığını düşünüyor. Söylediği gibi sadece evrak işleri boyutunda düzenli olmaktan başka motivasyon yada performans artırıcı etkilerinin olmadığını anlatıyor. Hatta şimdi daha rahat olduğunu, sınıflarında yabancı biri olduğunda gergin olabildiğini, çekindiğini ifade ediyor. Hatta ilk 10 yıl çok gerildiğini fakat sonradan onlar da insan diyerek kendini rahatlattığını fakat topyekün düşünersek performans artırıcı bir etkilerinin olmadığını, çok da motive edemediklerini düşünüyor. Eğer çocuk, müfettişin sorduğu soruyu bilirse çok seviniyordu. Bu onlar açısından olumluydu; fakat öğrenci üzerinde olumsuz etkilerinin olduğunu da düşünüyor. Öğretmenler üzerinde olumsuz etkilerinin ise kişiden kişiye değişebileceğini, kendisi açısından hoş olmayan bir durumla karşılaşmadığını ifade ediyor.

Maarif müfettişlerinin gelmemelerinin okullarda boşluk oluşturmadığını düşünüyor. Görev yaptığı okulda genellikle herkesin görevinin bilincinde olduğunu, dersine vaktinde girip çıktığını, nöbetleri düzgün tuttuklarını düşünüyor. Yine aynı şekilde öğretim boyutunun da çok fazla etkilenmediğini, öğretmenlerin kazanımları verme noktasında dün de bugün de aynı hassasiyeti gösterdiklerini düşünüyor.

Şimdi idarelerinde bu görevi iyi yaptıklarını, derslerine gelip dinlediklerini ifade ediyor. Denetim nasıl yapılmalı konusundaki fikrini ise şöyle açıklıyor: Tek bir boyutla öğretmeni denetleyemezsin. Ne bir müfettiş, ne de bir müdür tek başına

yeterli değil. Nasıl bir öğrencinin başarısında okul-veli-öğretmen bir bütün ise öğretmen denetimi de bu şekilde olmalı, veli kesinlikle olmalı. Yeri geldiğinde öğrenci de işin içinde olmalı, müdür, müfettiş hepsinin işin içinde olduğu ortak bir denetim modeli geliştirilmeli. Gerçi bu nasıl yapılır onu da bilmiyorum. Öğretmene olan saygı yitirildi. Velilere de güvenmiyoruz, hep biz biz diyorlar. Denetim bir şekilde kesinlikle yapılmalı. Bir öğretmen sınıfta ne yapıyor? Ben müdür ya da müfettiş olsam bunu merak ederim. “Öğretmen oturup oturup gidiyor mu?” diyor.

Müfettiş tekrar gelmeli mi? gelmemeli mi? konusunda fikrinin % 50 olduğunu, fakat mutlaka bir otokontrolün olması gerektiğine inanıyor. Aslında kendisinin işini iyi yapmaya çalıştığını kendi otokontrolünün olduğunu, fakat çalışmayanlar için bir şeylerin yapılması gerektiğine inanıyor. Okul müdürlerinin, tarafsız olmadıkları müddetçe denetimlere devam edemeyeceklerini fakat bunun da çok zor olduğuna inanıyor. Bu iş velilere bırakılırsa da; o da şu an zor görünüyor, dışarıdan gelen bir denetmen bir saatte seni ne kadar değerlendirecek? hadi kötü birisine denk geldin, bütün performansını olumsuz etkileyecek. Bu yüzden tek taraflı denetim olmamalı diyor. Topyekün düşünüldüğünde, ders denetimlerinin yapılması, öğretmen performanslarını etkilemiş olabilir. Eskiden biraz daha düzenli olunuyordu. En basit sınıf defterini yazma konusunda yada konuları yetiştiremedim diye beden eğitimi dersinde ders işleme gibi konularda daha esnek davranılıyordu. Okul müdürü bu konularda pek etkin olamadığında müfettiş daha etkin olabilir diyor.

Hikaye 11: 30.yılımlı çalışan 50 yaşındaki katılımcı bayan öğretmen, maarif müfettişlerinin önceki dönemde ders denetimlerine gelmelerinin faydalı bir şey olduğunu düşünüyor. Nasıl bir misafir geleceği zaman hazırlıklı oluruz, tertipli, düzenli oluruz bu açıdan faydalıydı diyor. Müfettişlerin yapıcı amaç ile derse girdiklerinde yada güzel bir örneği takdir ettiklerinde öğretmen olarak motivasyonunun arttığını fakat tam tersi durumlarda da düşüş olabileceğini ifade ediyor. Öğrencilerin iletişime açık olduklarını, sınıfa kim gelirse gelsin iletişim kurabileceklerini olumsuz olarak etkilenmeyeceklerini düşünüyor. Müfettişlerin ders denetimlerine geldikleri dönemlerde öğretmenler üzerinde olumsuz etkilerinin; motivasyonu düşürmek olabileceğini, isteksizlik, moral bozukluğu veyahut verilen notlardan dolayı aynı performanstaki öğretmenlere farklı farklı notların verilmesi

öğretmenler arasında sıkıntı yaratabileceğini düşünüyor. Maarif müfettişlerinin gelmemelerinin okullarda boşluk oluşturmadığını özellikle büyük okullarda böyle bir şey olmadığına inanıyor. Kendisi 10 tane olduklarını, belirli yaş ve kıdeme ulaştıklarını zümreleriyle her türlü paylaşımları yaptıklarını söylüyor.

Okul müdürlerinin kimin ne olduğunu en iyi bildiklerini, öğretmenlerini gözlemlediklerini, öğretmenlerin derslerine girdikleri için de bu denetimleri gayet güzel gerçekleştirdiklerini düşünüyor. Öğretmen denetiminin evrak üzerinde değil de öğretmenin öğrencisiyle iletişimi, çocuklara kazandırdıkları, sorun çözme becerisi, çocukların yaşlarına uygun kendilerine yetebilecek duruma gelmeleri, veli ile sıkıntı yaşanıyor mu? Yaşanmıyor mu? Yaşanıyorsa bunlar nasıl aşıyor? vs. konularında denetimler olabilir diyor. Ders denetimleri yapılır ama müfettişlere gerek yok. Müdürler bu işi yapabilir. Yılda bir, iki gün gelen birisinin yaptığı denetimin çok işe yaradığını düşünmüyor. Maarif müfettişlerinin ders denetimleri yapmalarının günümüzde kendi okulu için olmasa da totalde öğretmen performanslarını etkileyebileceğini bunun toplamda performans artırıcı etkisinin olabileceğini düşünüyor. Kendisini öğretmenlik mesleğini çok severek yaptığını, zaten bu mesleğin bir vicdan işi olduğunu, sabah olsa da okuluma gitsem diye yaşadığı heyecanın hiç bitmediğini, kendisinin anne olduğunu başkalarının çocuklarını da kendi çocuğu gibi bildiğini, her gece başını yastığa koyduğunda her hani bir öğrencimi kırdım mı? Nelerde yanlış yaptım? Bu çocuğu nasıl kazanabilirim? Bu gün kendi çocuklarıma helalinden para kazanabildim mi? Şeklinde kendini sorguladığını, artık mesleğin sonuna geldiğini, inşallah velilerinin hayır dualarını alabileceğini düşünürken bu mesleğin kesinlikle ve kesinlikle vicdan işi olduğuna vurgu yapıyor.

Hikaye 12: Mesleğinin 18. yılını çalışan ve son 7 yıldır aynı okulda görev yapan 41 yaşındaki bayan öğretmenle görev yaptığı okulda gerçekleştirilen görüşme, eğitim ve öğretim saati bitince boş derslikte 28.39 dakika sürdü. Bayan öğretmen, müfettişlerin geldikleri dönemde evrakların daha düzenli olduğunu, tasdiklenmesi gereken şeylerin zamanında tasdiklediklerini, her şeyin daha sistemli olduğunu düşünüyor. İşini kimse için yapmadığını, müfettiş gelse de gelemese de

öğretmenliğinde değişen bir şeyin olmadığını, evrak düzenleme adına daha ağırdan hareket ettiğini ifade ediyor.

Gelen müfettişlerin tavrının önemli olduğunu; eleştirmek adına yapılan denetimlerin öğretmene artısının olmadığını, kırıcı ve yıpratıcı olduğunu, motivasyonu düşürücü etkisinin olduğunu, rehberlik adına yapılan ya da olumlu geçen denetimlerin de tam tersine olumlu olduklarını düşünüyor. Müfettişler ders dinlemeye geldiklerinde, özellikle sınıfın iyisi değil de kötüsü diyebileceği öğrencilerini kaldırdığını, müfettişler gelmeden yaşadığı sıkıntıları, müfettişlere sormak üzere not aldığını, kendisinin sınıfının eksikliğini göremeyeceğini daha iyi nasıl olurumun, bu konuda müfettişlerden nasıl yararlanabilirim diye düşündüğünü ifade ediyor. Müfettişler arasında yaşanan tutarsızlıkların (birinin dediğini öbürü istemiyor, diğerinin dediğini bir başkası istemiyor) öğretmeni olumsuz etkileyebileceğini düşünüyor. Gerçi kendisinin birilerine göre öğretmenlik yapmadığını, vicdanının sesiyle hareket ettiğini, birilerini mutlu etmek için çalışırsa mesleğinden zevk alamayacağını ifade ediyor. Müfettişlerin, öğretmenleri buldukları şartlara, okul, çevre ve öğrencinin hazır bulunuşluğuna göre değerlendirip gösterilen gayreti denetlemeleri gerektiğini düşünüyor. Şimdi ise okul idarelerinin denetimleri gerçekleştirdiklerini fakat eski dönemki gibi olmadığını, öğretmenlerin hazırlaması gereken evrakları biraz daha yavaş hazırladıklarını ifade ediyor. Ona göre denetimi müfettişler değil kendisi gibi öğretmenler yapmalı. Aynı meslekten olan kişilerin birbirlerini daha iyi anlayacaklarını, farklı okullardan gelen öğretmenlerin birbirleriyle tecrübelerini de paylaşabileceklerini düşünüyor. Bir öğretmen olarak tarlaya gidip domateslere, patlıcanlara bakınca kolay gelsin abi, amca deyip çıkarım, domatesin neresi iyi, neresi kötü, adam çalışıyor mu? çalışmıyor mu? anlayamam. Müfettişler de tıpkı bu örnekteki gibi dışarıdan bakıp gidiyorlar diyor. Aslın da verimli, gerçekten lafta olmayan yapılması gereken gerçek denetimlerin işin mutfağında yapılması gerektiğini, öğretmenlerinin kendini yenilemesi gerektiğini, topluma örnek olması gerektiğini bu konuda herkesin taşın altına elini koyacağı, nitelikli çalışmaların ve ya seminerlerin yapılması gerektiğini düşünüyor. İllaki birilerinin silkelemesi gerekmediğini, herkesin işinin bilincinde olması gerektiğini, fakat çocukların hakkına girmiş insanların olabileceğini bu yüzden denetimlerin tekrar müfettişler tarafından yapılması gerektiğini düşünüyor.

Yeri geliyor sınıf defterimi iki hafta yazmıyorum. Eskiden müfettişler gelecek diye günü gününe yazıyordum, biraz daha derli toplu oluyorduk diyor. Her ne olursa olsun kendisinin çocukların vebaline girmeyeceğini fakat el ense, hiç bir denetim mekanizması ok diye keyif yapan insanları bildiğim için denetim olsun, müfettişler gelsin diyor. Birde mesleğe yeni başlayan genç öğretmenler işi ciddiye alıp, meslek hayatları boyunca daha disiplinli olabilmeleri için müfettişler gelmeli diyor. Bir öğretmenin mesleğinin ilk on senesinde şekillendiğini, bütün idealistliğini bu yıllarda kazandığını, onun için mesleğin ilk yıllarının önemli olduğunu düşünüyor. Bu işi okul müdürü ya da müfettişler mi yapsın dersiniz tarafsız olduklarını düşündüğüm için müfettiş derim diyor. Yeri geliyor gelen müfettiş öğretmenin bütün gardını, gücünü, isteğini, her şeyini alıyor. Bakıyorsun çok çalışkan bir öğretmen, bunu biliyorsun fakat üzülüp, geri sarıyor, performansı düşebiliyor. Bu şu demek değil, her daim öğretmen pohpohlansın. Nasıl bir öğrenci, öğretmenim bana ne diyecek diye gözümüzün içine bakıyor, kendince gösterdiği çabanın takdir edilmesini istiyorsa biz öğretmenlerin de yeri geldiğinde onur edilmeye ihtiyacı oluyor ve buda öğretmenin performansını olumlu etkiliyor diyor.

Dört dörtlük olduğumuza iddia edemeyiz, hepimiz zincirin halkaları gibi sistemin parçalarıyız. Başkalarıyla değil, kendimizle yarışan insanlarız. Zincirin halkaları gibi kopmadan, sağlam bir şekilde amacına hizmet edecek, yapılan rehberlik, öğretmenin eksikliğini bulup onurunu kırarak, motivasyonunu düşürerek değil az önce söylediğim şekliyle yapılacak denetimler olmalı. Böylece müfettiş gelmiyor şeklinde yatmalar bitip, ben de sınıf defterimi zamanında doldururum diyorum.

Hikaye 13: Mesleğinin 18. yılında olan ve bunun son 6 yılını aynı kurumda çalışarak geçiren 45 yaşındaki bayan öğretmenle yapılan görüşme görev yaptığı okulun öğretmenler odasında gerçekleştirilen görüşme 06.06 dakika sürdü. Bayan öğretmen, önceki dönemde yapılan ders denetimlerinin kendi açısından faydalı olmadığını düşünüyor. Tam tersi motivasyon düşürücü olduğunu söylüyor. Maarif müfettişlerinin okulda hiç çalışmayan fakat evraklar ile göz boyayan arkadaşları beğendiklerini, gerçekten çalışkan öğretmenlerin ise eksiklerini arayıp motivasyonlarını kırdıklarını düşünüyor. Önceki dönemde yapılan ders

denetimlerinin öğrenciler üzerinde olumlu ya da olumsuz etkilerinin olmadığını dile getiriyor.

Ders denetimleri esnasında göz boyayan, işini yapmayan insanların müfettiş gelse de gelme de performanslarına bir etkisi olmadığını, bir insanın yapısının bir saatlik denetimle değiştirilemeyeceğini ifade ediyor. Müfettişlerinin gelmemelerinin okullarda boşluk oluşturmadığını, okul müdürlerinin denetim işini daha iyi yaptığını söylüyor. Müfettişlerin denetimlere geldikleri dönemde sınıflara girmeden önce okul müdüründen bilgi aldıklarını, müdürlerin tarafsız davrandıklarında teftişin iyi geçtiğini eğer müdürler yanlı davranırlarsa müfettişlerin de yanlı davrandıklarını düşünüyor. Okul müdürlerinin denetimleri evrak kontrolü yaparak, öğretmenleri gözlemleyerek, veli görüşlerine göre şekillendirdiklerini söylerken öğretmen denetiminin vicdani bir mesele olduğunu, öğretmen işine sıkı sarılmıyorsa her gün müfettişte gelse çalışmayanın yine çalışmayacağını düşünüyor. Katılımcı öğretmen'e göre en iyi denetimi veli yapıyor. Veli eğer öğretmen hakkında olumlu düşünceye sahip değilse çocuğunu alıp gidiyor. Bu durum karşısında müdür öğretmeni ile konuşursa öğretmen kendine çeki düzen veriyor diyor. Bu sebepten müfettişlerin tekrar gelmesine gerek olmadığını düşünüyor. Ders denetimlerinin yapılmamasının geneli düşünüldüğünde öğretmen performansı adına pek etkisinin olmadığını, fakat okul müdürü de bu işin takibini, yani evrakları vs. takip etmiyorsa o evraklar kalmıştır diyor. Yoksa işini yapan yine yapıyor, yapmayan yine yapmıyor.

-Evraklar faydalı bir şey miydi?

-Hayır diyor.

Yıllık planımı güzel yazmışım, veli toplantı tutanağımı mükemmel yapmışım bunun kimseye bir faydası yok diyor.

Hikaye 14: Mesleğinde 23. yılını çalışan ve bunun son 3 yılını aynı okulda görev yapan 47 yaşındaki bayan öğretmenle görev yaptığı okulun öğretmenler odasında, boş dersinde 09.15 dakika görüşüldü. Bayan öğretmen, maarif müfettişlerinin önceki dönemde yaptıkları ders denetiminin çok doğru bir denetim şekli olduğunu düşünmüyor. Çünkü, sınıfı tanımayan bir insanın gelip bir, iki saatte denetim yapıp gitmelerinin çok da doğru olmadığını ifade ediyor. Gerçi şimdiye

kadar hiç düşük notunun olmadığını fakat yine de doğru bulmadığını söylüyor. Müfettişlik sistemi illa olacaksa bunun danışmanlık gibi olması gerektiğini örneğin herkesin bir danışman müfettişi ya da okulun bir kaç tane danışman müfettişi olabilir, sıkıldığımızda ya da açmaza girdiğimizde fikir alabiliriz. Çünkü bizi daha iyi tanıyor olacaklar ve denetimimizi yapacaklar diyor. Açıkçası inanların özdenetimlerinin olması gerektiğini yani müfettiş gelecek diye çalışmayan bir insanın yine çalışmayacağını düşünüyor.

Ders denetimlerinin yapıldığı önceki dönemde moral bozucu şeylerin de olduğunu örnek vererek açıklıyor. Mesela diyor bayan öğretmen yıllar önce bir köy okulunda çalışırken gelen müfettiş çok harika, her şey ne güzel hocam diyor. Gerçekten de çok özveriyle çalışıyordum. Çünkü oradaki çocuklarımın hazır bulunuşluk düzeyi ile şimdiki öğrencilerimin hazır bulunuşluk düzeyleri bir değildi. Bu yüzden daha çok performans harcıyordum. Fakat denetim sonrası müfettiş hanım zümre toplantı tutanağına okuma yarışması yazmışın dedi. Asla öyle bir şey yazmadığımı ifade ederken bir yandan da tutanağı çıkartıyordum. Buyurun gösterin öyle bir şey yok dedim. İşte bunun gibi yaşanan olumsuz olayların, müfettişlerin kafalarına göre takılmalarının motivasyonu düşürdüğünü düşünüyor. Öğrenciler üzerinde ise olumsuz pek çok etkisinin olduğunu dile getiriyor. Yaptıkları haksız uygulamaların öğretmenler üzerinde olumsuz etki yarattığını gerçekten doğru tespitler yapamadıklarını söylüyor. Öğretmenlerin aldıkları not eğer kötü olursa kendilerini iyi hissedemediklerini düşünüyor. Maarif müfettişlerinin artık gelmemelerinin okullarda boşluk oluşturmadığını; asıl olanın özdenetim olması gerektiği konusuna vurgu yapıyor. Kendisinin işini yaparken kimse için değil vicdani ve işi olduğu için yaptığını bunun ne müdür ne de müfettiş için olmadığını söylüyor. Okul müdürlerinin adil oldukları müddetçe çünkü öğretmeni en iyi tanıyan onlar, bu işi daha iyi yapacaklarını düşünüyor.

Öğretmenlerinin denetimleri konusunda ise yine özdenetimin çok önemli olduğunu, yetişkin bir insanın işinin bilincinde olması gerektiğini fakat yapmayanlar için ise bir yaptırım uygulanması gerektiğini söylüyor. Müfettişlerin tekrar gelmelerine gerek olmadığını düşünüyor. İllâ geleceklerse de danışman olarak gelmeliler diyor. Müdürler adil olarak bu işe devam etmeliler. Müfettişlerin

gelmemeleri okullarda boşluk oluşturmadı, insan kendi denetimini yapmalı diyor. Çalışan insanın her daim çalışacağını, eğer bir insanın çalışmaya gönüllü yok ise müfettişin gözünü de rahatlıkla boyayabileceğini düşünüyor. Öğretmenlerin birbirlerini denetleyebileceklerini bunun performans notu gibi bir şey olmadığını, arkadaşından utanıp belki işini yapabileceklerini düşünüyor. Müfettişlerin geldikleri dönemde yazılı evraklara baktıklarını artık yazılı evrak hazırlamanın da eski dönemki kadar zor olmadığını, internette her şeyin hazır olduğunu düşünüyor.

Hikaye 15: Mesleğinin 18. yılını çalışan ve son 7 yıldır aynı okulda görev yapan 41 yaşındaki erkek öğretmenle görev yaptığı okulda gerçekleştirilen görüşme, eğitim ve öğretim saati bitiminde boş derslikte 28.39 dakika gerçekleştirildi. Katılımcı öğretmen maarif müfettişlerinin geldikleri dönemde faydalarının olduğunu düşünüyor. Kendisinin aldığı parayı hak etmek adına işine dört elle sarıldığını fakat pek çok insanın müfettişlerin gelmemelerinden memnun olduğunu, bu sebepten dolayı da geriye gidildiğini düşünüyor.

Eğitim-öğretimde öğretmen faktörünün önemli olduğunu her şeyin öğretilmekte bittiğini öğrenciye yapılan ekstralara, kazandırılan değerlerin gevşediğini düşünüyor. Müfettişlerin sınıflara girmelerinin öğrencileri; yaşları küçük olduğu için çok fazla etkilemeyeceğini, sadece kendilerine biraz daha fazla çeki düzen vermelerini sağladığı için faydalı olduğunu düşünüyor. Öğretmenler açısından da, gelen müfettişlerin tavrının önemli olduğunu, olumsuz tavır ve hareketlerin özellikle öğrenci karşısında yapılan eleştirilerin olmaması gerektiğini, her zaman eleştirilere açık olduğunu fakat yapılan eleştirinin yeri ve zamanının önemli olduğunu, sınıf ortamında sadece rehberliğin yapılması gerektiğini, eleştirilerin sınıfın dışında yapılması gerektiğini düşünüyor. Müfettişlerin gelmemeleri neticesinde okullarda zafiyet oluştuğunu, gerçi okuldan okula farklılıkların olabileceğini kimi okulda işlerin sıkı tutulduğunu kimisinde de hiçbir şeyin takibinin yapılmadığını düşünüyor. Belirli standartlara göre yapıldığı takdirde; denetimlerin müfettişler tarafından yapılması gerektiğini bir konu hakkında herkesin farklı farklı görüş beyan ettiğini düşünüyor. Denetim yapılırken bulunulan çevre şartları göz önüne alınarak öğrencinin öğrenmesi kontrol edilmeli, öğretmen başarısız moduna sokulmadan, sanki ceza vermek amacıyla gelmiş gibi olmadan yapılan eleştirilerde

kullanılan dile dikkat edilerek, dışarıdan birer gözlemci olan müfettişler tarafından yapılmalı diyor. Biz öğretmen olarak her şeyi göremeyebiliriz fakat müfettişler pek çok okul geziyorlar ve pek çok tecrübe ediniyorlar bu tecrübelerini öğretmenleri geliştirmek adına kullanabilirler diyor. Denetimin okul müdürlerine bırakılmasının kendince uygun olmadığını işlerin ahabap-çavuş ilişkisine dönebileceğini düşünüyor. Eskiden müfettiş gelecek diye okul müdürü ön kontrolleri yapıyor arkadan da müfettiş gelip kontrol ediyordu bu şekilde daha iyi oluyordu diyor.

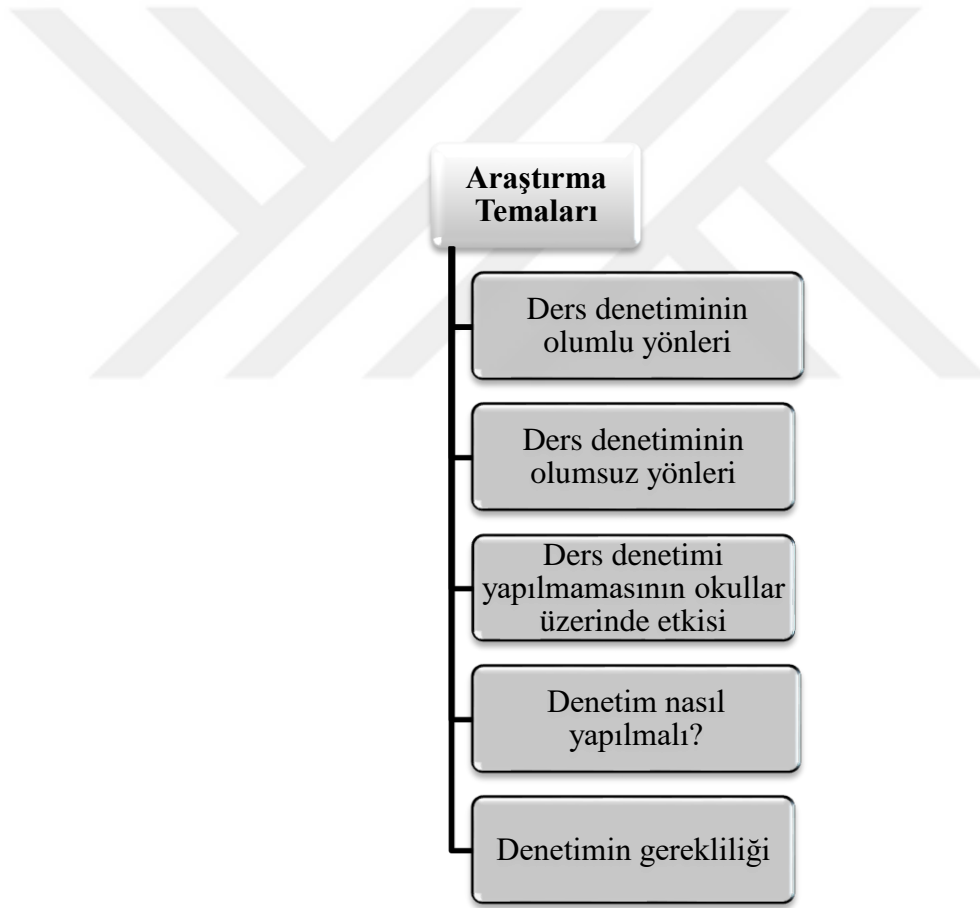

BULGULARIN ANALİZİ

Bu kısımda öğretmen görüşlerine göre elde edilen veriler beş ana başlık altında toplanmış olup elde edilen temalara ilişkin oluşturulan model Şekil 3’de verilmiştir.

Şekil 3. Maarif Müfettişleri Tarafından Gerçekleştirilen Ders Denetimlerinin Öğretmen Performansındaki Rolüne İlişkin Model

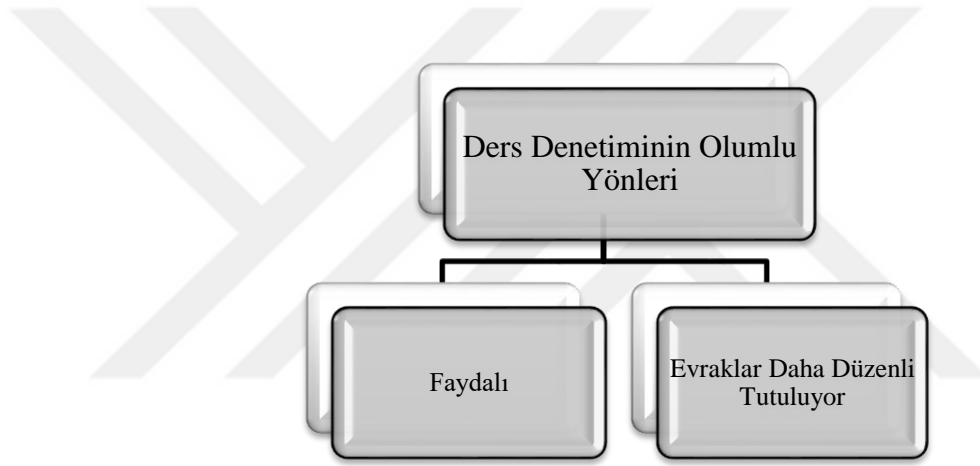

Şekil 3. incelendiğinde maarif müfettişlerince gerçekleştirilen ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolüne ilişkin beş temanın ortaya çıktığı görülmektedir.

4.1. DERS DENETİMİNİN OLUMLU YÖNLERİ

Müfettişlerin ders denetimi yapmalarından bahseden öğretmenler ders denetiminin genel anlamda *faydalı olduğunu* ve *evrakların düzenli tutulmasına katkı sağladığını* vurgulamaktadırlar. Ders denetiminin olumlu yönlerine ilişkin oluşturulan bulgulara ait model Şekil 4’de verilmiştir.

Şekil 4. Ders Denetiminin Olumlu Yönleri

Ders denetiminin genel anlamda **faydalı olduğunu** vurgulayan altı öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlere ait bazı ifadeler şöyle belirtilmiştir;

*“Ya şimdi tabi daha önceki yıllara bakacak olursak bir **hazırlıklı olma durumumuz vardı.**” (K 4)*

*“Öğretmenlerin sürekli zihinlerinin aktif tutulması taraftarıyım. Müfettişlerin geldikleri dönemde düşündüğümüzde en azından müfettişler geldiklerinde öğretmenler arkadaşların çektiği sıkıntıları cevap alabilecek ya da alamayacak yani karşı taraf belki bununla ilgili uygun bir örnek verebiliyordu ya da veremiyordu; ama en azından **öğretmen arkadaş bunu sorma ihtiyacı hissettiği için birazcık kendini bir yenileme sürecine giriyordu.**”(K 8)*

“ Ya ister istemez **bizi toparlıyordu**. Ama eğer geleceklere zaman onları bir düzen haline getirebiliyorduk, **daha düzenli oluyorduk**. ”(K 10)

“Yani faydası vardı. Nasıl bir misafir geleceği zaman hazırlıklı oluruz her türlü **her şeyimiz daha düzenli, daha tertipli**, yani hazırlıklı olmasının faydası vardı. ”(K 11)

“Geldikleri dönem ders denetimine faydası. Çok mu dürüst cevap vereceğim? Yani resmi evraklar falan daha düzenli gidiyordu, daha tarihine uygun oluyordu, dosyalar işte onların tasdik edilmesi falan ertelenmiyordu. **Her şey çok daha sistemli oluyordu**.” (K 12)

Görüşlerine başvurulmuş öğretmenler her daim hazırlıklı oldukları, daha düzenli hareket ettikleri, kendilerini yenileme isteklerinin her daim canlı olduğunu, daha sistemli ve düzenli olduklarını düşündüklerinden dolayı ders denetiminin yapılmasını faydalı bulmaktadırlar.

Ders denetiminin yapılmasını olumlu bulan öğretmenlerin vurgulamış olduğu 2.önemli husus **evrakların düzenli tutulmasına katkı sağladığını** düşünmeleridir. Evrakların düzenli tutulmasına katkı sağladığını düşünen öğretmen sayısı altıdır. Öğretmenlere ait bazı ifadeler şöyle belirtilmiştir;

“**Evrak işini daha düzenli tutuyorduk**. ” (K 1)

“Ders denetimlerinin faydası bence sadece hazırlanması gereken **evrakların hazır olması açısından artışı vardı**. Dışarıdan birinin sınıfımıza gelip bizi gözlemleyecek olması biraz daha kazanımları verme noktasında daha dikkat ederek hani vermeye çalışıyorduk.”(K 7)

“(…) ister istemez sınıfınıza birinin geleceğini bildiğinizden dolayı daha düzenli olduğunu, **evrak işlerini zamanında ve düzgün yaptıklarını** ifade ediyor. ”(K 10)

“ Yani resmi **evraklar falan daha düzenli** gidiyordu. ” (K 12)

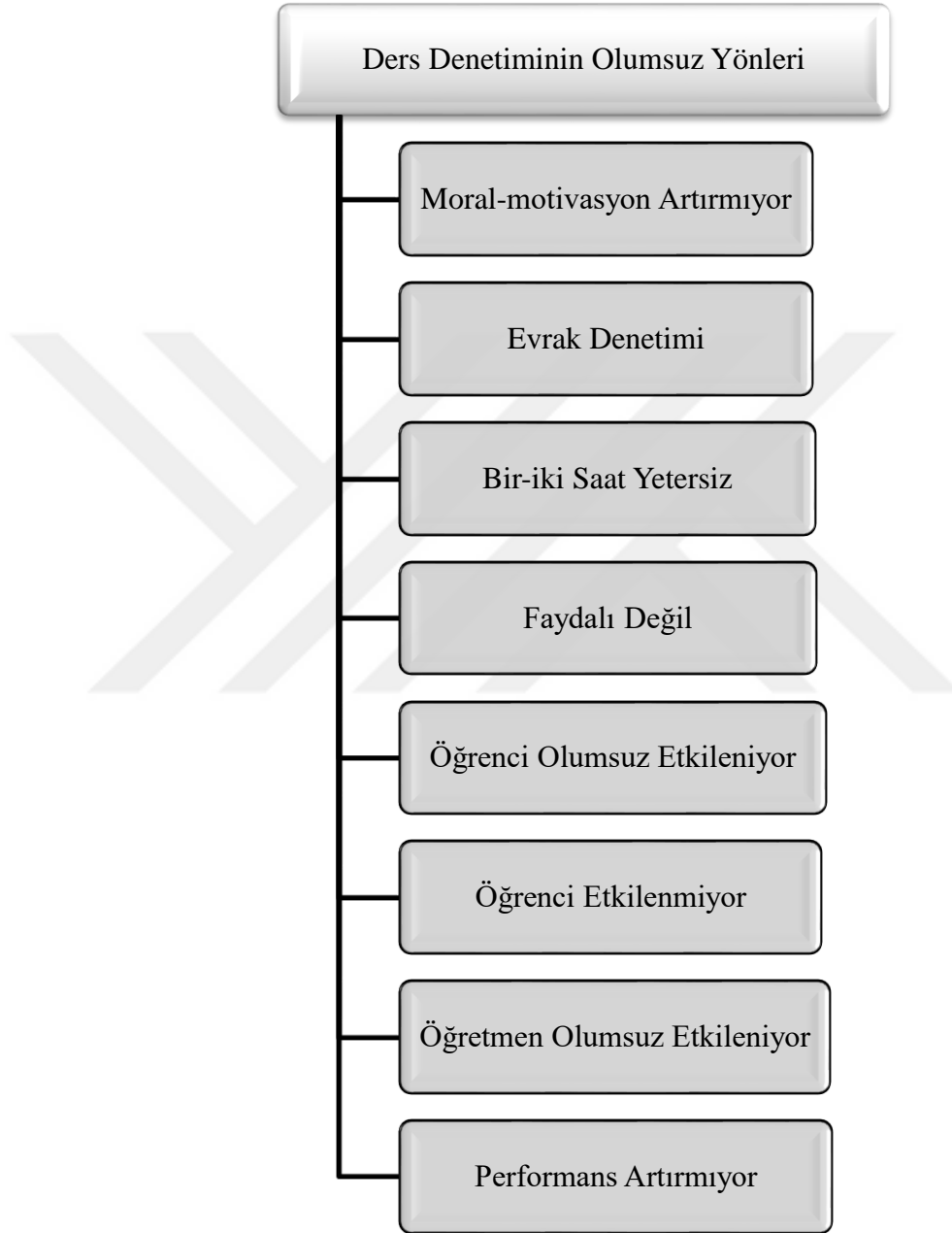
Katılımcı görüşleri incelendiğinde ders denetimi yapılmasını olumlu bulan öğretmenler evrakların daha düzenli tutulduğunu, hazırlıklı olduğunu, evrak

işlerini zamanında ve düzgün yaptıklarını vurgulayıp bu hususlara sağladığı katkıdan dolayı ders denetiminin yapılmasını faydalı bulmaktadırlar.

4.2. DERS DENETİMİNİN OLUMSUZ YÖNLERİ

Müfettişlerin gerçekleştirmiş oldukları ders denetiminin olumsuz özelliklerinden bahseden öğretmenler ders denetiminin genel anlamda *moral ve motivasyonu artırmadığını, evrak denetiminden öteye gidemediğini, bir iki saat derse gelmenin yeterli olmadığını* genel anlamda *faydasının olmadığını*, bazen *öğrenciyi olumsuz etkileyebildiğini* bazen de *öğrenci üzerinde etkisinin olmadığını, öğretmenlerin olumsuz etkilenebileceklerini ve öğretmenlerin performanslarını artırıcı bir etkisinin olmadığını* düşünmektedirler. Ders denetiminin olumsuz yönlerine ilişkin oluşturulan bulgulara ait model Şekil 5’de verilmiştir.

Şekil 5. Ders Denetiminin Olumsuz Yönleri

Ders denetimi yapılmasının öğretmenlerin **moral ve motivasyonunu artırmayacağı** görüşünde olan on bir öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Bana bakın şöyle **bana etkisi yok**. Çünkü benim için ne deyim kalıp önemli değil, beni ilgilendirmez.” (K 2)

“(…) **moral ve motivasyonu bozucu**, zararı vardı bence.” (K 3)

“**Benim için öyle bir şey yok**.” (K 4)

“(…) **moral, motivasyonum kırıldı** ama o da bana aldığım dönemin en yüksek notunu verdi gitti. 98 verdi gitti. Ama beni çok kırarak gitti.” (K 6)

“Yani güven, kendinize güveniniz de zedelenmiş olabiliyor. Ya da o **idealist durumunuz biraz ne bileyim ona ket vurabiliyor** yani.” (K 7)

“Ya bu belli bir süre müfettişin geldi atıyorum bir martta geldi, bir, iki, üç, beş martta olumsuz olarak etkiliyordu, **moral bozuluyordu, düşüyordu**.” (K 8)

“Ha beğenmedi mi **üzülüyoruz tabi**. Hani belli bir yerde eksik gördüğünde de üzülüyoruz.” (K 10)

“Üstelik benim **motivasyonumu düşüren eleştiriler** yaparlarsa açıkçası çok üzülüyordum.” (K 12)

“(…) **motivasyonumu bayağı kötü etkilediler**. (...) özellikle eksik arayarak motivasyonumu kırdıkları çok olmuştur.” (K 13)

“Tabi ki **moral bozucu şeyler oluyordu**, olmuyor değildi.” (K 14)

Görüşlerine başvurulmuş katılımcı öğretmenler ders denetimlerinin moral ve motivasyon artırıcı bir etkisinin olmadığını tam tersi morallerinin bozulduğunu, üzüldüklerini, idealist davranışlarına ket vurduklarını, olumsuz eleştirilere maruz kaldıklarında olumsuz etkilendiklerini düşündükleri için ders denetimi yapılmasını olumsuz bulmaktadırlar.

Ders denetimi yapılmasının **evrak denetiminden öteye gitmediği** görüşünde olan dört öğretmen vardır. Bu görüşte olan öğretmenlerden bazı ifadeler şu şekildedir;

“İşte çünkü yani benim gördüğüm **bütün müfettişler sınıfa değil kâğıtlara baktılar** yani bu zamana kadar. ” (K 2)

“**Evrak denetçiliği vardı. Ders denetimi yoktu.** ” (K 3)

“ **Evrak kısmında daha çok öğretmenler geriliyordu.** ” (K 5)

“(…) bize gelen müfettişler **yazılı evrağa bakıyorlardı yazılı evrak dediğin nedir ki?** ” (K 14)

Öğretmenler müfettişlerin genellikle evraklara baktıklarını, evrak denetçiliği yaptıkları içinde öğretmenlerin evraklarla daha çok boğuştuklarını oysaki sınıfa ve öğrencinin gelişimine bakılması gerektiğini düşündükleri için ders denetimlerinin evrak denetiminden öteye geçemediğini düşünmektedirler.

Ders denetimleri gerçekleştirilirken **bir-iki saat denetim yapmanın yeterli olmadığı** görüşünde olan yedi öğretmen vardır. Bu görüşte olan öğretmenler den bazı ifadeler şu şekildedir;

“(…) genellikle birinci dönem rehberlik için ikinci dönem teftiş için gelinir ya, bu yapılırsa bunun olumlu etkisi varsa ayda bir gelinsin ilerleme görülsün. Bir kere rehberliğe gelinip 3-4 ay sonra teftişe geldiği zaman o farkı göremez ,ki sınıfta zaten durdukları **bir saat,en fazla iki saat... Yeterli olmaz yani.** ” (K 1)

“**Hani o bir saatlik ders süresinde gözlemlerini kabul etmiyorum, o yeterli değildi** bence. ” (K 4)

“**Hatta yılda bir yılda iki değil ayda ayda denetim şart.** ” (K 6)

“(…) bunu **bir saat içerisinde değil** de belli aralıklarla, hani belki bu bir ay olabilir yada işte yılda iki, üç defa olabilir. Hani o belki daha iyi olacaktı. Sınıfa gel bir kere bak çok da anlamlı değildi bence. ” (K 7)

“**Ama müfettiş geldiğinde bir saat. Bir saatte ne görüyor? Gidiyor. Bence yani tamam genel şekil de yanlış seni bir saatte teftiş etmeleri de mümkün değil.** ” (K 9)

“**İnsanı değiştiremezsin ki bir saatlik bir denetimle.** ” (K 13)

“Çünkü tanımayan bir insan gelip bir saatte, iki saatte neyse denetim yapıp gitmelerini çok da doğru bir şey olarak görmüyorum açıkçası.” (K 14)

Görüşlerini bildiren katılımcı öğretmenler müfettişlerin bir yıl boyunca birinci dönem bir kere ikinci dönem bir kere gelmelerinin sınıftaki ilerlemeyi görüp değerlendirme yapmaları için yeterli olamayacağını, müfettişlerin düzenli olarak gelmeleri gerektiğini (örneğin ayda bir kere gibi), bir iki kere gelerek denetim yapmanın rehberlik adına da öğretmene katkı sağlamayacağını düşündükleri için bir iki saat denetime gelmenin yeterli olmadığını düşünmektedirler.

Ders denetimlerinin **faydalı olmadığı** görüşünde olan öğretmen sayısı dördtür. Bu görüşte olan öğretmenler den bazı ifadeler şu şekildedir;

“Tam tersi moral ve motivasyonu bozucu, zararı vardı bence.” (K 3)

“Çok mu faydalı? Çok faydalı değil.” (K 10)

“Yani benim açımdan hiç bir faydası olmadı.” (K 13)

Görüşlerini bildiren katılımcı öğretmenler moral ve motivasyonları bozulduğu, kendilerine faydasının olmadığını düşündükleri için ders denetimini faydalı bulmamaktadırlar.

Ders denetimlerinin **öğrenciyi olumsuz etkileyebildiğini** düşünen öğretmen sayısı yedidir. Bu görüşte olan öğretmenler den bazı ifadeler şu şekildedir;

“Çocuklar otomatik olarak onların sınıfa girmesi ile birlikte yabancı bir kişi olarak davranış değişimi gösteriyorlardı zaten. Birde birkaç soru sorarak derse başlamakla çocuk kendini kapatıyor. Stres başlıyor.” (K 3)

“Olumsuz tarafı şuydu: Bu biraz da öğretmenlerden ve okuldan kaynaklı bir şeydi. Yani müfettiş geldiği zaman okula sanki dersin ki Çocuklara gelmiş onun ötesinde hani denetim çok kötü bir şeymiş gibi hani müfettişler bilmiyorum belki de müfettiş algısından bu, işte bir gün önceden haber veriliyor ya müfettişler gelecek. 1-2 gün önceden öğretmenler başlıyordu, yarın müfettiş gelecek, çocuklar şöyle giyinin, böyle giyinin, şöyle konuşun, böyle konuşun, işte şöyle parmak kaldırın. Dolayısıyla bu çocukları geriyordu.” (K 5)

“Olumsuz etkileri ben sadece şöyle deyim: **Heyecan olabilir**. Heyecanlı oluyorlardı çünkü. Bu sefer çocuk acaba doğru cevap verebilecek miyim? Yanlış mı veririm? Yanlış verirsem şöyle mi olur? Böyle mi olur? Doğru verirsem böyle mi olur diye? O açıdan çocuk bir **kaygıya düşüyor** olabilir. ” (K 8)

“**Olumsuz** bazı müfettişler çocukları böyle hakir görüyordu. Yani bilmiyorsunuz falan gibisine oluyordu o şekilde. ” (K 9)

Ders denetimlerinin **öğrenci üzerinde etkisinin olmadığını** düşünen öğretmen sayısı beştir. Bu görüşte olan öğretmenler den bazı ifadeler şu şekildedir;

“(…) ben çocukların üstünde çok **olumsuz etkisi olduğuna inanmıyorum**. ” (K 10)

“Yani çok da **farkına varmıyorlar**. ” (K 12)

“Öğrenciye **hiç bir etkisi olmuyor** yani. ” (K 13)

“Olumsuz olabilir mi? Çok olduğunu düşünmüyorum açıkçası. Olumlu bir etki olduğunu da düşünmüyorum. ” (K 14)

“Hocam yaşları küçük oldukları için yani (...). Çokta **fark etmiyorlar** gerçi. Ama ne oluyor tabi müfettiş geldi diyince birazcık daha çeki düzen (...).” (K 15)

Katılımcı öğretmenler öğrencilerin sınıflarına yabancı biri geldiği için davranış değişikliği gösterip kendilerini kapatabileceklerini, stres olabileceklerini, çocukların heyecan, kaygı ve gerginlik yaşayabileceklerini bu sebeplerden dolayı da ders denetimlerinin öğrenci üzerinde de olumsuz etkilerinin olabileceğini düşünmektedirler.

Ders denetimleri gerçekleştirilirken **öğretmenlerin olumsuz etkilebileceklerini** düşünen öğretmen sayısı yedidir. Bu görüşte olan öğretmenler den bazı ifadeler şu şekildedir;

“Olumsuz etkileri nelerdi biliyor musun? Bence **sanki hiç öğretmen olmamış gibi davrananlar da var** yani. her şeyi dört dörtlük yapamaz bir insan. Kusurlu taraflarımız da var yani. ” (K 4)

“Olumsuz etkileri şöyle oluyordu: Bir kere öğretmenler o evraklarda boğuluyorlardı o denetimler sırasında. Evraklar da öğretmenleri çok geriyordu. ” (K 5)

“Ama beni çok kırarak gitti. ” (K 6)

*“Soru işareti bazen oluşuyordu. Bazen de şey gelen kişi acaba objektif davranıyor mu? Hani beni değerlendirirken ideolojik davranır mı? **Endişesi** doğuyordu ki ben bunları yaşadım. ”* (K 7)

*“Yani **güdülemeyi azaltabilir, isteksizlik yaratabilir, moral bozukluğu yaratabilir** bu tür şeyler de yaşandı. ”* (K 11)

“Olumsuz birçok etkisi oluyordu tabii ki. ” (K 14)

“Olumsuz. Eleştirmeye gelmişti, yani rehberlik değildi. ” (K 15)

Çalışmaya katılan öğretmenler denetime gelen müfettişlerin bazılarının sanki hiç öğretmen olmamış gibi davrandıklarını, kusur aradıklarını, öğretmenleri evraklara boğduklarını, endişe-kaygı-korku uyandırdıklarını bununda üzerlerinde isteksizlik yaratıp morallerini bozduğunu bu nedenlerden dolayı da denetimler esnasında öğretmenlerin olumsuz etkilenebileceklerini düşünmektedirler.

Katılımcılardan yedi tanesi ders denetimleri gerçekleştirilirken öğretmenlerin *performanslarını artırıcı bir etkisinin olmadığını* düşünmektedirler. Bu düşüncede olan öğretmenlere ait bazı ifadeler şöyle belirtilmiştir;

*“Aslında benim için olumlu ya da olumsuz **hiçbir etkisi yoktu.** ”* (K 2)

*“**Hiçte etkisi yoktu.** ”* (K 3)

“Benim için öyle bir şey yok. ” (K 4)

*“Ben kendi performansımdan bahsedecek olursam ben müfettişlerin denetimini **hiçbir zaman performansıma yansıtmadım.** ”* (K 5)

*“Öğretmen performansını böyle pek ekili hani böyle pozitif yönde **etkilediğini düşünmüyorum.**”* (K 8)

“Çok fazla etkilemedi. Yani ben şimdi gelmediğinde de aynıyım, geldiğinde de aynıyım. Yani o hiç beni fark ettirmiyor.” (K 10)

“Hayır canım olmaz yani. İnsanı değiştiremezsin ki bir saatlik bir denetimle.” (K 13)

Görüşlerine başvurulmuş katılımcı öğretmenler bir iki saatte yapılan denetim veya rehberlik faaliyetiyle bir insanın davranışlarının değiştirilemeyeceğini, öğretmen performanslarının olumlu yönde etkilenmeyeceğini bu sebeplerden dolayı da performans artırıcı bir etkisinin olmadığını düşünmekte olup çoğu zaman müfettişlerin yapmış oldukları denetimi performanslarına yansıtmadıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde ders denetimi yapılmasının olumsuz etkileri olduğunu düşünen öğretmenler; öğretmenlerin moral ve motivasyonlarını artırmadığını, bir iki saatte yapılan faaliyetin bir etkisi olmayarak evrak denetiminden öteye gitmediğini, genel anlamda öğretmenler üzerinde endişe-kaygı-kırgınlık şeklinde olumsuz etkilerinin olduğunu, performans artırıcı bir etkisinin olmadığını, öğrenci üzerinde ise bazen olumsuz etkisinin olabileceğini ifade etmektedirler.

4.3. DERS DENETİMİ YAPILMAMASININ OKULLAR ÜZERİNDE ETKİSİ

Maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilirken 25.04.2014 tarihinde yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği’ ile ders denetimleri artık maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilmemektedir. Bu yönetmelik değişikliği ile *okullar üzerinde boşluk oluşup- oluşmadığı, okul müdürlerinin bu işi yaptığı veya yapamadığı, ne müdür ne müfettişin tek başına olmaması gerektiği, okul müdürlerinin tarafsız olması gerektiği, şimdi daha iyi stres yok ve müfettişin tavrının önemli* olduğuna dair bulgulara ulaşılmıştır. Ders denetimi yapılmamasının okullar üzerinde etkisine ilişkin oluşturulan bulgulara ait model Şekil 6’de verilmiştir.

Şekil 6. Ders Denetimi Yapılmamasının Okullar Üzerinde Etkisi

Maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapılmamasının **okullar üzerinde boşluk oluşturmadığına** dair dokuz öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Çok büyük etkisi olduğunu düşünmüyorum. Ya da bizim okulumuzda olduğunu düşünmüyorum.” (K 1)

*“Okul müdürleri evet sınıflara giriyorlar. Yani sınıfı kontrol ediyor, plânın var mı? Yok mu? Bana göre eksi midir? **Değildir**. Yani onlar olsun olmasın çok da etki değil.” (K 2)*

*“**Ben ona inanmıyorum**. Bu sistem daha iyi geliyor bana. Neden? Kişiye endekli çalışmıyorsunuz. Yani kendinizi rahat, mutlu hissediyorsunuz. Kendiniz başarılarınızı kendiniz ölçüyorsunuz zaten.” (K 3)*

*“**Oluşmadı**. Herkes yine yapması gerekeni aynı başarılı öğretmenler dediğimiz, işini seven öğretmenler işini yine aynı gibi yapıyor, yapmayanlar yine yapmıyor.” (K 7)*

“Yok oluşmadı. Ben boşluk oluştuğunu düşünmüyorum. Öğretmenlik zaten bir vicdan işidir. Eğer müfettiş gelecek beni kontrol edecek, şunu yapmalıyım, bunu yapmalıyım diye yapıyorsan hiç yapmaman lazım, yapmasın zaten bu kişi.” (K 8)

“Çok o kadar da yok gibi ya. Çok fazla yok. Otokontrolü genelde öğretmenler kendisi sağladıkları için özellikle sınıf öğretmenlerinde böyle bir bu okulda özellikle bakıyorum herkes saatini biliyor, dersine gidiyor, ne bileyim belli bir nöbetleri düzgün tutuluyor, farklı bir şeylik olmadı.” (K 10)

*“Şimdi büyük okul mesela benim okulum için diyorum büyük okullarda **böyle bir şey olduğunu zannetmiyorum.**” (K 11)*

“Yok yok olmadı hiç bir şey her şey aynı şekilde devam etti. Hayır canım onun yapacağı işi müdür yapıyor, müdür yardımcısı yapıyor.” (K 13)

“Sanmıyorum. Bence bizim toplumumuzda özdenetim eksikliği var zaten. Yani ben birilerinin bizi denetlemesi gerektiğini düşünmüyorum. Yani ben işimi kimse için yapmıyorum, kendim için yapıyorum, vicdani ve sonuçta işim olduğu için yapıyorum bunu ve ben iyi yapmak istediğim için yapıyorum, kimse için yapmıyorum bu işi.” (K 14)

Görüşlerini bildiren katılımcı öğretmenler ders denetimi yapılmaması ile birlikte okullar üzerinde olumsuz anlamda çok büyük bir etki olmadığını, bu sistemle öğretmenin kendini daha rahat hissettiğini bununda morallerine yansıdığını, işini yapan içinde yapmayan içinde bir şeyin değişmediğini, öğretmenlik mesleğinin bir vicdan mesleği olduğunu, sorumluluğunun bilincinde olan insanlar için her şeyin eskiden olduğu gibi devam ettiğini, işlerini kimse için değil vicdani ve işleri olduğu için yaptıklarından bahsedip bu nedenlerden ötürüde okullarda herhangi bir boşluğun meydana geldiğini düşünmediklerini ifade etmektedirler.

Maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapılmamasının **okullar üzerinde boşluk oluşturduğuna** dair altı öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

*“Tabii **bir rahatlık var** yani. Müdürün mesela seni biliyor olması rahatlığı da var. Zaten müdür sürekli takip altında aslında, kim ne kadar çalışır, ne yapar. Müdür*

yardımcısı var okulda onu denetleyebilecek insan var. Küçük bir şeyde de bakıyorum hemen uyarı veriyor yani. Müfettişe belki gerek de yok. ” (K 4)

“Bence oluşturdu. Ben denetimin olması taraftarıyım. Kesinlikle denetim olmalı ama bu denetimler yapıcı olmalı, yıkıcı değil yani öğretmeni eleştirirken de, öğretmeni takdir ederken de kullandığımız dil çok önemli. Olumlu dil kullanmalıyız. Yani müfettişler bunu gözeterek sınıflara girmeli.” (K 5)

“Var var. Olmaz olur mu? Nasıl biliyor musun? Mesela kendi okulum için diyorum plânlar yapılmıyor en basit plânlar yapılmıyor, günlük plân yapılmıyor, bizim mesela günlük plân dosyalarımız dolar taşardı, biz onu zorla sıkıştırma sıkıştırma günlük plân sıkıştırdık. Şimdi o dosyalarımız boş ” (K 6)

“Oldu tabii. Öğretmenler, ya şimdi ben plan yapilsın anlamında demiyorum ama yarın ne yapacağını ufak bir şekilde yapmaları lazım. Hazır olmaları için. Şimdi bu ortadan kalktı bir çoğu öğretmende. ” (K 9)

“Yani var. Mesela diyelim veli toplantısı yaptık müfettiş geldiği zaman ben önüne ertesi gün o tutanağı koyuyordum, idare veriyordum ve dolabımda duruyordu. Ama şimdi toplantıyı şimdi yapmışım 15 gün sonra idareye teslim ediliyor. Yani yine bir şey yine evrak dönüşümü oluyor da biraz daha böyle relaks. Bugün, yarın mantığı var. Hani yavaş hani özellikle resmi anlamda kayıtlar anlamında yavaş ilerliyoruz.” (K 12)

“Bence var. Biz arkadaşlardan duyuyoruz. Kimi okulda mesela müdürler bu işi sıkı tutuyor, kimi okullarda öğretmene bırakmış, teslim eden ediyor, etmeyen etmiyor bunun bir şeyi yok yani, döngüsü sağlanmıyor. Ali teslim etti mi? Veli vermedi gibisinden takibinin yapılmadığını düşünüyorum yani be bireysel farklılıklar var dediğim gibi yani okuldan okula evrak farklı işliyor. ” (K 15)

Görüş bildirerek çalışmaya katılan öğretmenler müfettişlerin gelmemesi ile yapılmayan ders denetimleri neticesinde okullarda boşluk oluştuğu yönündeki düşüncelerinin sebeplerini; okul müdürlerinin öğretmenleri tanıdığından ötürü oluşan bir rahatlık, yapılması gereken evrakların yapılmaması, yarın sınıfta ne yapacağını bilmeden derse hazırlıksız girilmesi, yapılması gerekli şeylerin vaktinde yapılmaması, her okulda farklı farklı uygulamalara yol açması olarak açıklamaktadırlar.

Maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapmaması ile ilgili **okul müdürlerinin bu işi yaptığını düşünen** yedi öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Okul müdürleri evet sınıflara giriyorlar. Yani sınıfı kontrol ediyor, plânın var mı? Yok mu? Ona bakıyor, bakmıyor değil. Ama şimdi orda şu vardır okul müdürlerinin istediği formlar şeyler daha az. ” (K 2)

*“Şu anki sistem daha mantıklı geliyor. **Daha verimli** olduğunu düşünüyorum. ” (K 3)*

*“**Yapıyorlar** diye düşünüyorum. Çünkü genelde arkadaşlarla falan görüştüğümüz de çok eski zamanlardaki müdürlerle karşılaştığımızda şu an yapıyorlar mı? Ama dediğim gibi rehberlik amaçlı olmuyor bu olay. ” (K 8)*

*“**En iyi teftişi yine müdür yapar.** Çünkü devamlı seni görüyor. Yani idare müdür, müdür muavini yapar. ” (K 9)*

*“Yani **müdürlerimizin aslında kimin ne olduğunu biliyor.** En iyi gözlemleyen onlar, idareci arkadaşlar, müdür yardımcısı arkadaşlar. ” (K 11)*

*“Ya **müdür bunu en güzel yapar** çünkü öğretmenden çok veliye bakar. ” (K 13)*

*“Yani benim kişisel görüşüm **adil oldukları zaman kesinlikle daha iyi olacağını** düşünüyorum adil davranıyorlarsa. Çünkü bizi daha iyi tanıyorlar. ” (K 14)*

Maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapılmaması ile ilgili görüş bildiren öğretmenler okul müdürlerinin sınıflara girdiklerini, gerekli kontrolleri yaptıklarını, devamlı öğretmenle beraber oldukları için öğretmeni daha iyi gözlemlediklerini, daha iyi tanıdıklarını, biraz daha adil davrandıklarında denetim işini çokta iyi yapabileceklerini dolayısıyla da okul müdürlerinin bu işi daha iyi yaptıklarını düşünmektedirler.

Maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapılmaması neticesinde **okul müdürlerinin bu işi yapamadığını düşünen** altı öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“ *Bence onların denetimi yapmaları için sınıfları çok sık ziyaret etmeleri gerekir. **Dışarıdan bakmakla olmuyor.** Yani çünkü öğretmen olmak başka bir şey. Hani sınıf içindeki eğitim başka bir şey (...)*” (K 1)

“ *Şöyle diyelim **okul müdürleri uzman değil** bu konuda, müdür de öğretmen ama bir öğretmen nasıl denetlenir, ona nasıl yön verilir, ne bileyim bu işin mevzuatları nelerdir, müdürler bu konuda uzman değil o yüzden hâliyle denetimde bir eksiklik oluyor.* ” (K 5)

“ ***İşte öyle yapıyor.** Kılık kıyafetine göre yapıyor, facebookta seni gördüğü fotoğrafa göre yapıyor, yani siyasi görüşüne yapıyor. (...) tamam müfettiş gelmiyor ama senin beni denetlemek için bana bıraktığın insan **beni denetleyecek vasıflarda değil** ki. Öğretmenlik yapamadığı için idarecilik verilmiş ve sen o adama beni denetleme hakkı veriyorsun*” (K 6)

“ ***Çok yerine getiremiyorlar.** Geçen sene sonunda yapılan performans değerlendirme notları yani ben sadece bizim okul olarak söyleyemim başka okullarda da arkadaşlarımız var. Sınıf denetimleri yapılmadan ya da ideolojik olarak yine notların verildiği, ya da nasıl deyim? Yani objektif davranıldığına inanmıyorum.* ” (K 7)

“*Valla **yapıldığına inanmıyorum** yani ben çok yani. Yazıp geliyorlar bir derste, iki derste ne kadar hani. Bilmiyorum şu an olmadık zaten bir teftiş falan.* ” (K 10)

“*Hani yavaş hani **özellikle resmi anlamda kayıtlar anlamında yavaş ilerliyoruz.** Hani ben yavaş ilerliyorum, eskisi kadar sistemli gitmiyor.* ” (K 12)

Maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapılmaması ile ilgili görüşlerini bildiren öğretmenler okul müdürlerinin sınıfa dışarıdan baktıklarını, denetim konusunda uzman olmadıklarını, dış görünüşe aldanıp ön yargılı davrandıklarını,

ideolojik davrandıkları, resmi anlamda pek çok şeyin yavaş ilerlediği ve eskiye nazaran sistemli olunmadığı için okul müdürlerinin denetim işini yapamadıklarını düşünmektedirler.

Maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapılmaması neticesinde **ne müdür ne müfettiş tek başına olmamalı** şeklinde düşünen iki öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Bir kişinin olmaması gerektiğine inanıyorum. Hani müfettiş de olsun ama ortak bir değerlendirme olsun. Müfettiş olsun, okul müdürü olsun, veli olsun, öğrenci olabilir, lise öğrenci üst sınıflarda olabilecek şekilde okuldaki diğer öğretmenler olabilir, ortak hepsinin ortak bir değerlendirmesi olabilir. ” (K 7)

“İşin gerçeği tek boyutla öğretmeni denetleyemezsin. Ne bir müfettiş tek başına yeterli, ne bir müdür tek başına yeterli (...) nasıl öğretmen iyi bir öğretmen olabilmesi için çocuk-okul-veli-bu öğretmen bu ayak üstünde olacak ki öğretmen daha başarılı olsun. Bunlardan birileri yoksa öğretmenlik güzel olmuyor, başarı da gelmiyor o sınıfta. Bence denetleme de tek taraflı olmamalı. ” (K 10)

Görüşlerine başvuru alan öğretmenler tek bir boyutla öğretmenin denetlenemeyeceğini, pek çok paydaşın söz sahibi olduğu bir denetleme sisteminin daha iyi olacağı yönünde fikirlerini beyan ederken ne müdürün nede müfettişin tek başına olmaması gerektiğini düşünmektedirler.

Ders denetimleri gerçekleştirilirken **okul müdürünün tarafsız olması gerektiği** konusunda beş öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Bu b sendikası ya da bu kapalı, bu açık ya da ne biliyim işte, o şuradan, bu buradan, bu Kürt, bu Laz, bu Çerkez hayır abi. Herkes öğretmen gözüyle gireceksin, bakacaksın. Okul müdürleri de aynı. Fark etmiyor. Okul müdürlerinde de olay aynı. ” (K 2)

“Müdürleri şahsi fikirleriyle hareket ediyorlar. Şimdi teneffüste müdür odasına kim giriyorsa, kimle onunla çay içiyorsa o yüksek puan alıyor. Böyle bir şey olmaz böyle bir şey olmaz yani. ” (K 6)

“Sınıf denetimleri yapılmadan ya da ideolojik olarak yine notların verildiği, ya da nasıl deyim? Yani **objektif davranıldığına inanmıyorum.** ” (K 7)

“Müdürler bu işe (...) Valla taraflı olmadıktan sonra, tarafsız kalabildikçe yapabilirler. **O da çok zor. O da çok zor.** ” (K 10)

“**Adil** olurlarsa evet etmeliler. ” (K 14)

Görüş bildiren öğretmenler okul müdürlerinin öğretmenleri kılık kıyafeti, sendikası vb. unsurlarla değerlendirmemeleri gerektiği, kendilerine yakın hissettikleri öğretmenlere ayrıcalıklı davranmamaları gerektiği, adil olup her zaman objektif davranmaları ve dolayısıyla da tarafsız olmaları gerektiğini düşünmektedirler.

Maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapılmaması neticesinde **şimdi daha iyi stres olmuyoruz** diyen beş öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Ben bu sistemin daha iyi olduğuna inanıyorum. Kendi kendinizi sorgulayabiliyorsunuz. **Stresiniz yok** çünkü çok iyi olumsuz bir teftişle karşılaşma diye bir risk taşıyorsunuz.” (K 3)

“**Tabi bir rahatlık var yani.** ...hani rahatlıkla gidip konuşabiliyorum, isteklerimi söyleyebiliyorum, eksik bir şey gördüğüm de yapabileceğini yapmaya çalışıyorlar.” (K 4)

“Bazı öğretmenler **daha rahat** oldular. Genel olarak müfettişler eksik bulmaya çaba gösterdikleri için öğretmenler **geriliyordu.** ” (K 5)

“Yani olumsuz yönde etkilemedi. Bizim **daha rahat çalışabileceğimiz ortam** oluştu. Hatta olumlu yönde etkilendi diyebilirim. ” (K 7)

“Yıllık plânımı güzel yazmışım işte ne biliyim veli toplantı tutanağımı, mükemmel yapmışım, bunun kimseye bir faydası yok. Biz hani eskiden çok sıkı işte yıllık plânlar, günlük plânlar sıkılırdık yani işte veli toplantı tutanakları, zümre tutanakları. **Hâlâ yapıyor da daha bir sıkılık vardı şimdi artık onlar biraz daha serbest hâle düştü. Çok da güzel oldu** çünkü evrak tutmak istemem. ” (K 13)

Görüş bildiren öğretmenler maarif müfettişleri tarafından ders denetimi yapılmaması neticesinde stres olmadıkları için daha rahat çalıştıklarını, okul

müdürüne daha rahat taleplerini ilettiklerini, rahat çalışılan bir ortamın daha olumlu etkilerinin olduğunu, evrak denetiminin kimseye pek faydasının dokunmadığını bu sebepten ötürüde çok fazla evraklarla boğuşmadıklarını ifade ederek şimdiki dönemin daha iyi olduğunu stres altında kalmadıklarını ifade etmektedirler.

Maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilen ders **denetimlerinde müfettişin tavrını önemli** bulan yedi öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

*“Denetim yapıyorsan, **sen müfettişsin evet ben senin her dediğine inanmak zorunda değilim.** Ya maarif müfettişlerini ya şimdi şöyle söyleyeyim bazı insanlar hani sadece işte evet öğretmene korku salıyorum, öğretmeni koruktayım diye bu işi yapıyor bu tarz istemiyorum yani. ” (K 2)*

*“**Önyargısız gelsinler.** Önyargıya gerek yok bence. Kendileri empati kursunlar. Kendilerini bizim yerimize, biz de onların yerine koyalım. ” (K 3)*

*“Bence **sanki hiç öğretmen olmamış gibi** davrananlar da var yani. her şeyi dört dörtlük yapamaz bir insan.” (K 4)*

*“(…) kesinlikle dil, kullanılan dil çok önemli, çok çok yapıcı olmalı, olumlu dil olmalı. **Yani öğretmeni soğutmamalı.** ” (K 5)*

*“(…) geldi. Bana **inanılmaz ön yargı** ile geldi. Bunu hissettim suratında. ” (K 6)*

*“**Kafalarına göre takılıyorlardı** çoğu zaman. Pek hoşlanmıyordum açıkçası. ” (K 14)*

*“**Eleştirmeye gelmişti, yani rehberlik değildi.** Biz ilk kez müfettiş görmedik. ” (K 15)*

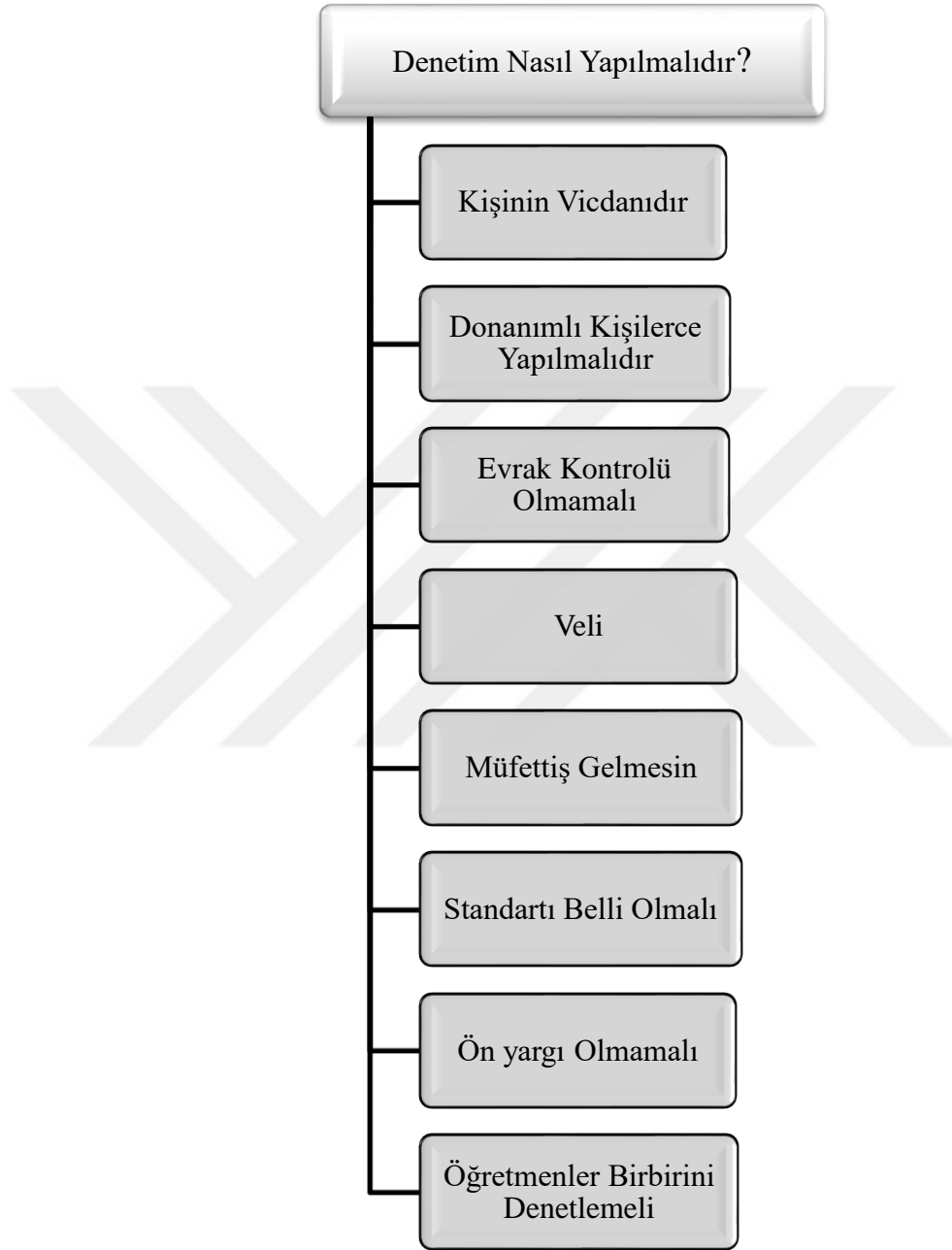
Görüşlerine başvurulmuş öğretmenler müfettişlerin denetim yaptıkları dönemde sanki öğretmenlere korku salmak istercesine davranış sergilediklerini, her söylediklerine inanılarak doğru kabul edilmesi gerektiği, sanki hiç öğretmen olmamış gibi davrandıkları, önyargılı oldukları, eleştirici olup yapıcı bir dil kullanmadıkları bu sebeplerden dolayı da denetim esnasında müfettişin tavrının önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde ders denetimlerinin artık maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilmemesinin okullar üzerinde herhangi bir şekilde boşluk oluşturmadığı okul müdürlerinin bu işi iyi yürüttüğü, bazı katılımcılara göre ise okul müdürlerinin bu konuda uzman olmayıp bu işi öylesine yerine getirdikleri ve dolayısıyla okul müdürlerinin bu işi yapamadıkları, öğretmenlerin bu yeni sistemle birlikte genel anlamda stres olmayıp daha rahat çalıştıkları, aslında müfettişlerin tavırlarının önemli olduğu genellikle müfettişlerin önyargılı ve eleştireci bir tavır sergileyip yapıcı bir dil kullanmadıkları katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

4.4.DENETİM NASIL YAPILMALI?

Maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilirken 25.04.2014 tarihinde yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği” ile ders denetimlerinin artık maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilmemesi neticesinde katılımcılara sizce “Denetim Nasıl Yapılmalıdır ?” sorusu yöneltilmiş ve *en iyi denetim kişinin vicdanıdır, denetim yapacak kişi donanımlı olmalıdır, evrak kontrolü göz boyamaktan öteye geçemez, en iyi denetmen velidir, müfettişler tekrar gelmesin eğer ki geleceklerde standardı belli olarak gelsin, müfettiş ön yargısız olmalı ve öğretmenler birbirini denetlesin* şeklinde bulgulara ulaşılmıştır. Ders denetiminin nasıl yapılması gerektiğine ilişkin oluşturulan bulgulara ait model Şekil 7’de verilmiştir.

Şekil 7. Denetim Nasıl Yapılmalıdır?

Denetim nasıl yapılmalıdır? konusunda beş tane katılımcı **en iyi denetimin kişinin vicdanı** olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Müfettiş olsa da ben çalışıyorum olmasa da. Müfettiş geldi diye ben çalışmıyorum. Müfettiş gelecek diye de çalışmıyorum. (...) ben **vicdan dedim ya** benim vicdanım yoksa gerisi çok da önemli değil. ” (K 2)

“Bence denetim **öğretmenin vicdanıdır** diyorum. Yani dışarıdan etkili olacağına inanmıyorum ben. ” (K 7)

“**Gerçekten vicdan işi.** Severek de yaptık. Artık sonuna da geldik. Zil bitse dersime girsem, çocuklarımın yanına gitse, öğrencilerimin yanına gitsem, öğrencilerim de velilerim de aynı o şekilde. Çok güzel bir şekilde çalıştık. Ama, herkeste bu aynı istek, istikrar olabilir mi? Onu bilemiyorum. Bir de biz anneydik kendi çocuklarımıza da işte başkalarının çocuğunu da kendi çocuğumuz gibi bildik, vicdan işi. Öğretmenlik vicdan işi. ” (K 11)

“Öğretmen denetimi **vicdani meseledir.** Yani dediğim gibi vicdani mesele. Zaten öğretmen hani işine sıkı sarılmıyorsa onu istediğin kadar, her gün başına müfettiş de koysan, her gün bir tane adam da diksen yapmayan gene yapmıyor. Neler yapıyorlar öğretmenler? Ya bugün burada çalışırım diyor iki sene sora başka okulda çalışırım diyor gidiyor adam.” (K 13)

“Yani ben işimi kimse için yapmıyorum, kendim için yapıyorum, **vicdani ve sonuçta işim olduğu için yapıyorum** bunu ve ben iyi yapmak istediğim için yapıyorum, kimse için yapmıyorum bu işi. ” (K 14)

Görüş bildiren katılımcılar müfettiş gelse de gelmese de işlerini yapacaklarını, dışarıdan gelen yabancı birinin çok etkili olamayacağını, işini düzgün yapmayan insanlar için başlarında kim durursa dursun bir şeyin değişmeyeceğini açıkçası öğretmen denetiminin vicdani bir mesele olduğunu aslında en iyi denetimin kişinin vicdani olduğunu düşünmektedirler.

Denetimi gerçekleştirecek kişinin donanımlı olması gerektiği konusunda üç öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“(...) zaman müfettişlerin çok fazla **donanımlı olması gerekiyor.** Yani onların bizden çok çok farklı olup hiç bir eksikliklerinin olmaması gerekiyor. ” (K 1)

*“Bana şimdi sen tamam müfettiş gelmiyor ama **senin beni denetlemek için bana bıraktığın insan beni denetleyecek vasıflarda değil ki.** Öğretmenlik yapamadığı için idarecilik verilmiş ve sen o adama beni denetleme hakkı veriyorsun. O adam benim sınıfıma girdiği zaman ben otomatikman rahatsız oluyorum. ” (K 6)*

*“Gerçi okul müdürlerimiz de öğretmenlikten gelmeliler olabilir mi? **Kendilerini yetiştirirlerse tabi ki de olabilir yani.** ” (K 8)*

Görüş bildiren öğretmenler denetimi gerçekleştirecek kişilerin donanımlı olması gerektiğini, okul müdürlerinin kendilerini yetiştirirlerse bu işi yapabileceklerini açıkçası denetim işinin uzmanlık gerektiren bir alan olduğunu düşünmektedirler.

Denetim yapılırken **evrak kontrolünün göz boyamaktan öteye geçmediği** hakkında dört öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

*“(…) şunlar şu evraklar var mı deyip; sınıfta hatta çocuklarla hiç ilgilenmeden giden müfettişler oluyordu. Sadece bakıyorlardı. Öğretmenlerin işine geldiği taraflar da var yani bunun, hiç sınıfla ilgilenmiyor dosya da zaten hazır öğretmenliği hiç yapmayıp **bu evrak işini çok mükemmel yapanlar da var ama.** ” (K 1)*

*“(…) yani benim gördüğüm bütün müfettişler **sınıfa değil kâğıtlara baktılar** yani bu zamana kadar. ” (K 2)*

*“Mesela söyleyeyim eskiden şey vardı: **Evrakla ilgili çok şey yapıyordu.** Örneğin bana gelen bir tane müfettiş de baktı baktı dosyalarımın bir şey bulamadı. En son kulüp çalışmalarında şey dedi işte şey gönüllü velin kim? Hani böyle gibi ille öğretmeni sıkıştırarak, hani bi eksiğini bulayım. O değil de evrak denetimi şeklinde değil de sınıfta bu ne yapmış? Gerçekten soru cevap şeklinde yapılan, sınıfa bakan, öğrenci davranışlarına ya da bunu bir saat içerisinde değil de belli aralıklarla, hani belki bu bir ay olabilir ya da işte yılda iki, üç defa olabilir. ” (K 7)*

“Önceden yapmıyordu. Göstermelik. O gün müfettişe işte adam hayatında şeyine girmiyor. O gün her şeyi hazırlıyor yani göstermelik bir şey oluyor. O günlük mesela bu hafta müfettiş gelecek de mi. Bütün şeyleri bırakıyorlardı. Doküman hazırlıyorlardı. Öğretmenler derse girmiyorlardı şu eksik, bu eksik tık tık tık müdür işte şunları tamamlayın bunla uğraşıyorlardı bir hafta. E onda o zamana kadar hiç yapmıyorlardı. Mesela gözlem raporuymuş, veli toplantı tutanağıymış, kurul tutanağıymış onları hazırlamaya başlıyorlardı. Son bir haftada göstermelik. Öyle yapacaksa hiç yapmasın. Faydası var mı? Yok. Yani önemli olan çocuğa fayda. Yani eğitim için yok faydası. ” (K 9)

“Müfettiş gelecek diye bir insanın daha fazla çalışacağını zannetmiyorum açıkçası. Gelir çünkü bize gelen müfettişler yazılı evrağa bakıyorlardı yazılı evrak değdin nedir ki? ” (K 14)

Görüşlerini sunan katılımcı öğretmenler evraklarını çok iyi hazırlayıpta eğitim öğretim faaliyeti olarak çokta bir şeyler yapmayan öğretmenlerin olduğunu, müfettiş gelip de evrağa bakacak diye çalışmayan bir kişinin performansının artmayacağını açıkçası müfettişlerinde denetime geldiklerinde en fazla evraklarla ilgilendiklerini, hiçbir çalışma yapmayıp ta sırf müfettiş gelecek diye harıl harıl göstermelik evrak hazırlayan öğretmenlerin bulunduğunu işte bu hususlardan dolayı da evrak kontrolünün göz boyamaktan öteye geçemeyeceğini düşünmektedirler.

Aslında **en iyi denetimi velinin yaptığını** düşünen beş katılımcı bulunmaktadır. Katılımcı öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“(…) velilerin bizi denetlemesini istiyorum. Gelin mesela çocuğunuzla ilgili, gözlemleyiniz çocuğunuzu. ” (K 4)

“Öğretmeni en iyi kim değerlendirir biliyor musun? Veli değerlendirebilir. Cahil de olsa veli değerlendirir, akıllı da olsa veli değerlendirir. Ben buna inanıyorum. ” (K 6)

“Veli işte diyor ya veli bunu takip etti mi öğretmen ona göre çalışmalarını sürdürüyor. ” (K 7)

“*Bunun içine veliyi de sokman lazım.* ” (K 10)

“*İşte veli yapıyor. Veli dönütiün senin. **Tabi ki en güzeli veli yapıyor.** Veli eğer beğenmiyorsa çocuğunu alıp gidiyor, çekip gidiyor senden.* ” (K 13)

Katılımcı öğretmenler aslında her gün eve giden çocuğunu gözlemleyerek takibini yapan velilerin öğretmeni düzenli olarak denetlediğini, denetim işine velilerinde dahil edilmesi gerektiğini dolayısıyla en iyi denetimi velinin yaptığını veli zaten öğretmeni beğenmiyorsa çocuğunu alıp gittiğini düşünmektedirler.

Denetim için **müfettişlerin gelmelerine gerek olmadığını** düşünen beş öğretmen bulunmaktadır. Katılımcı öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“*Ya aslında dönmeli mi? **Hayır.** Bana bir artısı olmadı hiçbir zaman.*” (K 2)

“*(...) yani öğrencilerde bir antipati oluşturmamalı tamam mı? Soğuk bir suratla girmemeli. Pilot büro reisi gibi gelmeyecekler, **gelmesinler de yani müfettişler** bence.* ” (K 5)

“***Yok.** Ya işte dediğim gibi tamam ben şahsım için konuşmuyorum. Ama göstermelik o anda öğretmen mesela biz eskiden plan yapıyorduk ya o günün planını yapıyordu. Önceden yapmıyordu. Göstermelik.* ” (K 9)

“***Hayır hayır kesinlikle.** Bence hiç bir fonksiyonları yok olmadı da.* ” (K 13)

“***Gelmemeli.** Örneğin nöbet tutmayan bir adamı istediğiniz kadar denetleyin yaptırım uygulamıyorsanız eğer onun için hiç bir şey değişmiyor. Müfettiş gelecek diye bir insanın daha fazla çalışacağını zannetmiyorum açıkçası”* (K 14)

Katılımcı öğretmenler müfettişlerin ders denetimine geldikleri dönemde kendilerine katkı sağlamadığını, stres ve gerginlik yaşadıklarını, yapılan çalışmaların göstermelik yapıp çok rahat göz boyanabileceğini, işini yapmayan insanlar için kimi denetime gönderirseniz gönderin yaptırım uygulanmadığı müddetçe hiçbir değişikliğin olmayacağını dolayısıyla da müfettişlerin tekrar gelmelerine gerek olmadığını düşünmektedirler.

Herkes tarafından kabul edilebilecek **standartları belli bir denetim sistemi geliştirilebilirse müfettişler tekrar denetim yapabilir** görüşünde olan dört öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

*“Bu sene gelenle seneye gelen müfettiş arasında çok fark oluyordu. Bir diyordu ki kazanımı yazacaksın sınıf defterine. Alt tarafı sınıf defteri onu yazma konusunda bile birliktelikleri yoktu. Bir diyordu ki onu yaz, biri diyordu ki amacı yaz, biri diyordu ki kazanımı yaz. Yıllarca onu yapıyorduk. Mesela sınıf defteri el yazısıyla doldurun kesinlikle, öbürü fark etmez diyordu. **Onların da bir ağız birliği yapması lazım.** ” (K 1)*

*“Ama şey **değerlendirme kriterleri filan değişmeli.** Orda bir değişiklik yapılmalı. Hani eski sistemdeki gibi değil de değerlendirme olsun fakat daha objektif bir değerlendirmenin olabileceği. Daha tek kişinin değil de birden çok kişinin de görüşlerinin alınarak sonuç olabilir gibi. ” (K 7)*

*“Ya belli bir kriterlerin olması lazım, ya belli bir kriterler göre yani ben kafama gör ya bu arkadaş sınıfına saatinde girdi, saatinde çıktıdan ziyade **belli bir kriter olsun.** ” (K 8)*

*“Yani öğretmen denetimi yine **müfettişler yoluyla yapılabilir. Ama bir kriterinin olması gerekiyor.** Kişisel olarak Ali Müfettiş başka düşünüyor işte Veli Müfettiş başka düşünüyor, o işte geliyor 2. sınıfta başka evraklar, başka şeyler istiyor, işte 3.sınıfa giren yok benden istemedi dediği anda olay değişiyor bu sefer. ” (K 15)*

Denetimler gerçekleştirilirken **müfettişlerin ön yargılı davranmamaları** gerektiği konusunda iki öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

*“Bu b sendikası ya da bu kapalı, bu açık ya da ne biliyim işte, o şuradan, bu buradan, bu Kürt, bu Laz, bu Çerkez hayır abi. Herkese öğretmen gözüyle gireceksin, bakacaksın. Siz herhalde yanlı gelmişsiniz. **Yanlı geldiğiniz için de hep bir şeyler bulmaya çalışıyorsunuz.** ” (K 2)*

“Önyargısız gelsinler. Önyargıya gerek yok bence. Kendileri empati kursunlar. Kendilerini bizim yerimize, biz de onların yerine koyalım. ” (K 3)

Görüşlerini bildiren katılımcı öğretmenler denetime gelen müfettişlerin empati yapmaları gerektiğini, insanları bir takım kalıplara sokmadan önyargısız olmaları gerektiğini düşünmektedirler.

Bazı öğretmenlere göre ise **en iyi denetimi öğretmenler (zümreler) gerçekleştirebilir**. Bu görüşte olan dört öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“(…) okuldaki tüm öğretmenler birbirini değerlendirme işin içerisine girebilir. ” (K 7)

“Bence öğretmenler kendileri yapabilirler ya. Müdürden ziyade bana eğitim verecek kişinin bu işin içinden gelecek birinin olması lazım, bu işi bilen birisi olması lazım. ” (K 8)

“Bence müfettiş beni denetlememeli, beni yine benim gibi sınıf öğretmeni denetlemeli. Yani öğretmen öğretmeni denetlerse daha iyi anlayabilir. ” (K 12)

“Bence biz aslında biz birbirimizi denetleyebiliriz. ” (K 14)

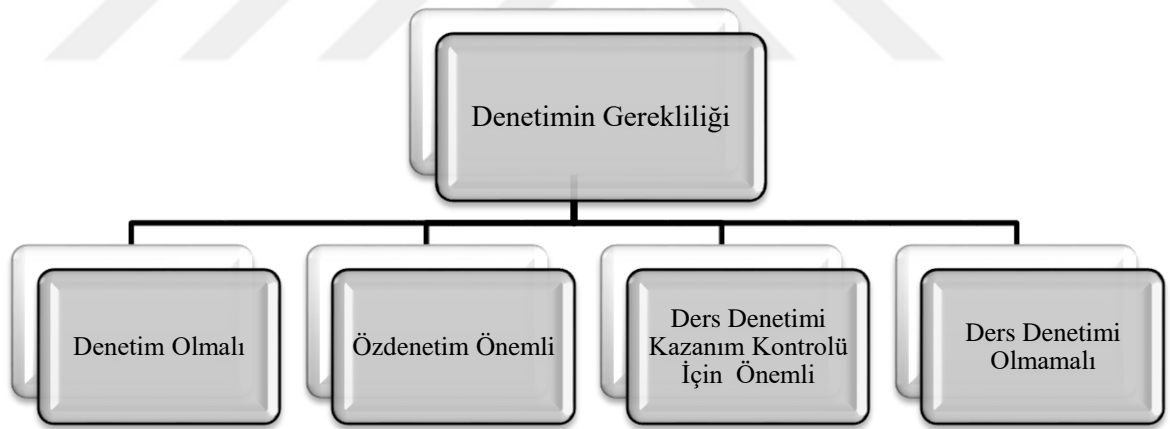
Görüş bildiren öğretmenler zümre öğretmenlerin birbirlerini denetleyebileceklerini bu şekilde birbirlerini daha iyi anlayabileceklerini düşünmektedirler.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde en iyi denetimin aslında kişinin vicdanı olduğu, kendi vicdan muhasebesini yapan insanlar için denetime bile gerek olmadığı, şimdiye kadar gerçekleştirilen denetimler esnasında denetime ait standartların tam olarak belirlenemediği için her müfettiş tarafından farklı farklı uygulamaların yapıldığı ve bununda öğretmenler tarafından müfettişlere karşı olumsuz bir bakış açısıyla yansıdığı, müfettişlerin önyargısız davranmaları gerektiği, aslında en iyi denetimi velinin yaptığını, öğretmenlerin de birbirlerini denetleyebilecekleri yeni bir sistemin geliştirilebileceği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

4.5.DENETİMİN GEREKLİLİĞİ

Maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilirken 25.04.2014 tarihinde yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği” ile ders denetimlerinin artık maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilmemesi ile birlikte denetimlerin yapıldığı önceki durum ile şimdiki durum karşılaştırılarak *denetim olmalı, öz denetim önemli, ders denetimine gerek yok, ders denetimi olmamalı* şeklinde dört adet bulguya ulaşılmıştır. Denetimin gerekliliğine ilişkin oluşturulan bulgulara ait model Şekil 8’de verilmiştir.

Şekil 8. Denetimin Gerekliliği

Bazı öğretmenlere göre **denetim kesinlikle olmalıdır**. Bu görüşte olan sekiz öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Ya şöyle söyleyeyim olmalıdır. Yani nasıl söyleyelim insanların kendi özdenetimleri için lâzım. Şimdi sonuçta müfettiş olması önemli değil yani biri

tarafından sınıfının denetlenmesi ya da iyiden kötüye, kötüden iyiye nerden gittiğini geldiğini bilmesi iyi olur. ” (K 2)

“Var bence. Hatta müdür açısından bu denetimlerin **kesinlikle yapılması şart**. Öyle boş boş bırakılmamalı. Her zaman şart. Her zaman şart .” (K 4)

“Ben **denetimin olması taraftarıyım**. Kesinlikle denetim olmalı ama bu denetimler yapıcı olmalı, yıkıcı değil yani öğretmeni eleştirirken de, öğretmeni takdir ederken de kullandığımız dil çok önemli. ” (K 5)

“Denetim olmayan yerden iyi bir sonuç çıkmaz. Onun için de **denetim şart**. Çünkü denetim olmayan yerde civıklık mutlaka olur ki. ” (K 6)

“Öğretmenler, ya şimdi ben plan yapılıns anlamında demiyorum ama **yarın ne yapacağını ufak bir şekilde yapmaları lazım**. Hazır olmaları için. Şimdi bu ortadan kalktı bir çoğu öğretmende. Ben kılık kıyafet illa resmi de olsun demiyorum ama tamamen boş verildi. ” (K 9)

“Tabi tabi bunu bilmek lazım. Mesela ben de kendimi şöyle bir düşünüyorum. Bir müdür olsam, bir müfettiş ya da bir şey hani yapıyorlar? Sınıfta yapıyorlar? Bunu bir merak eder insan. Hani bunun merakı olur. Çocuk yoksa oturup oturup mu gidiyor? ya da o konuya katılıyor mu? çocuk bakalım öğreniyor mu? hoş yani bunu anlaşılır ama **ister istemez bir denetimden de geçmek gerekiyor**. ” (K 10)

“**Yani yapılıns**. Yani belki ben hani kendimi öz eleştiri için **daha derli toplu olucam**. Yani ben evet dersimi işliyorum ama benim **dosyalarım ve tutanaklarım daha düzgün olacak**. Hani belki de insan olarak belki millet olarak bilmiyorum birilerinin bizi silkelemesine aslında ihtiyacımız olmamalı. Evet. Ben işimi çok düzgün yapmaya çalışsam bile yapmayı da sabahtan akşama kadar başka çocukların hani böyle hakkına girmiş insanlar da olabilir. O yüzden onların toparlanmasına eğer bir artım olacaksa yapılıns. ” (K 12)

Görüş bildirerek bu çalışmaya katılan katılımcı öğretmenler; insanın nerden nereye gittiğinin değerlendirmesini yapıp bilmesi gerektiği ve bir sınıfın gelişiminin gözlenebilmesi için, öğretmenlerin yarın ne yapacaklarını bilip hazırlıklı gelmeleri için, sınıfta öğretmen ne yapıyor? Oturup oturup gidiyor mu? sorularının yanıt bulması için, daha derli toplu olunup düzgün evrak tutulabilmesi için, denetim olmayan yerde disiplinin bozulacağını düşündükleri için eğitimde denetimin olması gerektiğini düşünmektedirler.

Bazı öğretmenlere göre ise **özdenetim önemlidir**. Bu görüşte olan dört öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“Yani nasıl söyleyelim insanların kendi **özdenetimleri için lâzım**. ” (K 2)

“İnsanın da zaman zaman kendini de **muhasebeye alması** gerekmiyor mu?”
(K 4)

“Kesinlikle ne müfettiş için, ne müdür için ne başkası için. **Ben her zaman önce kendimi değerlendirdim**, ben neyi yapabildim, neyi yapmadım, yapamadığımı niçin yapamadım, bunu yapmak için ne yapmalıyım, diye düşünerekten, sorarakten kendimi değerlendirerek hep devam ettim. Hâlâ da öyle değerlendiririm. ” (K 5)

“Bence bizim toplumumuzda **özdenetim eksikliği** var zaten. Yani ben birilerinin bizi denetlemesi gerektiğini düşünmüyorum. ” (K 14)

Görüş bildirerek çalışmaya katılan katılımcı öğretmenler bir insanın işini başkası için değil kendisi için yapması gerektiğini hal böyle olunca da birilerinin denetlemesine bile ihtiyaç kalmayacağını, insanların kendi muhasebelerini yapmaları gerektiğini düşünmektedirler.

Bazı öğretmenlere göre ise **ders denetimi kazanımların kontrolü açısından önemli** bulunmaktadır. Bu görüşte olan altı öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“İyiden kötüye, kötüden iyiye nerden gittiğini geldiğini bilmesi iyi olur....
Kâğıt değerlendirmesi değil. ” (K 2)

“(…) **kazanımlara değer verince**. Galiba bu da yapılması gerekiyormuş gerçekten. Not verirken bunları da göz ardı etmişim dediğim zamanlar da oldu yani.
” (K 4)

“Ders denetimine gerek var mı şey bizim olarak hani derslerin yapılıp yapılmadığı mı? **Yapılmalı bence**. Yani yapılabilir. ” (K 10)

“Veya öğretmenin izlediği, yöntem, teknikler, yol yordam için aslında **girilebilir.** ” (K 11)

“**Yani yapılsın.** Yani belki ben hani kendimi öz eleştiri için daha derli toplu olucam. ” (K 12)

“**Yapılsın** mesela şey anlamında müfettiş mesela sınıfa girdiğinde ön ben acaba bu öğretmeni nasıl eleştirebilirim? Ben bu sınıfa nasıl katkı sağlarım şeklinde gelecek denetlemesi öyle olacak. ” (K 15)

Görüşlerini bildiren öğretmenler bir sınıfın nerden nereye gittiğini bilmek, öğretmenin hangi yöntem ve teknikleri uyguladığını görüp değerlendirmek, ders denetiminin bir denetim ve rehberlik faaliyeti olduğu için daha derli toplu olacakları zorlandıkları noktalarda yardım alacaklarını düşündükleri için ders denetiminin yapılmasını kazanım kontrolü açısından önemli bulmaktadırlar.

Bazı öğretmenlere göre ise **ders denetimine gerek görülmemektedir.** Bu görüşte olan altı öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlere ait görüşlerden bazı ifadeler şöyledir;

“**Bence yapılmamalı.** İlk yıllarda ilk beş yıl yani öğretmen için yapılabilir. ” (K 1)

“Ya aslında dönmeli mi? **Hayır.** Bana bir artısı olmadı hiçbir zaman. ” (K 2)

“**Şu anki sistem daha mantıklı** geliyor. Daha verimli olduğunu düşünüyorum. ” (K 3)

“Gerek var mı? **Bence yok diye düşünüyorum.** ” (K 8)

“**Ders denetimi olarak gerek yok.** ” (K 9)

“İşte ders denetimini en iyi veli yapıyor. Veli eğer beğenmiyorsa çocuğunu alıp gidiyor, çekip gidiyor senden. Bunu da dolayısıyla müdüre bildiriyor, müdür de bakıyor ki ha bu öğretmen yapmıyor, onu çekiyor bir tarafa öğretmen biraz kendine çeki düzen veriyor. Yani yaşadığımız şeyler. O yüzden **resmi anlamda yapılmasının bir anlamı yok.** ” (K 13)

Görüşlerini bildiren öğretmenler önceki dönemlerde gerçekleştirilen ders denetimlerinde sürenin yeterli olmadığı, sadece evrak denetçiliği yapıldığı, denetleyenlerin bir takım olumsuz tavır ve hareketlerinden ötürü ders denetimlerinden istenilen faydanın sağlanamadığını düşünmekte olup bu nedenden ötürüde tekrar ders denetimi yapılmasına gerek duymadıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde; öğretmenler denetim kesinlikle olmalı denetim olmayan yerden iyi bir sonuç çıkmaz, ders denetimleri önemliydi çünkü nerden nereye geldik dışarıdan bir göz bize fikir veriyordu fakat ders denetimine gerek yok zaten en iyi denetimi veli yapıyor asıl olan kişinin vicdanıdır, özdenetimdir şeklindeki bulgulara ulaşılmıştır.

BÖLÜM V.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yeşil ve Kış (2015) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenlerin ders denetimlerinin kendilerine katkısının olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Yine aynı araştırmada öğretmenlerin eksikliklerini görmesi yönündeki bulgu bu araştırmayı destekler niteliktedir. Köse (2017) tarafından yapılan bir araştırmada ders denetimlerinin yapılmasının gerekliliği ifade edilmiştir. Bu araştırmada da ders denetimlerinin olumlu yanlarının olduğu yönündeki bulgu yapılan çalışmaları destekler niteliktedir.

Ak (1998) tarafından yapılan araştırmada müfettişlerin “insanları yerinde güdüleme ve moralini yükseltme, personeli hatasız ve yansız değerlendirme” nitelikleri diğer niteliklere göre daha düşük çıkmasına rağmen “suç sayılan eylemleri görme ve bulma” nitelikleri daha yüksek çıkmıştır. Bu araştırmada tespit edilen müfettişlerin öğretmenlerin moral ve motivasyonlarını artırmayıp kaygı-korku vb. duygulara yol açtığı ve ön yargılı davrandıkları yönündeki bulgularla örtüşmektedir. Doğanay (2006) yaptığı bir araştırmada eğitim kurumunda yapılan denetimlerde müfettişlerin en fazla ilgilendikleri konunun evraklar olduğunu tespit etmiştir. Türkdemir (2013) sadece evrakları denetleyerek yapılan bir denetimin denetim faaliyetinden uzak olup yeterli rehberliği sağlayamayacağı yönünde bulgulara ulaşmıştır. Akcan ve Polat’ın (2015) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre sadece evrak kontrolü yapılması, öğretmenlerin motivasyonlarının olumsuz etkilenmesi bu araştırmada da tespit edilen ve katılımcının “*Olumsuz etkileri şöyle oluyordu: Bir kere öğretmenler o evraklarda boğuluyorlardı o denetimler sırasında. Evraklar da öğretmenleri çok geriyordu.*” ifade ettiği gibi araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Yine aynı araştırmada tespit edilen çok kısa zamanda bütün bir yılın denetiminin yapılıyor olması öğretmen motivasyonunu olumsuz etkileyeceği yönündeki bulgu bu araştırmada da tespit edilen ve katılımcının şu sözleriyle de

desteklenen “*Ama müfettiş geldiğinde bir saat. Bir saatte ne görüyor? Gidiyor. Bence yani tamam genel şekil de yanlış seni bir saatte teftiş etmeleri de mümkün değil.*” bu araştırmayla örtüşen bir bulgudur. Özdemir, Boydak- Özkan ve Akgün’ün (2011) öğretmenlerin moral ve motivasyonunu artıracak davranışlar yerine öğretmenin çalışma azmini düşürerek öğretmen üzerinde olumsuz etki bırakacağı yönünde tespit edilen bulgu, Demir (2015) tarafından maarif müfettişlerinin rehberlik rolünü yerine getirme düzeylerinin sınıf öğretmenlerinin motivasyonuna etkisinin “orta” düzeyde etki ettiğini, müfettişlerin rehberlik rolü ile motivasyonu etkileme düzeyleri arasında pozitif yönlü ilişki bulması da bu araştırma bulgularını desteklemektedir. Aydın’ın (2003) yapmış olduğu araştırmadaki evrak denetimi yapılmaması, korku ve kaygı yaratılmaması yönündeki bulgularda bu araştırmada ki “*Evrak kısmında daha çok öğretmenler geriliyordu.*” bulgusunu destekler niteliktedir. Şener (2011) tarafından yapılan bir araştırmada denetmenlerin rehberlik yapmaktan uzak daha çok kontrol ve hata bulma yönünde öğretmen algılarının bulunduğu yönündeki araştırma bulguları bu araştırmada da tespit edilen “*Olumsuz etkileri nelerdi biliyor musun? Bence sanki hiç öğretmen olmamış gibi davrananlar da var yani. Her şeyi dört dörtlük yapamaz bir insan. Kusurlu taraflarımız da var yani.*” hata ve eksik arıyorlardı bulgularıyla örtüşmektedir.

Denetim örgütlerin yaşamını sürdürmesi noktasında temel alt sistemlerinden birisidir. Denetimin olmadığı veya etkin çalışmadığı sistemlerin-örgütlerin, bir süre sonra amaçlarından ve misyonlarında sapması olası bir durumdur. Bu bakımdan eğitim sisteminde de denetim uygulamaları ve buna ilişkin yasal zorunluluklar her daim sisteminin bir unsuru olarak yer almıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren kurum dışından gelen başöğretmen veya müfettiş gibi resmi yetkililerin okulu ve öğretmeni denetlemesine ilişkin mevzuat ve buna dayalı uygulamalar, 24 Mayıs 2014 tarih ve 29009 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği” ile son bulduğunu söylemek mümkündür. Bu tarihe kadar okulu, öğretmeni ve ders işlenişini denetlemek üzere yıl içerisinde bir veya iki defa okula gelen müfettişlerin görev ve yetkileri sınırlandırılarak sadece idari inceleme ve soruşturmalar ile gerekli görüldüğünde okul denetimi için görevlendirilebilecekleri ifade edilmiştir. Diğer bir ifade ile öğretmen denetimi ve ders denetimi gibi görev ve sorumluluklar

müfettişlerin görev alanından çıkarılarak daha öncede olduğu gibi bu görev okul müdürü ve diğer üst yöneticiler bırakılmıştır. Başol ve Kaya (2009) ve Altun (2014) tarafından yapılan araştırmalarda denetimin okul müdürü tarafından yapılmasının istendiği sonucuna ulaşılmıştır. Başol ve Kaya (2009) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler müdür değerlendirmesini müfettiş değerlendirmesine tercih etmişlerdir. Yine Rosenfeld, Giacalone ve Riordan da (1995), Yılmaz (2009), Aslanargun ve Göksoy (2013), Okutan (2015), Tonbul ve Baysülen (2017) tarafından yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin müdür değerlendirmesine daha yatkın oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada da öğretmenler okul müdürünün denetim yapmasını müfettişlere tercih etmiş ve yapılan yasal değişiklikle birlikte okullarda herhangi bir boşluğun meydana gelmediğini ifade etmişlerdir. Bu konuda yapılan araştırma bulguları ile bu araştırmanın bulguları örtüşürken Köse (2017) tarafından yapılan araştırmada ki ders denetiminin müfettişler tarafından yapılması gerektiği yönündeki bulgu bu araştırma bulguları ile örtüşmemektedir. Fakat her ne kadar öğretmenler müdür değerlendirmesini tercih etseler bile okul müdürünün ders denetimi yapmasının olumsuz yönlerinden de bahsetmişlerdir. Bu hususta Tonbul ve Baysülen (2017) tarafından yapılan araştırmada müdürlerin yapacağı denetimin yanlılığı artırabileceği kaygısı, okul müdürlerinin henüz yeterli alt yapıya sahip olmadıkları bulgusu, Aslanargun ve Göksoy (2013) tarafından yapılan araştırmada her ne kadar objektiflik kaygısı taşımalarına karşın öğretmenlerin müdür değerlendirmesine daha yakın oldukları bulgusu, Demirtaş ve Akarsu (2016) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre ise öğretmenlerin maarif müfettişleri tarafından yapılan teftiş uygulamalarını olumlu bulmadıkları müfettişleri yanlı buldukları, kendilerini tatmin için teftiş yaptıkları bunun yerine bazı kaygılara rağmen müdür teftişine olumlu baktıkları ortaya çıkmıştır. Karagözoğlu (1977) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenler müfettişler tarafından yapılan değerlendirmelerin tarafsız ve güvenilir olmadığına inanmakla beraber müfettişlerin ön yargılı davrandıklarını düşünmektedirler. Yapılan araştırmalardaki okul müdürleri adına yaşanan kaygı ve objektif olamama bulguları ile müfettişlerin önyargılı davranmaları bulgusu bu araştırma bulguları ile örtüşmekte iken Köse (2017) tarafından yapılan araştırmadaki müfettişlerin öğretmenleri değerlendirmede daha objektif davrandıkları, Demir ve

Tok (2015) tarafından öğretmenlerin müfettiş denetimlerini objektif gördükleri bulguları bu araştırma bulguları ile örtüşmemektedir.

Doğanay (2006) tarafından yapılan araştırmada özellikle ilköğretim müfettişlerinin öğretmenleri daha çok kaygıya sürükledikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Türkdemir (2013) yaptığı bir araştırmada öğretmenlerin denetim sırasında stres yaşadıkları ve olumsuz etkilendikleri bulgularına ulaşmıştır. Akcan ve Polat (2015) tarafından yapılan araştırmada öğretmen motivasyonunu düşüren en önemli unsurun stres olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada da *“Ben bu sistemin daha iyi olduğuna inanıyorum. Kendi kendinizi sorgulayabiliyorsunuz. Stresiniz yok çünkü çok iyi olumsuz bir teftişle karşılaşma diye bir risk taşıyorsunuz.”* bulgusu yapılan araştırma sonuçlarıyla örtüşmekle beraber öğretmenlerin yeni sistemden memnun olduklarını göstermektedir.

Ülkemizde denetim alanında yapılan pek çok araştırmada müfettişlerin denetimler esnasında öğretmenlere eğitim öğretim alanında rehberlik yapmadıkları yönünde bulgular mevcuttur. Karagözoğlu (1977) denetimlerde müfettişlerin en fazla öğretmeni değerlendirmek ve rapor vermek ile ilgilendikleri rehberlik ve yardım görevlerini yeterince yerine getirmediikleri ve müfettişlerin aralarında uygulama birliği bulunmadığı yönünde bulgulara ulaşmıştır. Akcan ve Polat (2015) denetim sürecinde öğretmenlerin motivasyonunu etkileyen durumları incelerken maarif müfettişlerinin olumsuz yaklaşımı, yeterli rehberlik faaliyetinde bulunmamaları, sadece evrak kontrolü yapmaları durumunda öğretmen motivasyonunun olumsuz etkilendiği bulgusuna ulaşmış onun bu bulgusu Özdemir, Boydak- Özan ve Akgün'ün (2011) yapmış olduğu araştırma bulgularını da desteklemiştir. Bu araştırmada müfettişler tarafından yapılan denetimlere karşı olumsuz bir tutum sergilenmesinde şimdiye kadar bir standardın olmadığı her müfettişin kafasına göre farklı farklı uygulamalarda bulunduğu ve müfettişlerinde rehberlik yapma faaliyetini yeterince yerine getirmediikleri anlaşılmıştır. Aslanargun ve Tarku (2014) tarafından yapılan bir araştırmada müfettişlerin sadece yanlış ve eksiklere odaklanmasından ve denetim esnasında yapıcı tavır sergilemediklerinden dolayı öğretmenlerin müfettişlere karşı olumsuz bir tutum sergiledikleri bulgusu yine bu araştırmadaki bulguları desteklemiştir.

Bu araştırma sonuçlarından bir tanesi de en iyi denetimin kişinin vicdanı olduğu bulgusudur. İşini yapan insanlar için denetime dahi gerek olmadığı fakat topyekün düşünüldüğünde herkesin aynı bakış açısında olamayacağı bu sebepten dolayı da denetim faaliyetinin bilhassa uzman kişiler tarafından yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Köse (2017) tarafından yapılan araştırmadaki bulguyla paralellik göstermektedir. Başol ve Kaya (2009), Yılmaz (2009), Aslanargun ve Göksoy (2013), Altun (2014), Yeşil ve Kış (2015), Tonbul ve Baysülen (2017) tarafından yapılan araştırmalar denetimin okul müdürü tarafından yapılması gerektiği bulgularını ortaya çıkarmış olup bu araştırmada bu bulguyu desteklemiştir. Demir ve Tok (2015), Köse (2017) tarafından yapılan araştırmaya göre denetimin müfettişler tarafından yapılması gerektiği bulgusu bu araştırmada tespit edilen bulguyla örtüşmemiştir.

Aynı zamanda bu araştırmada yalnız okul müdürleri değil çoklu paydaşlı bir sistemin olabileceği veya zümre öğretmenlerinde birbirlerini denetleyebilecekleri yeni bir denetim sisteminin var olabileceği bulgularına ulaşılmıştır. Altun (2014) tarafından yapılan araştırmadaki öğretmen denetimini kim yapmalı sorusuna istinaden okul müdürü, müdür yardımcısı, zümre başkanı ve müfettiş olabilir bulgusu bu araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Araştırma sonucun da denetimin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Köse (2017) tarafından yapılan araştırmadaki ders denetimlerinin yapılmasının örgütsel bir zorunluluk olduğu, Memduhoğlu (2012) tarafından yapılan araştırmada ki eğitim denetiminin gerekliliği, Acar (2009) tarafından yapılan araştırmada ki ders denetiminin öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağladığı yönünde tespit edilen ders denetimlerinin yapılması gerekliliği yönündeki bulgular bu araştırma bulgularıyla paralellik gösterirken, Altun (2014) tarafından yapılan araştırmada ki denetlenenlerin genel olarak daha seyrek denetim yapılması veya hiç denetim yapılmaması yönündeki bulgusuyla örtüşmemektedir.

Belirli hedeflerini gerçekleştirmek üzere oluşturulan bir örgütün amaçları, örgütteki madde ve insan kaynaklarını örgütün amaçları doğrultusunda yönlendirip, denetleyip, değerlendirme yapması ile gerçekleşir. Denetim örgütlerin yaşamını sürdürmesi noktasında temel alt sistemlerinden birisidir. Denetimin olmadığı veya etkin çalışmadığı sistemlerin, bir süre sonra amaçlarından ve misyonlarından

sapmaları olasıdır. Bu bakımdan Türkiye’de kamu kurumları özelde eğitim sisteminde denetim uygulamaları ve buna ilişkin yasal zorunluluklar eğitim sisteminin bir unsuru olarak yer almıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren başöğretmen veya müfettiş, maarif müfettişi gibi resmi yetkililerin okulu ve öğretmeni denetlemesine ilişkin mevzuat ve buna dayalı uygulamalar, 24 Mayıs 2014 tarih ve 29009 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği” ile son bulmuştur. 2014 yılına kadar okulu, öğretmeni ve ders işlenişini denetlemek üzere yıl içerisinde bir veya iki defa okula gelen maarif müfettişlerinin görev ve yetkileri sınırlandırılarak sadece idari inceleme ve soruşturmalar ile gerekli görüldüğünde okul denetimi için görevlendirilebilecekleri ifade edilmiştir. Diğer bir ifade ile öğretmen denetimi ve ders denetimi gibi görev ve sorumluluklar müfettişlerin görev alanından çıkarılarak daha öncede olduğu gibi bu görev okul müdürü ve diğer üst yöneticiler bırakılmıştır. Bu çalışma ile özellikle ilkokullarda yıl içerisinde rehberlik ve denetim adı altında birkaç kez gelen ve değerlendirme notu veren maarif müfettişlerinin sistemden çıkarılmalarının olumlu veya olumsuz etkileri incelenmeye çalışılmış, 2014 yılına kadar yıl içerisinde birkaç kez öğretmen ve ders denetimi için okula gelen maarif müfettişlerinin önemli katkıları söz konusu ise bu tarihten sonra öğretmen performansında ve ders etkililiğine nasıl bir etkisinin olduğu veya daha olumlu bir iklimin ve gelişmelerin ortaya çıkıp çıkmadığı hususları ve maarif müfettişlerinin artık ders denetimi yapmamalarının öğretmen performansını hangi düzeyde etkilediği, ders denetimi yapmalarının öğretmen performansındaki rolü nitel desenli olarak araştırılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular neticesinde nitel araştırmanın doğası gereği genelleme yapılmamakla birlikte sonuçlar aşağıdaki şekilde özetlenmiştir. Bu araştırma kapsamında bu çalışma ile sınırlı olmak üzere aşağıdaki ortak noktalara ulaşılmış ve çıkarımlarda bulunulmuştur. Her ortamın, kişinin, cinsiyetin, yaş gruplarının, branşın farklı bakış açıları olabileceği; bu durumun hem öğretmen hem de maarif müfettişi açısından geçerli olabileceği düşünüldüğünden genelleme yapmanın gerçeği yansıtmakta yeterli olamayacağını göstermektedir. Bu nedenle sadece bu çalışma ile sınırlı olmak üzere ortak görüşlerden aşağıdaki çıkarımlara ulaşılmıştır.

1. Yapılan yönetmelik değişikliğiyle birlikte uygulamadan birinci derecede etkilenen taraflardan biri olarak bu araştırmaya katılan öğretmenler ders denetiminin okul müdürleri tarafından yapılmasını olumlu bulmakla beraber müfettişlerin gelmemesiyle okullarda herhangi bir boşluğun meydana gelmediğini düşünmektedirler. Okul müdürlerinin öğretmen, öğrenci ve velileri tanıyor olmaları ve sürekli öğretmenlerle birlikte vakit geçirmelerinden dolayı olumlu bulmakla beraber okul müdürlerinin bu işi yapamayacağı noktasında da çeşitli kaygıları bulunmaktadır. Okul müdürlerinin yanlış davranış sergileyebileceği ve objektif olamayacakları hususunda kaygı taşımaktadırlar. Bu noktada da 2014 yılındaki yönetmelik değişikliğinin hemen akabinde 2015 yılında okul müdürleri tarafından gerçekleştirilen performans değerlendirmelerinde objektif davranmadıkları hususu öğretmenlerin kaygılarını artırmaktadır.

2. Öğretmenler denetim işinin uzmanlık gerektiren bir husus olduğunu ifade etmişlerdir. Fakat bu konuda okul müdürlerinin uzman olduğuna inanmamaktadırlar. Bu noktada da uzun yıllardır herhangi bir liyakate dayanan yönetici atama yönetmeliklerinin çıkarılmayışının bu konuda etkili olduğu anlaşılmaktadır.

3. Öğretmenler şimdiye kadar yapılan ders denetimlerinde rehberlikten ziyade evrak denetçiliğinin yapıldığını aslında denetimin en önemli işlevlerinden biri olan öğretmene rehberlik hususunun hep ikinci planda kaldığını ifade etmişlerdir.

4. Şimdiye kadar yapılan ders denetimlerinin öğretmenin moral ve motivasyonunu artırmaya yönelik hiçbir katkısının olmadığını tam tersine stres, kaygı vb. olumsuz etkilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu noktada öğretmenlerin performansını artırmaya yönelik bir etkisinin olduğu düşünülemez.

5. Maarif müfettişleri tarafından gerçekleştirilen ders denetimlerinin yapılan pek çok araştırmalara da konu olduğu üzere öğretmenler üzerinde bir baskı ve stres unsuru olarak görüldüğü ve yeterince etkili olmadığı anlaşılmaktadır. Müfettişlerin denetim esnasında sergiledikleri tavır ve hareketler bu noktada önemlidir.

6. Şimdiye kadar müfettişler tarafından yapılan denetim faaliyetlerinde sürenin yetersiz olduğu bir-iki saatte verimli olunamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

7. Şimdiye kadar müfettişler tarafından yapılan denetim faaliyetlerinde müfettişler arasında belli bir standardın olmadığı anlaşılmaktadır.

8. Genel olarak bakıldığında eğitim sisteminde denetimin olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çoğunlukla denetimi okul müdürleri yapsın yönündeki görüşlere binaen çok paydaşlı müfettiş, müdür, zümre öğretmen ve velilerinde denetimin içinde olmaları gerektiği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

9. Ders denetimlerinin öğretmenleri daha derli toplu yaptığı, evrak hazırlama, sınıf defteri imzalama vb. hususlarda daha dikkatli davranıldığı fakat bunun öğretmen performansını artırma, moral ve motivasyonu olumlu yönde etkileme gibi bir işlevinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

10. Görevinin bilincinde olan her çalışanın öz denetim yapması gerektiği en iyi denetimin kişinin vicdanı olduğu da araştırma sonuçlarındandır.

KAYNAKÇA

- Acar, U. (2009). *Yönetici Ve Öğretmenlere Göre Türk Ve Alman (Krv Eyaleti) Okul Müdürlerinin Ders Denetimi Uygulaması*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ak, E. (1998). *İlköğretim Müfettişlerinin Niteliksel Görünümü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Akcan E., Polat S., (2015). Müfettiş Denetiminin Öğretmenlerin Motivasyonuna Etkisi. *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Merkezi* , 8 (40), 502-510.
- Akyüz, Y. (1999). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1999'a)*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Akyüz, Y. (2005). *Türk eğitim tarihi (MÖ 1000 – MS 2004)*. (9. Basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Altındağ, M. (2005). *Nitel Araştırma Teknikleri*. 80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/0506guz/m_altindag.doc adresinden 26 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- Altıntaş, R. (1980). *Liselerde Kurum Teftişi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Altun, B. (2014). *Denetime Eleştirel Yaklaşım: Öğretmen Denetimi Nasıl Olmalı?* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aslanargun, E. ve Tarku, E. (2014). “Öğretmenlerin Mesleki Denetim Ve Rehberlik Konusunda Beklentileri”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. S. 20(3), s. 281-306.
- Aslanargun, E. & Göksoy, S. (2013). Öğretmen denetimini kim yapmalıdır?. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 98-121.

- Arabacı, İ. B. (1999). *Meb Teftiş Politikaları(1)*.<https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/924-20120221154628-arabaci.pdf> adresinden 26 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- Atay, K. (1996). İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilikleri, *Eğitim Yönetimi Dergisi* (2/1).
- Aydın, İ. (2003). *Eğitim Ve Öğretimde Etik*. Ankara: Pegem A Yayınevi.
- Aydın, M. (1986). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. Ankara: İM Yay.
- Aydın, M. (2000). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. (4. Basım). Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Aydın, M. (2011). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. (6. Basım). Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Bakioğlu, A. ve Baltacı, R. (2013). Güney Kore Eğitim Sistemi. (Editör: Ayşen Bakioğlu). *Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınları. (43-84).
- Bakioğlu, A. ve Gökmen, İ.A. (2013). Japonya Eğitim Sistemi (Editör: Ayşen Bakioğlu). *Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınları. (243-286).
- Bakioğlu, A. ve Özcan, M. (2013). Çin (Şanghay) Eğitim Sistemi. (Editör: Ayşen Bakioğlu). *Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınları. (1-40).
- Balcı, A. (2005). *Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Tekağaç Basım Yayım, Dağıtım Ltd. Şti.
- Başar, H. (1998). *Eğitim Denetçisi*. (4. Basım). Ankara: Pe-Gem Yayınları.
- Başar, H. (2000). *Eğitim Denetçisi*. Ankara: Pe-Gem Yayınları.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Başol, G. ve Kaya, I. (2009). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Performanslarının Okul Yöneticileri Tarafından Değerlendirilmesi Üzerine Görüşleri*. I.

Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitapçığı,
Çanakkale.

- Berkes, N. (2011). *Türkiye’de Çağdaşlaşma*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bige, F.E. (2014). *İlkokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Aydın.
- Bozan, M. (2004). Bölge Yönetimi Ve Eğitim Bölgeleri Kavramı. *Meb Dergisi*, 161, Kış.
- Buluç, B. (1997). Türk Eğitim Sisteminde Teftiş ve Denetim Alt sisteminin Gelişim Süreci. *Bilgi Çağında Eğitim Dergisi*, Ekim, Kasım, Aralık, 27-30.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak,E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz,Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cengiz, C. (1992). *Millî Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Çelebi, N. ve Asan, H.T., (2016). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Eğitimde Denetim Anlayışı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (27), 18-31.
- Çolak, E. (2005). *Ülkeler Ve Eğitim Sistemleri Karşılaştırma Yazıları*. (Editör: Füsün Akarsu). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- De Grauwe, A. (2008). Directions in educational planning: Symposium to honour the work of Francaise Caillods: School supervision: a tool for standardization or for equity?.,*International Institute for Educational Planning*, Working Document. 3-4 July.

- Demir, M. (2015). *Maarif Müfettişlerinin Sınıf Öğretmenlerine Mesleki Rehberlik Yapma Düzeyleri İle Öğretmen Motivasyonu Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Demir, M. & Tok, T. N. (2015). *Lisansüstü Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Eğitim Denetimi*. VII. Uluslararası Eğitim Denetimi Kongresi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Demirkasımoğlu, N. (2011). Türk Eğitim Sisteminde Bir Alt Sistem Olan Denetim Sisteminin Seçilmiş Bazı Ülkelerin Denetim Sistemleri İle Karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 2011-2 (23).
- Demirtaş, H. & Akarsu, M. (2016). Öğretmen Teftişini Müfettiş Yerine Okul Müdürünün Yapmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 69-93.
- Doğanay, E. (2006). *Taşra Birimlerindeki İlk Ve Ortaöğretim Kurumlarında Yürütülen Teftiş Hizmetlerinin Karşılaştırılması (Van İl Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Ekinci, A. (2010). Japon Eğitim Sisteminden Türk Eğitim Sistemine İyi Örnekler. *Milli Eğitim Dergisi*, 188, Güz, 32-42.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Geliştirilmiş 2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ensari, H. ve Gündüz, Y., (2009). Türkiye’de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkeleri’nde Teftiş Uygulamaları, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 30, s.103 – 117
- Erdem A.R. ve Eroğul M. G. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Ders Denetiminde Eğitim Müfettişlerinin Öğretmene İlişkin Tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (31), 13-26.

- Erdem A.R. ve Eroğul M.G. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Eğitim Müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (12), 97-109.
- Ergen H., Eşiyok İ., (2017). Okul Müdürlerinin Ders Denetimi Yapmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi* , 3 (1), 1-19.
- Erginer, A. (2009). *Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Erkan Şahenk, S. S. (2014). Türkiye, Fransa, İngiltere, Almanya ve İspanya Eğitim Denetim Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi* (1), 41-48.
- Erlanson, D. A., Harris, E. L., Skipper, B. L., & Allen, S.T. (1993). *Doing Naturalistic Inquiry: A guide to methods*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Etzioni, A. (1964). *Modern Organizations*. New Jersey: Prentice – Hall, Inc.
- Eurydice, (2005). *Avrupa'daki Eğitim Sistemleri Üzerine Özet Belgeler*. http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Avrupada_egitime_iliskin_temel_veriler_2005/Avrupada_egitime_iliskin_temel_veriler_2005.pdf adresinden 10 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- Eurydice, (2016). *Finland educational system / Finland: administration and governance at central and/or regional level*.
- Gündüz, Y. (2012). Eğitim Örgütlerinde Denetimin Gerekliliği: Kuramsal Bir Çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 1-6.
- Harris, B. (1975). *Supervisory Behavior in Education* (2. Baskı). USA: New Jersey. Prentice Hall Inc.
- İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi. (2001), *Tebliğler Dergisi*, 2521, 01 Şubat 2001. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/65-2001> adresinden 27 Ağustos 2017 tarihinde alınmıştır.
- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2003). T.C.Resmi Gazete. 25212. 27 Ağustos 2003.

- Karagözoğlu, G. (1977). *İlköğretimde Teftiş Uygulamaları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kasapçopur, A. (2007). Avrupa Birliği Ülkelerinde Eğitim Denetimi, M.E.B. Teftiş Kurulu Başkanlığı, Ankara, <http://tkb.meb.gov.tr/yayinlar/AB%20egitim.pdf>, adresinden 20 Haziran 2017 tarihinde alınmıştır.
- Kayıkçı, K. (2007). *Bir Sistem Olarak Okul Ve Türk Eğitim Sistemi İçinde: Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Kayıkçı, K. ve Şarlak, Ş. (2013). Organizational Barriers Which Reduce the Effectiveness of Supervision of Elementary Schools. *İlköğretim Online*, 12(2), 461-478. <http://ilkogretimonline.org.tr/index.php/io/article/view/1130/985> adresinden 25 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- Kazak, N. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kirk, J. & Miller, M. L. (1986). *Reliability and Validity in Qualitative Research*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Köse, A. (2017). Türk Eğitim Sisteminde Ders Denetimi Sorunsalı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 46 (2), 298-367.
- Kuş, E. (2003). *Nitel- Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Küçüköğlü, A. ve Kızıldaş, E. (2012). Almanya, Fransa İngiltere, İtalya, Rusya ve Türkiye Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 11(3), 660-670, 2012. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000037853> adresinden 25 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- KYTK, (2003). Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı, <http://www.igb.gov.tr/Kutuphane/10%202003%20KYYY%20II.pdf> adresinden 09 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- LeCompte, M. D. & Goetz, J. P. (1982). Problems of Reliability and Validity in Ethnographic Research. *Review of Educational Research*, 52, 31-60.

- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- MEB. (1993), Tebliğler Dergisi, 2393, 25 Ekim 1993.
- MEB. (2000), *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yetki ve Sorumlulukları*. Tebliğler Dergisi, 2508. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/64-2000> adresinden 27 Ağustos 2017 tarihinde alınmıştır.
- MEB. (2006). *İnceleme-Soruşturma ve Ön inceleme Rehberi*. Ankara: Teftiş Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2010a). *İlköğretim Okullarındaki Denetim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. Ankara: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- MEB. (2010b). *Öğretmen Denetim Rehberi*. Ankara: Teftiş Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2015). *Maarif Müfettişlerinin Görev Standartları*. Ankara: Rehberlik Ve Denetim Başkanlığı.
- MEB. (2016). *İlkokul/Ortaokul Rehberlik ve Denetim Rehberi*. Ankara: Rehberlik Ve Denetim Başkanlığı. <http://tkb.meb.gov.tr/www/yayinlarimiz/icerik/13> adresinden 09 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- MEB. (2017). *Rehberlik Ve Denetim Başkanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığına Dönüştürüldü*. <http://www.meb.gov.tr/rehberlik-ve-denetim-baskanligi-teftis-kurulu-baskanligina-donusturuldu/haber/14334/tr> adresinden 19 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- MEB RDB. (2017), <http://tkb.meb.gov.tr/tarihcemiz.html>, adresinden 21 Ağustos 2017 tarihinde alınmıştır.
- MEB TKB. (2017), <http://tkb.meb.gov.tr/www/turk-egitim-sisteminde-rehberlik-ve-denetimin-tarihsel-gelisimi/icerik/9>, adresinden 21 Ağustos 2017 tarihinde alınmıştır.
- Memduhoğlu, H.B. (2012). Öğretmen, Yönetici, Denetmen Ve Öğretim Üyelerinin Görüşlerine Göre Türkiye’de Eğitim Denetimi Sorunsalı. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12, 135-156.

- Mermer, S. (2012). *İlköğretimde Matematik Eğitiminin Denetimi ve Bir Model Önerisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education* (second edition). San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). T.C. Resmi Gazete, 1739, 24 Haziran 1973.
- Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.(2010). T.C. Resmi Gazete, 5984, 04 Haziran 2010.
- Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun. (2011), *Resmi Gazete*. Sayı. 28054. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110914-1.htm>, adresinden 28 Ağustos 2017 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (2011). T.C. Resmi Gazete, 28054, 14 Eylül 2011.
- Milli Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2014). T.C. Resmi Gazete, 28941, 14 Mart 2014.
- Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği. (2014). T.C. Resmi Gazete, 29009, 24 Mayıs 2014.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2014), T.C. Resmi Gazete, 29072, 26 Temmuz 2014.
- Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği. (2015). T.C.Resmi Gazete, 29329, 17 Nisan 2015.
- Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik Ve Denetim Başkanlığı İle Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2016). T.C. Resmi Gazete, 29655, 16 Mart 2016.

Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2016). T.C. Resmi Gazete, 29913, 9 Aralık 2016.

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği. (2017). T.C. Resmi Gazete, 30160, 20 Ağustos 2017.

OECD (2011). Country Note – Canada. <http://www.ncee.org/promrams-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/canada-verview/> adresinden 21 Ağustos 2017 tarihinde alınmıştır.

Okutan, M. (2015). *Öğretmen, Okul Müdürü Ve Maarif Müfettişlerinin Görüşlerine Göre Eğitimdeki Denetim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. VII. Uluslararası Eğitim Denetimi Kongresi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Öz, F.M. (2003). *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sisteminde Teftiş*. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 88.

Özdamar, K., Odabaşı, Y., Hoşcan, Y., Kırcaali-İftar, G., Özmen, A. ve Uzuner, Y. (1999). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Bilim ve Araştırma (Editör: Ali Atıf Bir). Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Özdemir T.Y., Özcan Boydak M. ve Akgün M. (2011). MEB Teşkilat Yasası'nda Yapılan Değişikliklerin İl Eğitim Denetmen ve Yardımcılarına Olan Yansımaları. *BEU SBE Dergisi*, 1(1), 84-94.

Özmen, F. ve Yasan, T. (2007). Türk Eğitim Sisteminde Denetim Ve Avrupa Birliği Ülkeleri İle Karşılaştırılması, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları.

Patton, M.Q. (1987). *How To Use Qualitative Methods İn Evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.

Patton, M.Q. (2014). *Nitel Araştırma Ve Değerlendirme Yöntemleri*. (Çev. M. Bütün ve Selçuk Beşir Demir) Ankara: Pegem Akademi.

Pehlivan, İ. (1998). "Denetimde Personel Geliştirme". 27 Temmuz-21 Ağustos 1998. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi, 242–261.

- Peterson, K. D. (1995). *Teacher evaluation*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press, Inc.
- Rosenfeld, P. R., Giacalone, R. A. & Riordan, C. A. (1995). *Impression management in organizations: Theory, measurement, and practice*. New York: Routledge.
- Sağlam Çiçek A., Aydoğmuş M. (2016). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Eğitim Sistemlerinin Denetim Yapıları Karşılaştırıldığında Türkiye Eğitim Sisteminin Denetimi Ne Durumdadır? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (9), 17-38.
- Sağır, M. ve Göksoy, S. (2016). *Eğitimde Denetim Ve Değerlendirme* (1.Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Seidman, I.E. (1991). *Interviewing As Qualitative Research*. New York: Teachers College Press.
- SICI. (2010). Inspectorate profile: England. <http://www.siciinspectores.org/web/guest/blueBook>.
- Silverman, D. (1993). *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. London: Sage Publications.
- Simon, R. ve Banks, L. (2003). *Global Perspectives On Social Issues*. Education, Oxford: Lexington Books.
- Somel, S. A. (2001). *Osmanlı'da Eğitimin Modernleşmesi (1839-1908): İslamlaşma, Otokrasi, Disiplin*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sorguç, B. (1982). *1920' den 1981' e Milli Eğitim Bakanlığı*. İstanbul: M. E. Basımevi.
- Stewart, C.J ve Cash, W.B. (1985). *Interviewing Principles and Practices* (4.baskı). Dubuque IO: Wm. C. Brown Pub.
- Strauss, A., Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. New Delhi: SAGE Publications.
- Sullivan, S. Glanz, J. (2000). *Supervision That Improves Teaching*. California: Corwin Press.

- Su, K. (1974). *Türk Eğitiminde Teftişin Yeri Ve Önemi*. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi .
- Su, K. (1983). *Milli Eğitimde Teftiş. Cumhuriyet Döneminde Eğitim*. İstanbul: Meb Yayınları.
- Süngü, H. (2005). Fransa, İngiltere ve Almanya Eğitim Denetimi Sistemlerinin Yapı ve İşleyişi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33 (167). http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/167/index3-sungu.htm. 05.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- Şahin, S., Elçiçek, Z.,ve Tösten, R. (2013). Türk Eğitim Sisteminde Teftişin Tarihsel Gelişimi ve Bu Gelişim Süreci içindeki Sorunlar. *The Journal Of Academic Social Science Studies* , 1105-1126.
- Taymaz, H. (1984). Ders Denetimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* , 17 (1), 9-19. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/517/6424.pdf>, adresinden 21 Ağustos 2017 tarihinde alınmıştır.
- Taymaz, H. (1997). *Eğitim sisteminde Teftiş. Kavramalar- İlkeler Yöntemler* (4.Basım). Ankara: Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası.
- Taymaz, H. (2002). *Eğitim Sisteminde Teftiş: Kavramlar, İlkeler Ve Yöntemler* (5.Basım). Ankara.
- Taymaz, H. (2004). *Eğitim Sisteminde Teftiş*. Ankara: Takav Yayınları.
- Taymaz, H. (2010). *Eğitim Sisteminde Teftiş: Kavramlar İlkeler Yöntemler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taymaz, H. (2011). *Eğitim Sisteminde Teftiş: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Tecer, O. (2011, Ağustos). *İlköğretim Müfettişlerince Yapılan Okul Denetimlerinin Öğretmenlerin İçsel Motivasyon Ve İş Tatmin Düzeylerine Etkisi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tem Sen. (2004). “Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Sisteminde Denetleme ve Değerlendirme Yapısı Işığında Türk Eğitim Sisteminde Denetim Sisteminin

Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Öneriler.” *Milli Eğitim Bakanlığı’nda Yeniden Yapılanma ve Eğitim Denetiminde Yeni Yaklaşımlar Konulu Panel.* İstanbul.

Tem Sen.(2017). Talebimiz1700BakanlıkMüfettişKadrosu <http://www.temsen.org.tr/talebimiz> -1-700-bakanlik-maarif-mufettisi-kadrosu/adresinden 08 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.

TDK. (2017). Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr>. adresinden 24 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.

Türkdemir, A. (2013). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bakış Açısından Okul Öncesi Eğitim Denetiminin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

UNESCO. (2007). *Reforming School Supervision For Quality Improvement, Guide To Them Odules*. <http://iep.unesco.org/capacity-devolopment/training/trainingmaterials/school-supervision.html>.

Yaman, A. (2008). *İç Denetim Modelinin Milli Eğitim Bakanlığında Benimsenme ve Uygulanabilirliğine İlişkin Yönetici ve Denetçi Görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yeşil D. ve Kış A. (2015). Okul Müdürlerinin Ders Denetimine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi* , 2 (3), 27-45.

Yıldırım, İ. ve Koçak, Ş. (1996), Eğitim Denetiminde İlköğretim Müfettişlerinin Yetiştirilmesi Ve Sorunsalı. *Harran Üniversitesi İ.F. Dergisi*, C:1,S:1, 251-284

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (5.Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. (2006), İlköğretim Müfettiş Yardımcılarının Yetiştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı: 16.

Yıldırım, N. (2009). Denetim Sürecinde İlköğretim Okul Müdürlerinin Değerlendirilme Formu Üzerine Değerlendirme. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. Sayı: 2; 199-212.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10.Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2009). Okul Müdürlerinin Denetim Görevi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 10 (1), 19-35.
- Yin, R.K. (1984). *Case Study Research: Design and Methods*. Newbury Park, CA: Sage.
- Yin, R.K. (2008). *Case Study Research: Design and Methods* (4th ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tonbul,Y. ve Baysülen, E. (2017). Ders Denetimi İle İlgili Yönetmelik Değişikliğinin Maarif Müfettişlerinin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. *İlköğretim Online* , 16 (1), 299-311. <http://ilkogretimonline.org.tr/index.php/io/article/view/1130/985> adresinden 5 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.
- Yüceldi, H. (2014). Sınıflarda Ders Denetimi Kaldırıldı mı? <http://www.mebpersonel.com/meb/siniflarda-ders-denetimi-kaldirildi-mi-h152799.html>, adresinden 16 Haziran 2017 tarihinde alınmıştır.
- Wanzare, Z. and Costa, J. L. (2000). "Supervision and Staff Development: Overview of The Literature". *National Association of Secondary School Principals. NASSP Buletin*: Oct. 2000: 84, 618: ProQuest Education Journals, 47-54.

EKLER

EK-1: GÖRÜŞME FORMU

ARAŞTIRMANIN AMACI

1-Bu araştırmada maarif müfettişleri tarafından daha önceki yıllarda yapılan ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolü araştırılmaktadır.

GİRİŞ

Merhaba, maarif müfettişlerinin ders denetimi yaptıkları dönem ile ders denetimi yapmadıkları dönemler arasındaki öğretmen performansını etkileme düzeyleri konusunda bir araştırma yapıyorum. Maarif müfettişlerinin yapmış oldukları ders denetimlerinin öğretmen performansındaki rolünün neler olduğunu ortaya çıkarmayı ve ders denetimi yapmadıkları yeni dönem ile ilgili çeşitli öneriler ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmayla öğretmen, veli ve maarif müfettişlerine katkı sağlayacağını ümit ediyorum.

Bu araştırmada okul müdürleri ile yaptığım görüşmeler sonucunda önerdikleri öğretmenler ile görüşme yapıyorum. Yaptığım bu görüşmelerdeki bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde zamanı daha verimli kullanabiliriz, hem de sorulara verdiğiniz yanıtlarını daha ayrıntılı tutabiliriz.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Eğer sizin sormak istediğiniz soru varsa, görüşmeye başlamadan önce yanıtlayabilirim.

SORULAR

1-Sizce maarif müfettişlerinin ders denetimi yapmalarının faydaları nelerdir?

- a) Öğretmeni nasıl motive ediyordu?
- b) Öğretmen performansını nasıl etkiliyordu?

c) Öğrenciler üzerinde olumlu etkileri nelerdir?

d) Öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri nelerdir?

2-Maarif müfettişlerinin ders denetimi yapmalarının öğretmenler üzerindeki olumsuz etkileri nelerdir?

a) Moral ve motivasyonu nasıl etkiliyordu?

3-Maarif müfettişlerinin artık ders denetimi yapmamaları okullarda bir boşluk oluşturdu mu? Öğretmenlerin görevlerini daha iyi yapmalarında bir zafiyete neden oldu mu? Nasıl?

a) Maarif müfettişlerinin gelmemesi öğretimi nasıl etkiledi?

b) Bu görevi müdürler yerine getiriyor mu? Nasıl?

4-Sizce öğretmen denetimi nasıl yapılmalıdır?

5-Öğretmenlerin ders denetimine gerek var mı?

a) Maarif müfettişleri ders tekrar yapmalı mı? Neden?

b) Müdürler bu işi yapabilirler mi? Düşünceleriniz nelerdir?

c) Başka kimin yapabileceği hakkındaki fikriniz nedir?

Bana zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim. Bu konuda görüşmeden sonra eklememek istediğiniz başka görüş ve önerileriniz olursa, lütfen beni arayabilirsiniz.

İYİ GÜNLER

Naciye YAĞMUR

Düzce Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

KATLIMCILARA AİT BİLGİ FORMU

Bu bölümde kişisel durumunuza ilişkin sorular bulunmaktadır. Her soruda durumunuza uyan seçeneği lütfen işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz

1. Kadın 2. Erkek

2. Yaşınız

1. 20-30 2. 31-40 3. 41-50 4. 51-60 5. 61 ve Yukarısı 86

3. Öğrenim durumunuz

Ön Lisans Lisans Lisansüstü

4. Meslekte toplam hizmet süreniz

1. 1 yıldan az 2. 1-5 yıl 3. 6-10 yıl 4. 11-15 yıl
 5. 16-20 yıl 6. 21-25 yıl 7. 26 ve daha fazla yıl

5. Bu okulda geçen hizmet süreniz

1. 1 yıldan az 2. 1-5 yıl 3. 6-10 yıl 4. 11-15 yıl 5. 16-20 yıl 6. 21-25 yıl 7. 26 ve daha fazla yıl

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 10240236-605.01-E.18205469
Konu : Araştırma İzni

01.11.2017

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Konuralp Yerleşkesi 81620-DÜZCE

İlgi : a) 07.03.2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı (2012/13) Genelge.
b) Düzce Üniversitesi Rektörlüğü'nün 18/10/2017 tarihli ve E.22527 sayılı yazısı.
c) 31/10/2017 tarihli ve 181119967 sayılı Valilik Oluru.

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi tezli yüksek lisans öğrencisi Naciye YAĞMUR'un ilgi (b) yazı ekinde bulunan "Maarif Müfettişleri Tarafından Yapılan Ders Denetimlerinin Öğretmen Performansına Etkisi" konulu araştırmasına veri sağlamak amacıyla ilimizde bulunan ve ekte adı geçen 17 ilkokuldaki, ilkokul öğretmenlerine anket uygulamaya yönelik izin talebinin uygun görüldüğüne dair, ilgi (c) makam onayı ekte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Murat YİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Valilik Oluru ve Ekleri (11 Sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aşılıdır.
01 Kasım 2017
Hikmet ALTINIŞIK
V.H.K.I.

Adres: Valilik Konağı D Blok Merkez/DÜZCE
Elektronik Ağ: duzce.meb.gov.tr
e-posta: istatistik81@meb.gov.tr

Bilgi için: Müzeyyen İRFANOĞLU
Tel: 0 (380) 524 13 80
Faks: 0 (380) 524 13 83

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 39eb-90d2-3e6a-ae4f-0dfb kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 10240236-605.01-E.18119967
Konu : Araştırma İzni

31/10/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) 07.03.2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı (2012/13) Genelge.
b) Düzce Üniversitesi Rektörlüğü'nün 18/10/2017 tarihli ve E.22527 sayılı yazısı.

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi tezli yüksek lisans programı Öğrencisi Naciye YAĞMUR'un ilgi (b) yazı ekinde bulunan "Maarif Müfettişleri Tarafından Yapılan Ders Denetimlerinin Öğretmen Performansına Etkisi" konulu araştırmasına veri sağlamak amacıyla ilimizde bulunan ve ekte adı geçen 17 ilkokuldaki, ilkokul öğretmenlerine uygulamaya yönelik izin talebi, ilgi (a) Genelge'de belirtilen esaslar doğrultusunda incelenmiştir.

Söz konusu araştırmanın eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması ve uygulamalarda sadece ekte bulunan mühürlü formun kullanılması şartı ile yürütülmesi Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarımıza arz ederim.

Murat YİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1-Mühürlü Form (1 Sayfa)
2-Komisyon Kararı (1 Sayfa)

OLUR
31/10/2017

Turgut SERİMER
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: Valilik Konagi D Blok Merkez DÜZCE
Elektronik Ağ: duzce.meb.gov.tr
e-posta: istatistik@duzce.meb.gov.tr

Bilgi için: Müzisyen İRFANÇİLE
Tel: 0 (380) 524 13 80
Faks: 0 (380) 534 13 87

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ee2a-48b9-3ded-aed8-a0ad kodu ile teyit edilebilir.

EK-3: Katılımcılara Ait Görüşme Dokümanları

KATILIMCI 1

Maarif Müfettişlerinin ders denetimi yaptıkları dönem ile yapmadıkları dönem arasındaki öğretmen performansının etkilenme düzeyini araştırıyorum.

1. Maarif Müfettişlerinin ders denetimi yapmalarının ne gibi faydaları vardır?

Evrak işini daha düzenli tutuyorduk. Ama benim için çokta gerekli değildi ya da tecrübe edindiğimiz için, zaten sen mesleğini sevip yeterince yapmaya çalışıyorsan yapıyorsun müfettiş için yapmıyorsun. Kendin için çocuklar için yapıyorsun. Benim en fazla sıkıntı çektiğim; sen belki çok fazla bilmiyorsun belki, her çocuk için sayfalarca değişik konularla her dersle ilgili veliye yaptırıyorduk, kendimiz yapıyorduk ama dosyalar dolusu evrağımız oluyordu. Şey için yapıyorsun .

Sadece evrak boyutunda mı o zaman?

Müfettiş soruyor mantığı ile mi?

Tabii tabii

Bu sizin performansınızı etkiliyor muydu?

Mutlaka etkiliyordu. Ama ben şöyle düşünüyorum; birinci sınıftan alıp da beşe kadar şimdi dörde kadar hep kendi öğrencilerini önemsiyorsun. Zaten çocukla ilgili her şeyi biliyorsun tutmana gerek yok diye düşünüyorum. Çok önemli farklı özel öğrenciler olabilir onlarla ilgili çok eskiden normal defterlere ben not alırdım.

Sınıf öğretmenlerinin vardı. Ben mesleğe başladığımda görmüştüm. Normal herhangi bir deftere her öğrenci ...

Ben kendim tutuyordum. Sayfa ayırıyordum mesela her öğrenciyi 5 sayfa, çok farklı özellikleri unutmayım aileyle ilgili yada onları da bilgilendireyim beraber çözüm arayalım gibi zaten yapıyorduk onları. Ama ben gene de birçok öğretmen için olumlu tarafı olmuştur diye düşünüyorum.

Performans artırıcı bir etkisi var mıydı? Yaptıkları dönemde...

Vardır.

Peki öğrenciler üzerinde olumlu etkileri nelerdi?

Belki onların daha dikkatini artırmış olabilir. Mesela öyle şeyler var ki ben son yıllarda merkezde iyi okullarda çalıştığım için; öğrenci kapasitesi ve veli profili belli olduğu için biz onları sağlıklı yapabiliyoruz ama bütün ülke geneli düşünüldüğünde ,buranın bile ilçeleri köylerinde yani sağlıklı geri dönüşüm alınabileceğini ben düşünmüyorum. Çünkü; öyle şeyler var ki çocuk kendini değerlendiriyor yada veli değerlendiriyor. Velinin bilgisi ne kadar ki beni ya da çocuğu-sınıfı değerlendirecek. Hadi bur da tamam şu an çalıştığım yerde yapılır ama bir köyde -buranın ilçelerinde bile yapılamaz diye düşünürdük, bırak burayı doğu güneydoğu var.

Bölgelere göre değişiklik gösteriyor diyorsunuz ...

Tabii canım hani öyle uzun boyutlu düşünürsen çok sağlıklı olduğunu düşünmüyorum. Gene belli seviyedeki yerlerdi onlar

Tabii şu da var, .

2. Peki Maarif Müfettişlerin ders denetimi yapmalarının olumsuz etkileri nelerdir sizce.

Olumsuz etkileri şu; Bunu hepimiz biliyoruz kendi sınıfımızda bugün ki sınıf ortamıyla yarınki ortam değişebiliyordu.

Yani sınıf canlı bir mekanizma olduğu için diyorsunuz...

Tabii tabii bir gün çok güzel ders yapabiliyorsun 6 saati de harika yapıyorsun. Ertesi gün bir şey oluyor olmuyor yani. Matematikte yeni bir konu işleyeceksin o konuya başlayamıyorsun çocuklar müsait olmuyor , ortam uygun olmuyor. Müfettişler geldiğinde sen her şeyi harika yapıyorsun iyi yapıyorsun onların geldiği gün olumsuz bir güne denk geliyor ya da ben hep şey demişimdir, genellikle birinci dönem rehberlik için ikinci dönem teftiş için gelinir ya , bu yapılacaksa bunun olumlu etkisi varsa ayda bir gelinsin ilerleme görülsün. Bir kere rehberliğe gelinip 3-4 ay sonra teftişe geldiği zaman o farkı göremez , ki sınıfta zaten durdukları bir saat, en fazla iki saat...

O bir saat yeterli olmuyor diyorsunuz...

Yeterli olmaz yani.

Aslında denetim, denetimin literatür tanımlarında ve bizim mevzuatımızda öğretmene rehberlik, asıl amaçları öğretmeni geliştirmek mesleki anlamda, uygulamada anladığım kadarıyla...

Uygulama zaten, benim demek istediğimde uygulamalar eksik olması gerektiği gibi değil.

Olumsuz etkilerine, moral ve motivasyonu dediğiniz gibi günlük-anlık değişebiliyor öğretmenin...

Değişiyor tabii tabii

ya da onu herkes bilir, müfettişte bilir, bizde biliriz müfettiş geldiği gün hiç konuşmayan çocuk her şeye atlar konuşur doğru yanlış. Bide şeyde yok bizimle yeterince sınıfla ilgili şeyleri olmuyordu özellikle son yıllarda.

Öğretmenin gelişimine katkıları anlamında aslında öğrenmek istediğimiz şeyler,

Öğretmenin gelişimini destekleyici, öğretimin niteliğini artırıcı, aslında öğrenmek istediğimiz kısımlar bunlar dediğiniz gibi.

Tabii ki olur ama gene süre yeterli değildi bence.

O bir saat yetmiyordu yani...

Ya daha sık gelinecek bende gördüğü eksik, eksik hepimizde vardır. Her yaşta olur o mümkün değil herkes kendini de sürekli geliştiremez. O bendeki eksikliği görüp bir daha tekrar gelecek ki onu tamamlamış mıyım işte önce onu bana bildirecek. Yani benim gözlemim hep evrak üzenineydi çok eğitim -öğretim üzerine değildi. Tabii ki her geldiklerinde toplantı yapıyor, ediliyor ama herkes yapması gerektiği için yapılan şeylerdi bence.

Tamam

3.Peki şimdi artık mevzuat değişti.Yaklaşık bir yıldan fazladır bir buçuk yıla yaklaştı Maarif müfettişleri ders denetimi yapmıyorlar.Bu denetimi okul müdürlerinin yapması isteniyor.Onlarda okul müdürlerini denetliyorlar geldikleri zaman ,peki bu bir boşluk oluşturdu mu?Öğretmenler arasında.Yani bunu şöyle de sorabiliriz zafiyete neden oldu mu?Olduysa nasıl?

Bizde olduğunu düşünmüyorum.

Öğretimin niteliği açısından düşüneceğiz hep, öğretimin kalitesini artırmak adına, o şekilde düşüneceğiz.

Çok büyük etkisi olduğunu düşünmüyorum. Ya da bizim okulumuzda olduğunu düşünmüyorum. Çünkü, bizim yerleşmiş bir kadromuz var ve iyi bir kadro, yani herkes çok görevinin bilincinde ve elinden gelen her şeyi yapan arkadaşlar, bir iki istisna hariç, o nereye gitse aynı olacaktır. Müfettişlerin gelmesi onları etkilemeyecektir.

Evet, peki Okul Müdürleri bu işe adapte olabildiler mi? Bu denetimi yapabiliyorlar mı?

Bence onların denetimi yapmaları için sınıfları çok sık ziyaret etmeleri gerekir. Dışarıdan bakmakla olmuyor. Yani çünkü öğretmen olmak başka bir şey. Hani sınıf içindeki eğitim başka bir şey.

Yani ilk söylediğimize geliyor aslında hani az önce demiştiniz ya mesela müfettişler daha sık gelsinler öğretmenin gelişimine daha fazla katkıda bulunur diye,

Yani

Aslında demek ki burada ki okul müdürlerinin bu işi yapması konusundaki düşünce aslında söylediğiniz şeye bağlanıyor hani sürekli sistemin içinde buldukları için öğretmenin gelişimine daha fazla katkıda bulunulacağı düşünülüyor. Ama sizde diyorsunuz ki sınıflara girip girmeleri daha etkili olmasını sağlayacak.

Olabilir ama şimdi düşününce

Konumuz ders denetimi olduğu için sınıflara girip görmeleri lazım diyorsunuz,

Birde müdürlerin şeyi olabilir velilerin tepkilerine göre de aslında, çünkü bizde şahit oluyoruz. Veliler memnunsu müdürle herhangi bir şekilde iletişime geçtiklerinde müdür zaten onu biraz alıyor. Öğretmenin ne yaptığı ne yapmadığını, onlarla da iletişiminin etkisi var yani.

4.Size göre denetim nasıl yapılmalı?

Bence yapılmamalı. İlk yıllarda ilk beş yıl yani öğretmen için yapılabilir. Çok yetersizse zaten görevden alınması lazım.

Milli eğitim sistemimizin sürekli değişen-gelişen yapısı var. Bunu düşündüğümüz zaman bu söylediğiniz sanki orda yetersiz kalacak gibi çünkü eğitim durağan bir yapıya sahip değil sürekli bir değişme ve gelişme gösteriyoruz. Hani bunu takip noktasında öğretmenlerimizin rehberlik-eğitim vs. desteklenmeleri gerekiyor mu?

Gerekıyor ama, o zaman müfettişlerin çok fazla donanımlı olması gerekiyor. Yani onların bizden çok çok farklı olup hiç bir eksikliklerinin olmaması gerekiyor .

Yani bu işi müfettişler mi yapmalı sizce yada başka biride olabilir. Fikrinize göre.

5.Ders denetimine gerek var mı dediğimizde yok dediniz, lk zamanlarda çok fazla olması gerekiyor ama sonra dedik ki sistem sürekli değişiyor geliyor maarif müfettişlerimizin daha dolu olması gerekiyor. Yani müfettişlere göre değil farklı bide düşünebilirsiniz. Bu denetimi,rehberliği,bu gelişimi öğretmenlerimizin gelişimini farklı kişilerde sağlayabilir mi?

Farklı kim sağlayacak? Mesela velilerin bizi değerlendirmesi gündeme gelmişti. Bence o çok yanlış. Bütün veliler aynı seviyede değil. Onun beni denetleyebilmesi için eğitimden anlaması gerekiyor. Her velinin beklentisi başka kimisi biz bayan olduğumuz

için anne gibi öğretmen istiyor. Kimisi çok disiplinli olsun çocuk gıkını çıkarmasın, evde disiplin veremiyor, istiyor okulda çocuk mum gibi olsun. Veli bizi denetleyecek, konuyla ilgili değil ama şimdi aklıma geldiği için söylüyorum.

Tabii performans denetimi ama bağlantılı aslında söylediğiniz. Ben dinliyorum dikkatli...

Dediniz ya onun için diyorum o yanlış bir şeydi. Hepsi aynı seviyede değil. Velinin beni değerlendirmesi için en az benimle aynı seviyede eğitim almış olması lazım.

Sistemi iyi tanması lazım.

Sistemi iyi tanması, takip etmesi lazım.

Peki müfettişler tekrar derslere gelmeli mi?

Gelsinler ama benim dediğim gibi olmalı.

Daha donanımlı diyorsunuz

Ekimde kasımda gelip de bir ders saati çocukların defterine bakıp yada iki soru sorup gidip bana da şu eksiki gördük ...Yani bir derste benimle ilgili yada çocukla ilgili o kaniya varamaz bence. Bende hiç kimse hakkında varamam. Çünkü bakalım o çocuklar hangi aileden geldi Iraklı, Suriyeli var mesela sınıfımızda onun defteriyle annesi babası öğretmen, doktor olan çocuğu bir tutamaz Benimle ve sınıfla ilgili çok iyi bilgi sahibi olması lazım. Ve yapılacaksa daha sık yapılsın madem, o zaman öğretmende kendini geliştirir ya da eksiki varsa daha çok tamamlamayla uğraşır. Ben öncekine çok taraftar değilim. Hep aynı şeyleri söylüyorum ama birinci dönem gelip 1 saat, 2. dönem gelip şunlar şu evraklar var mı deyip; sınıfta hatta çocuklarla hiç ilgilenmeden giden müfettişler oluyordu. Sadece bakıyorlardı. Öğretmenlerin işine geldiği taraflar da var yani bunun, hiç sınıfla ilgilenmiyor dosya da zaten hazır öğretmenliği hiç yapmayıp bu evrak işini çok mükemmel yapanlar da var ama

O zaman sağlıklı yürümüyordu. Ama bizlere ne önerilebilir, ne yapılmalı müfettişler tekrar gelmeli mi?

Gelebilirler ama daha donanımlı. Bence daha donanımlı ve 2 kere değil yani. Bilmiyorum ayda 1 kere en azından.

Ama söylediğimiz şey de olabilir. O zaman bunun ayrımı nasıl yapılacak. Dediğimiz gibi evrağı çok iyi yapıp da öğretmenliğinde çok daha farklı olan öğretmenlerimiz var diyorsunuz. Mesela bunu nasıl ayıracak o zaman farklı birileri mi yapacak.

Onu ayırmak için benim dediğim olacak. Daha sık gelecek, sınıfın gelişiminde öğretmeni gözlemleyecek. O evraklar bizim çok vaktimizi alıyor. Ya okulda oturup yapıyorduk, ya eve götürüyorduk. Ya ben onunla uğraşacağım. Ama dediğim gibi olursa benim gibi yerleşik okullarda sınıfı aldın mı mezun edene kadar gidiyorum.

O zaman o evraklar sınıf müfettiş gelecek diye mi yapıyorduk hocam?

Çoğunlukla öyle yapıyorduk.

O evraklar şimdi yine yapıyor. Örnek veriyorum sınıf veli toplantıları illaki yapıyorsunuz.

Hayır o değil benim dediğim.

Ya da bir zümrenizi mutlaka yapıyorsunuz.

Onlar değil benim dediğim.

Bunlar mutlaka yapıyor. Yine yapıyorsunuz. Bunu birileri size yapın...

Onları yapıyoruz. Onlar anında o gün için yapılan şeyler.

Bu gün de yapıyor.

Benim söylemek istediğim benim bir önceki sınıfında her dersle ilgili tema sonunda kendin dolduruyorsun, öğrenciye dolduruyorsun. Siz değerlendirme yaptırıyorsun her tema sonuna.

Kazanımlarla ilgili, öğrencilerle ilgili yaptıklarınızdan bahsediyorsunuz. Anladım.

Ha gene yapıyoruz ama eskisi kadar çok üstüne düşmüyorum. Onlar çık vakit alıyordu. Bizim de vaktimizi alıyordu.

Onların öğretmen niteliğini artırıcı bir etkisi var mıydı? Dünle bugün arasında ne değişti?

Ben kendi sınıflarıma baktığımda değişen bir şey yok.

Evet önceden de yoktu.

Ama söylediğine geliyor. O yapılan şeylerin ne zaman faydası olur biliyor musun? Sınıf öğretmeni değiştirmek zorunda kalıyorsa o zaman gelecek öğretmene evrak olmuş oluyor. Ön bilgi sahibi oluyor öğrenciyle ilgili ya da sınıfla ilgili. Ama bu da her şey için geçerli değil. İstisnai bir durum yani. Bizde mesele değil. Bizde herkes oluyor, sınıfını bitiriyor. Ben zaten o çocuğu tanyorum, onu doldurmasam da çocuğun özelliklerini biliyorum. Neyi yapacağını, neyi yapmayacağını biliyorum.

O zaman bölgelere ve okullara göre değişiklik gösterecek.

Göstermesi lazım.

Evet

Ama denetim illa olacaksa bence daha sık olmalı. Öğretmenlerin hoşuna gitmez ama sık olmalı.

Ya işte dediğim denetim aslında öğretmeni yoran ve eleştiren bir göz olarak değil de gerçekten öğretmene rehberlik yapacak onun mesleği kademini artırıcı yönetimin bir alt birimi olarak görülmeli. Dediğiniz gibi...

Yol gösterici olmalı.

Yol gösterici olmalı.

Yani şuna incele hoca hanım, yönetmeliğin şu maddesini aç oku, hani bende gördüğü eksikliği, ya da şu kanunun yine onun için kendisinin çok donanımlı olması lazım. Bi de biz şeye kızardık. Bu sene gelenle seneye gelen müfettiş arasında çok fark oluyordu. Bir diyordu ki kazanımı yazacaksın sınıf defterine. Alt tarafl sınıf defteri onu yazma konusunda bile birliktelikleri yoktu. Bir diyordu ki onu yaz, biri diyordu ki amacı yaz, biri diyordu ki kazanımı yaz. Yıllarca onu yapıyorduk. Mesela sınıf defteri el yazısıyla doldurun kesinlikle, öbürü fark etmez diyordu. Onların da bir ağız birliği yapması lazım. Şu anda aklıma gelen bu.

Aslında güzel bir tespit oldu bence. O zaman toparlamak gerekirse kaba taslağı ile anlaşıldı. Şöyle diyebilir miyiz? Maarif müfettişleri geldikleri dönem ile gelmedikleri dönem arasında yaklaşık bir yıllık süreci bitirdik. Öğretimin niteliğini artırma ve öğretmenlerin performansını ya da mesleki yeterliliklerini artırmada çok bir etkilerinin olmadığını söyleyebilir miyiz? Yani dediğiniz gibi zaten işini yapan dün de yapıyordu bugün de yapıyor gibi anladım ben.

Öğretmenin kişiliğiyle ilgili mutlaka faydası oluyordu. Faydasız diyemeyeceğim.

Tabii illaki, denetim olmazsa olmazlarımızdan bizim. Ama buradaki konu sınıfa ders denetimi olarak düşündüğümüzde sınıflara girmeleri ile girmemeleri arasındaki farkı araştırıyoruz. Onun için soruyorum tekrar toparlamak maksatlı. Çok bariz fark oldu mu? Olmadı mı? Sınıfa girip girmemeleri konusunda.

Çok bariz bir fark yok. Ama bu yani şimdi kendi okuluma ilgili ya da belli bir yılın üzerindeyim. Görüştüğüm arkadaşlar da hep aynı yıllara yakın olduğu için onların da bakış açısı benim gibidir büyük ihtimalle.

KATILIMCI 2

1.Evet Hocam benim tez konum maarif müfettişlerimizin ders denetimi yaptıkları önceki dönemlerle yapmadıkları yaklaşık 1,5 yıllık dönem arasındaki öğretmen performansına etkileri konulu bir araştırma. Şimdi maarif müfettişlerimizle ilgili öncelikle şunu sorulm: Yapmış oldukları dönemlerde ders denetimi yapmış oldukları dönemlerde öğretmen performansına etkileri nelerdi? Yani öğretmen motivasyonunu nasıl etkiliyordu? Olumlu mu, olumsuz mu? Bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Nasil söyleyim sana şimdi. Aslında benim için olumlu ya da olumsuz hiçbir etkisi yoktu. Hiç bir zaman olmadı. Stajyerken de olmadı, öğretmenliğe dönüştü de olmadı hiçbir şey olmadı. Ama ne var müfettiş gelecek de puan verecek de işte, şöyle olacak da, insanların üzerinde bir baskı oluştuyordu.

Hep denetim olarak düşünüldü o zaman.

Yani. İşte çünkü yani benim gördüğüm bütün müfettişler sınıfa değil kâğıtlara baktular yani bu zamana kadar. Ben çok tartışmışımdır müfettişlerle bu konuda. Yani bundan önce 5. Sınıfta mıydı? 4 sene önce, 5 sene önce geldiler yo bir de 1. Sınıfta geldiler doğru. 5. sınıftaydım teftişte. Yo burada ki onunla tartıştığım 4. Sınıftı geldiğimizde mesela ben olumsuz olduğu için bunu anlatmak istiyorum. Teftişe geldin iyi, güzel e ben o sene almışım sınıfı. Teftişe geldi aralık, ocak mıydı öyle bir şey miydi. Eylülde aldım sınıf deyim yerindeyse dökülmek üzereydi. Ama geldi sınıf ne hâldeymiş, nereye gitmiş, ne olmuş yok. Çıkarttı kâğıtları plânını, şununu, bununu dök ortaya, işte şurada şu kâğıdın yok ya da işte buraya bunu niye yazdın, işte şurada şu yok, buraya bunu niye yaptın ya da işte yok demeyim de ama hiçbir zaman olmamıştır kâğıtlarımda da işte eksik mi?

Tamamen teknik boyutta.

Teknik teknik.

Evrak boyutunda.

Evrak sonuçta. Sınıfta işte senin şu öğrencin neden bu durumda? Onu sormuyor, sorsa bana açıklama yapacam. Yani hani... neden bu durumda? Bana bunu sormadı hiç bir zaman. ... durumu niye böyle ya da ... bu hâle gelirken ne yaptın? Hiç sormadı. Önemli olan kâğıt kâğıtları doldur. Zaten hani günümüz olarak düşünürsek en kolay iş. İnternette bir sürü yıllık plân var, bir sürü günlük plân var. Ya da ne bileyim işte bep plânı istiyorsan bir sürü bep plânı var, ne istersen her şey var. Ha bu kâğıdı doldururken yani yıllık plâna bakarken tamam baktığı zaman da onu bana söylese dese ki hocam: İşte bunu nasıl yaptın, nereye gitti, nerden aldın, hiç onu da sormak yok. 1.sınıftaki en son o zaman teftiş gördüm şu an 4. Sınıftayız o sınıfta biz. 1.

Sınıftayken teftiş görürken en komiği bu neden atıyorum hayat bilgisinin optik şablonuyla, matematiğin şablonu aynı değil? Sorduğu soru bu müfettişin.

Moral ve motivasyonu artırmaya bir etkisi yok.

Bana bakın şöyle bana etkisi yok. Ama genç öğretmenlere bunu etkisi vardır. Çünkü benim için ne diyim kalıp önemli değil, beni ilgilendirmez. Niye çünkü ben onu açıkça dedim zaten. Ben bu plân hayır benin elime klavuz kitap göndermişsin. Klavuz kitap atıyorum a yayını ben de a yayınının sitesine girdim plâni indirdim. Yani Türkçe'nin ki diyelim ki a yayını fen ya da matematiğinki de b yayını. A yayını şablonu öyle hazırlamış, b yayını öyle hazırlamış. Ben bunu düzeltmeye girmedim, niye gireyim. Gereği yok.

O zaman yıla göre etki ederd diyorsunuz. Yani ben belli bir yılın ve seviyenin üzerinde öğretilmedim, çok fazla açıkçası etkilenmedim ama genç nesil ya da mesleğe yeni başlayan bir öğretmen olsaydı

Ya şimdi etkilenir, korkardı. Yani acaba niye böyle oldu, bir şey dermi ki, bir şey olumu ki? Yani ben hani beni teftişe geldiği zaman birin dördündeydim hani bana hiç bir etkisi yoktu açıkçası. Etkisi olması da ilgilendirmiyordu beni. Sonuçta mantıklı bir şey söylediği zaman ben onun mantıklı bir açıklamasını yaparım. Bu mantıklı değil dedim. Ben ona zaten dedim ben internetten indirdim. A yayını optik şablonu böyle almış, b yayını böyle almış ben onla hiç ilgilenmedim. O içeriği ile ilgilendim ama bana onu sormadı. Yeter mesela indirmiş olsaydım, bakmış olsaydım benim indirdiğim plânla benim sınıfıma uyguladığım plân aynı değil aslında.

2.Şimdi ana hatlarıyla çerçeveyi toparlayacak olursak ders denetimi yapılmasının yani bu eğitim müfettişlerimiz de olur, okul müdürlerimiz de olur ders denetimi yapılmasının faydaları var mıdır? Yani faydalı bir şey midir ders denetimi? Olmalıdır?

Ya şöyle söyleyem olmalıdır. Yani nasıl söyleyelim insanların kendi özdenetimleri için lüzum. Şimdi sonuçta müfettiş olması önemli değil yani biri tarafından sınıfının denetlenmesi ya da ne bileyim işte

Derslerin işte, öğretimin

İyiden kötüye, kötüden iyiye nerden gittiğini geldiğini bilmesi iyi olur. Ama bu şimdi dediğim gibi kâğıt üzerinde kağıtları doldurabilmek amaçlı yani şimdi bu denetime atıyorum müfettiş gelmiş denetimi yaptı elinde bir şablon var işte o var mı? Var. Bu var mı? Var. Şu var mı? Var. İşaretliyor sonra işte 90, 100 neyse puanı veriyor geliyor. Oradaki olay o olmasın ben benim istediğim kâğıt olmasın. Kâğıt değerlendirmesi değil. İçeri girdin 20 çocuk var. 20 sinin sıkıntısı nedir? Bu çocuklar nasıldır, ailevi olarak ne yapıyorsunuz öğretmenim işte, bu çocukların ruhsal yönünden ne yapıyorsunuz, ders yönünden ne yapıyorsunuz? Hani bana onu sorsun. Zaten bir saat giriyor. Bir saat derse giriyorsun.

Soruyu şöyle sorabilir miyiz? Yani mesela öğretmen performansına etkisi var mıydı? İşte moral ve motivasyon konusunda olumlu ve olumsuz etki. Peki öğrenci konusunda, öğrenci üzerinde olumlu ya da olumsuz gözlemlerinizi neler oldu?

Öğrenciler üzerinde yani olumsuz olarak söyleyem olumsuz oldu. Mesela bu en son denetim geliyor hep aklıma diğerleri çok fazla şey yapmıyorum. Şans ki o gün sınıfları birleştirmek zorunda kaldık öğretmen arkadaşım, zümrem o gün izinliydi. Müfettiş geldi şimdi 2 tane sınıf var benim çocuklarım asla ders esnasında parmaksız konuşmaz falan filan neyse işte, kurallara uyarlar. Ama diğer sınıf belki kendi öğretmeninde kurala uyuyordur ama benimle hani orda işte daha böyle çabuk muhatap olmaya. Bu ne hocam işte bu ne biçim sınıf falan böyle bağırma başladı adam. Çocuklar korktular ki 1. Sınıfı zaten. Korktular dediler ki öğretmenim ya ne biçim adam niye bağırıyor dediler? Hani müfettişin ne olduğunu bilmiyorlardı. Sonra en son anlatınca işte çocuklar böyle böyle deyince ha olumsuz etkilendi. Yani bir çocukla nasıl konuşacaksın, çocukların iletişimi onların da bilmesi gerekiyor. O o konuda olumsuz etkiledi. Onun dışında hani müfettiş onları etkilemediği için herhangi bir sıkıntıları yok tabi ki. Ama iletişim konusunda biraz daha böyle yapıcı olmaları gerekir bana göre ki ben hep öyle gördüm.

Çok fazla öğrenciler üzerinde etkilerinin olmadığını söyleyebiliriz.

Yani hani işte girdi, yazı yazdırdı, aferin maferin diye çok

O zaman öğretmenler üzerindeki etkisindeki şöyle toparlayabilir miyiz? Az önce dediğimiz gibi yani o zaman o kudemeye göre değişebiliyor diyebilir miyiz?

-Önemsemeye göre diyelim yani insanların önemsemesi. Ben şimdi benim yıllardır şeyim vicdanen ben içeri girdiğimde o sınıfta rahatsam hani derler buna Karun da gelse benim vicdanım rahatsa hiç kimse beni etkilemez. Vicdanen işimi yaptığımı inanmıyorsam tabi ki birileri gelince sınıfa gelince tedirgin olursun o farklı bir şey. Dediğim gibi hani ne yaptığımı bildiğim için ben korkmadım. Ama genç nesilde daha oturtmamıştır bazı şeyleri. Biri gelince tedirgin olabilir. Sadece ders dinlemeden bile tedirgin olunur. Yabancı biri, bu müfettiş olması önemli değil hani bir dönem okullarda şeydi veliler gelip ders dinliyordu. Mesela ben çok biliyorum arkadaşlarımdan hayır ben velilerin sınıfımda yabancı birisini istemiyorum dediğini biliyorum. Yani

neden çünkü ben tedirgin oluyorum. Neden çünkü bu şeydir kendini tam olarak ifade edemeyen insanlardır. Ama öğretmen arkadaşlarım ne bileyim benim öyle benim sıkıntım olmadı. Hani dediğim gibi kıdemden çok ne yaptığını biliyorsa insan korkmaz. Bu ilk birinci yılında da olur. Ben ilk yılda da müfettişle tartıştım. Bir şey yok, stajerken de tartıştım. Çünkü ben işimi yapıyorsam, ne yaptığımı da biliyorsam, onun o konuda şeyine girerim hani. Denetim yapıyorsan, sen müfettişsin evet ben senin her dediğine inanmak zorunda değilim. Ben de araştırıyorum, ne yapılacağını ben de biliyorum ki o sınıfın sahibi benim. Ha sen geliyorsun bir saatte şu şu şu iki kâğıda bak, üç kâğıda bak, üç öğrenci yazamamış, beş öğrenci okuyamamış aaa bittin sen. Ha ben bunu için tartışmaya girdim müfettişle. Daha öncesinde böyle söyleyim mesela olumsuz etkiliyor mu? Şöyle söyleyim

Yani evet. Öğretmenlerimizi üzerinde olumsuz

Beni olumsuz etkilemedi, üzülmüdüm mi? Üzüldüm. Şöyle üzüldüm: Yıllar önce 95 yılında oğluma hâmileyken bir müfettiş geldi. O sene de ben 4 - 5 birleştirilmiş aldım. 4. sınıfta okuma yazma bilmeyen var, 5. sınıfta okuma yazma bilmeyen var daha sonra bir öğretmen daha geldi dördü arkadaşına verdim 5. sınıfı mart, nisan gibi doğum yapacam ki kendim aldım. Ocak gibi bir müfettiş geldi 5. sınıftayız ki sınıf da bakın, inanın 15, 16 öğrenci var bunlardan yani ben eylül ayında aldığımda en az 5, 6 tanesi okuma yazma bilmiyordu. 5. sınıftan bahsediyorum. Hani köy desem ki hani köy de değil köy ama merkeze o kadar yakın bir köy. Ondan sonra müfettiş benim gözümün içine bakarak hocam dedi siz hâmilesiniz, fazla çalışmamışsınız bu sınıfta dedi. Bu beni etkilemez mi?

Zaten bizim amacımız öğretmen performansının etkilenmesi

Benim performansımı düşürdün şu anda sen.

Moral ve motivasyon artırıcı mı? Yoksa dediğimiz gibi olumsuz etkiledi mi?

Ha olumsuz etkiledi. Dedim ki hocam nerden biliyorsunuz dedim? E dedi bunların çoğu okuyamıyor, çoğu yazamıyor. Bu bu sınıf kaçınıcı sınıf dedim? 5. sınıf dedi. Ben kaç aydır buradayım dedim? 5 aydır. Eee dedim 5 sendir millet yatmış da ben 5 aydır mı çalışmamışım dedim. Öyle deyince sesini aynen. Millet 5 senedir millet burada yatmış ben 5 aydır çalışmadımsa kabul ediyorum dedim ve o zaman için şu an var mı bilmiyorum? 70 verip merkeze çekiyoları70 verin hocam dedim, 70 verin merkeze çekin beni dedim. Benim de öğretmenliğimin üçüncü yılı daha. 2,5 yıl yani 2 yılı yeni bitiyordu.

Ama mesela genel anlamda söyleyecek olursak ders denetimi normalde o zaman öğretmenlerimiz üzerinde çok fazla olumsuz bir etkiye sahip bir şey değil. Yani denetim olmalı diyorsunuz.

Denetim bakın olmalı.

Denetim mutlaka olmalı.

Denetim yapmış olmak, gidelim de onlara korku salalım, puan vereceğiz diye korkutalım hani biz çocuklara yaparız bak. Notunu keserim, yok işte bilmem ne yaparım. Öyle değil. Denetim yaptığın zaman.

Daha rehberliğe yönelik.

Kâğıdı, kalemi değil de orda karşıdaki çocuğu, bireyi düşünerek denetim yapılsın. Benim istediğim o. Ha gerisi önemli değil. Çünkü sonuçta kağıtları artık şu anda zaten hiç kimse oturup kâğıt ben çarşaf plân yapmış insanım, oturup kendi kendime yapmış insanım. Yani 23. yılım çünkü. Ama şimdi uğraşmıyorum internette bir sürü var, kâğıt derdini düşünmesin bence. Ben öyle düşünüyorum ben.

3. Artık ders denetimi yapılmıyor biliyorsunuz. Peki bu, okullarda bir boşluk oluşturdu mu?

Yani.

Yani bir zaafiyete neden oldu mu? Olduysa nasıl? Yani eğitim müfettişlerimizin derslere girmemesi, bu denetimi yapmamları.

Yan şu olmuştur yani yıllık plânlama, zümreymiş, şuymuş, buymuş yapılmasında sıkıntı yok. Ama günlük plânlama yapılacaksa ya da işte ne bileyim doldurulacak ufak tefek kâğıt varsa, ya da ne bileyim form morm varsa onlarda indirgenmeye gidilmiştir. Neden? Çünkü kontrol edilmeyeceği için doldurmamış olabilir insanlar. Ha ya yararlılığına inanılmamış kâğıtlar doldurulmamış olunabilir. O zamanlar öyle.

Bu zaten şu anlama gelmiyor: Mesela denetim tamamıyla kaldırılmadı aslında. Sadece maarif müfettişlerinin derslere girmeleri kaldırıldı. Bunun yerine okul müdürleri öğretmenleri denetleyecek, maarif müfettişleri de okul müdürlerini aslında denetleyecek. Peki o zaman okul müdürleri bu görevi yerine getiriyorlar mı?

Okul müdürleri evet sınıflara giriyorlar. Yani sınıfı kontrol ediyor, plânın var mı? Yok mu? Ona bakıyor, bakmıyor değil. Ama şimdi orda şu vardır okul müdürlerinin istediği formlar şeyler daha az. Şey olarak düşünürsen. Onlar da eksiklikler ölçmüş. Bana göre eksi midir? Değildir. Yani öğretmen, sınıf içinde yapması gereken işi yapıyorsa zaten sıkıntı değil, kâğıt doldurmak

çok da önemli değil. Hani mesela bunun tartışmasını daha önce yaptık. Bu işte performans değerlendirme ölçekleri, bilmem ne ölçekleri çıktığı zaman ben çok fazla doldurma taraftarı değildim. Çünkü neden? Hani çocuk sene başında bir tane dolduruyorsun, ortada bir tane işte falan filan. Çocuk günlük değişir. Yani biz, ben ilkökul öğretmenim olduğum için onlar günlük değişiyor. Hani onlar sonra zaten temaya göre yaptılar, bilmem neye göre yaptılar yani biliyorsunuz. Onlar da çok fazla şey değil. Yani onlar olsun olmasın çok da etki değil. Ama evet müdürlerin giriyorlar yani teftiş amaçlı mı giriyorlar artık ne amaçlı giriyor? Bilmiyorum. Girip ders dinliyorlar ama yani teftiş yapıyorlardı herhalde.

4. Peki sizce öğretmen denetimi nasıl olmalı?

Yani öğretmen denetimi diyorum ya başından beri aynı şeyi söylüyorum yani denetim yapacak insan bir kere gerçekten öğretmenlik yapmış olan insan olmalı. Yani bizim için bizim içerimizde, karşımızda kâğıt evet kâğıtlar kâğıt derken hani bu yıllık plânmış, günlük plânmış yapılacak işte o tarz yapılacak doldurulması gereken evraklar elbette ki olacak. Çünkü o senin plânlamandır, yapmak zorundayız. Onu sene başından sene sonuna plânlamazsak o hani ne denir ona klavuzun olmayınca

Yürümez.

Bir şekilde yürümez. Bunun kontrolünde değil onlar ikinci plânda olmalı bana göre önce çocuk yani 3. sınıf ben bu sene 4. sınıfım mesela. 4. sınıfta verilecek kazanımlar nedir? Sosyal bilgilerde, matematikte, fende neyse işte derse girdin. Benim kazanımlarım ne? Bu öğretmen atıyorum martta geldiyse bana marta kadar vermesi gereken matematikte kazanımı neymiş? Vermiş mi? Vermemiş mi? Çocuklar bu sınıfta mutlu mu? Değil mi? Hani o da değil işte kazanım da değil. Çocuk mutsuzsa öğretmen kazanımı vermiştir ama çocuk mutsuzdur. Sonuç itibarıyla ilkökul benim bahsettiğim şey ilkökul. İlkokul çocuğu mutsuz olarak hayatını devam ettirirse ne olacak? Mutsuz olacaktır yani. Hayat boyunca mutsuz olacak ve sonrasında da bunlar bizim hayatımızda bi şekilde yer alacak. Yönetici olarak, iş veren olarak, bir anne, baba olarak yer alacak. O yüzden hani denetim evet evraklar elbet olsun ama öncelik çocukta ve öğretmenin iletişimde olmalı bana göre, ben öyle düşünüyorum. Hep öyle düşündüğüm için de ben öyle cevap

Nasıl ölçecek peki?

Nasıl ölçecek? Aslında fark ediliyor. Yani sınıfa girdiğin zaman bir çocuğun yüzü gülüyorsa bu sınıf iyi bir sınıftır. Hani şöyle düşünürsünüz: Mesela benim sınıfımda var. Bugün yaptığım problemi yaparken daha 4 işlem probleminde sıkıntı yaşadığım öğrencim var. Ama çocuğumun kapasitesi o. Öldüreyim mi çocuğu yapabileceğim bir şey yok. Çocuğun kapasitesi o. Yani daha hâlâ 2 basamaklıyla tek basamaklıya çarpabiliyor, yapabileceğim bir şey yok ama onu kavradı en azından onu biliyor. Yani bu kapasite bu. Ne bileyim işte 3 basamaklıyla tek basamaklıya bölebiliyor matematik problemi çözerken bunu yaşadım. 2 basamaklıları çarparken sıkılıyor. Ama çocuğumu naapıyorum? Ama mutlu, okula gelirken ayakları geri gitmiyor, derse sınıfa girmek istiyor, bizimle ders yapmak istiyor önemli olan. Ha bu nasıl çözülür? İşte sınav sisteminin en kötüsü de o ya zaten. Sınav sistemi sınav yapıyoruz. Sınavı yapınca o çocuk 3 basamaklıyla 2 basamaklıyla çarpıyoruz biz 4. sınıftayız tabii ki matematikte zayıf olacak. Ama ne yapıyorum ben? Onun yapabileceğini de koyuyorum oraya onu yapıyor mutlu oluyor. Bunu görebilir bir öğretmen görebilir, yani işini bilen insan. Ha tabii illa ki bir ölçek koyacaksak konur. Ona göre düzenek hazırlarsın matematikte yani atıyorum işte 4. sınıfa denetime gireceksen matematikten kazanımlar bellidir düzenek hazırlarsın ona göre sorarsın çocuklara ne olacak sanki. Çok da zor bir şey değil yani. Hani yapılabilir bunlar, neler uyduruldu şimdiye kadar yani sonuçta.

5. Ders denetimleri mutlaka yapılmalıdır, olmalıdır dedik ya. Peki o zaman maarif müfettişlerimiz bu işi yapmalı mı?

Ya maarif müfettişlerini ya şimdi şöyle söyleyim bazı insanlar hani sadece işte evet öğretmene korku salıyım, öğretmeni koruktayım diye bu işi yapıyor bu tarz istemiyorum yani. Eve yapsınlar maarif müfettişi yapsın fark etmez kim yaparsa yapsın.

Okul müdürleri bu işi yapıyor mu? Ya da başka kim yapabilir?

Bakan şöyle söyleyim: Bu konuda şunu söyleyim ben şimdiye kadar bu maarif müfettişlerinden en çok çekmiş insanlardan biriyimdir. Yine bir 15 – 20 yıl önce aynı şey yaşadık. 98 ya da 99 olması lazım. 28 şubat sonrası. Ben başörtülü bir öğretmenim. Onun açığız sıkıntı yok. Derse giriyoruz, çıkıyoruz. Müfettişlerden biri geldi sınıfa 1. sınıfım o sene. Ben idarecilik yapıyorum aynı zamanda 1. sınıf. 1. sınıfı ben alıyorum 4 tane öğretmeniz. İkiyi birine 2- 3 birine, 4 ü birine, 5 i birine veriyorum. 4 tane sınıf var neyse işte. 1. sınıfı da hep ben alıyorum idareci olduğum hâlde. Çünkü güvenemiyorum. 1. sınıfta temeli koyayım inanın 5 sene 1. sınıf okuttum mecburen. Sınıfa giriyor müfettiş kapalı olduğumu bilerek geldi zaten. Sıkıntılı birisi. Soru şu çocuklara: Siz hiç şarkı öğrendiniz mi? Hayır ben evet kapalıyım, şarkı söylemeyi bilmiyorum sorduğu soru bu. Tabii ki öğrendik. Hangisini öğrendiniz? Tabii çocuklar söylüyorlar. Soru şu: Hiç Atatürk'le ilgili şarkı öğrendiniz mi? Hani ben Atatürk düşmanım. Kapalıyım ya? Baş örtülüyüz ya? O dönem 28 şubat sonrası zaten bunu çok yaşadık. Dedim ki hocam dedim lütfen dedim bu polemige girmeyin. Ben öğretmenim burada dedim. Karşınızdaki 5 – 6 yaşındaki çocuk. Yok dedi

polemik falan yok dedi, soruyorum dedi işte. Müzik dedi yaptın mı? Yapmadın mı? İyi ondan sonra adamın kendi sorusu şu: Biliyorsunuz sınıf tahtalarının üzerinde bir Atatürk Köşesi vardır. Bayrağı göstererek şu bayrak ne dedi? Soru bu. Şu bayrak ne dedi elini uzatarak? İnanın 1. sınıf çocuğu kalktı ayağa öğretmenim dedi elinizi uzatarak şu bayrak diyemezsiniz, o bizim bayrağımız dedi. Bizim bayrağımız deyince yanlış söyledin, bilemedin dedi. Çocukların hepsi dönüp bana baktı. Bu ne demek istiyor, neden böyle söylüyor diye? Ne bayrağı hocam dedim ben de? Ben de merak ettim şimdi ne söylüyor? Hocam dedi Türk Bayrağı diyeceksiniz dedi. O bir Türk Bayrağı dedi. Hocam öür dilerim dedim İngiltere'de ya da Amerika'da yaşamıyoruz, biz Türkiye'de yaşıyoruz, Türk Bayrağı diye bunu nitelemek nasıl? Bu bizim bayrağımızdır dedim. Tartıştık tabii ki. Tabii biliyor hani şey olarak sonra çocukların önünde tartışmadım tabii ki. Sonrasında işte ben idarecilik de yaptığım için işte idari teftişini yapıyor, işte şöyledir, böyledir. Hocam dedim bakın kusura bakmayın dedim. Siz herhalde yanlış gelmişsiniz. Yanlı geldiğiniz için de hep bir şeyler bulmaya çalışıyorsunuz.

Yani şöyle diyebileceğiz o zaman? İnsanlar öğretmeni tanımadan

Olmuyor tabii. İşte bunlar olmuyor. Yani yanlış. Niçin öyle konuşuyorsun, hocam dedim bakın? Bayrak dedik Türk Bayrağı diyeceksin dedi, müzik biliyor musun hani diye. Çocuğuma matematik sormadın dedim. Türkçe okuyabiliyor mu diye bakmadı çocuklara, 1. sınıf çocuğuna. Nisan sonuydu nerdeyse. Okuma yazmalarına bakmadınız dedim müzik sordunuz dedim. Ben dedim Atatürk düşmanı bir insan değilim. Ben Atatürk'ün öğretmeni buraya dedim. Gelmiş dedim. Sen bana bunu soruyorsun? Dedim. Ondan sonra işte benim dedim idari teftişini yapıyorsun dedim ilk baktığı bayrak nerde? İlk baktığı, bayrağı ben nereye koymuşum? Nasıl koymuşum? Yani. Muhafaza. Bakın dedim ben üniversiteden ilk onda derece olarak mezun oldum. İlk stajyerliğimde 1. Sınıfı okuttum. Bu da benim dördüncü 1. sınıfım. Öğretmenliği hani hâşa çok iyi yapıyorum demiyorum ama yapıyorum. Ama dedim siz böyle gelirsiniz dedim bizi sindireceğinizi zannediyorsanız daha çok biliyorum dedim. E işte hocam ben öyle bir şey söylemek istemedim falan filandır filandır filandır. Neyse gitti. Burada demek istediğim şu: Yanlı insanlar olmayacak yani o a sendikası

Ön yargılı

Bu b sendikası ya da bu kapalı, bu açık ya da ne biliyim işte, o şuradan, bu buradan, bu Kürt, bu Laz, bu Çerkez hayır abi. Herkes öğretmen gözüyle gireceksin, bakacaksın.

O zaman şöyle diyelim yani yine aynı sorulara gelecek. O zaman okul müdürleri

Okul müdürleri de aynı. Fark etmiyor. Okul müdürlerinde de olay aynı. Yani sevdiğin öğretmeni seviyordun, ona zaten sınıfına da girmez, puan da puanını da 100 diye çakar yani öyle söyleyim. Öbürkünde de sevmiyordun, ne dersini dinlemişti, dinlese de zaten yanlış dinlemişti, bak şurada şunu yaptı, bak burada bunu yaptı. Yok bu o şekilde olmuyor yani.

Peki başka bir alternatif olabilir mi?

Alternatif yok. Türkiye'de zaten sistem olarak çok zor. Denetim olarak baktığınız zaman

Müfettişler de yapabilir bunu. Okul müdürleri de yapabilir ama

Yapabilir ama işte yanlış olmadan her ikisi de yapabilir. Fark etmez. Demek istediğim hani ben şimdiye kadar bir sürü okul müdürüyle de çalıştım. Hiç biriyle çatışmadım. Ha maarif müfettişleriyle de çatışmalarımı anlatıyorum ama sonrasında benim haklı olduğumu onlar da gördü. Ben her altı yılda bir derecemi almış bir insanım. Yani hiç bir zaman sıkıntıyı yaşamamışımdır. Ben 18 – 17 – 18 yıllukken birin dördüne düşmüş insanım. Yani orda bir sıkıntım yok. Olay o değil ama ben çok yaşadım yanlış insanlarla ve yanlış insanlarla hep şeye girdim. Yanlı olmamasını istiyorum yani her konuda. Mesela diyorum ya stajyerken 1.sınıf okutuyorum aralık ayında geldi bu çocuk aşağıya doğru yazıyormuş, onun el göz koordinasyonu oluşmamış ben çok iyi biliyorum. Bana söylediği şu: Hocam! Bunlar ne? Bu ne biçim? Hep eğri yazıyor. Hocam dedim. Herhalde dedim sizin dedim bunda bir bilginiz yok. El göz koordinasyonu yok. Çocuk inci gibi yazıyor ama çizgi üzerine yazmıyor. Aralık ayındayız daha. Ben onu mayısta okuldan gönderdiğimde 1. sınıf çocuğu benden daha güzel yazısı vardı. Yani demek istediğim sadece bilmeden inanın bilmeden de girenler oluyor yani. Sınıf öğretmeni olmayıp mesela maarif müfettişi oluydu ama sınıf öğretmeni değil. Adam işte matematik öğretmeni, beden eğitimi öğretmeni sınava girmiş kazanmış maarif müfettişi olmuş. Onlar da var. Ha ben onlarla da mücadele ettim. Yani burada demek istediği maarif müfettişi sen matematik öğretmenine mesela matematik öğretmenimize 2 – 3 yıl önce burada matematiğin m sinden anlamayan bir tane müfettiş teftiş etti. Olmaz abi! Olmaz. İngilizce Öğretmeni İngilizce'yi hiç anlamıyor e sen İngilizce Öğretmeni'ni teftiş ediyorsun. Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu. Yani demek istediğim müfettişler bu teftişleri yaparken eğer yapacaksa yani matematik öğretmenini teftiş edecekse veya sınıf öğretmeni matematik öğretmenidir. Sınıf öğretmenini teftiş edecekse nasıl bir sınıf öğretmeni olunur? Hangi derslere girer? Hangi dersi yapıyorsunuz diye bana sordu ya müfettiş sınıf öğretmeni. Hangi dersler var 4. sınıfta? Diye. Bu olur mu? Bu beni teftiş edecek, bana puan verecek, neye puan verecek? Bunu tartış ben puanında değilim versin vermesin. Ama ya puan verdiği

zaman insanlar zannediyor ki mesela bizim bundan önceki teftişte yaşadığımız öğretmen arkadaşım ağlaya ağlaya kadının canı çıktı. Hiçbir şey yok ufacak bir şeye takmış yok şöyle olmayacak hocam, yok böyle olmayacak anasınıfını öğretmenimiz. Kadın ağlamaktan nasıl var ya gözleri davul gibi şişti. Yani bu iyi bir şey midir? Yani bu iyi bir şey midir? Yani demek istediğim müfettiş de olsa, okul müdür de olsa

Yani fark etmez.

Teftiş edecekse gözünü kapatacak bu işte atıyorum a öğretmeni, bu b öğretmeni değil, bu o sınıfın öğretmeni, bu sınıfın sahibi diye girecek, ne var, ne yok bakacak, çıkacak. Çünkü bunu yaşadığım için söylüyorum. Eğer yeniden teftişler geri dönecekse bu şekilde dönsün.

Dönmeli mi? Peki.

Ya aslında dönmeli mi? Hayır. Bana bir artısı olmadı hiçbir zaman.

Şu bir sene ne gösterdi bize?

Ben hiç değişmedim ki. Ben şimdi bakın şöyle söyleyim

Ya zaten amacımız öğretmenlerimizin performansına etkileri. Yani olumlu yada olumsuz. Hani önceki sonraki.

Hiçbir etkisi yok sana söyleyim. Müfettiş olsa da ben çalışıyorum olmasa da. Müfettiş geldi diye ben çalışmıyorum. Müfettiş gelecek diye de çalışmıyorum. Sadece ne olabilir? Dediğim gibi işte evraklarda belki sıkıntı yaşanabilir.

Rehberlik bazında biraz daha fazla yardımcı olunabilir. Ya da

Yani işte dediğim gibi hani müfettiş gelecek diye bazı şeyleri hani nasıl söyleyim? Belki teyakkuzdamu durursun? Hani o tarz bir şey oluyor ya

Ama ben yine de işimi yapıyorum diyorsunuz.

Ama sonuç itibarıyla

Çok da fazla bir etkisi olmadı.

Benim için diyorum ya bana benim için önemli olan çocuklar, sınıf önemli. Gerisi çok da önemli değil. Hani ne derler onu çocukları yani bizim mesela sınıfım ben vicdan dedim ya benim vicdanım yoksa gerisi çok da önemli değil. Hani demek istediğim bu kadar.

KATILIMCI 3

Hocam tez çalışmam maarif müfettişlerinin ders denetimi yaptıkları dönem ile yapmadıkları arasında öğretmen performansını etkileme düzeylerini araştırmak.

1.Sizce ders denetimi faydalı bir şey miydi?

Değildi, yani ders denetimi yapılmıyor. Ders denetimi adı altında yapılan şey ders denetimi değildi. eksik bulma. Hiç bir zaman gelip de dersi denetleyen denetmen görmedim bu zamana kadar. Dosyaları çıkar...Evrak denetçiliği vardı. Ders denetimi yoktu.

Buradaki amaç ... şey sizin performansınızı artırıcı bir etkisi var mıydı?

Hiçte etkisi yoktu.

Moral ve motivasyonunuzu artırıcı faydası var mıydı?

Tam tersi moral ve motivasyonu bozucu, zararı vardı bence.

Peki öğrenciler etkileniyor muydu? Ders denetimi yapıldığı zamanlarda?

İster istemez sınıfa giren farklı bir kişiye çocuk kendini objektif gösteremez. Şansı yok ki. Olduğu gibi davranıyorlardı zaten. Birde gelen müfettişin çocuklara yaklaşımı da çok önemli. Çünkü bizim gibi değiller. Öğretmenlikten uzak kalmış insanlar. Çocuklar otomatik olarak onların sınıfa girmesi ile birlikte yabancı bir kişi olarak davranış değişimi gösteriyorlardı zaten. Birde birkaç soru sorarak derse başlamakla çocuk kendini kapatıyor. Stres başlıyor. Ve ya sorulan bir-iki soru şans eseri bir iki çocuğa denk gelebiliyor. O sizin başarısızlığınız gibi gösteriliyor. Tesadüfen bir soru sordu bilmeyen bir çocuğa denk geldi, iki soru sordu iki tane alınmayan cevap performansınızı sıfır olarak düşünüyorlar. Evrak denetimi ağırlıklıydı zaten, öğrencilerle çok ilgili denetim yapılmadı. Derslerdeki başarılarla ilgili daha çok evrak denetimleri vardı. Dosyaları getir, sınıf defterini getir

Kağıt üzerinden rehberlik ya da denetim yapıldı.

Aynen, kağıt üzerinden yapıldı.

2.O zaman moral ve motivasyonu artırıcı bir etkisi olmadıysa olumsuz olarak ne diyebiliriz, o zaman motivasyonunuzu düşürüyor muydu?

Motivasyonum düştü. Yani ben kendi adıma söyleyim okuttuğum en başarılı sınıflardan birinde o denetimlerde okuldaki en düşük notu alanlardan biriyi. İtiraz da etmedim. Düşünün Düzce'nin belki gelmiş geçmiş en iyi sınıflarında biriydi okulun en düşük teftiş notunu ben aldım. Nasıl bir denetimse? Sizin rahatınızdan bile rahatsız olan müfettişler vardı. Niye bu kadar rahatsız diye.

Ama bu sizin performansınızı bence etkilemez.

Yok çok etkilemedi. Ben çok takmadığım için... Taksam etkile insanı. Not için çalışmadım. Müfettişlerin verdiği not için çalışan bir öğretmen etkilenebilir ama.

3.Peki şu an denetimler yapılmıyor. Yaklaşık iki yıla döndü. Sizce okullarda bir boşluk meydana geldi mi?

Ben ona inanmıyorum. Bu sistem daha iyi geliyor bana. Neden? Kişiyi endeksli çalışmıyorsunuz. Yani kendinizi rahat, mutlu hissediyorsunuz. Kendiniz başarınızı kendiniz ölçüyorsunuz zaten.

Ya da zafiyete neden oldu mu? Nasıl olsa denetlenmiyoruz, nasıl olsa rehberlik yapılmıyor?

Genel öğretmen kanısını bilmiyorum.

Hayır hayır ben size soruyorum.

Ben bu sistemin daha iyi olduğuna inanıyorum. Kendi kendinizi sorgulayabiliyorsunuz. Stresiniz yok çünkü çok iyi olumsuz bir teftişle karşılaşma diye bir risk taşıyorsunuz. Daha mutlu bir sistem.

Performans, moral ve motivasyon sorularımızın özü. Peki öğretim etkilendi mi? Maarif müfettişlerini ders denetimi yapmalarını öğretim programları boyutunda, öğretim programlarımız olumsuz ya da olumlu bir etkiye sahip oldu mu? Eğitim programları, müfredat olarak düşündüğümüz zaman?

Olumsuz etkilerini ben görmedim.

Olumlu da söyleyebilirsiniz hocam.

Gözle görülebilir olumlu da bir netice çıkaramıyorsunuz. Çünkü, neden? programlar zaten önünüzde var. Öğrenmek isteyen veya kendini geliştirmek isteyen kişi kendi kendini geliştiriyor yani.

Hani hep şey dendi ya evrak boyutunda zaman kaybıydı, emek kaybıydı.

Ama biz şimdi daha fazla kafamız rahat gibi.

Maarif müfettişlerimiz geldi ama bu işi okul idarelerine bıraktılar. Okul idareleri de size. Peki okul idareleri bu işi yapabiliyorlar mı? Maarif müfettişlerimiz dönemi mi iyi? Okul idareleri mi iyi?

Şu anı soruyorum.

Şu anki sistem daha mantıklı geliyor. Daha verimli olduğunu düşünüyorum.

4.Daha verimli olduğunu düşünüyorsunuz peki. sizin bunların haricinde, konuştuklarımızın dışında, şöyle de olabilir, şöyle olmalı dediğiniz farklı önerileriniz var mı hocam?

Denetimle ilgili mi?

Denetimle ilgili.

Ben şey istiyorum. Sene başı seminerlerde zümrelerde ilgili konuşurken bu seminer ve zümrelerle ayrılan zaman iyi değerlendirilebilir. Bir araya gelinebilir, genel toplantı yapılabilir, eğitimdeki temel sorunlar yatırılıp bu bir aylık süre aslında çok iyi değerlendirilebilir. Yani bir de öğretmenlerin sorunları ne? Müfettişlerin beklentileri ne? Özgüven açısından özgüven korunursa aradaki bakış açısı kalksa çok daha rahat edeceğiz. Yani bence müfettişler öğretmenlerin açığını, eksikliğini bulmaktan ziyade onları geliştirmeni yollarına baksınlar.

Zaten asıl amaç denetimde rehberliği sağlamak. Sonrasında...

Önyargısız gelsinler. Önyargıya gerek yok bence. Kendileri empati kursunlar. Kendilerini bizim yerimize, biz de onların yerine koyalım. Ortak noktada buluşuruz yani. Seminer dönemlerinde işte o yenilikler, bilgilendirme işi yapılabilir. Ama bir konferans havasında, denetim havasında değil. Gerek yok.

5.Daha paylaşımcı ya da daha süreç odaklı diyebilir miyiz? Eklemek istediğiniz bir şey varsa ekleyebiliriz.

Öğretmenlerin ders işleme yöntem ve tekniklerine çok müdahale edilmemeli. Öğretmen yakaladığı fırsatı en iyi şekilde değerlendirebilmesi lazım. Müfettişinde bilmesi gereken fırsat eğitimi. Öğretmen o anda sınıfta neyi yakalayabiliyorsa programın üstünde olabilir. Niye dışına çıktın düşüncesinden de çıkmamız lazım. Çocuklar yakalayabiliyorsa yakalasınlar. Bu konuda da biraz sıkıntı var. Bunu aşmak lazım. Bu da önemli bir konu aslında. Yani çok moda mod programa bağlı olmaktan ziyade öğretmen kendi esnekliğini yapabilmeli ve endişe duymamalı. Yani ben programın şurasına çıktım içindeyim kaygısını atması lazım. Bunu da müfettişlerin bilmesi lazım.

Zaten şu an müfettişler derslere gelmediği için sıkıntı yok gibi görünüyor.

KATILIMCI 4

1.Maarif müfettişlerimin ders denetimini yaptıkları dönemde faydaları nelerdi?

Ya şimdi tabi daha önceki yıllara bakacak olursak bir hazırlıklı olma durumumuz vardı, onların geleceğini biliyorduk gerçeği söylemek gerekirse. Ne yapılması gerektiğini daha önceden bize bildiriyorlardı. İşte bir kere rehberlik amaçlı geliyorlardı. Rehberlikten sonra diyorlardı ki biz sizden şunları şunları istiyecem, hazırlayın diyorlardı mesela. Ben de dediğiniz gibi eksiklerim mutlaka çoktur. Ama elimden geldiğince onların daha iyisini nasıl yapabilirim? Arkadaşlarım da genellikle diyalog hâlindeydik, okulda öğretmen arkadaşlarımın yakınlığını hiç şey yapamam yani yadsıyamam. Allah razı olsun çoğu şeyleri birbirimizle paylaşarak yaptık bu işlerde. Benim bir faydam varsa müzikten anlıyorsam müzik dersine girmişimdir, resimden anlıyorsam resim yapmışımdır, sınıfta öğrencilerle falan dialog kurmaya çalışmışımdır.

Yani daha mı hazırlıklı oluyorduk diyorsunuz?

Bence daha hazırlıklı oluyorduk. Şimdi müdür bey de belli şeyler denetimler falan yapabiliyor. Müfettişin olduğu dönemde rehberlik amaçlı gelmeleri hoştu; ben onu kabul ediyordum. Hani o bir saatlik ders süresinde gözlemlerini kabul etmiyorum, o yeterli değildi bence. Hani o anda öğretmenin, öğrencinin psikolojisi nasılsa o yansıyor belki müfettişe ama ben o bir saatlik süreyi, o değerlendirme sürecini yeterli görmüyorum. Ama bence bir denetim şart.

Performansınız artıyor muydu? Öğretmen performansını artırıcı bir etki yapıyor muydu?

Benim için öyle bir şey yok. Ben velilerle, öğrencilerle dialoglarla ...

Şimdi de aynıydım, o zaman da aynıymı diyorsunuz?

Benim için hiçbir şey değişmedi. Hatta böyle hani özgür olduğumu düşündükçe daha çok şeyler yapabilir miyim? Diyorum mesela. Benim şimdi bir zorunluluğum yok veli görüşmeleri yapıyorum, hala da giderim mesela. Bütün öğrencilerimin ailesini tanırım. Nerde otururlar, ne sıkıntıları var bilirim. Dialog kurduğum için velilerle de herhangi bir şeyimiz olmaz. Bir yan yani kötü tarafını görmedim. Ama arkadaşlarım bekâr olduğum için nasıl gidiyorsun başkalarının evine? Ben yine onlarla da hani o diyalogu koparmadan bu işleri yapmaya çalıştım yıllarca. Onlar da beni iyi tanıdıkları için neyi, niçin yaptığımı bildikleri için kendimi ifade etmem kolay oluyor veliye de.

Peki müfettişlerin derslere girdikleri için öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir sizce? Olumu da olabilir olumsuz da olabilir.

Ya da öğrenciler bunu hissediyorlar mıydı?

Hissediyorlardı tabi zaten söylüyorsunuz mecburen. Diyorsun ki müfettiş gelecek, dürüstçe söylemek gerekirse. Bütün veliler daha önceden de haberli oluyor falan hani müfettişin geleceğinden. Öğrenci de veli de biliyor yani. Sınıfta istiyorsun ki hep daha iyisi ortaya çıksın.

Hani onu hissedip olumlu ya da olumsuz motivasyon konusunda öğrenci üzerinde bir etkisi oluyor muydu? Ya da öğrenci öğrenci...

Günlük zaten haber veriyorsun tabi müfettiş gelecek, sen şöyle davran, böyle davran demiyorsun da günlük belki bir etkisi olabilir, sonrası yok, öncesi de yok bence.

O anlık

On anlık. Çok iyi öğrenci hani seni çok seviyorsa belki daha öne çıkıyor. O anda güzel şeyler söylemesini bekliyorsun müfettişin yanında ama müfettiş de beni çok da şey yapmadı yani.

2.Peki olumsuz etkileri nelerdi? Ders denetimlerinin genele baktığımızda ya da meslektaşlarınıza baktığımızda olumsuz etkileri nelerdi? Öğretmenlerimiz üzerinde olumsuz etkileri nelerdi?

Olumsuz etkileri nelerdi biliyor musun? Bence sanki hiç öğretmen olmamış gibi davrananlar da var yani. Her şeyi dört dörtlük yapamaz bir insan. Kusurlu taraflarımız da var yani. Bunu dört dörtlük göstermeye çalışmanın da mantığı yok. Benim yeteneklerimin olduğu konular farklıdır, hani diğer başka bir öğretmen arkadaşımın farklıdır. Herkesten aynı şeyi beklemek de zor anlatabiliyor muyum? Ben sınıf öğretmenliği mezunu olmadığım için Allah günah yazmasın ama Rabbim bütün özellikleri bana vermiş öğretmen olmak için. Yani çocukları sevmem başlangıçtaki sebep oldu zaten öğretmenliği yapmak için, müziği çok seviyorum ben müzik derslerinde müzik yaparım, resim dersinde resim yaparım. Hani sadece öğretmenlik değil şeyim sosyal etkinliklerin de yapılmasını isterim çocuklarla, ön ayak da olurum onlara. Hani buraya geldiğim yıldan beri birinci sınıfsam senenin sonunda mutlaka okuma bayramı yapmaya çalışırım. Şimdi bunlar hiç önemsenmiyor bitti bu okullarda, yapılmıyor deyim daha doğrusu. Bu benim performansımı da düşürdü anlamında değil. İster başarılı bulsunlar, ister başarısız bulsunlar ben çocuklarıma karşı ne verebiliyorum? Çünkü onun emeğini de karşılığını da gördüm. Öğrencilerim yıllar sonra beni arayıp bulduklarında işte hani benim hakkımda güzel düşündüklerini gördüğümde diyorum ki ben doğrusunu yapmışım.

Mahsulü gördüğünüz zaman uzun yıllar sonra

Öğrencilerim geldiğinde ben rahatlıkla yüzlerine bakabilecek kadar güveniyorum onlara. İlla herkes doktor olacak, mühendis olacak bir kavramında yok. Bu çevrenin belli bir şeyi var, alabileceği kadar bir potansiyeli var onu nereye kadar çıkartabiliriz onun derdindeyiz. Daha iyisini yapabilecek çocuğun önünü açabilmek fırsatı veriyoruz mesela. Yapamayacak bir çocuk var mesela onun neye göre yeteneği varsa, müzik olabilir, beden eğitimi dersi olabilir onları daha çok bu konularda yönlendirmeye çalışıyorsun. Yani anladım artık eğitimle öğretimin farklı bir şey olduğunu.

Tabii ki önceliğiniz

Bu okulda eğitim daha önemli bence. Çocuk istiyorsa başarıyor zaten onu gördüm.

3.Peki hocam ders denetimlerine gelinmiyor artık. Okullarda öğretmenlerimiz arasında bir zafiyet ya da bir boşluk var mı?

Öğretmenler açısından

Yani kendiniz olarak değil genel olarak

Tabii ki rahatlık var yani. Müdürün mesela seni biliyor olması rahatlığı da var. Zaten müdür sürekli takip altında aslında, kim ne kadar çalışır, ne yapar. Müdür yardımcısı var okulda onu denetleyebilecek insan var. Küçükük bir şeyde de bakıyorum hemen uyarı veriyor yani. Müfettişe belki gerek de yok.

Öğretim boyutu etkilendi mi? Yani gelmemelerinde. Ders denetimi yapıyorlardı ya da müfredatta verilen verilmeyen. Ya da işte atıyorum birinci sınıfları okutuyorsanız ne yapıyorlardı? Öğrenciye bir sıra okutuyorlardı, dikte yaptırıyorlardı gibi.

Bunlar artık olmuyor. Öğretim boyutunda bir etki oldu mu sizce?

Öğretim boyutunda sanmıyorum. Ben şimdi mesela dediğiniz gibi benim sınıfımda 20 tane öğrenci var zaten biliyorum. 20 tane öğrenciden 4 tanesi zorlanan öğrenci. Hani onların okuyamadığını zaten ben biliyorum. Müfettiş gelse ne yapıyor, okuma yarışmaları yapıyorum ben şimdi birinci sınıf öğrencisi mesele okuyacağı sayı 25 en fazla mesela ben onu biliyorum. 25 in üzerine çıkan bir çocuk daha performanslı, yüksek bir çocuk. Zaten sen onu değerlendirirsin çocuklar açısından yaptığım için. Şu vicdan sana yanlış yaptırmıyor. Asıl oraya soruyorsun. Yani ben bunu yaptım ama çocuk ne kadar aldığını sana gösteriyor. Okuyamayan öğrencim vardı. Mesela Cuma günü ben bunun dönütünü aldım. O kadar üzülüyordum ki gece rüyalarım giriyordu. Bu çocuğum ne olacak, anne çaba gösteriyor, aile iyi bir aile, çocuklar için maddi bütün imkanlarını sermiş ama çocuk alamıyor bazı şeyleri. Cuma günü gördüm. İlk defa yazı yazabildiğini, kelimeleri yazabildiğini gördüm bu beni mutlu etti işte.

Hocam siz idealist bir öğretmensiniz. Biz geneli düşündüğümüz zaman ya da okul ortamını düşündüğümüz zaman hani değerlendiriyoruz ya. O açıdan bir boşluk bir zafiyet oluşturdu mu? Ya da az önce dediğiniz gibi idareniz o işi yapıyor mu?

Yapıyor bence yapıyor. İdareler yapıyorlar. Güvenmek lazım insanlara.

Evet diğer sorumuz bu. Okul müdürlerimiz bu işi yapıyor mu?

Yapıyorlar. Ben Tanju Bey'den o yönden şeyim yok yani. Ayşe Hanım da öyle. 5 dakika teneffüs dışında sıkıntı olduğunda hemen uyarırlar yani. Ben çıkmıyorum teneffüslere. O konuda benim sıkıntım yok da yani, şey yaparlar arkadaşlar derslerimize girelim, ihmal etmeyelim herkes 5 dakika olsa günde şu kadar olur, bir şeyden çalmayalım diye uyarılarda bulunuyorlar.

Yani yapıyor. Burda bir sıkıntı olmuyor

5.Peki ders denetimlerine gerek var mı?

Kazanımlarla ilgili daha önceki yıllarda hiç bu kadar baskı görmemişim. Ama ben şimdi bunun yapılması gerektiğini öğrendim. Önceki yıllarda gereksiz bulurdum, müdür bu konuda bizi daha çok şey yaptı yani. Önceden kazanımlara çok değer verilmezdi. Ben çocuğu daha değerlendirebildiğimi gördüm kazanımlara değer verince. Galiba bu da yapılması gerekiyormuş gerçekten. Not verirken bunları da göz ardı etmişim dediğim zamanlar da oldu yani.

Yani o zaman gerek var. Burada o çıkıyor. Denetim şart.

Var bence. Hatta müdür açısından bu denetimlerin kesinlikle yapılması şart. Öyle boş boş bırakılmamalı.

Asul almamız gereken buydu.

İnsanız zafiyetlerimiz var. Ben sınıfımda özgürüm her şeyi yaparım demiyeceksin.

Denetim mutlaka şart.

Her zaman şart. Her zaman şart. İnsanın da zaman zaman kendini de muhasebeye alması gerekmiyor mu?

Tabii. Peki eskiye geri dönülmeli mi? Böyle iyi mi? Ya da farklı bir şey olabilir mi?

Ben zaten denetim sistemimizi hiç beğenmiyorum. Mesleğe başladığım ilk yıllarda Urfa'daydım ben. O zaman 8 yıllık eğitime zorladılar bizi. Başka siyasi amaçları da olabilir ama onun farkında değildim ben. Hani bizim müdürlerimiz dediler ki illa ki yapılacak bu. İşte kendinizi mimletmek istemiyorsanız diye zorunlu tuttular o zamanlar. O zaman mecburen evet dedik. 8 yıla

döndürüldüğü zaman kendi kendime dedim ki iyi mi olur acaba diye şöyle bir düşündüm. Çocuğu yönlendirmenin gerektiğini bilirim ben. Ben şimdi diyorum ki yanlış anlamayın ilkokulda müzikte çok yetenekliydim... isimli lisede bir öğretmenin bana çok destek oldu. Dedi ki sen dedi işte müzik öğretmeni olursun, bir şey olursun diye çok destek olmuştı. Bizi yönlendirme konusunda lisede bile faydası yoktu öğretmenlerimizin. Şimdi öyle değil. Öğretmen çocuğu daha çok fark edebiliyor. Hani bu çocuğun mesela bilim sanat merkezlerine yönlendirmeleri bunlar güzel bir şey. Ama gerçekten çocukların performanslarını ortaya çıkartabilecek hiçbir sosyal aktivite şurada yok. Biraz ben önce müzik dersi varmış sınıfta onları görünce çok hoşuma gitti. Okul yapıyor bunu kendi bünyesinde. Kimse zorlamıyor onları. Bi gitar aldırılmış. Mesela şu an gitar çalıyorlar aşağıda. Çok güzel. Çocukların sadece okulda kapalı bir sınıf ortamında ders yapmalarının, 40 dakika boyunca onları böyle zorlamanın çok yanlış olduğunu düşünüyorum. Çocuklar daha aktif olabilirler, daha böyle kendilerini ortaya çıkartabilecek bir şeyler yaptırılabilir çocuklara. Benim Almanya'da öğretmen arkadaşlarım da var. Öğretmen arkadaşlarım. Hani en basitinden diyorlar ki bana şu zil olayı bile çocuklara despot bir eğitim var ya bizde. Otur, kalk yapma, etme. Hani biz zaten yapıyoruz, mecbur kalıyoruz çocuğa göre davrandığımız zaman oluyor ama. Hani çocuk şu zil çaldığı zaman zil çaldığında koşması gerektiğini kendisi bilir. Ama bunu uygulayamıyoruz biz çocuklara, uygulatamıyoruz. Neden çünkü çocuk sınıfta bun alıyor görüyorum ben yani. Bir an önce zil çalsın diye bekliyor çocuk. Bu çocuğun örnek olduğunu da düşünün etraftakilere bir zili bile halledemiyoruz. Şu koridorda koşma davranışını bile öğretemiyoruz çocuğa. Uygulamada hiçbir katkısı olmadığını görüyorum bilginin. Çocuk bildiği halde uygulamıyorsa, bu davranışa dönüşmediyse hiçbir faydası olmadığını düşünüyorum anlattıklarımızın. Uyarı uyarı nereye kadar. Uyarmakla da olmuyor. Bir de okullarda psikolojik destek bölümlerinin falan olması çok gerekli. Sadece öğretmeni rehber öğretmen olarak kabul ediyorlar ya sınıf öğretmenlerini. Onun ben yanlış olduğunu düşünüyorum. Tamam ben çocuk sahibi değilim, çocuk psikolojisini kitaplardan falan öğrendim. Kendi çocuğum olmadığı için, okurum da genelde çok kitap okurum. Ama bakıyorum şimdi rehberlik sadece ortaokulda var. Ben geçenlerde Fatih diye bir öğrencim için hocaya rica ettim öfke kontrolü için. Öfke kontrolü var, sıkıntısı var çocukta. Bi inceler misiniz, izler misiniz sınıfta ortamında dedim. Hani ondaki şeyleri bana anlattı. Liderlik özelliğinin çok fazla olmasından dolayı böyle yapıyor falan diye. Ama ona bir çözüm yolu üreten yok yani çevremizde. Hani biz sıkıntıyı biliyoruz ama bunu çözmenin yollarını kimse bize yardımcı olmuyor. Ben onu görüyorum yani.

Evet

O sıkıntıları yaşadığımı görüyorum sınıfta.

4.Peki dediğim gibi yeni bir model ya da yeni bir fikriniz...

Olmalı. Bence yeni bir model olmalı. Sınıfların böyle tahta sıralarda oturuyorlar ya arkadaşım da anlatmıştı bana daha mantıklı geldi. Hani biz zaten diyoruz ya okullar hayat olsun var ya onun gibi ortamlar oluşturulması lazım. Benim arkadaşım Aziz Nesin Vakfında çalışıyor Almanya'da. Anlatır mesela sınıfta hayat bilgisi öğretmeni de var, İngilizce öğretmeni de var. Belli saatlerde giriyor öğretmenlerimiz diyor. Çocuklar böyle U biçiminde masalar var diyor, ayakkabılarını çıkartıp böyle içeride halfleks var diyor, bir anasınıfı gibi düşünün o ortamda çalışmalarımızı kendimiz belirliyoruz. Devletin verdiği program var biz o programın içinde biz kendimiz özgürüz diyor. Burada öyle değil.

Denetimi de farklıdır aslında.

Evet yani biraz da onu araştırmak lazım. Biz hep Almanya'dan alıyormuşuz. İngiliz sistemi daha çok geçerli diyorlar Türkiye için. Ama ben toplama işlemini öğretmeden bir çocuğa çıkarma işlemine geçmenin mantıklı olduğunu düşünmüyorum aslında. Toplamayı gerçekten öğrensin çocuk sonra çıkarmayı öğrensin. Bizde öyle değildi yıllardır. Her dersi arka arkaya arka arkaya... Matematikte mesela kümelerden başlarsın, belli bir süresi var oraya kadar, diğerinde birazcık değinirsin. Gerçekten öğrettiğimi o sene görmeliyim ben çocukta. Yarım yamalak eğitim verdiğimizizi düşünüyorum ben, tam bi eğitim değil bizim eğitimimiz, çok da ezber dayalı bir sistem olduğunu düşünüyorum. Matematikte ritmik sayma yaptırıyorum çocuklara sınıfta mesela 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 belki 100'e kadar çocuk bunu sayabilir ama bunu eğlenceli hâle nasıl getirebilirim diye müziği kullandım mesela. Hani ben öğrendiği şarkılarıyla öğrettim çocuğa. Mesela üçleri öğrenecek çocuk çarpım tablosunu öğrenecek dedim ki işte ne yapa biliriz? Ali Baba'nın Çiftliği ile öğretilim bu saymayı. 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, 30 daha bi aklında kalır.

Melodileştirdiniz.

Evet. Genelde öyle yaptım yani.

Çoklu zekâ kuramı da bu tarz, yani her öğrencinin farklı öğrenebileceği

Görselin çok oneli olduğunu düşünüyorum. Görselin, uzamsal değil de...

Uzamsalı ayrı olan, görseli ayrı olan, işitseli ayrı olan işte bu öğrenmenin kalıcılığını sağlıyor. Ya da çoklu öğrenmeyi sağlıyor zaten hocam.

Aynen. Mesela geyik çiziyorum tahtaya ‘‘G’’ harfini öğretirken o çocuk orda resmi görüyor ya küçükük bir şey asarız. Hayır ben oraya kocaman bir geyik çizerim. Orda çocuk, orda tahtaya ne çizmişim diyorum mesela. Geyikten hatırlıyor çocuk. ‘‘G’’ harfini geyiğin olması gerektiğini resimle algılayan çocuğun da olduğunu gördüm mesela bu sene. Önceki yıllarda yapardım heceler yazıyordum içerisine. O resmin içerisinde bölümlerine ayaklarına ‘‘ge’’ yazıyordum, başına ‘‘ga’’ yazıyordum, ek falan sesli harflerle. Görselin çok önemli olduğunu gördüm. Bu şeylerde akıllı tahtaların yararını gördüm eminim. Çok eğlenceli de oluyor dersler. Faydalı şeyler yapılmaya başlanmıştı ama son dönemlerde hani belki biraz daha böyle çocukların aktivitesine çok şey var ne diyeyim yoğun bir etrafta bombardıman var çocuklara. Okul ortamları daha sakin.

Biraz daha konu alanımız denetimle ilgili olduğu için o zaman şu çıktı hocam benim anladığım kadarıyla evet mutlaka denetim olmalı.

Bence denetim şart. Her zaman lazım.

Denetimsiz olmuyor

Olmuyor olmaz yani. Ya bir müdür tarafından mesela derim yani velilerin bizi denetlemesini istiyorum. Gelin mesela çocuğunuzla ilgili, gözlemleyiniz çocuğunuz.

Bu güzeldi aradığımız örnekti

Çağrılması çok güzel bir şey. Veli sınıfta öğretmenin ne yaptığını bilmiyor mesela. Geçenlerde bir öğrencim var ben onları toplantılarda veli toplantılarında anlatıyorum ama hani mesela sesli harfleri tamam çocuk kolay alıyor. Açık heceleri, kapalı heceleri zorlanıyorlar ama sesli harfleri tanıyorlar. Çocuk da gidip sessiz harfleri ‘‘ke’’ diye öğretilirse evde çocuk heceye de geçmekte zorlanıyor. Ben veliyle görüşmeye gittim toplantıya gelmediğini zaten biliyordum. Evlerinde anlattım hocam dedi keşke daha önceden görüşme şansımız olsaydı. Ben dedi çok büyük yanlış yapmışım. 2-3 tane öğrencim öyle olduğu için okuyamıyor. Fark ettim, üzerine de gittim bu böyle değil bu böyle değil diye diye toparladık ama gerçekten veli de öğretmen sınıfta nasıl anlatıyor görsün. Sınıfta çocuğunun durumunu bir görsün. Özgür olsun yani. Ben mesela veliler ders çıkışlarında gelirler bana sorarlar yani hocam çocuğumuzda gerileme var mı, ilerleme var mı, ne yapabiliriz? Falan diye. Rahat görüşmek istiyorum aslında. Çok geç saatler olduğu için ben de sabahdan müsait olmayabiliyorum. Bir ay zaten veli görüşmeleri yaptım. Hepsıyla de görüşme şansım olmuyor. Ama gerçekten veli katılmalı işin içine. Tek olmaz.

O zaman şu anki son durum, tablo eskiyle yeniye kıyaslayacak olursak şu an bi sıkıntı olmadan yürüyor. Okul idarecileri bu denetimi yapıyor.

Yürüyor kesinlikle yürüyor.

Aksayan bir şey olursa gerekli zaten uyarıları yapıyorlar diyorsunuz.

Yok yok ben müdürümden çok memnunum. O konuda hani beni de tanıdığım için mi hani liseden de arkadaşım Tanju Bey de hani rahatlıkla gidip konuşabiliyorum, isteklerimi söyleyebiliyorum, eksik bir şey gördüğümde yapabileceğini yapmaya çalışıyorlar. Ayşe Hanım da öyle kendisi de öyle. O konuda hiçbir şey görmedim. Daha önceden müdürleri okulda görmüyoruz da zaten okulda daha uzun kalmaları güzel olur o yönden. Hep milli eğitimde, orda buradalar ya sadece tek bir müdür yardımcısıyla bu işin olmayacağını gözlemliyorum.

Var mı hocam aklınıza gelen başka bir şey söyleyeceğiniz?

Sadece denetimle ilgili ise başka şeyler de anlatabilirim yani.

Zaten alanımız denetimle ilgili önceki dönemle şu an sahada neler oluyor? Neler bitiyor? Öğretmenlerimizin performansını gerçekten artırıcı bir şeyler oluyor muydu, şu an durum nasıl?

Hizmet içi bir şeyler yapılması lazım. Yani bunlar biraz göz ardı ediliyor. Mesela benim yeteneklerimin dışında mesela ne bileyim dikkatimi çeken diyelim ki İngilizce, İngilizceyi hep söyleriz işte kurs almak ister misiniz falan filan. Ben mesela İngilizcede öğretmenlik yaptım ortaokulda ilk zamanlar. Normal öğretmenliğe geçmeden önce ders ücretli olarak çalıştım. Orda gördüm ben bunu.

KATILIMCI 5

1. Müfettişlerimizin ders denetimi yaptıkları dönem ile yani farklı okullarda çalışmışınızdır. Birleştirilmiş sınıflarda çalıştınız mı? Ya da dezavantajlı okullarda ders denetimi yaptıkları dönem ile yapmadıkları dönem arasında performansınız nasıl etkilendi?

Ben kendi performansından bahsedecek olursam ben müfettişlerin denetimini hiçbir zaman performansına yansıtmadım. Çünkü onu yansıtaydım çalışılmazdı. Özellikle ilk başladığımız dönemlerde o doğuda çalışırken Malatya'da. Yani bize gelirlerdi yaptığımız hiç bir şeyi takdir etmeden yapmadıklarımızı sürekli bize sunarlardı. Atıyorum şimdi örnek vereyim ben okulun bahçesine 68'de kurulmuş okul. Ben 91 yılında gitmişim bir tane ağaç yok 40 tane kayısı fidanı dikmişim, tamamen kendi çabamla etrafını çevirmişim, köyde tel toplamışım falan filan. Bana diyor ki 40 tane fidan dikmişin, etrafını çevirmişsin niye okulun ihata duvarı yok? Ya arkadaş bu okulda bir tane fidan yoktu. Bunun gibi yani. Ben bunları hiç kaile almadım. Aynı dönemde yine 5 sınıflı okulda çalışırken Darende büyük bir ilçe 120 küsur köyü var, farklı merkez okuldan yapılan bilgi yarışmasında benim 5 sınıflı okulum finale kaldı. Finalde 2. oldu. O dönem ben 70 puan, yani soruşturmayı savuşturacak bir puan verdiler bana o dönem. Gidip müfettişi çarşıda gördüğüm zaman sordum neden bana böyle bir puan verdiniz? Bakın çocuklar okumaya geçmiş, 4-5. Sınıflar bilgi yarışmasındaki performansı ortadayken biz gelmeden zaten senin notumu vermiştik. Onun için ben, müfettişlerin verdiği notların hiç birini kendime baz alarak çalışmadım. Çünkü ben kendi kendimi değerlendiriyorum, ben ne yapabiliyorum, çocukları nerden aldım nereye getirdim?

İşte evet performanstan kastımız da bu yani hani olumlu olarak meslek yaşamınız boyunca hani şunu da onlardan, bana şunu kattılar diyebileceğiniz ya da örnekler var mıdır?

Var o da var. Gene mesleğimin ilk dönemleri çok çalışıyordum, çok didiniyorum, bilmediklerimi hep soruyorum Kaynaşlı'ya yeni gelmişim, 4 yıllık öğretimdim. Büyüklerimiz vardı. Yapamadığımız, zorlandığımız şeyleri hep sorardık. Ahmet hocam şunu nasıl yapayım? Hasan hocam bunu nasıl yapayım? Şöyle bir sorumum var. Bunu nasıl aşarım? Sorardım sürekli, sorarak öğrenirdim. Zaten kesinlikle okulda öğrendiklerinle yani yüksek okuldan bahsediyorum öğrendiklerimizle gelip yaptıkların, uyguladıkların çok farklı oluyor. Bir bakıyorsun ki oradaki her şey havada kalıyor, birleştirilmiş sınıfa gittiğinde. Böyle bir işte Kaynaşlı'dayım uğraşıyorum, didiniyorum, soruyorum, ediyorum müfettiş geldi sınıfıma. Uzunca bir süre de kaldı. Kaldıktan sonra da bana öğle arası oldu. Bana dedi ki hocam konuşabilir miyiz? Oturduk konuşuyoruz. Tam 40 dakika benimle konuştu. Bana şu ifadede bulundu: Meslek hayatımda ilk kez bir sınıf görüyorum ki, matematik dersi Türkçe'nin önünde, tebrik ediyorum dedi fakat kullandığı cümleler var ancak gibi. Hocam dedi bir konu öğretirken dedi sayıların büyüklüğü önemli değil, o konuyu çocukların anlaması önemli dedi. Onun için sayıları büyük tutma, küçük tut önce çocuklar kavrasın ondan sonra sayıları büyütürsün işte, problemleri değiştirirsin dedi ve ben bunu hiç unutmam, kulağıma küpe yaptım ve hâlâ o müfettişin bana o rehberliği, tecrübesi benim için çok önemli oldu ve hâlâ gözeterim ben.

Geneli düşündüğümde ben yapacağımı ya da çalışacağım şeyleri içimden gelerek yaptım diyorsunuz.

Tabi ben kesinlikle aldığım notu veya alacağım notu

Diyorum ki ben hiçbir zaman müfettiş için çalışmadım yani.

Kesinlikle ne müfettiş için, ne müdür için ne başkası için. Ben her zaman önce kendimi değerlendirdim, ben neyi yapabildim, neyi yapmadım, yapamadığımı niçin yapamadım, bunu yapmak için naapmalıyım, diye düşünerekten, sorarak

Kendi öz eleştirinizi yaparaktan devam ettiniz

Kendimi değerlendirerek hep devam ettim. Hâlâ da öyle değerlendiririm.

Peki derse gelmeleri öğrenciler üzerinde etkileri oluyor muydu? Hocam.

Oluyordu. Öğrenciler geriliyordu müfettişler geldiğinde.

Olumlu da olabilir, olumsuz da düşünebiliriz.

Olumsuz tarafı şuydu: Bu biraz da öğretmenlerden ve okuldan kaynaklı bir şeydi. Yani müfettiş geldiği zaman okula sanki dersin ki

Çocuklara gelmiş gibi mi?

Çocuklara gelmiş onun ötesinde hani denetim çok kötü bir şeymiş gibi hani müfettişler bilmiyorum belki de müfettiş algısından bu, işte bir gün önceden haber veriliyor ya müfettişler gelecek. 1-2 gün önceden öğretmenler başlıyordu, yarın müfettiş gelecek, çocuklar şöyle giyinin, böyle giyinin, şöyle konuşun, böyle konuşun, işte şöyle parmak kaldırın. Dolayısıyla bu çocukları geriyordu.

Evet olumsuz etkileri bunlar.

Bu olumsuz etkileri.

Olumlu da var mı?

Ben şöyle diyorum öğrencilerime çocuklar ben sizin öğretmeninizim, müfettişe de örnek veriyordum. Müfettiş geldi, sınıfa geldikten sonra bunu söylüyorum. Çocuklar ben sizin öğretmeninizim işte Ahmet Bey de benim öğretmenim, şimdi öğretmenimle birlikte size ders anlatacağız, size bir şeyler soracağız diye çocuklarıma müfettişi öyle tanıttım ve çok da olumlu oluyordu bu.

Evet güzel bir mantık. Yani çocuklar gerilmemiş oluyor.

Gerilmiyordu o zaman çocuklar.

Evet dediğiniz gibi.

Okul ortamında arkadaşlarımdan tabi edindiğim izlenimler, onların anlattıkları çocuklar çok geriliyor öbür türlü bayağı bildiğin böyle kalıyor çocuk böyle. Eller çiçek, eller böyle o yüzden ben çocukları hep rahatlatmaya yönelik.

2. Peki yapılan ders denetimleri, genele baktığımızda öğretmenlerimiz üzerinde olumsuz etkileri oluyor muydu?

Olumsuz etkileri şöyle oluyordu: Bir kere öğretmenler o evraklarda boğuluyorlardı o denetimler sırasında. Evraklar da öğretmenleri çok geriyordu. Aslında uygulamada yani derslerin dersin kendisinin denetiminde gerilmezdi öğretmenler. İşte yok plânın eksik, yok zümrenin eksik, yok şunun eksik, bunun eksik.

Teknik kısımlarda.

Evet teknik. Evrak kısmında daha çok öğretmenler geriliyordu.

Peki moral ve motivasyon olarak düşünüürsek.

Olumsuz etkiliyorlardı genel olarak. Demin anlattığım müfettiş gibi müfettişler olumlu etkiliyordu. Genel olarak müfettişler eksik bulmaya çaba gösterdikleri için öğretmenler geriliyordu.

3. Peki yaklaşık 2 yıla yaklaştı. Artık derslere girmiyorlar. Bu okullarda bir boşluk oluşturdu mu hocam?

Bence oluşturdu. Ben denetimin olması taraftarıyım. Kesinlikle denetim olmalı ama bu denetimler yapıcı olmalı, yıkıcı değil yani öğretmeni eleştirirken de, öğretmeni takdir ederken de kullandığımız dil çok önemli. Olumlu dil kullanmalıyız. Yani müfettişler bunu gözeterek sınıflara girmeli. Tamam öğretmen yanlış yapmış olabilir, eksik yapmış olabilir, hepimiz yapıyoruz yani. 28 yıldır 28. Yıl diyelim ben bakıyorum bazen yeni başlamış bir arkadaştan bir şey öğreniyorum, çocuktan bir şey öğreniyorum. Bakıyorum çocuk arkadaşına bir şey anlatıyor a ne güzel anlattı diyorum bir şey öğreniyorum. Yani öğrenmenin yaşı, sınırı yoktur. Müfettişler de denetimlerini yapmalı, kesinlikle ben denetim taraftarıyım, olmalı, burada çünkü eğer bir iş yapılıyorsa denetlenmesi lâzım.

Ne gibi bir zafiyet oluştu? Ne gibi boşluklar oldu? Mesela örnek verelim.

Bazı öğretmenler daha rahat oldular.

Bizim buradaki amacımız zaten ders denetimleri teknik denetime giriyor. Öğretim etkilendi mi bundan? Hani öğrenciye verebileceğimiz müfredat olarak. Öğretim boyutu nasıl etkilendi?

Yok müfredat olarak etkilenmedi. Zaten biz elimizde bir müfredat var onu uyguluyoruz. Burası tamam. Ama şimdi öğretmenin uygulamada öğretmenlerin olan sıkıntıları, doğan sıkıntılarını müfettişlerin yapacağı rehberlik çok önemli, denetim çok önemli.

Aslında denetim kaldırılmadı bu mevzuatta. Denetim görevi okul müdürlerine verildi. Okul müdürleri bu görevi yapıyorlar mı, yaptılar mı 2 senedir? Ya da nasıl yapıyorlar?

Şöyle diyelim okul müdürleri uzman değil bu konuda. Kesinlikle onlar kadar kafa yormuş değil. Şimdi tamam müdür müdür de öğretmen ama bir öğretmen nasıl denetlenir, ona nasıl yön verilir, ne bileyim bu işin mevzuatları nelerdir, müdürler bu konuda uzman değil o yüzden hâliyle denetimde bir eksiklik oluyor, var yani ben öyle görüyorum.

4. O zaman hocam size göre denetim nasıl olmalı? Yani atıyorum müdürler uzman değil dedik, işte müfettişlerimizin de bir takım geriye dönük olumsuz ya da eskiden kaynaklı sıkıntıları olduğunu söyledik. Bunların ikisini birlikte düşünürsek yeni bir denetim şekli hani denetim olmalı dediğiniz için

Kesinlikle olmalı

Ama nasıl olmalı?

Denetim kesinlikle olmalı, ama rehberlikle birlikte olmalı özellikle yeni öğretmenler için bu çok önemli. Çünkü yeni öğretmenler gerçekten deyim yerindeyse havada yürüyorlar, ayakları basmıyor yere.

Ya da yaparak yaşayarak öğrenene kadar bir nesil mi aradan heba oluyor?

Bayağı şey oluyor yani.

Pişene kadar.

Pişene kadar bayağı bir heba oluyor demeyelim de hem onlar yıpranıyor, hem onlar eksik kalıyor. Onun içim yapıcı denetimler olmalı, mutlaka rehberlikle beraber olmalı ve kesinlikle dil, kullanılan dil çok önemli, çok çok yapıcı olmalı, olumlu dil olmalı.

Yani öğretmeni soğutmamalı.

Anladım.

Kesinlikle. Not olayı, şimdi öğretmen üniversiteyi bitirmiş, şimdi günümüzde KPSS var, yani bir takım sınavlara girerek bu beceriyi kazandığı artık tescillenmiş.

Yoğrularak geliyor.

Kişi olarak geliyor. Atandıktan sonra yani bu bence belli bir puanı hak ederek geliyor denetim bazında düşünürsek. Atıyorum 80 puan öğretmen okula gelip göreve başladıysa 80 puanı hak ediyor. Diyelim ki, bunun üzerine yaptığı olumlu şeyleri katarak müfettişlerin denetim yapmalı. Yoksa işte şunu niye yapmadın, bunu niye yapmadın, şu eksik, bu eksik... Eksik bulma değil. Tamam eksikliği bul, takdir et, öğretmenin yaptığını mutlaka takdir etmeli, eksikliğini de mutlaka söylemeli ama onu nasıl gidereceğini de belirtmeli. Gerekliyorsa bunlara hizmet içi eğitim

Yani denetimler yapılmalı. Bu da müfettişler tarafından yapılmalı ama daha olumlu, daha yapıcı, daha rehberliğe yönelik Rehberlikle beraber, sadece rehberliğe yönelik değil rehberlikle beraber yapılmalı, gerekirse bunların yetersizliği görülen, eksikliği bulunan

Çözüm üreterek

Çözüm üreterek, hizmet içi eğitimlere yönlendirerek, mahalli değil, merkezi hizmet içi eğitimler

Sistemin içerisinde yeniden onlara kazandırmak

Yetiştirilmeli yani öğretmenler eksik olduğu konularda. Merkezi hizmet içi eğitimle yetiştirilmeli. Çünkü ben mahalli hizmet içi eğitimlerin yararlı olduğunu düşünmüyorum.

Daha farklı eğitimlerden geçirilmeli yani.

Daha farklı eğitimlerden geçirilmeli.

5.O zaman son soruyu içinde bayağı güzel oldu hocam. Son soruyu kapsayarak anlattınız. Son sorumuz şeydi yine hani ders denetimi, ya da müfredatın verilip verilmemesi konusunda denetimler tekrar yapılmalı mı diye bir soru vardı. Bu durumda denetim yapılmalı dediğiniz için her hâlükârda.

Bene denetim yapılmalı diyorum. Benim gibi girmeli yani sevecen olmalı, yani öğrencilerde bir antipati oluşturmamalı tamam mı? Soğuk bir suratla girmemeli. Polit büro reisi gibi gelmeyecekler, gelmesinler de yani müfettişler bence.

Yani o zaman diğer sorumuz da şeydi başka kimler yapabilir ki bu soru müdürler ve müfettişler içindi, hayır diyen öğretmenlerimiz içindi. Bizim görüşmelerimizde müfettişler olumlu olarak çıktı. Yani hani müfettişlerimiz yapmalı ama daha yapıcı, daha iyi ya da daha farklı tarzda yapmalıdır diye. Teşekkür ediyorum.

KATILIMCI 6

Şimdi Hocam!

He canım

Konumuz eskiden müfettişlerimiz yeni adıyla maarif müfettişlerimiz dersler denetimlerine geliyordu.

Hı hı

Uzun zamandır gelmiyor. Tabi ben tezime bayağı bir ara verdiğim için süre aralandı. Geçen sene bitmiş olacaktı. Yaklaşık bir yıla yakın hani gelmedikleri bir süreçteki öğretmen performansları ile ilgili yani tezin soruları.

Gelmediklerinde ne oluyor?

1.Şimdi geldikleri dönem ile gelmedikleri dönem arasında öğretmen performansını artırıcı bir şeyler var mı? Yok mu? Asıl bunları öğreneceğiz. Şimdi sen her iki dönemi de gözlemleyerek yaklaşık iki yıl bitecek artık gelmiyorlar. Senin performansını artırıcıya da moral ve motivasyonunu yükseltici önce geldikleri dönemi düşünelim. Etkileri var mıydı? Faydaları var mıydı?

Hocam ben bu konuda hep şey derim. Denetim olmayan yerden iyi bir sonuç çıkmaz. Onun için de denetim şart. Hatta yılda bir yılda iki değil ayda ayda denetim şart. Yani hele bizde şart. Bizim kurumda şart. Şimdi mesela bizi bıraktılar okul müdürlerinin eline. Benim okul müdürüm ne kadar bilgili? 4 ay öğretmenlik yapmış. Benim öğretmenliğimi ne kadar değerlendirecek? Aha ben sana bir mevzu anlattım Ayşegüller de değil mi?

Hı hı hı

Adam bizi değerlendirdi. Değerlendiremedi daha doğrusu. Onun için denetim şart. Müfettiş geleceği zaman bile okul bi şöyle bi kendine geliyor. Herkes temizlikten tut da panoya kadar herkes bi kendine geliyo. Gelmeliydi. Bence gelmeliydi. Ben üzülüm gelmemesine. Kalkmasına üzülüm.

Şimdi

Çünkü denetim olmayan yerde civıklık mutlaka olur ki. Bizim camia zaten civımaya müsait.

Şimdi şöyle biraz daha daraltalım. Genel denetimle ilgili değil de şimdi ders olarak müfredat, konular biraz daha o boyutlarına bakıyorlardı ya sınıflara girdiklerinde. O anlamda. Yani mesleğinizi artırıcı ya da işte ne bileyim moral, motivasyon, idealistlik ya da işte geldiklerinde şunu öğrendim diyebileceğin bir şeyler var mı? Örnekler

Öğrendim diyebileceğim bir şey yok ama

Ya da bana katılan şu...

Moral moral artıran şeyler çok önemli

Ha işte o tarz şeyler

Mesela Aslan bey var çok eski müfettiş bilirsin. O bir onun kardeşi kazada vefat etmiş de onun çocuğunu mu almış öyle bişey yapmış

Evet öyle bir şey

Ben dedi sizi bilseydim dedi çocuğu size getirip kaydettirirdim dedi. O bana hakikaten moral verdi.

Yetti

Benim okulum kenar mahalle okul.

Evet

Okulum o halini görünce, öğrenciyle iletişimimi ders dinledikten sonra bunları söyledi. Ben dedi hocam sizi duymuştum ama o kadar olduğunuzu bilmiyordum dedi. Ben bileydim o çocuğu size teslim ederdim dedi. Ya bu moral verici bir şey. Ondan sonra mesela giderken bir belge yazıyor, iniyor aşağıya seni müdürüne methediyor veya atıyorum teşkilatta senden bahsediyor..Bir şekilde moral veriyor. Öğrenciyle iletişimleri de çok önemli mesela

Evet zaten alt sorularımız da öyle. Mesela burada yola çıkarak gerçekten öğrenciyle de ilgili de neler oluyordu?

Ya mesela defter bakarlar bu güzel bir şey. Önceden şey olurdu yıllar evvel mesela derlerdi ki mesela her sınıfta sıkıntılı öğrenciler var. Müfettiş bakar bakar sen kalk der. O sıkıntılıyı mutlaka bulur, onu biz de buluruz. O zor bir şey değil. Ama mesela benim teftiş geçirdiğim bu son 3, 4 yılda teftişe geldikleri son 3, 4

İlk dönemlerde

..... iken hep şey yaptılar onları hani bilinçlimiydi bilmiyorum. Hep masa gezdiler, sıra gezdiler, defter baktılar. Her çocuğa bir şey yaptırmaya çalıştılar. O benim dikkatimi çekti. Çünkü ben Muş'ta falan teftiş geçirdiğimde öyle değildi. Sen kal derdi sen kal derdi tahtaya alırdı onlara tak tuk tuk bir şey derdi puanı basar giderdi. Ama burada hepsine bir şeyler yapmaya çalışıyorlardı. Ya onlar bir eğitim mi aldılar bir şey mi bi tenkit mi aldılar bir şey oldu yani onlara bence.

Ya belirli dönemlerde teftiş rehberlerini bakanlık değiştiriyor, yani dikkat edilmesi gereken hususlar falan diye sık sık güncellenip yayınlıyor.

Hani öğrenci müfettiş geleceği zaman zannediyor ki kendisi denetleniyor. Oysaki öğretmen denetleniyor. Ama işte öğrenciyle iletişim kurduğun zaman seni daha iyi denetliyor. Çünkü mesela sen iyi bir öğrencisin sana bir şeyler vermişim ama senin yanındaki biraz daha desteğe müsaittir de ona vermiş miyimdir? Onu o şekilde anlayabilir. Kalkıp en iyiyi kaldırıp soru sorarak değil veya en kötüyü kaldırıp da sana o yaftayı yapıştırarak değil mesela.

2.Peki olumsuz diyebileceğin şeyler oldu mu? Yani denetim geçirdiğim esnada moralimi, motivasyonumu yıkan şu oldu ya da işte

-Bir tane oldu. Kimdi ya? Bir müfettiş var burada. Sen bilir misin? Uzun boylu, artist gibi bir şey.

Son yıllarda çok da kalmadılar. Rotasyon.

...bey

Emekli oldu.

O geldi benim teftişime. Aşağıda isimlerimizi sormuş .... Bey vardı o zaman. O bayanın sınıfına ben gireceğim demiş benim için. Bu şimdi geldi. Bana inanılmaz ön yargı ile geldi. Bunu hissettim suratında. Ben, beni severek dersime girer bana gelen insan. Şey oldu projeksiyon perdesi düştüydü. Projeksiyon perdesi takılırken, perdeyi indirirken bayrak var ya altta, o kompozisyon var ya İstiklâl Marşı, Hitabe kompozisyonu var ya bayrak tık düştü perdeyi çekerken. Tabi perde takıldıktan sonra perde açık kaldığı için yarıya kadar açık kaldığı için İstiklâl Marşı ve kompozisyon görünmüyor. Ya onun geldiği gün ne oldu bilmiyorum. O perdeyi kaldırdık biz niye kaldırdık onu da bilmiyorum. Aklımız olsa kaldırmazdık. Kaldırdıysak bayrak yerine takılmamış. Bayrak yok sınıfta. Bu beni bir alaşağı etmeye başladı sınıfta. Bayrak olmayan sınıftan bir şey çıkmaz, bayrak da bayrak bayrak... Ben adama dedim ki hocam dedim, ben Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyım dedim. Biz onunla kavga ettik. Aşağıya indi beni aşağıya çağırdı. Bir de aşağıda daladı beni. Bayrak da bayrak bayrak ta bayrak... Orda ... Bey dedi ki hocam dedi o hata benim hatam dedi. Öğretmenime böyle hitap etmeyin dedi. Hata benimdir dedi, biz onu çaktırmayı unuttuk

dedi, o benim gözümün önünde düştü, camı kırıldı dedi, yaptırmayı da unuttuk dedi, perde kapattığı için de gözümüze görünmedi. Doğrudur gözümüze görünmedi. O arada moral, motivasyonum kırıldı ama o da bana aldığım dönemin en yüksek notunu verdi gitti. 98 verdi gitti. Ama beni çok kırarak gitti.

Oysaki ders denetimi ile ilgili bir mevzu değil.

Değildi hı hı değil. Şeydi benim o sene benim dördüncü sınıflarım Kültür'den sonra üçüncü sıradalardı. Tek şubeydim ben. 29 öğrencim vardı. Yani orda o başarı onu rahatsız etti, ben onu sezdim. Şimdi sen ben diyorum ki Naciye'nin dersine girecem ben demek ki ...'yi merak ediyorum. Ya sevdiğim için geleceğimdir ben, senin dersine ya seni halletmek için geleceğimdir. Bu beni halletmek için geldi. Bu benim Çerkez olduğumu da biliyor, kendi Abaza çünkü. Çerkez - Abazalar geçinemez. Milliyetçilik muhabbetinden doğma bir zıtlama vardı orda. Sizler bunu bilmezsiniz böyledir bu. Bu böyledir. Ondan sonra öyle bir moral, motivasyonum kırıldı ama o da dediğim gibi aldığım en yüksek puanı verdi. 96 dan aşağı puanım yok o da 98 verdi.

3.Peki hocam genele baktığımız zaman dediğim gibi yaklaşık iki yıldır gelmiyorlar. Okullarda bir zafiyet var mı sence?

Var var. Olmaz olur mu?

Boşluk oluştu mu?

Tabii ki var.

Peki nasıl bir zafiyet var?

Nasıl biliyor musun? Mesela kendi okulum için diyorum plânlar yapılmıyor en basit plânlar yapılmıyor, günlük plân yapılmıyor, bizim mesela günlük plân dosyalarımız dolar taşardı, biz onu zorla sıkıştırma sıkıştırma günlük plân sıkıştırırdık. Şimdi o dosyalarımız boş. Müdür isterse müdür diyor ki günlük plânları getirin diyor.

Güzel, plân örneği güzel ve çok güzel şeyler çıktı mesela.

Vırr yazıcıdan anında inecek. Ne var ki iki dakikada gönder aşağıya müdür düşünmez bile Eğitim haneden indirdin, imzalatın diye. Bunlar hep eksiklikler.

Başka

Çünkü mesela biz önceden ne yapardık? O plânı okurduk, altını çizerdik, okurduk, not düşerdik yanına, yaptık yapamadık, edemedik bilmem ne yaptık.

Bir de klavuzu olmayan dersler var.

He bir de onlar var.

Serbest etkinlikler var.

Aynen aynen.

Onlarda ne oluyor?

Teknolojinin bize faydaları çok ama bu tür zararı da var. Cırt cırt yazıcıdan indiriyoruz, okumuyorsun ki sen onu. Atıyorum orda katilin bir plânın olsa yanıtlaşma idareye

Şimdi o da yok zaten

Yo yapılıyor. Birçok dersin plânı günlük plânı veriyoruz. Bazıları klavuz kitapla geliyor, onları vermiyoruz. Mesela hala yıllık plânı vermeyen öğretmen var. Bunlar var yani. Zafiyet aldı başını gitti hocam. Bir de mesela şey oldu müfettişlerin çoğu bu okullarda yapılan sınavlara da karşıydı ya. Müdürler de onları kaldırdı. Bizimki izin vermiyor. Müdürdün müdür de uygulama değişiyor.

Evet. Peki zaten oraya geleceğiz şimdi. Müdürlere verildi bu resmiyette. Yani müfettişlerden kaldırıldı aslında denetim yok olmadı. Mevzuatta yapılan değişikliklerle müfettişlerin öğretmen denetimine girmesi kaldırılarak, müdürler öğretmenleri denetlesin müfettişler de müdürleri denetlesin dendi. Mevzuat bu şekilde. Peki müdürler bu işi yapıyor mu?

İşte yapıyor. Sana ben günde ne anlattım. İşte öyle yapıyor. Kılık kıyafetine göre yapıyor, facebookta seni gördüğü fotoğrafa göre yapıyor, yani siyasi görüşüne yapıyor. Ben yüzüne direk dedim bunu. Bu okulda verebileceğiniz en yüksek puan benimdi. Yani ben kendimi methetmek için söylemiyorum. Ben oyum yani. Sen onu benden saknıp kime verdin?

Peki şöyle diyebilir miyiz? O zaman yani

Ne oldu biliyor musun? Yandaşlara verildi. Yandaşlara verildi. Hiç ses soluk çıkarmadan her götürdüğü imzaladığına verildi.

Bu sizin söyledikleriniz performans denetimi ile ilgili bir şey. Müdürler gelip de tek öğretmeni analiz edip de öğretim ne aşamada...

Sınıflara giriyorlar.

Nitelikli mi?

Giriyorlar ama bir şey anlamıyorlar.

İşte onu soruyorum.

Ne yapıyor biliyor musun? Şu şekilde aynen. Ben ders anlatıyorum ya...

O zaman şu çıkıyor ortaya nitelikli bir şekilde ders denetimi yapılmıyor.

Kesinlikle değil yapılmıyor. Bak bu ne olacak biliyor musun? Yıllar sonraya yansiyacak bunlar.

İşte bu çalışmalar zaten ışık tutacak hocam. Bu çalışma yayınlanacak.

Ya bu kadın bir şeyler dedi ama bunlar çıktı, bak. Denetim her safhada şart. Birinci dönem şart, önce rehberliğe gelirlerdi, bakarlardı, bir eksiğimiz mutlaka vardı. Sorardık, not alırdık, yanında not almazsak kızarlardı, unutursunuz derlerdi. Hani bunu ukelalık olarak görmezlerdi, unutursunuz hoca hanım gençsiniz tutun derlerdi. Benim o kadar çok not aldığım evrağım vardır ki müfettişlerden.

İyi örnekler bunlar hocam. Söylediklerin işte. Yani demek ki...

Şart hocam şart. Bana şimdi sen tamam müfettiş gelmiyor ama senin beni denetlemek için bana bıraktığın insan beni denetleyecek vasıflarda değil ki. Öğretmenlik yapamadığı için idarecilik verilmiş ve sen o adama beni denetleme hakkı veriyorsun. O adam benim sınıfıma girdiği zaman ben otomatikman rahatsız oluyorum. Çünkü diyorum ki bu zaten öğrenciye ders veremediği için onu almışlar gel sen bir nesli köreltme sen otur burada zaten otur yani. Öyle insan bak denetleme şart ama iyi ellere verilirse şart.

Bu yapılırken şu mu düşünüldü acaba? Mesleğin içinden çıkan birileri bu sistemi daha iyi bilir. Ya da atıyorum daha iyi bu değerlendirmeyi yapar.

Ama ne şekilde çıkar? Mesela ben şimdi diyorum ki ben iyi bir öğretmenim. Benden iyi bir denetmen olur. Yaparım iyi bir denetici olabilirim. Ama tenkit ederek olmam. Uyararak olurum; ama uyarım dikkate alınmazsa da kötü olabilirim. Ama sen şimdi beni denetleyecek olan insanı iyi bir öğretmen olarak iyi bir öğretmenlik yaptıktan sonra mı aldın da beni denetlemek üzere idareci yaptın. O vasıflar onda yok ki. Her okul geçerli bir şey. Yani...

Genel

Biz mesela bu müdürler puanlama yaptığı zaman... Hocam'ın eşi geldi o da bahsetti 57, 67, 61, 49, 45 diye öğretmenlere notlar vermiş. Sonra öğretmenler şikâyetçi olunca değiştirmiş notları. Şimdi sen mesela ne yapıyorsun? Bu öğretmen kötüyse 50 almıştır. Sen bunun notunu değiştiremezsin ki. Ne oldu da iyi oldu bu öğretmen? Bizimki de aynı şeyi bize yaptı. Biz rahatsızlık hissettik, toplantıya çağırdık adamı. Toplantıya gelmeden yarım saat önce bize mesaj atarak arkadaşlar puanlarınızı değiştirdim haberiniz olsun diye. Bi baktık yükseltmiş notları Bu yanlış bir şey yani. Diyor ki performans değerlendirme formu var hocam kocaman form. Orada diyor ki etik davranışlara uyma, ahlaki değerlere uyma orda 1, 2,3 diye notlar var. 1 vermiş. Bu sefer öğretmen diyor ki sana sen benim hangi ahlaksızlığımı gördün de 3 verebileceğin yere 1 puan verdin? Eğer sen bana 3 vermeye kıyamadın da 1 verdiysen ben ahlaksızlık görülecek bir şey yaptıysam neden sen beni uyardın? Değil mi sarı zarf verip uyarman lazım beni, benden savunma alman lazım. Yani bunu ehli kişilerin eline vermedikleri için bu puanlamada acayip sonuçlar ortaya çıktı.

Evet

Müdürler birbirleriyle kavgalı oldu, öğretmenler müdürlerine küstü, çok sıkıntılar oldu. Bir de şöyle bir şey hak eden de küstü müdürle, hak etmeyen de küstü. Çalışmadığı için zayıf alan da küstü, çalıştığı için zayıf alan da küstü. Ben kahrettim ya komaya girdim.

Bu da moral, motivasyonu düşürdü, hocam. Performansı bozdu oraya bağlarsak.

Bozdu tabii ki hocam bozdu. Ondan sonra benim önüme çıktı, ben 12 tane öğrenci seçtim sana vereceğim. Verme bana niye veriyorsun sen? Performansını beğenmediğin öğretmene, 87 verdiğin öğretmene nasıl öğrenci veriyorsun? Niye veriyorsun? Götür diğerine ver. Niye işte bu burada yanlış. Bak denetim şart Fakat ehli kişiler yaparsa şart. Çünkü bu sefer menfaatler, şahsi fikirler için içine giriyor. Burada mesela ben öğretmenim; ben partinin mensubu olamam. Çok enteresan bir şey diyeyim ben sana. Ben para alsam da bu işi yaparım, almasam da yaparım, o kadar severek yapıyorum. Ama moralimi bozdukları zaman ben

Tabii amacımız moral ve motivasyon yükseklığı, bunun da doğal olarak performansa etkisi zaten.

Aynen öyle. Ben geçen sene haziran ayında ağlaya, zırlaya dönemi kapattım. Moralim bozuldu çünkü. Sınıfım boyanacaktı; boyatmadım sınıfım. Çünkü sinirim bozuldu yani. Dedim ki ya sen na'aptın da bunu hak ettin? Şimdi performans değerlendirmede o kadar net sorular var ki hocam diyor ki öğretmen diyor proje, performans, sergi etkinliklerine katıldı mı? Ulan ben 23 Nisan'da 4. Sınıfların gördüğü bütün konuları sen müfredatı biliyorsun işte. Sosyal ve fen müfredatını biliyorsun. Atatürk ile ilgili olan bütün konularla sergi açtım. Görseñ dilin düşer, koca bahçeye şövalyeler getirtirdim ....Beyle gerildim o

yüzden. Şövalye ihtiyacım var koca sütunlar koyacağım. Ya hocam dedim 23 Nisan'da benim o bahçeye açtığım sergiyi ya görmediniz, iki yıldır açıyorum üst üste.

Muhtemelen soruların okunmadan cevaplandırıldığını düşünüyorum hocam ben.

Bana diyor ki ben diyor çoğunu okumadım diyor zaten. Bu daha kötü bir şey bu daha kötü bir şey.

İşte o zaman şu çıkıyor sorulara dönersek demek ki okul müdürü olarak değerlendirdiğimizde işi ehil olarak yapmadığı anlaşılıyor.

Yapmadı. İstedığıne istediği puanı verdi. Diyor ki ben tiki tiki tiki bastım 80'in üstüne çıkınca bıraktım diyor. Öyle bir şey yapamazsın sen. Senin öğretmenin ahlaksızsa, etik ve ahlaki değerlere uyma notu 1 veriyorsa sen soruşturma açtırmak zorundasın. Demek ki bu bir ahlaksızlık yaptı. Arkadaşın biri dedi ki ne ahlaksızlığı gördünüz? Dedi ya. Toplantıda. Sen bunu kendine nasıl duyuruyorsun? Koskoca müdürsün. Koskoca müdürsün desem de değilsin de işte.

Kurumu temsil ediyor sonuçta.

5.Denetime gerek var diyorum o zaman

Var var

Kesinlikle var diyorum o zaman

Müfettişler tekrar gelmeli mi?

Gelmeliler.

Ya da başka bir alternatif olmalı mı? Fikrin var mı hocam?

Öğretmeni en iyi kim değerlendirir biliyor musun? Veli değerlendirir. Cahil de olsa veli değerlendirir, akıllı da olsa veli değerlendirir. Ben buna inanıyorum. Bak müdürler, öğretmeni değerlendiremezler. Çünkü müdür şahsi fikrine göre hareket eder her zaman. Ama velinin şahsi fikri yoktur, velinin elinde öğrencisi vardır, somut olarak öğrencisine bakar. Der ki benim çocuğum bir yıldır ne öğrendi? Az çok evlere geliyorlar, bunlar bir şeyler anlatıyorlar. En cahili de olsa öğretmeni en iyi değerlendirecek kişi kesinlikle ve kesinlikle velidir. Çünkü iyi dedi mi iyidir, kötü dedi mi kötüdür bitti. Ama mesela bir dayaktan, bi bir şeyden dolayı değil. Hani genel.

Tabi tabi zaten öğretim boyutunu bahsediyoruz.

Bizim müdürün o haziran ayında o tiki tiki yaptım dediği formu, her formun çıktısını alıp ver velinin eline veli onu tek tek okur tek tek okur öğretmenine kıyamaz da gene 1 vermez de gene 2 verir. Bak veli öğretmenine kıyamaz. Ama okul müdür şahsi menfaatleri de çakışacağı için mutlaka biri rahatlıkla basar. Bak ben dedim yüzüne. Benim kılık kıyafetime verdiniz o birleri siz dedim. Müdürlerin eline bırakılmamalı yani.

Evet yani veliler yapabilir...

Ama müfettiş geldiği zaman böyle ön yargıyla gelmiyor işte öğretmene. Böyle ön yargıyla gelmiyor. Benim demin verdiğim ...Bey örneği başka bir şey. Milliyetçilikle alakalı bir şey ama onlar böyle ön yargıyla gelmiyorlar.

O zaten binde bir.

Ya da onun da üzerinde bir takım bildiği şeyler etkili olmuş anladığım kadarıyla. Ama bir okul müdür kadar sizi tanıyıp da ön yargıyla sahip olamaz. Dışarıdan tanımayan bir göz.

Aynen aynen

O denk gelmiş bence. Yani bir başkası olsa belki denk de gelmeyebilirdi hocam o söylediğin olumsuz örnek.

Aynen aynen. Görmeyebilirdi.

Görmeyebilirdi de.

Demek ki şu çıkıyor:

Denetim şart

Denetim mutlaka yapılacak.

Denetim şart

Uzmanları tarafından yapılacak.

Aynen. Hocam yani mesela müdürlerin aradan çıkması lazım hep diyorum. Müdürleri şahsi fikirleriyle hareket ediyorlar. Şimdi tenefüste müdür odasına kim giriyorsa, kimle onunla çay içiyorsa o yüksek puan alıyor. Böyle bir şey olmaz böyle bir şey olmaz yani.

Bir de sürekli aynı yüz, sürekli aynı kurumda

Aynen aynen, laçka.

Laçka

İlişkiler laçka oluyor.

İlişkiler laçka oluyor.

Öğretmen kapıdan girip müdüre bana kaç puan verdin? Böyle muhabbetler var. Ama sen müfettişle öyle bir diyaloga giremezsin. Çünkü belli bir mesafe var, bir duruş, orayı atlayamıyorsun.

Müdürleri kim denetliyor?

Kim denetliyor? Kimse.

KATILIMCI 7

1.Yaklaşık iki sene bitti eğitim müfettişlerimiz derslere gelmeyeli. Şimdiki geldikleri dönem ile, gelmedikleri dönemi düşünerek soruları cevaplayın. Ders denetiminin faydaları nelerdir?

Ders denetimlerinin faydası bence sadece hazırlanması gereken evrakların hazır olması açısından artışı vardı. Sınıfta yaptıklarımızla ya da öğrencileri motive etmemizde her hangi bir artı bir şeyi yoktu. Ama neydi işte? Zümre evraklarımızı zamanında yapma, planlarımızı, programlarımızı daha düzenli bir şekilde, kazanımları bir şekilde dağıtmak açısından yıl içerisindeki dağıtma açısından, ders saatlerine göre o açıdan daha dikkat ederek onu dışında bence yoktu diyim.

Peki sizi nasıl motive ediyordu? Motivasyon olarak?

Olumsuz yönde ettiğine inanıyorum.

Performans olarak düşünürsek? Performansınızı artırıcı bi katkısı oluyor muydu? Oluyorsa nasıl?

Yani olumlu yönde de oluyordu, olumsuz yönde de oluyordu yani. Dışarıdan birinin sınıfımıza gelip bizi gözlemleyecek olması biraz daha kazanımları verme noktasında daha dikkat ederek hani vermeye çalışıyorduk. Ama gelmiyor olması da bizim daha rahat, daha kendimiz gibi işte sınıfta olmak, vermemiz gerekenleri anlatabilmek, nasıl diyim? Daha geniş düşünemeyi bence sağlıyor. Hani acaba işte dışarıdan gelen biri benim şunları anlattığım zaman nasıl düşünecek? Soru işaretleri yok şu anda kafamda. Daha rahat şekilde öğrencinin daha samimi bir ortamda dersimi işliyorum yani.

2.Zaten kazanım boyutu olarak düşünüyoruz ya zaten. Ders denetimi teknik kısmı zaten. Peki hocam öğretmenlerimizin üzerindeki olumsuz etkisi nelerdir?

Bazen şey düşünüyorsunuz. Yani hani benim sınıfta çok yaşamadım ama dışarıdan birinin gelip de işte bir saat içerisinde neyi, ne kadar görebilir? Soru işaretleri bazen oluşuyordu. Bazen de şey gelen kişi acaba objektif davranıyor mu? Hani beni değerlendirirken ideolojik davranır mı? Endişesi doğuyordu ki ben bunları yaşadım. Hani benim sınıfıma gelen kişinin ideolojik olarak davrandığını hissettim. Ona göre puanlama yaptığı da oldu. Bu da sonuçta notunuzla karşılaştığınız zaman üzülüyorsunuz. Ben bunu hak etmedim oluyor. Çünkü gelen kişiyi biliyorsunuz, sınıfınıza neler verdiğinizi biliyorsunuz ama sonrasında gelen not farklı bir şey. Ya da sizin malzemeniz, öğrenciniz ne kadarını alabiliyor? Gelen kişi sizden çok daha fazlasını bekliyordur gibi böyle olumsuz yönleri oluyor.

Peki moral ve motivasyon olarak nasıl etkiliyordu? Yani olumsuz sorusunun altında düşünürsek bunu.

Yani güven, kendinize güveniniz de zedelenmiş olabiliyor. Ya da o idealist durumunuz biraz ne bileyim ona ket vurabiliyor yani.

3.Peki hocam maarif müfettişlerimiz şimdi gelmiyor dedik. Okullarda bir zaafiyet oluştu mu? Bir boşluk var mı?

Oluşmadı. Herkes yine yapması gerekeni aynı başarılı öğretmenler dediğimiz, işini seven öğretmenler işini yine aynı gibi yapıyor, yapmayanlar yine yapmıyor. Öyle diyim ben.

Peki öğretim etkilendi mi? Müfettişlerin gelmemesi öğretimi etkiledi mi? Ya da nasıl etkiledi?

Etkilemedi. Yani olumsuz yönde etkilemedi. Bizim daha rahat çalışabileceğimiz ortam oluştu. Hatta olumlu yönde etkilendi diyebilirim.

Peki şimdi bu görev okul müdürlerine verildi. Okul müdürleri bu görevi yerine getiriyorlar mı? Getiriyorlarsa nasıl? Ders denetimi olarak.

Çok yerine getiremiyorlar. Geçen sene sonunda yapılan performans değerlendirme notları yani ben sadece bizim okul olarak söyleyemeyim başka okullarda da arkadaşlarımız var. Sınıf denetimleri yapılmadan ya da ideolojik olarak yine notların verildiği, ya da nasıl diyim? Yani objektif davranıldığına inanmıyorum.

4.Peki hocam sizce denetim nasıl yapılmalı?

Evet işin zor tarafı. Bence denetim öğretmenin vicdanıdır diyorum. Yani dışarıdan etkili olacağına inanmıyorum ben. Hani birilerinin öğretmeni denetliyor olmasının en büyük denetim bence velinin denetimi diyim. Çünkü merkez okullarda biz bunu görüyoruz. Veli bir şeyleri takip ediyorsa öğretmen de ona göre şekil alıyor, ona göre vermesi gerekenleri en büyük denetimi bence veli yapar.

5.Peki öğretmenlerin ders denetimine gerek var mı?

Yok.

Yok.

Veli işte diyorum ya. veli bunu takip etti mi öğretmen ona göre çalışmalarını sürdürüyor.

Maarif müfettişlerimiz tekrar gelmeli mi?

Gelmemeli.

Neden?

Az önce söylediğim gibi yani çok objektif olduklarına inanmıyorum o açıdan.

Müdürler peki bu işi yapabilir mi? dedik gerçi az önce ama başka kimin yapabileceği yani veli dediniz bu güzel bir örnektir.

Yani en çok veli.

Başka neler olabilir hocam?

Ya da şey olabilir. Aslında bir ara düşünülmüştü ama yapılabilir mi? diye. Hani okuldaki tüm öğretmenler birbirini değerlendirme işin içerisine girebilir. Veli-öğrenci-öğretmen ve okul müdür. İdare de girer ortak bir değerlendirme yapılabilir.

Yani sadece bir kişinin denetimi ile değil hani ortak bir değerlendirme şeklinde olabilir.

6-Peki kendinizi değil de çevreyi, ya da diğer okulları ya da diğer öğretmen arkadaşlarınızı düşündüğünüzde müfettişlerimizi tekrar gelmeli mi? yani bu denetimler yapılmalı mı? Bunu öğretmenlerimizin performansına etkisi olabilir mi? Artırcı.

Aslında olabilir. Geneli düşündüğümüzde birilerinin gelecek olması öğretmeni biraz daha bazı şeyleri daha dikkatli, mesela vermesi gereken kazanımları vermeye çalışması açısından olumlu etkisi oluyordu.

Yani hani geneli düşündüğümüzde olabilir.

Yine de bilemiyorum, tam olarak kestiremiyorum. Bir kişinin olmaması gerektiğine inanıyorum. Hani müfettiş de olsun ama ortak bir değerlendirme olsun. Müfettiş olsun, okul müdürü olsun, veli olsun, öğrenci olabilir, lise öğrenci üst sınıflarda olabilecek şekilde okuldaki diğer öğretmenler olabilir, ortak hepsinin ortak bir değerlendirmesi olabilir.

Peki toparlarsak ders denetimine gerek var mı? Dedik. Siz kendinizi düşünerek yok dediniz.

Ama ben kendimi düşünerek yok dedim. Toplu olarak düşününce olabilir.

Olabilir dediniz.

Ama şey değerlendirme kriterleri filan değişmeli. Orda bir değişiklik yapılmalı. Hani eski sistemdeki gibi değil de değerlendirme olsun fakat daha objektif bir değerlendirmenin olabileceği. Daha tek kişinin değil de birden çok kişinin de görüşlerinin alınarak sonuç olabilir gibi.

Peki başka fikriniz var mı hocam? Denetimle ilgili. yani ders denetimi olarak düşünüyoruz. Kazanım boyutunda, öğretim boyutunda. Hani farklı fikirleriniz şunlar da olabilir dediğiniz şeyler var mı?

Mesela söyleyim eskiden şey vardı: Evrakla ilgili çok şey yapılıyordu. Örneğin bana gelen bir tane müfettiş de baktı baktı dosyalarımı bir şey bulamadı. En son kulüp çalışmalarında şey dedi işte şey gönüllü velin kim? Hani böyle gibi ille öğretmeni sıkıştırarak, hani bir ekşiğini bulayım. O değil de evrak denetimi şeklinde değil de sınıfta bu ne yapmış? Gerçekten soru cevap şeklinde yapılan, sınıfına bakan, öğrenci davranışlarına ya da bunu bir saat içerisinde değil de belli aralıklarla, hani belki bu bir ay olabilir ya da işte yılda iki, üç defa olabilir. Hani o belki daha iyi olacaktı. Sınıfa gel bir kere bak çok da anlamlı değildi bence.

Teşekkür ediyorum.

Asıl ben teşekkür ediyorum.

KATILIMCI 8

1.Maarif müfettişlerinin geldikleri zamanı düşünerek faydaları nelerdi?

Geldikleri zamanlarda ben hep şeyden yanayım. Öğretmenlerin sürekli zihinlerinin aktif tutulması taraftarıyım. Öğretmenler ben şahsım adına her yıl düzenli olarak yani gönüllülük esasından ziyade zorunlu olarak öğretmenlere her yıl bir rehberlik semineri verilmesi gerekiyor. Çünkü ne kadar biz üniversite, lisans da olsun yüksek lisans da olsun böyle eğitim bilimlerine yönelik dersler alsak da belli bir süre sonra artık sınıf monotonlaşıyor. O yüzden de öğretmenlerin zihinlerini aktif tutmak için her yıl belli aralıklarla seminerlerin verilmesi gerekiyor. Müfettişlerin geldikleri dönemde düşündüğümüzde en azından müfettişler geldiklerinde öğretmenler arkadaşların çektiği sıkıntıları cevap alabilecek ya da alamayacak yani karşı taraf belki bununla ilgili uygun bir örnek verebiliyordu ya da veremiyordu; ama en azından öğretmen arkadaş bunu sorma ihtiyacı hissettiği için birazcık kendini bir yenileme sürecine giriyordu. Şu an uzun bir süre, uzun bir zamandır gelmedikleri için de

bilmiyorum hani gelseler de belki bir, bir gün de olsa iki gün de olsa öğretmenler daha böyle bir açık olarak zihni açık olarak bir şeyler sorma ihtiyacı hissederlerdi.

Öğretmen performansını nasıl etkiliyordu?

Öğretmen performansını böyle pek ekili hani böyle pozitif yönde etkilediğini düşünmüyorum. Çünkü geldiklerinde bir saat dese giriyorlardı o bir saat içerisinde çok etkin olduğunu zannetmiyorum. Zaten ben eğer o performans özellikle öğretmen arkadaşları puanla değerlendirdikleri için öğretmen arkadaşın derste çok da gerçekçi olduğunu da zannetmiyorum. Performans açısından pozitif anlamda etkili olduğunu düşünmüyorum.

Öğrenciler üzerinde olumlu etkileri var mıydı? Varsa nasıldı?

Öğrenciler üzerinde etkisi var mıydı? Öğrenciler aslında şu açıdan iyidir. Mesela öğrencilere baktığımızda en böyle içine kapanık öğrenci bile öğretmenin yanında açıktır. Ama sınıfa bir başka sınıftan bir öğrenci geldiğinde, başka bir sınıfın öğretmeni geldiğinde ya da dışarıdan bir veli geldiğinde yani sınıfa her hangi bir misafir geldiğinde öğrenciler daima kendilerini kanulama süreci içerisinde, gösterme çabası içerisinde. Bu yüzden öğrenciler açısından çok ta sıkıntılı olduğunu düşünmüyorum. Sınıfımıza misafirperver bir millet olduğumuz için sınıfımıza birisi gelecek diye öğrenciler daha böyle aktifleşiyorlardı diye düşünüyorum.

Olumsuz etkileri olmuş olabilir mi?

Olumsuz etkileri ben sadece şöyle diyim: Heyecan olabilir. Heyecanlı oluyorlardı çünkü. Genel anlamda öğretmenleri düşündüğümüzde ben kendi çocukluğumu hatırlıyorum: Müfettiş gelecek diye öğretmen bizi uyarırdı. İşte bakın müfettiş gelecek, sorduğu sorulara cevap verin, şöyle yapın, böyle yapın diye. Bu sefer çocuk acaba doğru cevap verebilecek miyim? Yanlış mı veririm? Yanlış verirsem şöyle mi olur? Böyle mi olur? Doğru verirsem böyle mi olur diye? O açıdan çocuk bir kaygıya düşüyor olabilir.

2. Peki maarif müfettişlerimizin öğretmenlerimiz üzerinde olumsuz etkileri nelerdi?

Ya şimdi ben öyle olumsuz bir etkiyle karşılaşmadım. Sınıfıma çok fazla müfettiş bir kere, iki kere geldi. Ama genel anlamda öğretmen arkadaşlarla konuştuğumuzda, düşündüğümüzde bu maarif müfettişleri genelde puan odaklı, öğretmeni değerlendirme odaklı. Şimdi siz de hak verirsiniz ki bir insana bir gün gelirsiniz o gün çok neşelidir. Yani müfettişin sınıfa girdiğinde beni birisinin değerlendireceğini bildiğim zaman ben de çok aktif olamam sınıfta, ben de çok stres içerisinde olurum. O yüzden öğretmen arkadaşlar bu açıdan çok sıkıntılılardı. Yani aslında sınıfa girip nattan ziyade ne yapabilir? Şurda şunu yapabiliriniz diye bana rehberlik amaçlı girmiş olsalar cidden çok iyidir. Mesela benim sınıfıma gelenler son dönemlere denk geldiğimiz için hep rehberlik amaçlı geldiler ve ben faydalarını gördüm. Mesela normal şartlarda çok yüksek sesle ders anlatırım ama müfettiş rehberlik amaçlı geldiğinde sesimi çok yüksek kullandığımı buna gerek olmadığını, daha uzun yılların olduğunu ve günden sonra yüksek ses kullandığımda direk aklıma geliyor ve sesimi kısıyorum. Ama not amaçlı değerlendirmelere girdiğimizde öğretmen arkadaşlar kendileri gibi davranamıyorlar. Haklılar da . Çünkü karşı taraf onu değerlendirecek, stres, sıkıntı o açıdan...

Moral ve motivasyonu nasıl etkiliyordu?

Ya bu belli bir süre müfettişin geldi atıyorum bir martta geldi, bir, iki, üç, beş martta olumsuz olarak etkiliyordu, morali bozuluyordu, düşüyordu. Ama ondan sonraki dönemlerde çok da fazla da etkilendiğini düşünmüyorum. Ama şimdi müfettişlerin gelip puanla değerlendirmesi, daha sonra o puanların okula gönderilmesi, okuldaki yani bir saatte değerlendirmesi çok yanlış bir şey benim açımdan. Eğer böyle bir şey olacaksa her öğretmenin belli bir müfettişi olsun, belli aralıklarla gelsin hani sürekli bir süreç olsun. Hani bir günde gelip o gün ben sınıfta çok iyi bir performans sergileyememiş olabilirim ama bir bakıyorum; öğretmen odasına bir liste geliyor kimi 85 alıyor, kimi 90 alıyor. Yani kesinlikle performans değerlendirme taraftarıyım. Performans değerlendirme sürecinde keşke öyle bir süreç başlasa. Ama çok objektif olması lazım. Ama bir günde de değerlendirilmemesi gerekir.

3. Artık gelmiyor maarif müfettişlerimiz. Şimdiki dönemi baz alarak okullarımızda bir boşluk, bir zafiyet oluştu mu sizce?

Yok oluşmadı. Ben boşluk oluştuğunu düşünmüyorum. Zaten okuldaki öğretmenlerin... Öğretmenlik zaten bir vicdan işidir. Eğer müfettiş gelecek beni kontrol edecek, şunu yapmalıyım, bunu yapmalıyım diye yapıyorsan hiç yapmaman lazım, yapmasın zaten bu kişi. Böyle biri de varsa okul yöneticileri yanında buna müdahale ediyorlardır ki bide müdahale ediliyor yani. Öbür taraftan yok zannetmiyorum, ben bir boşluk olduğunu düşünmüyorum. Ama tekrar söylüyorum keşke rehberlik amaçlı gelseler de sadece yılda bir kere, yılda iki kere değil de öğretmenlerin zihinlerini uyamak olarak tutmak için gelmiş olsalar. Atıyorum mesela beni biz derslere giriyoruz 1, 2, 3, 5 hafta sonu bir ay, iki ay hak verirsiniz ki inan olduğu için artık beyni iyice şişiyor bu noktada bir rehberlik semineri verilmiş olsa çocukların da eğitim hakkına sahip olduğunun, hepsinin de ya yeri geliyor

mesela kızdığımız, bağırdığımız çocuklar oluyor ama onun da, o çocuğun da yaş grubunu düşündüğümüzde, o da haklı 40 dakika boyunca derste nasıl hep sessizce duracak? Bunları öğretmen bir taraftan akademik başarıyı vermeye çalışıyor, bir taraftan çocuğun sosyalitesini yükseltmeye çalışıyor, bir taraftan çocuğun ailevi durumuyla uğraşiyor derken öğretmen de artık doluyor. Öğretmenin dolduğu noktada bir rehberlik semineri verilmiş olsa, uygulaması yapılmış olsa aslında daha başarılı olacaktır.

Peki bu görevi okul müdürleri yerine getiriyorlar mı?

Müfettişlerin yapması gerekeni mi?

Şu an müfettişlerimiz gelmediği için mevzuatta okul müdürlerimiz öğretmenlerimizi denetliyor mevzuata göre.

Yapıyorlar diye düşünüyorum.

Yapıyorlarsa nasıl?

Yapıyorlar diye düşünüyorum. Çünkü genelde arkadaşlarla falan görüştüğümüzde çok eski zamanlardaki müdürlerle karşılaştığımızda şu an yapıyorlar mı? Ama dediğim gibi rehberlik amaçlı olmuyor bu olay. Yani rehberlik amaçlı değil, sadece hocam dersine zamanında gider misin? Hocam işte sınıfta şöyle bir sıkıntı var. Ama bunu yapıyorlar. Sınıfa bir öğretmenin bir öğrenciyle problemi varsa rehberlik servisi hemen direk devreye giriyor. Öğretmen arkadaşın bir veli ile problemi varsa velini sınıfla ilgili bir şikayeti varsa bu konuda devreye giriyorlar.

Peki hocam size göre denetim nasıl olmalı?

Bana göre denetim nasıl olmalı?

4.Öğretmen denetimi nasıl yapılmalı?

Her şeyden önce süreç içerisinde olmalı. İki gün birinci dönem, ikinci dönem şeklinde değil, kesinlikle bir süreç olması gerekiyor. Çünkü bugün ben çok güzel bir performans gösterebilirim, yarın çok güzel performans gösteremeyebilirim. Çok yoğun bir dönemden geçiyor olabilirim hani ders olarak. Sınıfta belki bazen komularımızın çok yoğun olduğu bir dönem oluyor veya sınıfa baktığımda bir konuda ya öğretmenden kaynaklı ya öğrenciden kaynaklı bir şey olabiliyor, yani bir kaos oluşabiliyor o dönemde mesela tam konuyu anlatamadığım için, hani tam karşıdan yüzde doksan yani yüzde seksen diyelim bir performans göremediğim zaman benim de moralim düşüyor, karşı tarafın da morali düşüyor. Ne olacak? Bir boğuşma oluyor ama bir dönem bir bakıyorsunuz çocuğun da algısının açık oluyor o yüzden dediğim gibi not değerlendirmeden ziyade bir süreç değerlendirmesi olup; ama şunu da isterim kesinlikle isterim kesinlikle bir performans değerlendirmesi olsun. Ben hani tabiri caizse ben canımı dişime takıp çalışırken öbür taraftaki de çalışmıyorsa bir aramızda bir fark olsun yani. Çünkü neticede biz de bir insanız çocuklara diyoruz çocukları güdüleyelim, hep bir çocukların motivasyonunu arturalım, olara bir ödül verelim dediğimizde çocuk ne oluyor? Bir tık daha yükleniyor. Eee netice de biz de bir insanız çocuk bir yani çocuğa bir çikolata verdiğimizde, defterine bir yıldız attığımızda nasıl seviniyor. Çünkü ben onun üstündeki bir kişiyim. Benim de idari amirim, bir müdür bana geldiğinde, öğretmenler odasına geldiğinde ya da odasına çağırıp da hocam teşekkür ederim süreç çok iyi gidiyor, sınıfta ilerleme var dediğinde ben ben de tabii ki motivasyonum bir tık artacağı için daha istekli daha böyle istekli, isteyerek gelirim okula o açıdan. Ama not taraftarı mıyım? Not taraftarı değilim. Çünkü notların çok da objektif olacağına inanmıyorum. Ya belli bir kriterlerin olması lazım, ya belli bir kriterler göre yani ben kafama gör ya bu arkadaş sınıfına saatinde girdi, saatinde çıktudan ziyade belli bir kriter olsun. 10 tane olabilir, 15 tane olabilir, 20 tane olabilir. Kriterlere göre, hani bunların da öğretmen arkadaş gidip sorduğunda hocam neye göre bu puanı verdiniz dediğimde ben de görebilmeliyim. Hani benim neyim eksik? Neden bana 90 verdiniz? Yani 10 puanın hesabından ziyade benim eksliğim nerde dediğimde? Benim eksliğimi söyleyebilmeli. Ama not değerlendirmesi gerekli midir? Bilmiyorum onu ama çalışanla çalışmayanın ayrılması gerekir.

5.Ders denetimlerine gerek var mı hocam?

Gerek var mı? Bence yok diye düşünüyorum. Az önce dediğim gibi öğretmenlik vicdani bir iştir. Kişiyi anlarsınız zaten siz. Sınıfına girip de bir insanı şey yapamazsınız. Karşı taraf da buna tepki gösterir sınıfına girilmesine. Yani hepimiz insanız ne kadar başarılı da olsan sınıfına birisi girdiğinde tedirgin olurum acaba yanlış mı yaptım, doğru mu yaptım? Giren kişinin düşüncesi de önemli acaba eksliğimi bulmaya mı girdi, bana destek olmaya mı girdi? İşte okul idaresinden müdür bey işte ben hoca hanımın sınıfına gidiyim, baktım sınıfta ne gibi bir eksikleri var diye geliyorsa benim artılarımı görmez ama işte öbür amaçlı bir gidiyim hoca hanımın bir şeye ihtiyacı var mı? Bir baktım sınıf ne durumda diye girdiğinde bana çok çok faydası olacağına inanıyorum. Ders denetimine gerek var mıdır? Genel olarak bunları zaten okul müdürleri yaptığı için okul müdürünün okulunda bulunduğu öğretmenin çok dışarıda gözlemlerinden anlayacaktır. O sınıftaki hal ve hareketlerinde. Çünkü sınıfta farklı hareketler sergileyemeyiz. Çünkü çok farklı hareketler sergileyemeyiz işte ben ders anlatmıyorsam öğretmenler odasına gelip e ben şöyle yapıyorum, ben böyle ders anlattım diye çok böyle zıt bir kutup olmaz. Onu fark eden

okul idarecilerinden müdürler o sınıflara girebilirler. Ama genel anlamda bir ders denetimi yapılmalı mıdır? Genel anlamda bence gerek yok. Hani sıkıntı gördüğü öğretmen arkadaşların derslerine tabii ki de girilmeli.

O zaman maarif müfettişlerimiz tekrar gelmeli mi?

Yani bence rehberlik amaçlı olacaksa tabii ki gelmelidirler ama kendilerini yenileyerek gelmelidirler. Yani günümüz şimdi bana bundan bir yaklaşık 20, 30 yıl önceki müfettiş gelip de bir bana kendi şeylerini anlatacaksa çünkü biz bile şu anda çocuklarla biz bile sıkıntı yaşıyoruz. Bizim zamanımızda olsun da bir tane bilgisayar, hadi laptop olsun. Ama şimdi bu çocukların ellerinde sınırsızca akıllı telefonda, tabletti odur budur her şey var. Yani günümüz çağı değiştiği için verilen rehberliklerin de değişmesi gerekiyor. Eğer bana bu konuda yardımcı olacaksa tabii ki. Ama bireyselden ziyade sınıfıma gelip de sınıfıma girip, sınıfımda dersimi dinleyip, rehberlik yapacağına ben bunu her şekilde dile getiriyorum öğretmenlerin sene başı seminerlerinde, sene sonu seminerlerinde veya ikinci dönemin başında öğretmenlerin zihinlerini uyanık tutacak kesinlikle rehberlik seminerlerinin verilmesi taraftarıyım. Bu rehberlik seminerleri şöyle vermek için değil. Vermek için olduğunda mesela ben de çok seminere katıldım verilmek için değil, zorunlu olduğum için, okuldan görevlendirildiğim için... Gidiyorum seminere hiçbir şey öğrenmeden, hiçbir şey alamadan geri geliyorum. Bundan ziyade hani bizim öğretmeni de aktifleştirecek tarzda bize öyle bir rehberlik vereceklerse tabii ki gelmelidirler yoksa eski dönemlerdeki çok da faydalı

Müdürler bu işi yapınlar mı o zaman?

Müdürler mi?

Ya da başka kimin yapabileceği hakkında fikriniz ne olabilir?

Bence öğretmenler kendileri yapabilirler ya. Müdürdan ziyade bana eğitim verecek kişinin bu işin içinden gelecek birinin olması lazım, bu işi bilen birisi olması lazım. Çünkü bilmeyen birisi geldiğinde şimdi dersi girmeyen birisi geldiğinde size gelip de çocuklarla bir şey anlattığına çok ütopik geliyor. Ama şimdi çünkü çocuğa şöyle davranın, çocuk size şunu yapsın, veliye şunu söyleyin. Yani bunlar zaten olan şeyler. Yani ya da dediğim gibi derse giren bir öğretmen arkadaş olursa eğer bunu bildiği için, kendisi yaşadığı için daha faydalı olacaktır. Gerçi okul müdürlerimiz de öğretmenlikten gelmelidirler olabilir mi? Kendilerini yetiştirirlerse tabii ki de olabilir yani. Ya da çok gerçekçi olacaklarsa olabilirler. Ama gerçekçiden ziyade çünkü ben öğrencilerle meşgulken okul müdürü okulu yönetmekle her türlü öğrenci sıkıntıları ya da öğrenci performansları her şey öğretmene aitken okul müdürü okulun binasıyla, ekonomisiyle, işte geliriyle gideriyle her şeyiyle ilgilenirken okul müdürü biraz daha öğrenciden uzak kalıyor. Yani geçmiş yıllarından tecrübeleriyle objektif olarak verecekse verebilir yani.

Peki hocam diğer öğretmenleri düşündüğümüzde maarif müfettişlerimizin gelmeleri diğer öğretmenlerimizin performansını nasıl etkiler?

Eskiden mi?

Hayır şu an. Mesela siz şimdi vicdan dediniz, siz işinizi iyi yapan bir öğretmensiniz ama hani herkesin aynı oranda olmadığını, performans olsun, alışanla çalışmayan ayrıldın dedik. Diğer gruba çalışmayan grubu düşündüğümüz zaman etkisi olabilir mi maarif müfettişlerimizin gelmelerinin? Tekrar gelmelerinin öğretmen performansına bir etkisi olabilir mi?

Müfettişler yılda bir kere geleceksa hiç bir etkisi olmaz yani kesinlikle olacağına inanmıyorum. Bu öğretmen arkadaş aslında derste hiç çalışmayan arkadaşın olduğunu düşünmüyorum. Yılda bir kere, birinci dönem bir kere, ikinci dönem bir kere geleceksa bence hiç bir etkisinin olduğunu düşünmüyorum. Yani gelseler de gelmeseler de süreç aynı devam eder.

Tamam hocam teşekkür ederim.

Rica ederim.

KATILIMCI 9

1.Hocam. Maarif müfettişlerimizin ders denetimlerine geldikleri dönemde faydaları nelerdi? Öğretmen performansı açısından?

Faydaları, öğretmen en azından bira hazırlıklı geliyordu, tamamen boş vermiyordu. Faydası kadar zararı da vardı. Strese sokuyordu. Gerçi ben şahıs olarak girmiyordum ama faydası insan biraz daha hazır giriyordu derse.

Peki motive ediyor muydu? Ediyorsa nasıl?

Şimdi şöyle gelen müfettişlerin o anki dili konuşması, bakışı, iki tarafa da oluyordu hem olumlu hem olumsuz. Kimisi güzel yani iyi yaklaşıyordu, eleştirmeden yaklaşıyordu onlar daha iyiydi motive oluyorduk. Ama bir de böyle olumsuz bakarsa nefret ettiriyordu.

Öğrenciler üzerinde olumlu etkileri oluyor muydu?

İşte o da aynı şekilde çocuklarla iyi şey yaptıkları zaman oluyordu.

Olumsuz oluyor muydu? Oluyorsa nasıl?

Ya şimdi bir tanesi geldi hatta benim oğluma da sordu: Ben işte sakız çiğneyerek sokakta yürüyebiliyorum. Siz yürüyebilir misiniz? Çocukların hepsi yürürüz dedi muhakkak. Şimdi burada bunu öğrettiği için çocuklar bir daha sakız çiğnememe yani bunu öğrendiler. Bu olumlu şey. Olumsuz bazı müfettişler çocukları böyle hakir görüyordu. Yani bilmiyorsunuz falan gibisine oluyordu o şekilde.

2.Peki öğretmenlerimiz üzerinde olumsuz etkileri oluyor muydu? Oluyorsa nasıl?

Sen mesela şimdi uğraşiyon, gayret ediyon illa bi not kıracak ya not kırmak için işte şu yok, bu yok pek o kadar da eğitim ve öğretimi ilgilendirmeyen şey yok diye mesela senin notunu kırıyordu. Ben not için yapmıyom ama ister istemez dedim ya müfettişin gelişine göre her müfettiş değil bunda. Tesadüf ben şimdi çevrem geniştir Düzce'de hani çoğunu tanyordum tanıdığım için bana karşı bir şey yoktu hani. Ben önceden de tanıdığım için müfettişleri. Mesela bazen öğretmenevine takılırdık şimdi o kadar takılmıyoruz da. Yemeğe gelirlerdi o şekilde. Bi de bi kısmının çocuklarını da okuttuk böyle de olunca fazla şey yapmıyorlardı.

Peki

Ben şahıs olarak fazla olumsuz görmedim işin açıkçası işin gerçeği.

3.Maarif müfettişlerimiz yaklaşık bir yıl, bir buçuk yıl derslere gelmiyorlar. Bu okullarda bir boşluk, bir zafiyet oluşturdu mu?

Oldu tabii.

Nasıl?

Öğretmenler, ya şimdi ben plan yapılıns anlamında demiyorum ama yarın ne yapacağını ufak bir şekilde yapmaları lazım. Hazır olmaları için. Şimdi bu ortadan kalktı birçoğu öğretmende. Ben kılık kıyafet illa resmi de olsun demiyorum ama tamamen boş verildi. Kılık kıyafet yani disiplin olmalı. İlla ki şu şekilde robot gibi değil de sakal, kadife pantolon bilmem neler. Kadınlar için de aynı şeyi söylüyorum. Başörtü onların hepsine saygılıyım ama o serbestliği de büsbütün... Sen öğrenci karşısına çıkıyorsun, öğrenci seni örnek alıyor. Bu tür şeylerde bir gevşeme oldu.

Öğretim etkilendi mi hocam? Ders bazında?

Şimdi sen bu gün ne yapacağını bilmezsen ne öğreteceksin? İlla ki. Bir de şimdi şöyle bir şey öğretmeni örnek alıyor. Şimdi dün ben Toyota'ya gittik Nuri Hızal oranın sahibi onun çocuğunu okuttum. Bana bir şey dün ordaydık. Çocuğunun ayakkabısını bağlamışım ben. Ayakkabısının birini bağlıyordum çocuk benim saçımı okşamış çocuk eve gitmiş demiş ki öğretmenimin saçını okşadım. Yani bunlar şey oluyor. Yani o anda belki etkisi olmuyor ama zamanla seni örnek alıyor. Ben şimdi kalemi buraya ceketime soktuğum zaman çocuk evde ceket aldırıyormuş imkanı olanlar. Öğretmen kalem sokuyor ben de sokacağım; yani örnek oluyorsun. Belki o anda olmuyon gibi geliyor ama zamanla şey yapıyo o an hepsi seni sevdiikten sonra çocuk senin çok bilmene gerek yok. Onlar kendileri öğreniyor.

Peki hocam bu görev okul müdürlerine bırakıldı. Müfettişlerin gelmediği

Evet evet.

Okul müdürlerine bırakıldı. Peki okul müdürleri bu görevi yerine getiriyorlar mı?

Okul müdürleri yerine getiriyorlar mı? Şimdi okul müdürleri söylüyor. Mesela örneğin geç kalma durumlar. Öğretmenlerin bir kısmı derse geç giriyor. E söylüyor ama bir söylüyor, iki söylüyor siz söylüyorsunuz hepsini sokabiliyor musunuz? Direk anında bu zor yani bu öğretmenin şeyinde içinde vicdanen bu zorla bu işler olmaz. Ama müfettiş not korkusuna ben illa ki teftiş olsun anlamında söylemiyorum. Hani ben de öyle gerici gibi şey gibi falan da atmayın kenara da hani şeyi söylüyorum gördüğümü. Bi korku şeyine gene yapıyordu, not korkusuna şey korkusuna. Şimdi o şeyde boşluk var yani. Bence yani tamam genel şekil de yanlış seni bi saatte teftiş etmeleri de mümkün değil. En iyi teftişi yine müdür yapar. Çünkü devamlı seni görüyor. Yani idare müdür, müdür muavini yapar. Ama müfettiş geldiğinde bir saat. Bir saatte ne görüyor? Gidiyor.

4.Peki hocam sizce denetim nasıl olmalı?

Ya denetim genelde bence okul idaresi yapmalı. Tarafsız, bizden, sizden değil. Zaten müdür zamanında gelip giderse oturmaz oturduğu yerden öğretmenin sınıfa rahat, düzgün girip çıktığını, elindeki girerkenki materyallerden, kaynaklardan nasıl girdiğini görür. Kimisi hazırlanıp giriyor, kimisi şeyden geldiği gibi. Şimdi biz mesela erken giderdik. Fotokopimiz çekerdik hazırlar.

Evet

Anlatılabildim mi? Denetimi okul idaresi yapacak. Böyle sınıfa girip değil de gözlemleyerek. Şimdi gözlemlenir. Siz

5.Ders denetimi olarak gerek var mı?

Ders denetimi olarak gerek yok.

Maarif müfettişleri tekrar gelmeli mi?

Yok.

Neden?

Ya işte dediğim gibi tamam ben şahsım için konuşmuyorum. Ama göstermelik o anda öğretmen mesela biz eskiden plan yapıyorduk ya o günün planını yapıyordu. Önceden yapmıyordu. Göstermelik. O gün müfettişe işte adam hayatında şeyine girmiyor. O gün her şeyi hazırlıyor yani göstermelik bir şey oluyor. Bence değil de okul müdürleri gelse olabilir.

Başka kimin yapabileceği konusunda da fikir verebilirsiniz hocam. Yani başka biri atıyorum okul müdür ya da müfettiş değil de hani sizce başka.

Başka işte milli eğitim müdürü gelemz. Her zaman gelse gelemz. Bi de şey var branş. Mesela milli eğitim müdürü Türkçe öğretmenidir. Sınıf öğretmeninden anlamaz veya sınıf öğretmenidir İngilizce'den. En güzel müdürün, idarenin gözlemi müdür, müdür muavini gözlemi

Diğer öğretmenler açısından düşündüğümüzde, yani geneli düşündüğümüzde.

Şimdi mesela deseler ki; şu a okulunda Ahmet Öğretmen götsin b okuluna baksın o da yanlış olur, o da etkili olmaz.

Maarif müfettişlerimizin gelmeleri öğretmen performansını etkiliyor muydu? Ya da nasıl? Yani geneli düşündüğümüzde.

Hani diğer öğretmenleri düşündüğümüzde. Çünkü herkes aynı performansta değil.

Anlık anlık işte. Daha çok mesela işini düzgün yapan adamlar için yani herkes belki yapmaya çalışıyor. Kimseyi ayırmak istemiyom ama yapanlar için o bir faktör değil. Ben müfettiş geliyor diye şunu yap ya da bunu yapamazlık yapmadım. Müdür görüyor diye de yapamazlık yapmadım. Müfettişlerin o anda O günlük mesela bu hafta müfettiş gelecek de mi. Bütün şeyleri bırakıyorlardı. Doküman hazırlıyorlardı. Öğretmenler derse girmiyorlardı şu eksik, bu eksik tık tık tık müdür işte şunları tamamlayın bunla uğraşıyorlardı bir hafta. E onda o zamana kadar hiç yapmıyorlardı. Mesela gözlem raporuymuş, veli toplantı tutanağıymış, kurul tutanağıymış onları hazırlamaya başlıyorlardı. Son bir haftada göstermelik. Öyle yapacaksa hiç yapmasın. Faydası var mı? Yok. Yani önemli olan çocuğa fayda. Yani eğitim için yok faydası. Çocuk biz orda çocuklar için yok muyuz? Çocuğa fayda hem eğitim, hem öğretim yönüyle Sadece yani öğretim de değil eğitim de davranış. Zaten doğru davranışı aldığı zaman ders de beraberinde gidiyor.

KATILIMCI 10

1.Şimdi hocam maarif müfettişlerimizin ders denetimi yaptıkları dönem düşünerek cevapla faydaları nelerdi?

Ya ister istemez bizi toparlıyordu. Benim için de kağıt kuğut işleri inan ki böyle fazla onları çok sevmiyorum ben de. Ama eğer gelecekleri zaman onları bir düzen haline getirebiliyorduk, daha düzenli oluyorduk. Çok mu faydalı? Çok faydalı değil. Hani kayıt kuyut işini ne kadar standartlara oturtup yapıyoruz o ayrı. Ama en azından bir hani yok veliymiş, yok zümreymiş... Yani belli şeyleri kesin yapmamız gerekiyordu. Onları hoş şimdi de yapıyoruz ama o zamanki gibi değil.

Peki motive ediyor muydu? Motivasyon olarak.

Çok beni motive... ha mesela müfettiş beni beğendi diyelim motive oluyordum yalan yok. Ha beğenmedi mi üzüliyorduk tabi. Hani belli bir yerde eksik gördüğünde de üzüliyorduk. Onu ama ben değiştirmeye inan ki çalışıyordum. Hani böyle böyle dediklerinde hocan şunları yapsaydın dediğinde onları ben gaile alıp değiştirip çok şeyler de öğrendim. Yani müfettişler geliyordu bazı müfettişler hocam bak bunları böyle böyle yapsan senin için faydalı olur diyordu. Onları uyguladım ben bu şeye kadar. Biraz da onların kattığı şeyler de oldu bana. Hani yook tukaka diyemem müfettişler için. Yani müfettişlerin gerçekten bana faydası da olmuştur, hani belli bir şeyde yararı da olmuştur, motive de belli bir süre etmiştir.

Performans olarak etkiledi mi?

Çok fazla etkilemedi. Yani ben şimdi gelmediğinde de aynıyım, geldiğinde de aynıyım. Yani o hiç beni fark ettirmiyor. Daha çok işte dediğim gibi kayıt kuyut işlerinde daha sıkı tutuyorduk. Ama onun dışında ben belki daha rahatım. Hani mesela bir sınıfa müfettiş girdiğinde daha rahat olamıyorsun, dersi o yokken daha rahat anlatabiliyorum. Daha farklı anlatıyorum. Ama girdiklerinde sınıfa, daha bir çekiniyorsun. Ya anlatmak istediğini de pek anlatamıyorsun. İlk yıllarda bayağı bir çekiniyorduk, korkuyorduk tabi ister istemez. Ama birkaç yıl işte 10 yılı aştıktan sonra bakıyorsun bunun bir şey olmadığını, onun da bir insan olduğunu, sana yararı da değil bir şey olmayacağını o zaman rahatlamıştım. Fakat çok da beni ooo, süper, iyi, bu bana pek motive ediyor onu pek diyemem. Hani ama performansımı çok etkilemiyordu.

Öğrenciler üzerinde olumlu etkileri oluyor muydu?

Öğrenciler üzerinde de ha şöyle oluyordu eğer bir çocuk o anda müfettiş varken soruları bildiğinde seviniyordu. Hani aaa bak müfettiş sordu ben soruyu bildim. Haa yanlış sorduklarında, bilemediklerinde gülüyorlardı bana, birbirlerine. Önemli değil çocuklar öğretmenim bu bana böyle dedi, hiç müfettişin yanında böyle denir mi? Diye birbirlerini de etkiliyorlardı.

Olumsuz etkisi oldu mu öğrenciler üzerinde?

Olumsuz çok olmamıştır ya. Öyle çok olumsuz hani aşağılar bi durum falan kalkıp da çocuklara hayır hiç olmadı. Hani mesela diyorlardı Urfa'da hiç unutmuyorum 2. Sınıflara problem çözdürüyorlar hani. Problemi yazarak gelirdi, söylerdi, yazdırırdı. Ondan sonra soruları tek tek bakardı cevaplarını da kontrol ederdi. Biz ona bak o yönden bana olumlu olmuştur. Onun üstüne düşmüşümdür. Hani matematikte problemlere bakıp hepsi yazdı mı, etti mi kontrolünde. Müfettiş mesela böyle yapmıştı hoşuma gitmişti benim. Hep onu yapmışımdır. Farklı şeyler öğrendim ben. Fakat çok da hani bizi yükselten bir durum olmadı. Nadir zamanda, az zamanda geliyorlardı. Belli bir şeyin stresi de oluyordu ister istemez. Ama ben çocukların üstünde çok olumsuz etkisi olduğuna inanmıyorum.

2. Öğretmenlerimiz üzerinde olumsuz etkileri nelerdi? Olduysa nasıl?

İşte o da kişiyle bağlantılı.

Yani moral ve motivasyon açısından nasıl etkiliyordu?

İster istemez bir insanın beğenmemesi ya da kaba bir tabirle kullanılmışsa inansın hoşuna gitmez. Öyle ben çok bir durum yaşamadım. Yani bir saygısız olan bir müfettişle karşılaşmadım. Ya da çok kötü davranan bir müfettiş de görmedim şimdi Allah var. Hani onun için çok fazla şey olmayacak yani.

3. Şimdi maarif müfettişlerinin gelmemeleri okullarda bi boşluk oluşturdu mu hocam? Bir zaafiyet var mı? Varsa nasıl?

Çok o kadar da yok gibi ya. Çok fazla yok gibi Naciye Hocam ya. Otokontrolü genelde öğretmenler kendisi sağladıkları için özellikle sınıf öğretmenlerinde böyle bir bu okulda özellikle bakıyorum herkes saatini biliyor, dersine gidiyor, ne bileyim belli bir nöbetleri düzgün tutuluyor, farklı bir şeylik olmadı. Hani tamam benim gördüğüm kadarıyla. Ama benim görmediklerime ben bir şey diyemem. Çok da fazla da boşluk olduğuna inanmıyorum.

Öğretim boyutu etkilendi mi? Gelmemeleriyle.

Öğretim boyutu etkilendi mi? Bence etkilenmedi. Yani çünkü öğretmen neyse odur. Öğretmen geçmişte de aynıydı, şimdi de aynı yani hiç bir farkı yok. Hiç bir farkımız yok. Yok o gelecek diye konu yetiştireyim ya da, aman şunlara bakıyım daha çok bazı arkadaşlara geldiklerinde bir tane müfettiş gelmişti de amanın bunu sordu, nerde bu, kazanımı nerde yazdın mı deftere diye sorduğunu hatırlıyorum ben. Bu adam sana bana Celal diye bir hocaydı. Müfettiş de aman sakın gelmesin diye bakıyorlardı. Onlara bayağı bir kötü etkilenmişlerdi hani. Ha benim başka Orhan Bey gelmişti o zaman da o etkilemedi beni o kadar da. Onlar o konuda çok etkilenmişlerdi sıkıntı yaratmışlardı onlara. Ya ondan bir boz şeylik olmuştu. Öğretim açısından olduğunu zannetmiyorum.

Peki okul müdürleri bu görevi yerine getiriyorlar mı? Denetim görevi okul müdürlüklerine bırakıldı.

Valla yapıldığına inanmıyorum yani ben çok yani. Yani tam anlamıyla yapıldığını. Yazıp geliyorlar bir derste, iki derste ne kadar hani. Bilmiyom şu an olmadık zaten bir teftiş falan. Geçen senelerde Mehmet Hoca gelmedi galiba geldi mi bilmiyorum. Birinci sınıftayken bir geldi bir, iki dersi hocam ben zaten biliyorum dedi. Hani baktı etti çocuklara tamam teşekkür ederim dedi gitti. Zaten hani yapıldığını biliyorum dedi. Çok da hani bilmiyorum oluyor mu? Olmuyor mu?

4. Peki hocam öğretmen denetimi nasıl yapılmalı sizce?

Bak o da güzel soru. İşin gerçeği tek boyutla öğretmeni denetleyemezsin. Ne bir müfettiş tek başına yeterli, ne bir müdür tek başına yeterli. Bunun içine veliyi de sokman lazım. Hani bütün hepsi bir öğretmeni denetlemesi için yeterli. Hani tek bir kişiye gidip öğretmeni denetle desen yanlış da olabilir, farklı da olabilir. Onun için kararını inan ki öğrenciye bile sorman gerekiyor belli bir şeyde. Ha ama tabi bilinçli öğrenci şey olarak değil öğretmene. Çocuktan bile derler ya al haberi o çocuk bile sana ufak tüyolar verebilir yeri gelince. Ama ben inanmıyorum bir tek kişinin değil. Bunun ayağı gibi nasıl öğretmen iyi bir öğretmen olabilmesi için çocuk-okul-veli-bu öğretmen bu ayak üstünde olacak ki öğretmen daha başarılı olsun. Bunlardan birileri yoksa öğretmenlik güzel olmuyor, başarı da gelmiyor o sınıfta. Bence denetleme de tek taraflı olmamalı. Müfettişin yanında okul müdürüne de sorulmalı, veli ye de sorulmalı, yeri gelirse hani tabi şaysizlik olmadan öğrenciye de sorulmalı. Tabi bu sapıttırmadan hani ortaokulda falan sevmedikleri bir öğretmen hakkında iyi bir öğretmen değil demelerini istemeden belli bir miktar akıllı, uslu çocuklara belli şeyler sorulmalı bence de. İşin gerçeği o da nasıl ilerleyecek. Velilerimiz de şimdi şey değil. Veliler de konuya hep biziz biziz diyorlar ya o konuda artık velilere de güvenemiyoruz. Özel buranın velileriyle sıkıntı çok. Ben saygının tamamen yitirdiğini gördüm burda. Hani bana olmuyor ama bakıyorsun öğretmene farklı farklı davranışlarda

bulunuyorlar. Diyorsun ki bu da söylenir mi? Bunu yaparlar mı? Onda da tamam bunlar olacak ama nasıl yapılacak? Onu da çok zor.

5.Ders denetimine gerek var mı hocam?

Derslerin mi?

Ders denetimine?

Ders denetimine gerek var mı şey bizim olarak hani derslerin yapılıp yapılmadığı mı?

Önceden geldikleri gibi evet hı hı? Yani atıyorum dersler mutlaka denetlenmeli hani kim yaparsa yapsın. Hani konumuz şu an o değil. Hani birileri girip o derse bakmalı mı? Denetim yapılmalı mı?

Yapılmalı bence. Yani yapılabilir.

Yani sınıfta ne oluyor? Ne bitiyor? Gibisinden.

Tabii tabii bunu bilmek lazım. Mesela ben de kendimi şöyle bir düşünüyorum. Bir müdür olsam, bir müfettiş ya da bir şey hani yapıyorlar? Sınıfta yapıyorlar? Bunu bir merak eder insan. Hani bunun merakı olur. Çocuk yoksa oturup oturup mu gidiyor, ya da o konuya katılıyor mu, çocuk bakalım öğreniyor mu, hoş yani bunu anlaşılır ama ister istemez bir denetimden de geçmek gerekiyor.

Müfettişler tekrar gelmeli mi?

Bak güzel soru bak. Onda da gelebilirler. Gelebilirler de yüzde elli yüzde elli. Çok da benim hani

Neden gelmeli? Neden gelmemeli?

Ama şimdi o kişiye göre de değişiyor. Şimdi ben diyorum ki otokontrolüm sağlamsa, ben bu işi yapıyorsam tamam gelmesede olur. Ama yapamayanlar olduğu için amaç o olduğu için kontrol de oluyor. Çünkü çok kontrolsüz de gitmek de iyi değil. Kontrolsüz güç derler ya güç değildir. Kontrolsüz de gitmek iyi değil. Hani bir otokontrol olması gerekiyor. Hani kendime hadi olamadım ama dışarıdan olması lazım.

Müdürler bu işe devam etsin mi hocam?

Müdürler bu işe

Müfettişlere yüzde elli yüzde elli dedik. Şu an mevzuatta müdürler yapıyor bu işi. Müdürler devam etsin mi bu işe?

Valla taraflı olmadıktan sonra, tarafsız kalabildikçe yapabilirler. O da çok zor. O da çok zor.

Peki başka kimin yapabileceği ile bir fikir geliyor mu aklınıza yani? Müfettişler, okul müdür?

Ya şimdi dediğim gibi veliye bıraksan velilerde de iş yok. O da çok fazla zor. Valla zor iş.

Peki hocam

Başka bir yerden de hadi diye gelsen o bir derslik gelecek. Bakanlıktan geliyor mesela o anlık seni bir görecek, öğretmenliğini, yaptığın öğretmenliğini. Bir anlık ters bir gününe geldi başarılı olamadın. O da bütün şeyini etkileyecek. Bu da kötü.

Şimdi diğer öğretmenleri düşündüğümüz de.

Tek taraflı değil.

Az önce geçtiğimizde müfettişlerin ders denetimi yapmalarını öğretmenlerimizin performansını etkilemiş olabilir mi?

Olabilir.

Nasıl?

Ben nasıl olsa yetiştiririm bu konuyu deyip de hani belli bir zamanda yaymış da olabilir biraz. Bakacak müfettiş sen bu konudasin, sen bu konuya gelmemişsin daha önce bu siz konuyu bitirmiş olmalısın derse. Genelde sınıf defterlerini anında yazmamız gerekiyor de mi? Ben de bile oluyor. Çocuklara ders anlatırken ben kaçırıyorum, toplu yazıyorum. Ama müfettiş geldiğinde onlar hemen yazılmış olmalıydı. Bizim bir kontrolümüz oluyordu otokontrol. Bu aralar müfettiş gelebilir, aman bu sınıf defterlerini düzgün yapalım falan diye kendi kendimizi şey yapıyorduk. Hani bence belli bir yıla kadar bu müfettiş sıkıntısı bu olmalı. Ama belli bi yıldan sonra artık kendini eğer şeyinle devam ediyorsan da o azalabilir. Hani bu tecrübeyle de alakalı ya. Hani genç olanların kontrollü gidebilir. Müfettiş gelebilir ya da başka bir şey gelebilir. Ama daha sonra da onun kontrolünü yaparız. Sürekli her gün bizim mesela beden var ama bizim de belli bir şeyleri yetiştirmemiz gerekiyor. İster istemez ben her gün beden eğitimi yapamıyorum. Ama bi kaç dersinin de beden yapması benim gözüme çarpar. Hani bu ben bir öğretmenim neticede ha ama işte bunu belki müdür yapmadığında müfettiş belki de yapardı. Hani o kontrol olsaydı konuyu yetiştirmek için şey yapabiliirdi olabilir diyorum.

Başka aklına gelen bir şey var mı hocam?

KATILIMCI 11

1.Maarif müfettişlerimiz önceden ders denetimlerine geliyorlardı. Bunların faydaları nelerdi? Ya da faydası var mıydı?

Yani faydası vardı. Nasıl bir misafir geleceği zaman hazırlıklı oluruz her türlü her şeyimiz daha düzenli, daha tertipli, yani hazırlıklı olmasının faydası vardı.

Peki hocam moral ve motivasyon açısından düşünürsek faydası var mıydı?

Yapıcı olanlarda mesela bir tane bana gelen bir müfettiş vardı. Ders işleyişimizi gördü 5. Sınıfı okutuyordum o zaman. Çok beğendi, o kadar güzel motive etti ki, kendisi de benden çok faydalandı. İşte artılarımızı gördüğü zaman ve güdülendirdikleri zaman mutlaka motive oluyor. Motivasyonla yükseliş oluyor ama bütün artılarımızı silip de sadece eksilerden gittiği zaman o zaman da bazı arkadaşlarda da çok fazla düşüş yaşandı.

Peki öğrenci üzerinde olumlu etkileri var mıydı? Varsa neler?

Yani şimdi, bir kere öğrenciler iletişime çok açık yani kim gelirse gelsin sınıfa çok rahat, çok güzel iletişimde bulunuyorlar. Öğrenci açısından olumsuz bir yönü kesinlikle görmedim ben.

2.Olmadı. Peki öğretmenlerimiz açısından olumsuz etkileri var mıydı?

İşte hani

Neler olabilir? Böyle örnek aklımıza gelen.

Motivasyonu düşürmek olabilir, puanlamadan dolayı arkadaşlar arasında. Mesela ben de çok çalışıyorum siz de çok çalışıyorsunuz ama bana işte 100 verip de, aynı şeyi yaptığımız halde bazı bir kaç şeyden dolayı size 95 verdiğinde arada sıkıntı arkadaşlar arasını da bozabilir o zaman. Yani güdülemeyi azaltabilir, isteksizlik yaratabilir, moral bozukluğu yaratabilir bu tür şeyler de yaşandı. Ama ben kendim yaşamadım, bende o şekilde bir şey olmadı. Genelde gelenlerle verimli ayrıldık.

3.Hocam gelmiyorlar artık. Okullarda sizce boşluk oluştu mu? Bir zafiyet var mı?

Şimdi büyük okul mesela benim okulum için diyorum büyük okullarda böyle bir şey olduğunu zannetmiyorum. Okulumuzdaki öğretmenler artık belli bir yaşı bulmuş, belli bir erişkinliğe gelmiş insanlar ama genç arkadaşlarda veya kenar okullarda nasıl olur? Onu çok fazla bilemiyem. Yani okulumuz için biz zaten saatimizde dersimize giriyoruz, 10 tane zümreyiz birbirimizin yaptığından haberdar oluyoruz, çalışmalarımızı birbirimizle paylaşıyoruz, etkinliklerimizi birbirimizle paylaşıyoruz okulumuz açısından yok. Geldiğim okul açısından da öyleydi İsmet Paşa'daydık. Ama yeni nesil nasıl bir yol izler, hani kimisi şey oluyor çok rahat oluyor.

Şimdi şu anda müdürler yani ders denetimlerini müdürlerin yapması şeklinde mevzuat değişikliği yapıldı. Peki müdürler bu işi yapabiliyorlar mı?

Yani müdürlerimizin aslında kimin ne olduğunu biliyor. En iyi gözlemleyen onlar, idareci arkadaşlar, müdür yardımcısı arkadaşlar. Derslerimize arada giriyorlar. Şimdi siz benim dersime 2-3 kere bir şey sormak için bile gelmiş olsanız benim performansımı çok rahatlıkla görebilirsiniz. Çok fazla kalmanıza da gerek yok. O andaki sınıfın durumu, benim napıyor olmam, yani 2, 3 farklı zamanda geldiğinizde onlar da arkadaşlar da gayet güzel çalışıyorlar, ilgileniyorlar, ediyorlar, neyin ne olduğunu biliyorlar. Yani okulumuz açısından bir sıkıntı yok.

4.Peki sizce hocam öğretmen denetimi nasıl yapılmalı?

Öğretmen denetimi nasıl yapılmalı? Yani sadece evrak üzerinde değil de öğrencilerle iletişimi, velilerle iletişimi, çocuklara kazandırdıkları davranışlar, çocukların hayat becerilerini kazanmaları bunlarla ilgili, kendilerine yetebilecek duruma gelmeleri yani yaşına uygun olarak kendilerine yetebilecek durumlara gelmeleri, sorunları nasıl aşabildikleri, sorunları nasıl çözmeye becerileri. Mesela bir veliyle bir sıkıntın oldu bu sorunu nasıl beceriyorum? Çözebiliyor mu? Çözemiyor mu? Uç noktalara mı gidiyor, öğrencilere yaklaşımları bunlarla ilgili yani denetimler olabilir.

5.Ders denetimine gerek var mı?

Ders denetimine gerek var mı?

Yani olmalı mı?

Yani seviyesi için.

Hı hı

Veya öğretmenin izlediği, yöntem, teknikler, yol yordam için aslında girilebilir.

Maarif müfettişlerimiz gelmeli mi tekrar?

Yani bence müdür bu işi yapabilir. Müdürün yani müdür biliyor aslında bizi. Yoksa senede bir gün birisinin gelmesiyle veya bir saat gelmesiyle çok işe yaradığını

Ya da başka kimin yapabileceği konusunda fikriniz de olabilir.

İdareci olabilir, veya işte yani okuldaki gerçekten tecrübeli, ondan sonra bu işi iyi bilen, iyi bildiği düşünülen birilerine danışılabilir, onlardan yardım alınabilir.

Şimdi zaten

Veya mesela öyle birisi sadece ilde olabilir, sadece okulda değil.

Az önce dediniz ya hani okulumuz için hani ben gözlemliyorum. Zaten bi sıkıntı yok diye. Şimdi geneli düşündüğümüz zaman maarif müfettişlerimizin gelmeleri ya da ders denetimi yapmaları öğretmen performanslarımızı etkiler mi acaba?

Arttırır mı?

Yani yüzdeye vurulursa artırır sanki yüzdeye vurulursa.

Çünkü her yer aynı standartta değil hocam.

Yüzdeye vurulursa artırır. Şu okulumuzda yani maarif müfettişi gelse de gelmese de yüzde 1, 2 oynama olur, olmaz. Ama başka yerdeki şeyi totale vurduğumuzda yani Türkiye çapında belki artırabilir.

Başka söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Biz bu işi çok severek yaptık. Gerçekten İsmet Paşa'da çalıştım ben. Sabah olsa da okuluma gitsem böyle bir şey olabilir mi? Yani o gece geçse sabah olsa ya da öğlenciysem öğle olsa da okuluma gitsem. Zil bitse dersime girsem, çocuklarımın yanına gitse, öğrencilerimin yanına gitsem, öğrencilerim de velilerim de aynı o şekilde. Çok güzel bir şekilde çalıştık. Ama, herkeste bu aynı istek, istikrar olabilir mi? Onu bilemiyorum. Bir de biz anneydik kendi çocuklarımıza da işte başkalarının çocuğunu da kendi çocuğumuz gibi bildik, vicdan işi. Öğretmenlik vicdan işi. Yastığa başını koyduğunda acaba bu çocuğun kalbini kırdım ama nasıl kazanabilirim? Diye yarınla ilgili onu kazanma işi. Nerde yanlış yaptım? Bu iş haram yedim mi? Bugün hani helalimden çocuklarımın ekme parası getirdim mi? Gerçekten vicdan işi öğretmenlik. Sınıfa girdiğiniz zaman kimse sizin ne yaptığınızı bilmez. Veliler belki biraz bilir.

Vicdan işi.

Gerçekten vicdan işi. Severek de yaptık. Artık sonuna da geldik. Bizim dua alan velilerimizin dualarını nasip eder.

İnşallah hocam.

Velilerimizin dualarını nasip eder. Teşekkür ediyorum.

KATILIMCI 12

1.Şimdi maarif müfettişlerimiz geldikleri dönem ile gelmedikleri dönemi düşünerek soruları cevaplayacağız. Öğretmen performansına etkisi tez konumuz. Şimdi geldikleri dönemde ders denetimi yapılmasının faydaları nelerdi?

Geldikleri dönem ders denetimine faydası. Çok mu dürüst cevap vereceğim? Yani resmi evraklar falan daha düzenli gidiyordu, daha tarihine uygun oluyordu, dosyalar işte onların tasdik edilmesi falan ertelenmiyordu. Her şey çok daha sistemli oluyordu.

Moral ve motivasyon açısından düşün Hocam.

Şimdi ben işimi bir kere müfettiş için, Ali için, Veli için yapmıyorum, kendim için yapıyorum. Müfettişin gelip gelmemesi beni bağlamıyor ama birazcık resmi evraklarımı düzenlemem adına beni toparlıyordu. Ama onun dışında şimdi müfettişler gelmiyor, benim öğretmenliğimde değişen bir şey olmadı. Ben yine aynı benim, ne verebilirim? Ne yapabilirim? Ne edebilirim? Hani müfettişlerin gelip de olumlu eleştirilerini duyup da kendimi ilerletmek adına olumluydu ama. Ama onların gelecekti, geldi, gelmediydi ve yahutta onları mutlu edebilmek ya da bazıları sadece eleştirmek adına yaptıkları gözlemleri hani bana bir artısı yok. Üstelik benim motivasyonumu düşüren eleştiriler yaparlarsa açıkçası çok üzülüyordum. Ama hani bakın hocam bu böyle değil de şu şöyle, rehberlik değil de böyle eksik aramaya gelirlerse kırıcı ve yıpratıcı oluyor. Ama hani geldikleri zaman bir artı, bi ekstra şunları yapabilirsin, bunları yapabilirsin, bir rehberlik ya da doğru yol gösterici ya da benim kendimde doğru olduğunu düşündüğüm bana aslında yanlış olan bir şeyimi düzelttiklerinde olumlu yönde o zaman çok iyi oluyordu. Ben şimdi gelip gelmedikleri ile ilgili...

Yani.

Öğrenciler üzerinde hocam. Olumlu ya da olumsuz etkileri oluyo muydu? Denetime geldikleri zaman.

Yani denetime geldikleri zaman şimdi düşünüyorum. Ben müfettiş geldiği zaman açıkçası hani tedirgin olan bir öğretmen değilim yani. Ama müfettiş girdikten sonra üzülen ya da mutlu olan hani onun vereceği tepkiye göre hani kapıyı tık tık müfettiş geldiği zaman. Üstelik ben, müfettiş geldiği zaman özellikle dersime katılmayan ya da geri kalan öğrencilerimi kaldırırdım. Yine öyle yani müdür bey dersimi dinlediğimde, geldiğinde herhangi bir insan ben hani sınıfın iyisiyle değil kötüsüyle özellikle normalde de böyle ama özellikle benden daha iyi olduğuna inandığım insanın çocuğu derse katmaya çalışıyorum ve onun eksigi oluyor, yanlış oluyor. Mesela çıkışta napıcam? Müfettiş bana söyleyeceklerini söyledikten sonra tabii ki benim de ona

söyleyeceklerim ve soracaklarım olacak. Müfettişler gelmeden önce mesela belli zamanlarda geliyorlardı ya. Ben ders işlerken ya da bir çocuğa yetmediğimde müfettiş gelince soracaklarım diye ajandalaruma notlar alırdım. Müfettişinki bittikten sonra ben ajandamı açıp ona sorular sorardım. Niye? Faydalanmak istiyorum hani. İyi bir öğretmen olmak istiyorum, iyi olmak istiyorum. Hani eksikim var göremiyorum sonuçta ben de insanım, yardımcı olsunlar diye. Yani o yüzden öğrencilerimde gerginlik ya da bir artı gözlemlerine girmedim. Ben gergin olmuyorum müfettiş girdiği zaman. Bu yüzden o gerginliği onlara da hissettirmiyorum. Hani çok da bir olağanüstü bir olaymış gibi hareket etmiyorum, onlar da öyle. Yani bunlar müfettişlerin işte ilişkisiyle alakalı. Hem benim için, hem öğrencilerim için. Yani çok da farkına varmıyorlar.

2. Peki öğretmenler üzerinde olumsuz etkileri oluyor mu? Oluyorsa nelerdir? Müfettişlerin ders denetimlerine gelmelerinin. Tabii performans, moral ve motivasyon olarak.

Eksikliğinizi mi arayacak, sizi denetlemeye gerek yok. O işin hakkını verdikten sonra denetlenmeye gerek yok. Şimdi ben ...'nde yken o zaman 2.sınıf ya da 3. Sınıfı okutuyorum ve şimdi o zamanda hani böyle öğrencilerin etkinliğine proje, performansların çok önem verildiği ya hani yeni yeni çıkmıştı, işte müfredattır, eğik yazıdır, odur, budur, etkinliktir. O zaman çok fazla her konuda işte çocuklara işte yok kartona şunu yapıştırın, yok öbür tarafa bunu kesin koyun falan diye etkinlik yapıyoruz. Bu etkinliklerin sürekli öğrencinin gözü önünde olması isteniyor, yaptığını görürsün, sergileyin deniyor. Tamam matematikten yaptırıyoruz, sosyalden yaptırıyoruz, fenden yaptırıyoruz falan işte her dersten yaptırıyoruz ve işte en güzelini seçme gibi bir lüksüm yok. O çocuğun hayal gücü o kadardır, öbür çocuğun hayal gücü o kadardır yani. Böylesi hani yaratıcı etkinliklerde ben açıkçası birinci, ikinci diye seçmiyorum. Hepsini kendine göre özel çalışmadır benim için ve hepsini asmak isterim. E ben duvarlara ip çektik, astık, panolara astık ama sayı fazla etkinlik fazla, yapılan çalışma fazla, müfredat da değiştiği için bizler de onun da acemisiyiz. Ne kadar neyi kullanırsınız? Hani mesela şimdi beğendiğimizi alıyoruz etkinlikten. Her etkinliği yapmak zorunda değilsiniz mantığı var ya şimdi. Onu o zaman da yeni yeni sisteme alıştığımız için biz her şeyi göstereceğiz zannediyoruz. Çamaşır serer gibi her yerde bir etkinlik yani sınıfın içinde. Müfettiş geldiğinde dedi ki: Her şey mükemmel dedi çıkışta benimle konuşurken. Ama dedi sen dedi evinde dedi bütün incisini, boncuğunu her yere asıyor musun? Dedi. Her yer pazar yeri gibi dedi. Gerçekten öyle aslında panayır gibi doldurmuşum sınıfı. O geleseye kadar, söyleseye kadar farkında değildim. Kapıdan baktım evet her yere çamaşır sermiş gibi hani İstanbul'da evler böyle karşıdan karşıya yapıyorlar ya öyle her yer etkinlikler asılıyor. Ama hiç farkında değilim. Çocuklar da çok mutlu hani sınıfa değil de böyle çok renkli bir yere geliyormuş gibi. Ertesi sene yapmadım öbür müfettiş de niye bu kadar az etkinlik var diyor. Yani kendi içlerinde de birini dediği birini tutmadığı için de biz bocalıyoruz. Hani o yüzden bizi bize bırakın hani biz elimizi vicdanımıza koyduğumuz anda huzurlu olacaksak o şekilde gidiyoruz. Hani müfettişlerin gelip gitmelerinde kendi aralarındaki birinin dediğini öbürü istemiyor, öbürünün dediğini öbürü istemiyor, müdürün dediğini şey istemiyor falan. Ama şimdi ben birilerine göre öğretmenlik yapmaya kalkarsam yaptığım işten de zevk almayacam. O yüzden şimdi müfettişlerin gelip de denetlememesi resmi anlamda denetleyebilirsin, beni ders anlatırken dinleyebilirsin, öğrencilerimin seviyesini yoklayabilirsin ki merkezdeki öğrenciyle benim öğrencilerimi bir tutmamak lazım. Hani oradaki velinin profili ile benim velimin profili aynı değil. Resmen biz burada iğneyle kuyuyu kazıyoruz, resmen çocuğu çıkarmaya çalışıyoruz, sen yapabilirsin, sen edebilirsin, bu mahallede olmak senin bir eksik değil, artıdır, sen daha özelsin işte gayretli olmalısın, şu bu. O yüzden hani böyle eksisi var bir de.

3. Evet hocam şimdi yaklaşık iki sene bitecek derslere gelmiyorlar. Okullarda bir boşluk oluştu mu sizce? Bir zafiyet var mı?

Yani var. Var yani.

Ya da soruyu şöyle soralım: Resmîyette asıl denetim kalkmadı okul müdürlerine bırakıldı. Peki okul müdürleri bu işi yapıyorlar mı? Yapılıyor mu denetim?

Yani müdür bey falan benim dersime geldi. Öyle hani denetimden ziyade birileri bizi denetleyecek değil de yapmamız gereken hani ne oluyor? Mesela diyelim veli toplantısı yaptık müfettiş geldiği zaman ben önüne ertesi gün o tutanağı koyuyordum, idare veriyordum ve dolabımda duruyordu. Ama şimdi toplantıyı şimdi yapmışım 15 gün sonra idareye teslim ediliyor. Yani yine bir şey yine evrak dönüşümü oluyor da biraz daha böyle relaks. Bugün, yarın mantığı var. Hani yavaş hani özellikle resmi anlamda kayıtlar anlamında yavaş ilerliyoruz. Hani ben yavaş ilerliyorum, eskisi kadar sistemli gitmiyor.

Yani.

4. Peki o zaman öğretmen denetimi nasıl yapılmalı?

Hı hı onu der gibi. Bence müfettiş beni denetlememeli, beni yine benim gibi sınıf öğretmeni denetlemeli. Yani öğretmen öğretmeni denetlerse daha iyi anlayabilir. Hani müfettiş işin resmi işinde, kitabında olmamış gitmiş, kitaba göre belki hareket edecek, ne beni anlayacak, ne benim veliyle olan sorunumu anlayacak, ne benim öğrenciyle yaşadığım güzel şeyi ya da olumsuz bir şeyi anlayacak. Şimdi burada söylüyorum ama ben... öğretmen gibi hani güvendiğim, inandığım bilgisine dayanabileceğim,

rehberlik edebileceğine sonsuza dek hani inan inanacağım yani bir benim denetimimi yapmalı. Çünkü onun söylediği şeyi ben dikkate alırım. Çünkü o bu işin içinde veya bir Namık Kemal'in öğretmeni gelip benimle bir bilgisini paylaşabilir. Yani hani bu benim söylediğim çok aslında biraz hayal gibi. Hani yeri gelecek buradaki öğretmen onun sınıfına gidecek, yeri gelecek onun öğretmeni bana gelecek köydeki köyedeki anlayacak, şehirdeki şehirdeki anlayacak hani biraz bu uç aslında, hayal bir fikir gibi ama gerçekte olan bu. Hani bir müfettiş arabadan inip takım elbisesinin önünü ilikleyip iyi dersle hoca hanım diyip gelip orda biter o iş. Yani ben gidip de tarlaya domateslere, patlıcana bakınca kolay gelsin abi, amca diyip çıktığım kadar. Ben ne anlarım domatesin neresi iyi, neresi kötü. Ama adam çalışıyor mu? Çalışmıyor mu? Tamam güzel çalışıyor. Tarlan temiz çöpü yok, bir şey yok der çıkarım hani.

Ama bu tabi çok uç. Her yeri geziyor. Geziyor dedim ya. Benim söylediğim aslında bir hayal. Ama gerçekten amacına uygun denetleme de işin mutfağında olanı olmalı. Malzemeyi bize getiren değil. Hangi bir okul, hangi bir okul gezsin. O zaman bize ne biliyim nasıl gidiyorsun ya şu kadar öğretmen şöyle böyle herhangi bir yerde seminer oluyor biz belgesini alıp koyuyoruz, başka bir şey oluyor biz belgesini alıp koyuyoruz, başka bir şey oluyor işte oraya gidin gidiyoruz, buraya gelin geliyoruz, bir zümre yapıyoruz hemen bir 15-20 dakikada bir karara bağlanıyor çıkılıyor. Hani böyle amacına uygun, gerçekten verimli, hani lafta olmayan öğretmen kendini yenilemeli, öğretmen topluma örnek olmalı, öğretmen şöyle şöyle olmalı tamam. Ama öğretmen de bir insan ve onun da bir sürü sorunları var. Mecbur tutulduğu zaman bazı şeylerde elinin altına taşı taşın altına elini sokuyorsa hani böyle gerçekten nitelikli, bilinçlendirici, illa biri beni denetleyecek veya biri beni gözetleyecek de değil de benim kendimi yenilmeme imkan sunacak seminerler olabilir. Yani bilmiyorum.

5.Ders denetimleri tekrar yapılmalı mı?

Ders denetimleri

Ders denetimleri tekrar yapılmalı mı?

Yani yapılınsın.

Neden?

Yani belki ben hani kendimi öz eleştiri için daha derli toplu olucam.

Yani ben evet dersimi işliyorum ama benim dosyalarım ve tutanaklarım daha düzgün olacak. Hani belki de insan olarak belki millet olarak bilmiyorum birilerinin bizi silkelemesine aslında ihtiyacımız olmamalı. Evet. Ben işimi çok düzgün yapmaya çalışsam bile yapmayıp da sabahtan akşama kadar başka çocukların hani böyle hakkına girmiş insanlar da olabilir. O yüzden onların toparlanmasına eğer bir artım olacaksa yapılınsın.

He yani.

Yani

Evet.

Öğrenci olacak yani mesela sınıf defterim yeri geliyor iki hafta yazmıyorum ben. Ama mesela müfettişlerin gelmeye devam etti günü gününe yazıcam. Yani ama ben şunu söylemeye çalışıyorum: Ben müfettiş gelse de gelme de sadece dosya ve kağıt işinde . Yatıyorsam eğer. Hani ama ben çok inanıyorum ve duyuyorum ve görüyorum ve üzülüyorum. Şimdi mesela bu çocukların vebaline giremeyiz. Hani sen belki kağıtlarını düzenli tutmuyorsun, bırakıyorsun ama mesela ben 40 dakika zil çalınca ben yine buradayım. Hani ders başladı mı ben buradayım. Zil çaldı mı öyle çıkıyorum. Hatta yeri geldi mi tenefüse çıkartıyorum. Çünkü ben işimin nereye gittiğini, ne olduğunu biliyorum. Ama ben böyle yapmayan hani böyle müfettiş de yok, müdür de denetlemiyor, el ense keyfim yerinde hani bu mantık güden insanların olduğunu da bildiğim için o yüzden de olsun diyorum.

Hani benim de yanlışım varsa düzeltilsin. Ama yüzde altmışı ciddiye alıp ha layıkıyla devam ederken yüzde kırkı lay lay lom. Bir de hani böyle yeni öğretmen olanlar 3 senelik, 5 senelik, 7 senelik olan öğretmenler de mesela birden bire onlar da boşa çıktı değil mi? Onlar da denetlenmiyor. Ama insanın idealistliği, insanın böyle kendi doğruları ilk on sene içinde oturuyor. İlk on senede kendini yetiştiriyorsun. Çünkü sonra evlendin, çoluk, çocuk, ıvır, zıvır, o , bu derken hani sence giriyorsun şu kırk dakkanın en verimli hale dönüştürmeye çalışıyorsun ama on senede daha gençsini toysun, ne öğreniyorsun o zaman öğreniyorsun. Üstüne artık minik minik eklemelerle gidiyorsun yani o yüzden olmalı.

Peki maarif müfettişleri mi tekrar gelmeli? Yoksa okul müdürleri mi devam etmeli?

Yani müfettiş gelsin.

Hocam.

Müfettiş gelsin. Evet. Tarafsızlık olması adına müfettişler gelsin.

Geneli düşündüğümüz zaman maarif müfettişlerinin gelmemeleri öğretmenlerin performanslarını nasıl etkiledi? Ya da gelmeleri öğretmen performansını nasıl etkiliyordu?

Yani geneli düşündüğümüz zaman.

Biraz öncekinin tekrarı olacak ama o yani. Yani müfettişlerin gelmemesi ya böyle aslında bu şey. Bazen öyle oluyor ki müfettişin gelmesi bütün gardını, gücünü, isteğini her şeyini alıyor. Bazen de oluyor ki benim başıma geldiği için söylemiyorum ama genel olarak öğretmenlere baktığımız zaman mesela arkadaşım diyor müfettiş geldi diyor işte şunu şunu buldu, bunu bunu buldu. İşte ben bir sürü yapmışım aslında görmeyip ede beni eleştirdi de falan da filan da ne oluyor? En az benim kadar iyi olmaya çalışan iyi bir öğretmen, ben de onun kadar iyi olmaya çalışıyorum hani ama bir anda gardı düşmüş. Hani üzülüyor, veya geri sarıyor. Ama mesela güzel bir şey duyduğumuzda gelsinler de bizi pohpohlasınlar da demek istemiyorum. Ama öğretmenin performansını müfettişin gelmesi de düşürebiliyordu onu demek istiyorum yani. Hani geliyorsun nasıl ki biz içeriye sınıfımıza girdiğimizde öğrencimiz öğretmenin bana ne diyecek diye gözümüzün içine, ağızımızın içine düşercesine onu fark etmemizi istiyorsa; evet o bir matematik sorusunu kalkıp da bütün işlemleri doğru yapamayabilir ama orda bir yazıyı çok güzel yazmıştır ve onu yapamadım ama öğretmenim ben bunu yaptım, bunu gör diye içinden resmen çocuk hani sevmek ister, onure edilmek ister hani biz de evet dört dörtlük öğretmenler olduğumuzu iddia etmiyoruz. Zaten öyle olsak nereye gideceğimizin farkındayız, daha iyisi nasıl olabilir? Kendimizle yarışan öğretmenleriz, kimseyle yarışmıyoruz. O yüzden bize müfettiş geldiği zaman eksikimizi görecek ve onu uygun bir dille ifade edip ama artılarımızla da bizi onure etmesini istiyoruz. O yüzden bu öğretmenlerin performansına müfettişin geldiği zamanda da düşüş oldu. Bunları dikkat alınıp, biraz daha böyle eksileri bulmak ve onurunu kırmak ve motivasyonunu düşürmekten ziyade biz hepimiz eğitim ordusunun içindeyiz. Birimiz olmazsak öbürümüz de olmayız. O yüzden kopmadan böyle bir zincirin halkaları gibi sağlam bi şekilde, sadece olmuş olmak için değil gerçekten amacına uygun rehberlik yaparak evet gelmeleri uygundur bence yani. Böylelikle müfettiş gelmiyor aaa falan yatmalar da biter. Ben de sınıf defterimi günü gününe doldururum artık.

KATILIMCI 13

1. Hocam! Müfettişlerimizin ders denetimi yaptıkları dönemde

Hı hı

Faydaları nelerdi?

Yani benim açımdan hiç bir faydası olmadı. Tam tersi motivasyonumu bayağı kötü etkilediler. Hani okulda hiç çalışmayan ama göz boyayan arkadaşları beğenirken benim gibi dürüst çalışanları sadece bir, iki evrakla ya da işte deftere yanlış yazdığım şeyleri bularak özellikle eksik arayarak motivasyonumu kırdıkları çok olmuştur. Hatta onlara da demişimdir yani öğretmenlikten soğutursunuz siz insanları diye. Ama o müfettiş geldiğinde bir, iki dakikada düzenleyip adamın gözüne girenleri de teşekkürle göndermişlerdir yani.

Peki motivasyon açısından?

İşte benim hep motivasyonumu kırdılar.

Kırdılar.

Öğrenciler üzerinde olumlu etkisi olmuş mudur?

Öğrenciye hiç bir etkisi olmuyor yani.

Olumlu ya da olumsuz?

Hiçbir etkisi olmuyor olumlu, olumsuz. Yani müfettiş gelecek diye çocuğun çünkü öyle öğrenciye bi yaptırımları yok.

2.Peki soruyu tersten soralım: O zaman geldikleri dönemde öğretmenler üzerinde olumsuz etkileri nelerdi?

Olumsuz etkileri ne olabilir? Yani ne olumlu, ne olumsuz etkisi olduğunu ben düşünmüyorum yani. Yani olumsuz sadece moral bozuyorlar öyle söyleyim. Motivasyonu düşürüyorlar ama kafalar

Performans olarak?

Bi bi anlamı yok. Yani sonuçta göz boyayan adam, yani işini yapmayan adam müfettiş gelse de gelmese de yapmıyor veya o sırada bir, iki dakikada kendini süsleyip püsleyip her şeyi çok güzel gösterip adamı kaptırıyor gidiyor.

Öğretmen performansına etkisi oluyuy mu o zaman?

Hayır canım olmaz yani. İnsanı değiştiremezsin ki bir saatlik bir denetimle.

3.Peki maarif müfettişleri gelmiyorlar artık. Okullarda bir boşluk oldu mu?

Yok yok olmadı hiç bir şey her şey aynı şekilde devam etti. İnşallah hiç bir zaman da gelmezler. Görmek istemiyorum onları.

Ya da bir zaafiyete neden oldu mu?

Hayır canım onun yapacağı işi müdür yapıyor, müdür yardımcısı yapıyor.

Peki okul müdürleri bu işi yerine getirebiliyorlar mı?

Gayet iyi getiriyor, çok da güzel getiriyorlar. Ama yani bur da her zaman öyle müfettiş için de geçerli bak benim hep yaşadığım şey şu oldu: Müfettiş dersime girmeden önce benim hakkımda ön bilgi aldı. Eğer müdür tarafsızsa o günkü teftişim güzel geçti, eğer müdür taraflı gözle bakıyorsa hani tabi siyasi görüşe kadar bir de, senin siyasi görüşün, kılığın, kıyafetin, senin kişilik hani adamın ön yargıları sana karşı neyse müfettişe kusuyor, müfettiş ona göre geliyor sana haa iyi öğretmen, kötü öğretmen. Ben hani ömrü hayatımda öğretmenliğimin on sekizinci yılımda sicilimde bir tane kirli leke yok. Dersime girmişim zamanında, zamanında çıkmışım, çocuklarıma vermem gerekeni en üst seviyesinde hani vermişim, öz verili davranmışım eee neymiş müfettiş beni sevmemiş.

Peki müdürler bu görevi nasıl yerine getiriyor?

İşte evrak kontrollerini yapıyorlar, onların da bir denetimleri var. Zaten müdürler şöyle yapıyor: Bizim okulda öğretmeni uzaktan gözlemliyor, velinin görüşüne göre biraz daha şekillendiriyor hani mesela diyorlar sizin hakkınızda hiç şikâyet gelmedi hocam ya da işte sizden çok geldi biraz çekiyor onu öğretmeni hocam biraz daha dikkat bilmem ne diye. Ama bizim okulda çok da öyle hani sıkıntılar yaşanmıyor. Ya müdür bunu en güzel yapar çünkü öğretmenlerden çok veliye bakar.

4.Peki öğretmen denetimi nasıl yapılmalı?

Öğretmen denetimi vicdani meseledir.(Efendim Alicim nasıl?)

Öğretmen denetimi nasıl yapılmalıdır?

Yani dediğim gibi vicdani mesele. Zaten öğretmen hani işine sıkı sarılmıyorsa onu istediğin kadar, her gün başına müfettiş de koysan, her gün bir tane adam da diksen yapmayan gene yapmıyor. Neler yapıyorlar öğretmenler? Ya bugün burda çalışırım diyor iki sene sora başka okulda çalışırım diyor gidiyor adam.

5.Peki ders denetimine gerek var mı?

İşte ders denetimini en iyi veli yapıyor.

Ders denetimine ama?

İşte veli yapıyor. Veli dönütiün senin.

Öğretim boyutunda?

Tabii ki en güzeli veli yapıyor. Veli eğer beğenmiyorsa çocuğunu alıp gidiyor, çekip gidiyor senden. Bunu da dolayısıyla müdüre bildiriyor, müdür de bakıyor ki ha bu öğretmen yapmıyor, onu çekiyor bir tarafa öğretmen biraz kendine çeki düzen veriyö. Yani yaşadığımız şeyler. O yüzden resmi anlamda yapılmasının bir anlamı yok.

O zaman müfettişler geri gelmeli mi?

Hayır hayır kesinlikle. Bence hiç bir fonksiyonları yok olmadı da.

Peki başka kimin yapabileceği hakkında fikrin ne olabilir?

Yani işte velinin dışında mı? Öğrenci yapıyor, veli yapıyor zaten yapıyor onlar. yani müdür olur.

Peki hocam yani geneli düşündüğümüzde, diğer öğretmenleri, diğer okulları düşündüğümüzde müfettişlerin ders denetimi yapmalarını öğretmen performanslarını etkilemiş olabilir mi?

Ders anlamında bir düşüş olmaz, yapmayan gene yapmaz bir daha diyom bak yapmayan gene yapmaz. Yapan gene yapar. Şu anlamda performans düşmüştür: Evrak takibini eğer müdür de yapmıyorsa o evraklar kalmıştır o kadar. Onun dışında dersini yapan adam gene yapıyor.

Peki o evrakların olması faydalı bir şey miydi? Performansı artırıyor muydu ?

Hayır canım. Yıllık plânımı güzel yazmışım işte ne biliyim veli toplantı tutanağımı, mükemmel yapmışım, bunun kimseye bir faydası yok. Biz hani eskiden çok sıkı işte yıllık plânlar, günlük plânlar sıkılırdık yani işte veli toplantı tutanakları, zümre tutanakları. Hâlâ yapılıyor da daha bir sıkılık vardı şimdi artık onlar biraz daha serbest hâle düştü. Çok da güzel oldu çünkü evrak tutmak istemem.

Tama hocam sağol.

KATILIMCI 14

1.Maarif müfettişlerimiz önceden ders denetimlerine geliyorlardı. Bunların faydaları nelerdi? Ya da faydası var mıydı?

Yani faydası vardı. Nasıl bir misafir geleceği zaman hazırlıklı oluruz her türlü her şeyimiz daha düzenli, daha tertipli, yani hazırlıklı olmasının faydası vardı.

Peki hocam moral ve motivasyon açısından düşünersek faydası var mıydı?

Yapıcı olanlarda mesela bir tane bana gelen bir müfettiş vardı. Ders işleyişimizi gördü 5. Sınıfı okutuyordum o zaman. Çok beğendi, o kadar güzel motive etti ki, kendisi de benden çok faydalandı. İşte artılarımızı gördüğü zaman ve güdülendirdikleri zaman mutlaka motive oluyor. Motivasyonla yükseliş oluyor ama bütün artılarımızı silip de sadece eksilerden gittiği zaman o zaman da bazı arkadaşlarda da çok fazla düşüş yaşandı.

Peki öğrenci üzerinde olumlu etkileri var mıydı? Varsa neler?

Yani şimdi, bir kere öğrenciler iletişime çok açık yani kim gelirse gelsin sınıfa çok rahat, çok güzel iletişimde bulunuyorlar. Öğrenci açısından olumsuz bir yönü kesinlikle görmedim ben.

2.Olmadı. Peki öğretmenlerimiz açısından olumsuz etkileri var mıydı?

İşte hani

Neler olabilir? Böyle örnek aklımıza gelen.

Motivasyonu düşürmek olabilir, puanlamadan dolayı arkadaşlar arasında. Mesela ben de çok çalışıyorum siz de çok çalışıyorsunuz ama bana işte 100 verip de, aynı şeyi yaptığınız halde bazı bir kaç şeyden dolayı size 95 verdiğinde arada sıkıntı arkadaşlar arasını da bozabilir o zaman. Yani güdülemeyi azaltabilir, isteksizlik yaratabilir, moral bozukluğu yaratabilir bu tür şeyler de yaşandı. Ama ben kendim yaşamadım, bende o şekilde bir şey olmadı. Genelde gelenlerle verimli ayrıldık.

3.Hocam gelmiyorlar artık. Okullarda sizce boşluk oluştu mu? Bir zafiyet var mı?

Şimdi büyük okul mesela benim okulum için diyorum büyük okullarda böyle bir şey olduğunu zannetmiyorum. Okulumuzdaki öğretmenler artık belli bir yaşı bulmuş, belli bir erişkinliğe gelmiş insanlar ama genç arkadaşlarda veya kenar okullarda nasıl olur? Onu çok fazla bilemiyem. Yani okulumuz için biz zaten saatimizde dersimize giriyoruz, 10 tane zümreyiz birbirimizin yaptığından haberdar oluyoruz, çalışmalarımızı birbirimizle paylaşıyoruz, etkinliklerimizi birbirimizle paylaşıyoruz okulumuz açısından yok. Geldiğim okul açısından da öyleydi İsmet Paşa'daydık. Ama yeni nesil nasıl bir yol izler, hani kimisi şey oluyor çok rahat oluyor.

Şimdi şu anda müdürler yani ders denetimlerini müdürlerin yapması şeklinde mevzuat değişikliği yapıldı. Peki müdürler bu işi yapabiliyorlar mı?

Yani müdürlerimizin aslında kimin ne olduğunu biliyor. En iyi gözlemleyen onlar, idareci arkadaşlar, müdür yardımcısı arkadaşlar. Derslerimize arada giriyorlar. Şimdi siz benim dersime 2-3 kere bir şey sormak için bile gelmiş olsanız benim performansımı çok rahatlıkla görebilirsiniz. Çok fazla kalmanıza da gerek yok. O andaki sınıfın durumu, benim yapıyor olmam, yani 2, 3 farklı zamanda geldiğinizde onlar da arkadaşlar da gayet güzel çalışıyorlar, ilgileniyorlar, ediyorlar, neyin ne olduğunu biliyorlar. Yani okulumuz açısından bir sıkıntı yok.

4.Peki sizce hocam öğretmen denetimi nasıl yapılmalı?

Öğretmen denetimi nasıl yapılmalı? Yani sadece evrak üzerinde değil de öğrencilerle iletişimi, velilerle iletişimi, çocuklara kazandırdıkları davranışlar, çocukların hayat becerilerini kazanmaları bunlarla ilgili, kendilerine yetebilecek duruma gelmeleri yani yaşına uygun olarak kendilerine yetebilecek durumlara gelmeleri, sorunları nasıl aşabildikleri, sorunları nasıl çözmeye becerileri. Mesela bir veliyle bir sıkıntın oldu bu sorunu nasıl beceriyorum? Çözebiliyor mu? Çözemiyor mu? Uç noktalara mı gidiyor, öğrencilere yaklaşımları bunlarla ilgili yani denetimler olabilir.

5.Ders denetimine gerek var mı?

Ders denetimine gerek var mı?

Yani olmalı mı?

Yani seviyesi için.

Hı hı

Veya öğretmenin izlediği, yöntem, teknikler, yol yordam için aslında girilebilir.

Maarif müfettişlerimiz gelmeli mi tekrar?

Yani bence müdür bu işi yapabilir. Müdürün yani müdür biliyor aslında bizi. Yoksa senede bir gün birisinin gelmesiyle veya bir saat gelmesiyle çok işe yaradığını

Ya da başka kimin yapabileceği konusunda fikriniz de olabilir.

İdareci olabilir, veya işte yani okuldaki gerçekten tecrübeli, ondan sonra bu işi iyi bilen, iyi bildiği düşünülen birilerine danışılabilir, onlardan yardım alınabilir.

Şimdi zaten

Veya mesela öyle birisi sadece ilde olabilir, sadece okulda değil.

Az önce dediniz ya hani okulumuz için hani ben gözlemliyorum. Zaten bi sıkıntı yok diye. Şimdi geneli düşündüğümüz zaman maarif müfettişlerimizin gelmeleri ya da ders denetimi yapmaları öğretmen performanslarımızı etkiler mi acaba? Artırır mı?

Yani yüzdeye vurulursa artırır sanki yüzdeye vurulursa.

Çünkü her yer aynı standartta değil hocam.

Yüzdeye vurulursa artırır. Şu okulumuzda yani maarif müfettişi gelse de gelmesede yüzde 1, 2 oynama olur, olmaz. Ama başka yerdeki şeyi totale vurduğumuzda yani Türkiye çapında belki artırabilir.

Başka söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Biz bu işi çok severek yaptık. Gerçekten İsmet Paşa'da çalıştım ben. Sabah olsa da okuluma gitsem böyle bir şey olabilir mi? Yani o gece geçse sabah olsa ya da öğlenciysem öğle olsa da okuluma gitsem. Zil bitse dersime girsem, çocuklarımın yanına gitse, öğrencilerimin yanına gitsem, öğrencilerim de velilerim de aynı o şekilde. Çok güzel bir şekilde çalıştık. Ama herkeste bu aynı istek, istikrar olabilir mi? Onu bilemiyorum. Birde biz anneydik kendi çocuklarımıza da işte başkalarının çocuğunu da kendi çocuğumuz gibi bildik, vicdan işi. Öğretmenlik vicdan işi. Yastığa başını koyduğunda acaba bu çocuğun kalbini kırdım ama nasıl kazanabilirim? Diye yarınla ilgili onu kazanma işi. Nerde yanlış yaptım? Bu iş haram yedim mi? Bugün hani helalimden çocuklarımıza ekmek parası getirdim mi? Gerçekten vicdan işi öğretmenlik. Sınıfa girdiğiniz zaman kimse sizin ne yaptığınızı bilmez. Veliler belki biraz bilir.

Vicdan işi.

Gerçekten vicdan işi. Severek de yaptık. Artık sonuna da geldik. Bizim dua alan velilerimizin dualarını nasip eder.

İnşallah hocam.

Velilerimizin dualarını nasip eder. Teşekkür ediyorum.

KATILIMCI 15

1.Şimdi maarif müfettişlerimiz geldikleri dönem ile gelmedikleri dönemi düşünerek soruları cevaplayacağız. Öğretmen performansına etkisi tez konumuz. Şimdi geldikleri dönemde ders denetimi yapılmasının faydaları nelerdi?

Biz de motive oluyorduk. Ben ilçede geldikleri zaman motive oluyorduk biraz daha dört elle sarılıyorduk. Ama şu anda gelmedikleri dönem geriye gidiyoruz. Çünkü biz belki aldığımız parayı hak etmek adına hala dört elle sarılıyoruz ama çok bir insanın gelmediği konusunda eminim. Yani eminim çünkü neticede ders kitaplarının çok fazla zaten çocuğu yönlendirici olmadığını düşünüyorum. Her şeyin öğretmende bittiğini düşünüyorum. Ekstraları, öğrenciye kazandırılan değerlerin gevşediğini düşünüyorum.

Öğrenciler üzerinde hocam. Olumlu ya da olumsuz etkileri oluyor muydu? Denetime geldikleri zaman.

Hocam yaşları küçük oldukları için yani Çok da farketmiyorlar gerçi. Ama ne oluyor tabi müfettiş geldi diyince birazcık daha çeki düzen.

Evet.

4. -5. Sınıf için söyleyim özellikle. Biraz daha kendilerine çeki düzen vermeye çalışıyorlardı sınıf ortamında en azından. Normal şartlarda örnek parmak kaldırmadan konuşabiliyorlar, rahat rahat davranabiliyorlarsa atıyom onun yerine bira daha derli toplu olabiliyorlar yani daha dikkat ediyorlardı.

2.Peki öğretmenler üzerinde olumsuz etkileri oluyor mu? Oluyorsa nelerdi? Müfettişlerin ders denetimlerine gelmelerinin. Tabi performans, moral ve motivasyon olarak.

Olumsuz. Hocam isim söylüyecem ama... Bey diye bir müfettişle tartıştık ve 90 vermişti. Ben öğretmenlik hayatımdaki en düşük notumdu 90. 1. Sınıfın bunlar değil de ondan önceki dönemdi mezun ettiğim sınıf. Birinci dönemin son aylarında geldi rehberliğe. Yo şeye mi geldiydi? Rehberliğe mi geldiydi herhalde? Tam hatırlayamıyorum da harflerin bitmesine 3 harf kalmış. Sınıfında sadece bir Durcan var, Ceyda var biraz problemliler okuma yazmada. Öbürleri hepsini okuyorlar, ediyorlar, yazılar da iyi fena değil idare eder. İşte baktı yazılarına dersimi dinledi, ondan sonra tuttu dedi ki hocam şöyle öğretsen daha iyi olurdu dedi. Nasıl yani hocam dedim? Tuttu işte elmada elma yaptı bir tane, elma resmi yaptı. İşte yanına e yaptı bir tane artı koydu. Altına bir tane muz resmi çizdi e yazdı eksi yaptı. Çocuklara da bunu şöyle okuttu: Elmada e var, muzda e yok. Eksi, artı kavramlarına girdi. Ben de hocam dedim yani biz toplamada, çıkarmada bile eksi, artı kavramlarını mümkün mertebe kullanmayın bunlar soyut kavramlar derken dedim. Çocuk Bismilla okula başlamış, daha bir hafta olmuş yani çizgi çalışmalarından çıkmışız daha artının var, eksinin yok olduğunu anlatacağız. Yani bu yöntem bana mantıksız geldi hocam dedim, yani böyle bir yöntem olamaz dedim yani. Ki neticede dedim ben dedim okutamamış olsaydım tamam sizin dediğinizi olumlu alırdım hocam dedim ama ben şu anda okuma yazmaya çıkarmışım, yazılarında bir sıkıntı yok, okumalarında bir sıkıntı

yok. Yani şu anda sizin şu anda kendi yönteminizin de anlatmanızın da bir mantığı yok dedim. Biraz daha konuşmaya çalıştı. Ben açıkçası kendime toz kondurmam bu konuda yani. Dedi anlaşılın senle rehberlik yapılmayacak dedi gitti. Ama o an rehberlik yapmaya gelmemişi belli eleştirmeye gelmişti. Eleştirmeye gelmişti, yani rehberlik değildi. Biz ilk kez müfettiş görmedik. Biz Erzincan'da köyde çalışırken birleştirilmiş sınıfta biz geliyordu, gidiyordu. Eşim ilk öğretmenliğe başladığı yıllar hatta ben Antep'te çalışıyordum. Haftada bir, on günde bir arıyordum. Eşim diyor ki müfettiş geldi. Nasıl müfettiş gelir? 10 günde bir müfettiş geliyordu okuluna. Eşim nasıl müfettiş gelir? Mümkün değil, senede 2 kez gelir dedim. Bir rehberliğe, bir şeye. Sonradan tabi Eşimi de biraz tanıyınca müdür 2 kişi çalışıyorlardı. Müdür sınıfı görevlendiriyor, ödevlendiriyor, köylüyle ava mava gidiyor. Bu da müfettişlerin kulağına gidiyor, okul zamanında gidiyor, ders zamanında gidiyor. Örneğin öğleden sonra çıkıp ava gidiyor. Müfettişler de bunu öğrenince sürekli baskın yapıyorlar ki onu yakalamaya çalışıyorlar. Ondan sonra biz gittik. O müdürün tayini çıkınca ben geldim, ikimiz çalışıyoruz. İlk başlarda bize de geldi gittiler yalan değil. Ondan sonraki süreçte gelmemeye başladılar, rehberliğe bile gelmediler. Sonradan dediler ki hocam biz size geldik okul bi anda değişim yaşadı. Bir yılda bir anda böyle sihirli değnek değmiş gibi oldu okula. Dediler hocam biz sizi tanıyoruz dolayısıyla gelmek istemiyoruz dediler. Siz de yani Biz mesela hatta bize uzman çavuşlar yardım ne getirirlerdi doğuda asker, işte köylüler. Yani uzman çavuşlar şey diyordu: Hocam diyorlardı Söyledikleri okul Erzincan merkezin en iyi okulu hocam diyorlardı bizim çocuk oraya gidiyor Valla sizin okul diyorlardı o okuldan daha güzel diyorlardı, daha derli toplu. Her şeyini düzenlemiştik çünkü. Geldiğimiz sene hocam mesela okula şey gelmişti. Erzincan'ın en temiz, bakımlı diye başarı belgesi geldi. Köy okulu. Neticede olumlu eleştirilere her zaman yakınız. Ama hocam müfettişin sınıfa girdiği zaman ben rehberlik etmesinden yanayım . Yani olumsuz şeyim de varsa en azından öğrencilerin karşısında değil de atıyorum bir müdür odasına çekebilir, bir başka yere çekebilir orda söyleyebilir. Yani öğrencilerin karşısında bizimle birebir söz dialoğuna girmesi beni ...

3.Evet hocam şimdi yaklaşık iki sene bitecek derslere gelmiyorlar. Okullarda bir boşluk oluştu mu sizce? Bir zafiyet var mı?

Bence var.

Ya da soruyu şöyle soralım: Resmiyette asıl denetim kalkmadı okul müdürlerine bırakıldı. Peki okul müdürleri bu işi yapıyorlar mı? Yapıyor mu denetim?

Okuldan okula göre de fark var.

Biz arkadaşlardan duyuyoruz. Kimi okulda mesela müdürler bu işi sıkı tutuyor, kimi okullarda öğretmene bırakmış, teslim eden ediyor, etmeyen etmiyor bunun bir şeyi yok yani, döngüsü sağlanmıyor. Ali teslim etti mi? Veli vermedi gibisinden takibinin yapılmadığını düşünüyorum yani be bireysel farklılıklar var dediğim gibi yani okuldan okula evrak farklı işliyor.

4.Peki o zaman öğretmen denetimi nasıl yapılmalı?

Yani öğretmen denetimi yine müfettişler yoluyla yapılabilir. Ama bi kriterinin olması gerekiyor. Kişisel olarak Ali Müfettiş başka düşünüyor işte Veli Müfettiş başka düşünüyor, o işte geliyor 2. Sınıfa başka evraklar, başka şeyler istiyor, işte 3.sınıfa giren yok benden istemedi dediği anda olay değişiyor bu sefer. Sanki yani böyle sanki böyle yapılmış olsun Ya böyle yaptırmak için, yapılmış gibi birşeyi anladığımız zaman bu sefer yapmamız gerekiyorsa bile insan yalan değil tepki koyabiliyor yani yapmamak istiyor. Çünkü ondan niye istememiş de benden istemiş? Veya başka türlü düşünüyorsun. Acaba benim öğretmenliğimi beğenmedi de yani eleştirmede direk angarya mı çıkarmaya çalışıyor. Yine müfettişlerle yapılmalı ama dediğim gibi bir kriter belirlenmeli o kritere uygun şekilde denetlenmeli ve öğrenci tabi ki bu kriterde yer alan öğrencinin eğitim neticede çocukları ne öğrenip öğrenmedikleri illa ki kontrol edilmeli ve tabi ki çevre faktörü göz önüne alınarak öğretmen de çok böyle dışlamadan yani başarısız moduna sokmadan, öğretmenin en az zararlı açıkçası yani nasıl söyleyim? Hani denetleme şeyi olmamalı. Yani atıyorum görevden uzaklaştırma, atılma gibisinden değil de yani belki disiplin olarak belki ceza olabilmeli yani nasıl ki ödül. Ödül mesela en basitinden 3-4 sene önceki yani ödül ödül de kalkmalı. Yani teftişten önce aslında kalkmaya başlamıştı. Biz mesela senelerdir buraya geldik geleli örneğin en basitinden hiçbir başarı belgesi almadık. Hiçbir şey almadık. Yani bu bir tane aldı. O da ne Griden Gökkuşuğu projesi Griden Gökkuşuğu projesi bir sene önce mi, bir sene sonra yeni akıllarına geldi. Yani biz unuttuk gitti bile yani. Yani ceza olacak, ödüllendirme de olmalı bu bir motive ediyordu bence. Ama dediğim gibi tek kriter olmamalı. Ali başka düşünüyor, Veli başka düşünüyor. Müfettişler okula girdiği zaman herkesten aynı şeyleri istemeli yani.

Benim dediğim...

Benim dediğim ama şey yalnız sen diyorsun ki biz neticede sen öğretmen olarak şeyleri göremeyebilirsin. Ama müfettiş netice Düzce'de örnek 100 tane okul

O 200 okulu birden

Geziyor...

Evet evet.

200 tane okul

Yani

5.Ders denetimleri tekrar yapılmalı mı?

Nasıl.

Yapılabilir yani.

Neden?

Farklı bir

Yapılsın mesela şey anlamında müfettiş mesela sınıfa girdiğinde ön ben acaba bu öğretmeni nasıl eleştirebilirim? Ben bu sınıfa nasıl katkı sağlarım şeklinde gelecek denetlemesi öyle olacak örneğin mesela ben bir ders işlerken toplamada düz yöntem uyguladım. Ben normal anlatıyorum örnek O çıkışta bana diyecek ki hocam ben şöyle bir okula gittim orda bu dersi anlatırlarken örnek şöyle etkinlik şeyi yapmışlardı. Bence çok daha hoştu yapabilirsen hocam mesela kullanabilirsin örnek. Yani bize rehberlik yani rehberlik edebilecek yenileyebilecek şekilde gelirlerse sıkıntı yok. Ama dediğim gibi biraz önce denetlemek, eleştirmek için geleceklerse gelmesinler. Yazıyorum. Evrak işinde Olsun.

Peki maarif müfettişleri mi tekrar gelmeli? Yoksa okul müdürleri mi devam etmeli?

Bence de. Müfettiş gelsin. Çünkü okul müdürü ahabap çavuş ilişkisine dönüyor. Açıkçası müdürün yani müdür çünkü o okulda bire bir her zaman olduğu için kimisiyle çok samimi olabiliyor, kimisi tersine gidebiliyor, zıtlılaşabilir. Yani ben müfettiş dıştan bağımsız bi gözetmen gibi düşündüğüm için. Müdür yine denetlesin, yine sınıfa eskiden de giriyordu mesela. Müfettişin geldiği dönemlerde de önden giriyordu mesela bir eksiklik var mı? Yok mu diye?Yarın öbür gün bir müfettiş geldiğinde bir sıkıntıyla karşılaşmasın diye önden zaten kontrollerini yapıyordu. Yine müdür kontrollerini yapar ama dıştan bir gözlemci olarak müfettişin gelmesi daha mantıklı.

Geneli düşündüğümüz zaman maarif müfettişlerinin gelmemeleri öğretmenlerin performanslarını nasıl etkiledi? Ya da gelmeleri öğretmen performansını nasıl etkiliyordu?

Gelmemeleri kötü oldu yani. Bizim bu mahalleyi biliyorsunuz yani hocam veli hak getire. Yani ama ona rağmen mesela sene başından beri fotokopi çekmeden, ödev vermeden göndermem Öğrencimi. Yani ben yani birilerine şey etmek için değil veli ben hiç ödev göndermesem de sorgulamaz yani. Çünkü belki içinden 2-3 kişi çıkar bu mahalleden en fazla. Ben de derim ki ders kitabından işliyoruz, ders kitabındaki etkinlikleri yapıyoruz tamam. Yani ekstra ödev vereceğiz diye bir şey yazmıyor yani neticede. Ama ona rağmen biz yeterli görmediğimiz için bazı şeyleri biz ekstra yapıyoruz. Fotokopiyle, soruyla hallediyoruz gönderiyoruz. Bunu bir müfettiş için veya bir müdür için yapmıyoruz.

